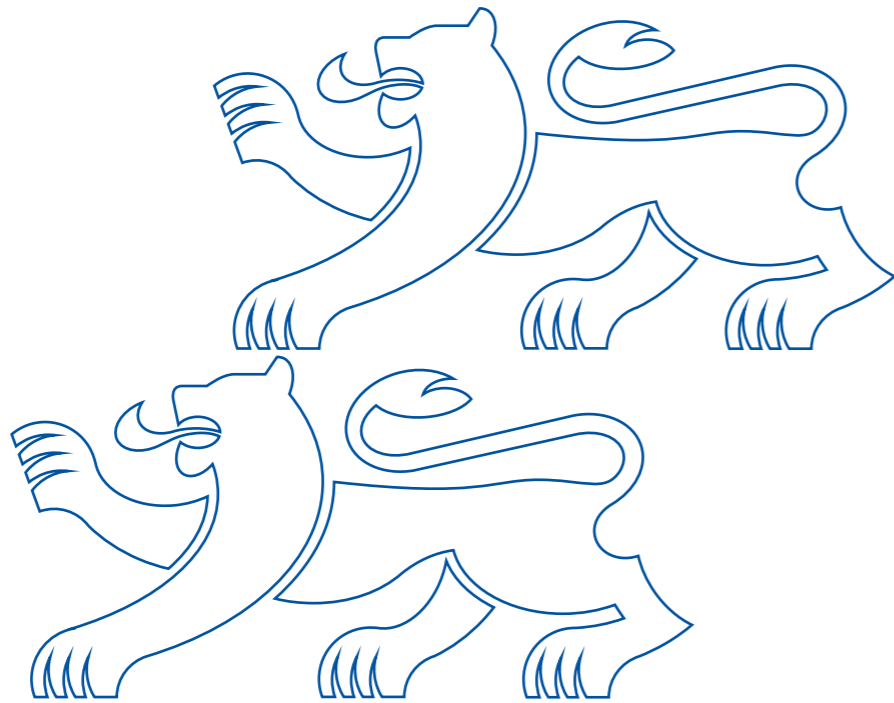

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2013

Sydslesvigsk Årbog 2013

Dansk virke i grænselandet

Få seneste nyt fra Sydslesvig
og grænselandet på

www.fla.de **365**
online **7**

**Og få baggrundsstof og
analyser i Flensborg Avis!**

FL ENSB ØR G
AVIS

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2013

UDGIVET AF SYDSLESVIGSK FORENING - SSF
NR. 53 - NOVEMBER 2013

Årbogen og adressebogen som pdf-fil på www.syfo.de under »downloads«

www.syfo.de
info@syfo.de

FORSIDEN:

På SSFs landsmøde i november 2013 gik Dieter Paul Küssner af efter 10 år i SSFs formandsstol. (Foto: Lars Salomonsen)

Sydslesvig på Nordens landkort. At Sydslesvig med det danske mindretal er en del af Norden, blev ydermere tydeliggjort gennem Nordisk Råds præsidiiums besøg i det dansk-tyske grænseland med præsident Kimmo Sasi fra Finland.

Tilrettelagt af Nordisk Råds danske delegation under ledelse af ordfører Bertel Haarder af lagde de 13 præsidiemedlemmer og 18 sekretariatsmedarbejdere plus to tolke besøg hos Flensborgs overborgmester Simon Faber, hos Istedløven og Nordisk Informationskontor samt på kultur- og forvaltningscentret Flensborghus, inden de drog videre til Rønshoved Højskole og Historiecenter Dybbøl i Sønderjylland.

På Nordisk Informationskontor blev gæsterne orienteret om det nordiske informationsarbejde generelt og om ønskerne om at oprette et Nordens Hus i Flensborg.

Ved middagen på Flensborghus, hvor Folketinget/ Nordisk Råds danske delegation var vært, sammen med indbudte gæster fra det danske organisationsliv i Sydslesvig m.fl. plus en enkelt repræsentant fra det tyske mindretal nord for grænsen hhv. FUEF, var der taler ved Bertel Haarder, ved SSFs formand Dieter Paul Küssner samt ved minister Anke Sporendonk (SSW).

På billedet ses ordføreren for den danske delegation ved Nordisk Råd, Bertel Haarder byde velkommen til festmiddagen på Flensborghus. Ved SSFs formand Dieter Paul Küssners side (t.h.) ses Nordisk Råds præsident Kimmo Sasi. (Foto: SPT)

Mindretalsrådet i Tyskland under forsæde af SSFs formand Dieter Paul Küssner havde i april fornøjelsen af at blive modtaget af forbundspræsident Joachim Gauck (forover bøjet t.v.) på Bellevue i Berlin. (Foto: Madlena Kowar)

BAGSIDEN:

Folketingets formand Mogens Lykketoft gæstede de danske årsmøder også i år, her i Flensborghus' gård ledsaget af generalkonsul Henrik Becker-Christensen og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, begge med fruer. (Foto: Martina Metzger)

*Redaktion: Jette Hanisch og Bernd Engelbrecht
Sydslesvigsk Pressetjeneste - Dansk Generalsekretariat Flensborg
tlf. +49 461 14408-120, fax +49 461 14408-131 - spt@syfo.de
Redaktionsslut 15. oktober 2013
Sats, layout og tryk: Flensborg Avis A/S - ISNB 923 088*

Grænselandets grundlov

*Af Sydslesvigsk Forenings
formand Dieter Paul Küssner*

Også i 2013 måtte vi erkende, at grænselandets grundlov af 1955: Bonn-København erklæringerne er det afgørende sikkerhedsnet for mindretallets ligeberettigede politiske og kulturelle udfoldelsesmuligheder i grænselandet.

I den lykkeligt afsluttede forfatningsklage over SSWs fritagelse for 5% spærregrensen ved landdagsvalg, var Bonn-erklæringen af 1955 en vigtig bevisførelse for, at mindretal har ret til politisk participation; og at denne ret udledes af, at partiet repræsenterer det danske mindretals politiske anliggender. Mindretallet selv manifesterer sig ved bl.a. at have et dansk skolevæsen, en dansk avis – og et omfattende dansk kulturliv som SSFs 15.000 medlemmer borger for.

Den dansk-tyske aftale af 1955 om mindretallenes grundlæggende rettigheder i grænselandet er sammen med flertalsfolkernes gode vilje til overholdelse af disse også set i et europæisk perspektiv en fortsat kilde til inspiration for mindretal i mange europæiske lande, hvor der hverken hersker vilje til mindretalshensyn ensidige regelsæt for rettigheder.

De optimale mindretalsvilkår, som vi i kraft af de dansk-tyske aftaler har opnået, bunder i lige værd og lige rettigheder for grænselandets forskellige nationaliteter. Som en selvfølge er de statsborgerlige rettigheder understreget, ligeværdigheden påtalt og den kulturelle autonomi sikret.

Og vigtigst for mindretal: Den frie bekendelse til et nationalt valg i grænselandet er af myndighederne aner-

Dieter Paul Küssner

kendt. Alle de første punkter er statsborgerlige selvfølgeligheder – det sidste derimod af vital betydning for et mindretal. Den sikrer den frie bekendelse, der også i FN-perspektiv er sikret menneskeheden: enhver har ret til en nationalitet – og enhver har ret til at skifte nationalitet.

Indenfor disse rammer, der også fastholder Danmarks ret til at støtte sit mindretal økonomisk, lever og udvikler mindretallet sit skole- og foreningsliv, der giver mulighed for væsentlige danske kulturpåvirkninger i en tysk domineret hverdag.

Af mindst lige så stor betydning er mindretalserklæringernes langsigtede påvirkning af flertalsfolkernes holdning

til mindretal. Også i flertalsfolket fremmede disse et holdningsskift fra isolation og mentalt fravær til dialog og samarbejde.

I dag mødes vi i øjenhøjde – i respekt for forskellige standpunkter, der nødvendigvis må finde sammen i en for grænselandet frugtbar symbiose.

Der står vi i dag.

De seneste år har flertallet sikret os yderligere ved at tilføje en mindretalsartikel i landet Slesvig-Holstens forfatning. Vi har fået en mindretalsrådgiver for regeringen – og grænselandets tidligere modspillere har fundet sammen i et DialogForumNorden, hvor vi finder sammen om væsentlige fællesanliggender.

Regionen har desuden fået et videnskabeligt mindretals-forskningsinstitut ECMI og et dansk-tysk universitets-samarbejde, der integrerer mindretals-spørgsmål i uddannelsen. Føj dertil det grænseoverskridende samarbejde og de europæiske mindretals FUEV-kontor i Flensborg, så har vi et fremtidsorienteret kraftfelt for mindretals-spørgsmål uden lige i Europa.

Det er på denne baggrund, at Bonn-København erklæringerne kan bruges fremadrettet som inspiration og praktiksted for mindretals-spørgsmål ikke

kun i det dansk-tyske grænseland, men som en europæisk vejviser for mindretals-spørgsmål i mangfoldighedens Europa.

Da grænselandsbarnet Lorenz Rerup (der i 1945 valgte at blive dansk) sammen med tyske venner satte mindretalsforskningen i vej med forslaget om et mindretalsinstitut i grænselandet, supplerede han ønsket om en fredelig udnyttelse af mindretals-flertals-potentialet i denne region med en praktisk ordning for europæiske brændpunkter.

Drømmen var, at flertal og mindretal fra nationale kampzoner skulle tilbydes ophold i vores grænseland – ikke for at kopiere vores nyvundne Kooperation og symbiose, men for at opleve muligheden for fredeligt samliv, hvor ingen ønsker at fratage den anden part retten til et nationalt valg og kulturel udfoldelse.

At ville de andre uden at opgive sig selv - flertal og mindretal i en frugtbar symbiose til gavn for helheden - blev Bonn-København erklæringernes resultat.

Derfor er grænselandets grundlov fortsat en vældig kilde til inspiration for europæisk mindretalspolitik, og dermed også en forpligtelse, vi bør dele med andre, der hvor udsatte mindretal har behov for solidaritet.

Enighed og fællesskab – de første årsmøder Sydslesvig

*Af Mogens Rostgaard Nissen,
leder af arkiv- og forskningsafdelingen
ved Dansk Centralbibliotek
for Sydslesvig*

Mogens Rostgaard Nissen. (Foto: Martina Metzger)

Det danske mindretals første årsmøde blev afholdt i september 1921. Lige siden har der hvert år – med enkelte undtagelser – været afholdt årsmøder, og det er fortsat en meget vigtig årlig begivenhed for mindretallet.

Frem til slutningen af 1940'erne havde årsmøderne en meget vigtig funktion med at signalere enighed og fællesskab. Det var der behov for. Indadtil for at minde alle i mindretallet om at stå sammen og udadtil i forhold til både tyske og danske myndigheder og overfor den danske befolkning.

DET FØRSTE ÅRSMØDE

”Paa Regeringens og hele det danske Folks Vegne siger jeg: De skal ikke blive glemte.” Sådan udtrykte daværende statsminister Niels Neergaard forbindelsen mellem Danmark og det danske

mindretal syd for den nye dansk-tyske grænse i sin genforeningstale på Dybbøl Banke i juli 1920. Han fulgte op med at sige, at det var en ærespligt for Danmark at yde støtte til at bevare dansk sprog og folkelighed i dette område.

Dette sidste var da også hovedformålet med det første årsmøde, der blev afholdt i Flensborg godt og vel et år efter genforeningsfesten. Den ny-etablerede Slesvigske Forening havde som opgave at markere det danske i Sydslesvig og at holde gang i en levende dansk befolkningsgruppe. Derfor havde årsmøderne fra starten afgørende betydning for det danske mindretal.

Baggrunden for årsmødet gik helt tilbage til de berømte dansksindede folkemøder på Skamlingsbanken i 1840'erne.

Flere af talerne fremhævede betydningen af lignende folkemøder, der var blevet afholdt i Sønderjylland i årene inden genforeningen. Dette blev udtrykt klart af bankdirektør P. Thomsen, der åbnede mødet i Borgerforeningen ved at sige: ”Det er det første Aarsmøde, der afholdes siden 1914. ... Vi har nu indledet vore Aarsmøder hermed, og vi gør det i Haab om, at det maa gaa som det gik i Nordslesvig, at de maa vokse fra Gang til Gang, fra Aar til Aar.” Altså et åbenlyst ønske om, at årsmøderne og danskheden kunne vokse i omfang, så Sydslesvig til sidst kunne komme med til Danmark.

Årsmødet blev ikke modtaget videre positivt af alle i det tyske flertal. Den borgerlige Flensburger Nachrichten bragte en artikel med overskriften ”Lad Danskermødet i Fred”, fordi ”en Forstyrrelse af Danskermødet vilde være

en politisk Dumhed". Man sluttede artiklen med nedladende at konstatere: "Lad os ogsaa ved denne Lejlighed vise, at vi anser den lille danske Koloni i Flensborg som fuldt ud ufarlig".

Dansk Aarsmøde
i Flensborg
Søndag den 11. September 1921.
Der indledes med
et stort Friluftsmøde
Klokken 2 Eftermiddag
paa Festspladsen ved Ballastbjerget
i daarligt Vejr, ligesledes Klokken 2, Møder i Borsgeroeslagen, „Nerdischer
Hol“ og Logshuset).
Talere fra Flensborg og Landdistrikterne.
Orkestermusik. — Sangforedrag.
Klokken 7 Aften:
Møder i de tre Lokaler.
Taler. — Dilettantforestillinger. — Koncert.
Udførligt Program faas ved Indgaangen.
Alle Medlemmer og Medlingsfæder indbydes.
Den slesvigske Forening.

Der blev bragt nogle små annoncer i Flensborg Avis i dagene inden det første årsmøde i september 1921. Men den vigtigste form for markedsføring skete mundtligt fra ledelsen af de danske foreninger til medlemmerne. (Kilde: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig)

Ernst Christiansen var hovedtaleren. Han var chefredaktør på Flensborg Avis, og han var mindretallets politiske leder. Overskriften for hans tale var "Det første Arbejdsaar", og han gjorde det klart, at det var svært for ham at se årsmødet som en festdag.

Det skyldtes, at Flensborg stadig var en del af Tyskland. Ydermere kunne han konstatere, at "Magthaverne byder os ikke de Vilkaar, som deres Forfatning tilsiger os". For – som han sagde senere i talen – "Vi er Danske, og vi vil vedblive at være Danske, og vi vil behandles som Danske efter Folkerettens Forskrifter".

Kort inden årsmødet havde Ernst Christiansen på et bestyrelsesmøde i Den slesvigske Forening været meget kritisk over mindretalsledelsen, som det foregående år havde brugt det me-

ste af sit krudt på at bekæmpe hinanden. Han mente, at man havde mistet følingen med, hvad der rørte sig i mindretallet. Derfor krævede han, at der blev valgt "en Bestyrelse, der arbejder godt sammen i gensidig Tillid".

Han opfordrede også til, at bestyrelsen repræsenterede alle foreningens medlemmer. Han hentydede direkte til, at man skulle være bedre til at tage imod de dansksindede arbejdere, som ifølge Christiansen ikke følte sig særlig godt repræsenteret i foreningen. Det var et problem, fordi en forholdsvis stor del af mindretallet netop var fra arbejderklassen.

Et årsmødeoptog op igennem Dorotheasgade i Flensborg, som det tog sig ud i mellemkrigsårene. (Kilde: Arkivet ved DCB)

MELLEMKRIGSTIDEN

Det er i lyset af den interne uenighed, at det første danske årsmøde i Flensborg må forstås, men efterhånden blev de indre kampe færre. Til gengæld blev det ydre pres fra lokale og nationale tyske myndigheder oplevet som meget nærværende. Det var således ikke kun efter Hitlers magtovertagelse i 1933, at det danske mindretal følte sig chikaneret. Også op gennem 1920'erne var der et behov for at stå sammen mod den tyske flertalsbefolkning.

Det var i disse år udelukkende dansksindede fra Sydslesvig, der talte på årsmøderne.

Billede af årsmødeoptøget, der gik gennem Nørregade/Storegade i Flensborg i forbindelse med årsmødet 10. september 1922. Allerede under dette andet årsmøde i Sydslesvig gik drengespejderne forrest gennem Flensborgs gader til festpladsen. (Kilde: Arkivet ved DCB)

Man startede med friluftsmødet, der fra 1922 fandt sted på "Festpladsen oven for Terrassegade" klokken to søndag eftermiddag.

Om aftenen var der flere foredrag i Flensborghus og Borgerforeningen, og på den måde strakte årsmøderne sig over det meste af søndagen.

På friluftsmødet lagde formanden for Den slesvigske Forening ud med sin tale, inden formændene for henholdsvis Centralbiblioteket og Skoleforeningen tog over. Desuden talte gårdejerne P. Budach, Hornskov og P. Lassen, Strukstrup.

Derved blev mindretallets forskellige organisationer præsenteret, ligesom det blev slået fast, at mindretallet var udbredt over hele Sydslesvig.

Redaktør Johs. Oldsen fra Lindholm sendte "En Hilsen fra Friserne", hvor han understregede sammenholdet mellem de to nationale mindretal i Sydslesvig. Hilsenen fra friserne blev også en tradition, der blev fortsat i alle mellemkrigsårene, og som blev taget op på årsmøderne efter Anden Verdenskrig. Under årsmøderne blev der sunget forskellige danske sange, blandt andet den meget nationale "Kongernes Konge" fra 1848.

KAN VI STAA OS?

Redaktøren af Flensborg Avis, Ernst Christiansen sluttede friluftsmødet i 1922 med at tale over temaet "Kan vi staa os?". Hovedparten af talen var vendt mod den undertrykkelse af mindretallet, som han mente gjorde sig gældende. Han gjorde klart, at "Danmark og de Danske syd for Grænsen optraadte loyalt over for Tyskland, men at Tyskland og Tyskerne paa begge Sider af Grænsen ikke har gjort det over for Danmark". Formålet med talen var at få forsamlingens opbakning til en resolution, der både var henvendt til de tyske myndigheder og til den danske offentlighed. I resolutionen – der blev vedtaget enstemmigt – krævede man de samme rettigheder "som Danmark har indrømmet Tyskerne nord for Grænsen", og som man havde ret til ifølge den tyske grundlov. Samtidig fordømte man Flensborgs overborgmester, Hermann Todsén, der flere gange havde betegnet mindretallet som en "Fremmedkoloni", hvilket både var fejlagtigt og nedværdigende.

Mødet i 1922 blev skabelonen for årsmøderne i mellemkrigsårene. Ifølge Flensborg Avis mente man, at der normalt deltog mellem 4.000 og 7.000 mennesker, mens de tyske aviser konsekvent angav betydeligt lavere deltagerantal.

I de tyske aviser blev det også fremhævet, at hovedparten af deltagerne kom fra Danmark, mens opbakningen fra Sydslesvig var faldende. Ernst Christiansen fortsatte som hovedtaler de følgende år, og han vedblev at være stærkt kritisk over for de tyske myndigheders behandling af det danske mindretal. Det var således en fast del af årsmødet, at forsamlingen sammen med Christiansen krævede, at mindretallets rettigheder blev overholdt.

Fra årsmødet i 1931 gik man over til at holde møderne over to dage.

Lørdag aften aflagde formænd og tilidsmænd deres beretninger på et mø-

Årsmødet blev også gennemført i 1933 efter den nazistiske magtovertagelse. Dannebrog måtte dog kun hejses på festpladsen, mens fanen var forbudt under optoget gennem Flensborg. På billedet ses redaktør Tage Jessen på talerstolen. (Kilde: Arkivet ved DCB)

de i Flensborghus, og dermed kunne hele søndagen helliges mere folkelige aktiviteter. Flagene blev som sædvanligt hejst kl. 8 på festpladsen, hvorefter der var messe i den danske kirke.

I programmet annoncerede man for første gang spejdernes parade fra Duborg-skolen til festpladsen og opfordrede alle til at deltage i optoget gennem byen. 1931 var desuden det første år, hvor Harreslev, som det første område uden for Flensborg, arrangerede selvstændige møder, hvor man havde indbudt dansksindede fra det vestlige Sydslesvig.

HITLER

Hitlers magtovertagelse i januar 1933 ændrede naturligvis meget for mindretallet, men årsmøderne var fortsat tilladt. Det var dog først en uges tid inden årsmødet i 1933, at politipræsidiets i Flensborg gav sin tilladelse til, at "Da-

nebrog maa hejses på Friluftstævnet", men "det sædvanlige Spejderoptog fra Duborg-skolen til Festpladsen er i Aar forbudt".

På et bestyrelsesmøde i Den slesvigske Forening nogle uger i forvejen opfordrede formanden kraftigt til, at "arbejde for en stærk Deltagelse". At årsmødet var tilladt betød ikke, at der kunne tales frit. Én efter én fremhævede talerne behovet for dansk sammenhold, ligesom mindretallets dansk-nordiske oprindelse blev understreget.

Omvendt var kritikken af de nazistiske myndigheder nedtonet, hvilket også var et tydeligt kendetegn i årene derefter.

Om årsmødet i 1934 kunne man tilfreds notere, at "alt, vi ønskede, blev tilladt", og det blev anslået, at 1.500 fulgte optoget gennem byen, mens der var "mindst 5.000 deltagere i Friluftsmødet". Ernst Christiansen gjorde klart, at "Tidens Krav til os er frem for

Aarsmøde i Husum 8. Juni 1947

Efter afslutningen af Anden Verdenskrig blev tilstrømningen til årsmøderne næsten tidoblet i forhold til årene lige før krigens udbrud. Billedet her er fra årsmødet i Husum i 1947, hvor der angiveligt var op mod 15.000 deltagere. (Kilde: Arkivet ved DCB)

alt andet, at hver enkelt af os frit maa vedkende sig sin Danskhed ... Den bedste, den eneste Vej til at dæmme op for økonomisk og politisk Forfølgelse er frit og aabent at vedkende os, at vi er Danske og vil være Danske."

Altså et nærmest demonstrativt fokus på betydningen af indre styrke.

Fokus på indre styrke vedblev at være det centrale de følgende år, og i 1936 og 1937 deltog flere orkestre i optoget gennem byen. Flensborg Avis mente, at der disse år havde været 6-7.000 deltagere, og Ernst Christiansen kunne med tilfredshed notere, at der var voksende tilslutning og stigende opbakning over hele linjen.

Der er således grund til at tro, at det op gennem 1930'erne lykkedes mindretallet at rykke tættere sammen og at stå imod presset fra de nazistiske myndigheder og fra flertalsbefolkningen. Men, efter at årsmødet i 1938 blev

aflyst på grund af mund- og klovsyge, kom man ned på jorden igen i 1939, hvor der var markant færre deltagere.

Det skyldtes ifølge Flensborg Avis en kombination af dårligt vejr, færre tilreisende fra Danmark og "hele den Tyngde, der er lagt paa den danske Folkedel i det tredje Rige, og de sidste Par Aars voldsomme Fremstød imod den". I 1939 blev optoget gennem byen desuden chikaneret af et musikkorps fra Hitler-Jugend, der vedholdende forsøgte at overdøve det hele ved at spille "Schleswig-Holstein meerumschlungen".

DE FØRSTE EFTERKRIGSMØDER

Lige efter Anden Verdenskrigs afslutning blev årsmøde-traditionen taget op igen. Situationen var da en ganske anden, end den var i 1942, hvor det sidste møde havde fundet sted. Efter et årsmøde-lignende fredsmøde på Flensborghus i juni 1945, blev de første egentlige årsmøder afholdt 22.-23. juni 1946. Mandagen efter lød overskriften på forsiden af Flensborg Avis; "Flensborg har talt – Hen ved 50.000 Deltagere i Aarsmødet i Flensborg, 10.000 i Slesvig og omkring ved 7.000 i Husum".

Nu skal den slags opgørelser tages med store forbehold, og Flensborg Avis kan have haft interesse i at overdrive deltagerantallet. Men tror man på avisens vurdering var tilstrømningen i Flensborg tilsyneladende op mod ti gange større end den havde været i de mest velbesøgte år før krigen, ligesom der som noget nyt blev afholdt to store møder i Slesvig og Husum. Der var således tale om en eksplosiv stigning i opbakningen til det danske mindretal i almindelighed og til årsmøderne i særdeleshed. Det stod i skærende kontrast til møderne lige før og under krigen.

I 1940 var der ganske vist et årsmøde, men mindretalsledelsen besluttede "at se bort fra Friluftsmødet i Aar" ud fra en forventning om, at Gestapo ville forbyde det.

I stedet blev der holdt to mindre af-

tenmøder. Heller ikke i 1941 eller 1942 blev der afholdt friluftsmøder, og i 1942 blev der udelukkende holdt et møde på Flensborghus.

Der var planlagt et årsmøde i 1943, men 25. maj blev det besluttet, at "Aarsmødet er foreløbig udsat, om Afholdelsen skal der tales en anden Gang". Det skete på et møde i det såkaldte "Folkeraad", der var en fællesbestyrelse for de danske foreninger i Sydslesvig. Mødet drejede sig om de tragiske dødsfald efter et allieret bombeangreb 19. maj, hvor blandt andet mange børn fra den danske børnehave Ingrid-hjemmet blev dræbt.

Det er uvist om der var en sammenhæng mellem de to ting, eller om de dansksindede ledere simpelthen fandt det formålsløst at afholde flere årsmøder under krigen.

I forbindelse med "Fredsmødet" i juni 1945 gik omkring 200 spejdere forrest i det traditionelle danske optog gennem byen. Dannebrog blev hejst, og der blev sunget forskellige danske sange, blandt andet "den sønderjyske nationalsang"; "Det haver så nyligen regnet". Ifølge Flensborg Avis var det vigtigste under dette årsmøde-lignende fredsmøde at demonstrere "eet Haab, een Tro, een Vilje".

STÆRK MARKERING

De store årsmøder i juni 1946 var en stærk markering af mindretallets styrke lige efter krigen, også selv om de britiske besættelsesmyndigheder havde nægtet tilladelse til flaghejsning. Årsmøderne i 1946 var stærkt præget af vemodige taler om de dansksindede, der havde deltaget i krigen. Taler om dem, der var blevet dræbt; dem, der var kommet invaliderede hjem og om dem, der fortsat var i krigsfangenskab.

Hovedtaleren Samuel Münchow, der var formand for Den slesvigske Forening, mindedes de faldne danske soldater med; "de faldt for en Sag, som ikke var deres. De stred og faldt, fordi

de efterkom deres Forpligtelse over for Herbergsstaten. ... Vi holder dem i Ære, de gav det bedste, de gav deres unge Liv".

Fra et datidigt årsmødeoptog gennem Ny-staden i Flensborg. (Kilde: Arkivet ved DCB)

Redaktøren af Flensborg Avis, L. P. Christensen indledte også sin tale med at mindes de faldne og invaliderede dansksindede soldater. Han tilføjede et ønske om, at "vor sydslesvigske Hjemstavn og vore unge Folkefæller aldrig mere maa blive inddraget i Krig. Vi er rede til ethvert Offer; men det skal bringes i en god Sags Tjeneste, for egne, hellige Værdier".

Dermed banede han vejen for hovedemnet for de fleste talere, nemlig Sydslesvigs fremtid. Faktisk havde den danske statsminister, Knud Kristensen, skudt gang i denne diskussion lørdag aften i en radiotale med en "Hilsen til de danske Aarsmøder". Her glædede han sig over, at det igen var muligt at holde årsmøder, og han så det som noget naturligt, at man på basis af "Folkenes Selvbestemmelsesret" igen kunne afholde sådanne festdage.

Men han gik et skridt videre og udtalte, at han "ikke kunde afvise et virkeligt, af et folkeligt Flertal baaret Ønske om en Tilbagevenden til det gamle Land, saafremt dette Ønske fremsættes ganske frivilligt ... hvor alene den nationale Overbevisning gør sig gældende".

Det var et problematisk statement fra en dansk statsminister, hvis re-

gering officielt var imod at ændre 1920-grænsen. Også selv om han lagde vægt på, at en afstemning kun skulle gennemføres, når den var rensset for kortsigtede politiske og økonomiske interesser. Mange havde en opfattelse af, at den store opbakning til det danske mindretal i de første efterkrigsår hang sammen med, at man på den måde kunne få gratis mad og andre fornødenheder fra Danmark.

Der var frustration blandt de dansk-sindede ledere over, at den danske regering og den danske rigsdag ikke ville støtte ønsket om en ny folkeafstemning i Sydslesvig. Münchow udtrykte det noget teatralisk ved at spørge, om det var "Mor Danmark, som talte sådan til sine Børn ... Skulde Dybbøl-Løftet ikke betyde noget mere?" Men Münchow noterede med tilfredshed, at der nu kom andre signaler fra Danmark, og også han gjorde klart, at "Hjemstavns-Spørgsmaal som vort kan ikke afgøres med Penge eller Mad ... Det kan kun afgøres med Hjertet".

FOLKEAFSTEMNING

Det var et gennemgående udsagn under talerne på årsmøderne i 1946 og de følgende år, at det både ville være rimeligt og ønskeligt, hvis der blev gennemført en ny folkeafstemning i Sydslesvig. Men det skulle være et rent nationalt valg. Det er uklart, hvordan det i praksis skulle være muligt at undgå, at økonomiske og politiske forhold blev vigtige elementer i forbindelse med en ny afstemning. Udtalelserne må derfor mest ses som signaler sendt til danske politikere om, at der var tale om et ægte nationalt ønske i Sydslesvig. Et ønske, der ikke lå under for befolkningens kortsigtede interesser i mad, tøj og undervisning.

På et møde 8. juli 1946 i Folkeraadet blev det vedtaget, at forretningsudvalget straks skulle rejse til København "for at forhandle med Rigsdagen om Sagen" – altså om en mulig folkeaf-

stemning i Sydslesvig. Det var vigtigt at påvirke de danske ministre og lederne af de politiske partier inden Folketinget dagen efter havde en stor debat om "Spørgsmaalet vedrørende Sydslesvig".

Selv om delegationen en uge senere kunne berette om stor lydhørhed og forståelse på Christiansborg for de sydslesvigske ønsker, så ændrer det ikke ved det faktum, at der ikke var politisk vilje i Danmark til en ny folkeafstemning – i hvert fald ikke på dette tidspunkt.

Årsmødeplakaten 1952. (Kilde: Arkivet ved DCB)

De følgende år var der fortsat mange deltagere på årsmøderne – angiveligt op mod 75.000 i både 1947 og 1948 – men fra begyndelsen af 1950erne faldt deltagerantallet noget tilbage. Det hænger sammen med, at der fandt en form for "normalisering" sted efter, at den første efterkrigsopbakning havde lagt sig.

Fra årsmødet i Flensborg i 2013: (Foto: Sven Mikolajewicz)

Til gengæld blev der afholdt årsmøder mange forskellige steder i Sydslesvig, og allerede i 1948 havde Rendsborg, Egernførde, Tønning og Kejtum egne årsmøder ud over de allerede

etablerede møder i Flensborg, Slesvig og Husum. Det blev afsættet til nutiden, hvor et vigtigt kendetegn ved årsmøderne netop er, at de afholdes i en lang række byer over hele Sydslesvig.

Det lille spejlbillede af mangfoldighedens Europa: Sydslesvig i forening

Af formand Dieter Paul Küssner

For Sydslesvigsk Forening - den største danske kulturformidler i Sydslesvig - er kernen i det folkelige oplysningsarbejde viljen til at fastholde den ubetingede samhørighed med Danmark, det danske folk og dermed det danske sprog og dansk kultur.

Vi gør det i bevidstheden om, at grænselandsmennesker ikke entydigt kan leve op til endsige indfri moderlandets normer og forventninger, men netop i vores foreninger har vi siden adskillelsen fra Danmark levet og formidlet dansk kulturliv, danske værdier og dansk væremåde, men nødvendigvis også med sydslesvigske særtræk, der betinges af, at vi lever i Tyskland og Slesvig-Holsten.

Som dansk mindretal ser vi os selv også som formidlere og brobyggere mellem Danmark og Tyskland netop i samarbejde med friserne og det tyske mindretal. I øvrigt i et samarbejde, der ikke udvisker sprog- og kulturforskelle, men i respekt og ligeværd samler kræfterne for at skabe et grænseland, der i kraft af sin kulturelle mangfoldighed og fredelige samliv mellem nationer og kulturer, bliver en forbilledlig region og et godt levested for alle.

På sin vis er vi det lille spejlbillede af Europa, hvor nationaliteternes, sprogenes og kulturernes mangfoldighed må og skal samarbejde for en human og ligeværdig fremtid.

DET DANSKE LIVSGRUNDLAG FASTHOLDT TRODS ENTYSK HVERDAG

Store ord? Nej!

Hvis vi vil noget med vores forenings-

Dieter Paul Küssner genopstillede ikke som SSFs formand på landsmødet 2013. Han var organisationens engagerede og kritiske topleder i samfulde 10 år. (Foto: Martina Metzger)

liv og kulturarbejde for sydslesvigske mennesker, hvis arbejdet skal bære frugt og få betydning for den enkeltes engagement og livskvalitet også i dialogen med det danske folk og den tyske nabo; så må foreningsarbejdet bæres af et solidt fundament, der ikke underspiller det danske, slækker på sprogbevidstheden for at lade multi-kulti være enerådende.

Også i vores foreningsliv og kulturtilbud skal vi være åbne for dialog og samarbejde, men dialog og samarbejde må skabes ud fra ligeværdighed og anerkendelse af selvstændige og væsentlige værdinormer indenfor sprog og kultur – for os det danske livsgrund-

lag levet i en overvejende tysk hverdag.

Måske er det det stærkeste argument for et stærkt og varieret foreningsliv, at dansk væren, sprog og socialt nærvær overvejende må leves i foreningssammenhæng; en erkendelse, der forpligter os alle til at give foreningslivet en stærk dansk mindretalsstemme.

DET DANSKE MINDRETAL FINDES

For der findes nu ifølge forfatningsdomstolens afgørelse sidst i Slesvig et dansk mindretal i Sydslesvig, hvilket konservative brushaner ellers havde betvivlet. Argumentet fra enkelte klager mod valgresultatet til seneste landdagsvalg var ellers, der findes ikke et dansk mindretal, ergo er SSWs fritagelse for 5% spærregrensen ugyldig.

Dommerne erkendte naturligvis, at der er et dansk mindretal i Sydslesvig – og begrundede det bl.a. med at Sydslesvigsk Forening garanterer et rigt dansk kulturtilbud, at skoleforeningen driver danske skoler og at der findes en dansksproget avis.

Et stærkt og varieret dansk kultur- og foreningsliv - som SSF står for - er selvfølgelig en solid garant for, at mindretallet har ansigt og kontur også i flertalsøjne.

I øvrigt ville en dom, der gik SSW og mindretallet imod, have været en mindretalspolitisk katastrofe, idet den havde sat grænselandsfredsaftalerne Bonn-København erklæringerne ude af kraft. Disse aftaler, som med rette kan kaldes for grænselandets grundlov, får deres egne bemærkninger i 'formanden har ordet'.

Også SSFs landsmøder, her et motiv fra 2012, er synligt udtryk for, at SSF og det danske mindretal virkelig findes, som forfatningsdomstolen på bedste jurist-manér erkendte det i september. (Foto: SPT)

Nu driver vi ikke foreningsarbejde for at få ret ved en forfatningsdomstol, men argumentationen i dommen viser, at et synligt og aktivt mindretal også erkendes af flertalsbefolkningen.

Ikke mindst SSF/ Den Slesvigske Forening har siden 1920 aktivt virket for den nære foreningsbårne danske kulturformidling; der indtil adskillelsen af det politiske og kulturelle engagement efter anden verdenskrig – netop også omfattede varetagelsen af mindretallets politiske synspunkter og behov – og derved også kontakt og formidling til flertalsbefolkningen.

Den politiske repræsentation er i dag i gode hænder hos vores mindretalsparti SSW. Men samfundsdebatten, mindretallets aktuelle eksistensstrategier, den brede demokratiske medlemsinddragelse i beslutningsprocesserne er ikke forbeholdt enkelte organisationer i mindretallet. Her er alle udfordret, og alle har et medansvar for det forpligtende fællesskab Sydslesvig i forening kræver.

SAMRÅDET OG SYDSLESVIG-UDVALGET

Man kan naturligvis drømme om, at Det sydslesvigske Samråd blev sat i verden for at løse denne interne mindretalskommunikation, men foreningernes og organisationernes egeninteresse har gennem årene i mange vitale spørgsmål rejst tvivl om Samrådets fælles ansvar for hele mindretallet.

Er man i tvivl om denne vurdering, kan man støtte sig til Sydslesvigudvalgets seneste udmelding efter bevillingsansøgningerne til det danske arbejde i Sydslesvig, hvor formanden med rette beklager, at Det Sydslesvigske Samråd ikke har magtet i fællesskab at udarbejde en prioriteret ansøgning til statsstøtten, der her i finansskri-

Når SSF og Grænseforeningen tager imod Folketingets tilbud om at være med til Kulturnatten på Christiansborg hvert år i oktober, gives tilbuddet selvsagt videre til også de andre danske organisationer og institutioner i det sydslesvigske mindretal, og det tilbud tager man gerne imod, nu også fra Mindretalssekretariatet i Berlin. Teamet bag det organisatoriske er dog fortsat SSFs; her nogle af dem: f.v. Lisbeth Kochanski, Marina & Holger Elbert og Tine Andresen. (Foto: SSF)

sens magre år ikke opfordrer til store armbevægelser og merforbrug.

Det ansvarlige Sydslesvig overlader således den nødvendige prioritering til Sydslesvigudvalget: det ubehagelige at skulle skære ned og sætte grænser. Det kan vi selvfølgelig ikke være bekendt. Vi må som myndige og ansvarlige mindretalsborgere kunne aftale en fælles indstilling, der tager udgangspunkt i den rammebevilling, Danmark og dansk økonomi lægger op til.

MINDRETALLET ER IKKE ORGANISATIONERNES MEN FÆLLESSKABETS ANSVAR

Man kan med rette sige, at nu blander SSF-formanden sig i den så højt beundrede organisatoriske frihed i mindretallet, der tages til indtægt for, at demokrati, medbestemmelse og ansvarlighed er grundtenoren i mindretalslivet.

Jeg tvivler ikke, at det gælder for den enkelte forenings og organisations indre virke, men i helhedsansvaret for mindretallets selvudfoldelse og prioriterede eksistens- og fremtidsønsker mangler en fælles ansvarlighed, der forener mindretallets samlede basis i et demokratisk forum, der kan afstemme mål og midler for vejen, vi ønsker at gå sammen. I det spørgsmål er vi alle ansvarlige for en fremtidig større inddragelse af mindretalsmedlemmerne i de ideelle og økonomiske beslutningsprocesser. Sydslesvigs danskhed er vores fælles ansvarsområde og berigelse.

Sydslesvigs fællesskab og fælles fremtid bør være en naturlig dagsorden i alle vore foreninger og organisationer. Ønsker vi myndige mindretalsborgere, der engagerer sig i ønsket om at leve i forening med det danske

Også når det gælder samarbejdet med tidligere modstandere, fører SSF an ud fra en mindretalspolitisk forpligtelse for helheden; som ved Sankelmark-mindehøjtideligheden hvert år den 6. februar sammen med stamkomiteen af 1864. I 150-året 2014 for træfningen bliver markeringen lidt mere omfattende end ellers. Billedet er fra kransenedlæggningen ved de danske krigergreve i Sankelmark i 2013. (Foto: Lars Salomonsen)

mindretal, kræver det, at fællesskabets selvforståelse kan diskuteres og er til debat ikke kun i det særlige interessefællesskab, men afspejler en generel stillingtagen og holdning på tværs af foreningslivet og organisationerne.

ET SYDSLESVIGTING: FÆLLESNÆVNER FOR MINDRETALLETS OFFENTLIGE MENING

Det spørgsmål diskuterer Samrådet for tiden uden større engagement og varme følelser på baggrund af vort seneste landsmødes opfordring til rådet om at undersøge muligheden for etablering af et Sydslesvigting, der i ordets betydning netop betegner en forsamling af befolkningen til afgørelse af offentlige anliggender.

Reaktionerne overfor tingforslaget under de første høringer i Samrådet fremgår af rådets protokol, der konkluderer: "Allerede under den første høring var der dog en mærkbar modstand mod forslaget, hvor især Skoleforeningen og DKS fastholdt, at den nuværende struktur for beslutningsgrundlaget i mindretallet er fuldt ud tilstrækkelig, idet man ikke kunne forestille sig et parlament med reelle kompetencer set i forhold til de eksisterende foreninger."

Trods dette er SSF fortsat forpligtet af landsmødets beslutning og har derfor foreslået en offentlig konference, hvor skandinaviske tingmodeller fremstilles og evalueres. Vi mener fortsat, at offentlige anliggender for den sydslesvigske befolkning kræver bedømmelse og svar fra det samlede Sydslesvig i forening.

DET FORPLIGTENDE FÆLLESSKAB

Da tinget næppe kommer på sigt, og Samrådet i sin konstitution ikke har bindende beføjelser for offentligt ansvar i mindretalsanliggender, må vi hver for sig arbejde for og højne be-

vidstheden om medleven og medansvar, når det gælder udformningen af mindretalslivet.

Derfor diskuterer vi i SSF naturligvis hvordan SSF og Skoleforeningen kan styrke sammenholdet mellem vuggestue-, børnehave- og skoleforældrene og bindingen til mindretallets kultur- og foreningsliv. Det er ikke indblanding i Skoleforeningens autonomi, men et ønske om at sikre mindretalsmedlemmerne en fuldgyldig binding til mindretallets eksistensgrundlag: så meget dansk sprog og kultur, der er mulig i en i øvrigt tysk hverdag.

Når man kritiserer SSF for, at forældrebindingen til det danske kulturliv også er et anliggende, der diskuteres i vores hovedstyrelse og på landsmødet, tilsidesætter man ønsket om et medansvar for både spørgsmål og svar i den offentlige debat indenfor mindretallet.

SSF, SSW og frisjerne var aktive som medlemmer af Mindretalsrådet i Tyskland, da der en weekend i august var åbent hus i ministerierne i Berlin. I deres infobod i forbunds-indenrigsministeriets gård fik mindretallene p.t. med SSF-formand Dieter Paul Küssner som deres formand besøg af bl.a. indenrigsminister Hans-Peter Friedrich (CSU), t.v. med ryggen til, og en masse interesserede borgere. (Foto: privat)

Det gælder for SSF som for andre foreninger i mindretallet, man kan ikke både være offentlig eje for mindretalsbefolkningen og samtidig frasige sig

Når forfatterforeninger i Danmark drager på - som noget nyt - en litteratur-tur gennem det danske sommerland, er det en selvfølge, at der bliver en afstikker til det sydslesvigske, som her på strøget i Flensborg med bl.a. forfatteren Kåre Bluitgen, hjulpet godt på vej af SSFs kulturafdeling og biblioteket. (Foto: Boris Erben)

offentlig bekvæmhed. For at fastholde det solidariske fællesskab og aktiv medleven i mindretallet kræves alles ret til at stille spørgsmål for at finde de rette svar.

ARBEJDSGRUPPEN FOR MEDLEVEN I MINDRETALLET

Netop fællesskabet i mindretallet og tilknytningen også for nye medlemmer i mindretallet var en del af sidste landsmødets fremadrettede dagsorden. Inddragelse af bl.a. forældre i kultur- og foreningsarbejdet var omdrejningspunktet.

Det har som nævnt ført til kritik af, at SSF bruger tid på landsmødet til at agere skolepolitisk, og at skolepolitiske emner ikke har noget at gøre på SSF's landsmøde. Lad os håbe, at den kritik bunder i en misforståelse af vores bestræbelser på at finde de bedste fælles løsninger for et fremadrettet og holdbart dansk mindretalsliv i Sydslesvig – et Sydslesvig i forening, hvor kulturforeningen bl.a. bidrager med skoleteater og skolekoncerter i snæver aftale med Skoleforeningen, og hvor Skoleforeningen lægger hus til, når foreningerne har brug for det.

Netop symbiosen skole og forening har været og bør fortsat være en sikker basis for det folkelige arbejde i Sydslesvig. I det lys skal også forslaget om at nedsætte en fælles arbejdsgruppe mellem Skoleforeningen og SSF ses. Dens opgave er at udarbejde et integrationsprogram for ovennævnte nye medlemmer.

Resultater er allerede synlige og enkelte fælles oplysningsprojekter har fundet sted. Det glædelige er, at man på lokalt plan har fundet en samarbejdsmelodi, hvor skole og forening søger at styrke fællesskabet. Som eksempel har SSF Flensborg by sammen med Cornelius Hansen-Skolen formået

at finde sammen i en forrygende kulturdag, der netop skal styrke bindingen skole og forening.

Lignende gode samarbejdsmodeller findes mange steder i Sydslesvig, men der er fortsat behov for initiativ og indsats. På sigt burde det være en selvfølge: ønsker man et Sydslesvig i forening er skole- og kulturliv forbundne kar og hinandens forudsætning.

Og når det gælder kulturlivet tænker jeg ikke kun på SSF.

DET FÆLLES MEDLEMSKAB BUNDET TIL HJEM, SKOLE OG FORENING

Det er derfor, at vores kulturtilbud, som det bl.a. udformes og besluttes i distrikter, amter og udvalg må og skal have en profil, der også dækker mindretallets forældregruppens ønsker og behov, og ubetinget i et samarbejde med skolens folk.

Det er ikke utidig indblanding i en anden forenings autonome verden, men en håndsrækning til at samle Sydslesvig i forening, så vi med tiden finder det ganske normalt for en mindretals-tilværelse, at hjem, skole og foreningsliv i forening er bekræftelsen på sindelagsvalgets holdbarhed.

For sindelagsvalgets holdbarhed er nu engang forudsætningen for medejerskabet i det danske folkefællesskab: "Så længe I holder fast i os, så længe holder vi fast i jer", som det officielle Danmark har udtrykt det. De store fortællinger om mindretalslivet og Sydslesvig er et fælles ansvar og en fælles udfordring.

Udfordringen ligger i den vigende interesse for og bevidsthed om vort danske mindretals eksistens i den danske befolkning, som vores ve og vel fundamentalt er afhængig af. Uden dansk medleven, velvilje og støtte vil store dele af det organisatoriske min-

Med TV Syd Støtteforenings fhv. formand Heinrich Schultz som primus motor var der sang- og infomøde på Slesvighus i maj med det formål bl.a. at skaffe flere medlemmer til støtteforeningen og dens Club Syd i Sydslesvig. Mødet blev også udsendt på TV Syd. (Foto: Lars Salomonsen)

dretal skrumpe betydeligt, selvom ker-
nen i mindretallet fortsat vil leve efter:
vi er danske og vi vil vedblive at være
danske.

OPLYSNING OG KOMMUNIKATION OM MINDRETALLET I DANMARK

For at imødegå den danske desinterese og for at komme i fortsat forening med det danske folk, har Sydslesvigudvalget bevilliget projektstøtte til oplysning om mindretallet. Det fremtids-sikrende vigtige oplysningsarbejde om mindretallet overfor især det folkelige Danmark var et vigtigt anliggende i for-
mandsberetningen til sidste års lands-
møde.

Under et møde med Samrådets in-
formationsbærere hos generalkonsu-
len efterpå genoplivedes Samrådets
kommunikations- og oplysningspro-
jekt, der var lagt i mølpose for år til-
bage. Inspireret af Sydslesvigudvalgets
opfordring om større engagement fra
vores side, når det gælder informatio-
nen nordover, har Samrådet engage-
ret det danske kommunikationsbureau
Bysted til at udvikle en oplysnings- og
kommunikationsstrategi, der i tæt sam-
arbejde med Samrådets foreninger og
organisationer skal barsle med løs-
ningsmodeller for mindretallets kom-
munikations-strategier 2013/2014.

Foruden en fælles pressestrategi for
foreningerne arbejdes der med moder-
ne 'storytelling' på de nye medieflader.

Alfa og omega i projektet er at modernisere de gode og store fortællinger mindretallet har og kan byde på.

MINDRETALSFORTÆLLINGEN I DAGLIGDAGEN

En væsentlig del af den historiske og aktuelle arvemasse om de store mindretalsfortællinger er også SSFs indsatsområde.

Den daglige hverdagshistorie i mindretalslivet former sig fortsat i hjemmet, skolen og foreningslivet. I vores verden er det distrikternes nære fællesskab, hvor socialt nærvær og kulturelle oplevelser fastholder os i mindretallet.

For mange distrikter betyder møder med Grænseforeninger og venner i Danmark fortsat en væsentlig binding til fællesskabet henover grænsen. Vore

distrikter har desuden mulighed for gennem amternes kulturrejser til Danmark at styrke kontakten til Danmark i dag – en vigtig ajourføring for et mindretal, der lever på afstand af den aktuelle samfundsudvikling i Danmark.

DET DANSKE KULTURFÆLLESSKAB

Både distrikter og amter kan søge og får hjælp til kulturelle aktiviteter via vores faste udvalg. Både kulturudvalget, teater- og koncertudvalget og årsmødeudvalget oplyser om, fremmer og tilbyder kulturtilbud, der genspejler kulturlivets strømninger i Danmark.

Om det er dansk teater, Sønderjyllands Symfoniorkester, Spil Dansk-Dagen eller debat og folkelige foredrag; så binder oplevelsen os ind i et kulturfællesskab henover grænsen. Sidegevinsten for mindretallet er ofte,

Det danske kulturfællesskab udspiller sig også på de såkaldt bonede gulve, som når det danske mindretal anført af SSF og Grænseforeningen gerne og varmt takker ja til den årlige modtagelse på Christiansborg ved Folketingets præsidium; her et billede fra 2012, hvor SSFs formand Dieter Paul Küssner holder takketalen. (Foto: SPT)

Det var en smilets og glædens men også taknemmelighedens eftermiddag på Dansk Generalsekretariat i november 2012, da bestyrelsesmedlem i Oberst H. Parkovs Mindefond, Dieter Lenz, siden sommeren 2012 det sydslesvigske medlem af bestyrelsen efter Wilhelm Klüver, på vegne af fonden kunne glæde fem organisationer/ institutioner med hver en donation på omkring 10.000 kr.

SSF fik en donation til gennemførelse af de danske teaterforeningers teaterseminar 16.-18. november det år i Flensborg, Dansk Centralbibliotek fik til børnekunst og -kulturudstillingen Bibiana til foråret 2013, Nordisk Informationskontor fik til den fjerde litteraturfestival, FDF Sydslesvig fik til sit solide børne- og ungearbejde, og Aktivitetshuset i Flensborg fik - rent undtagelsesvis - til en interaktiv tavle til undervisningsbrug.

F.v. ses Sarah Keppler, Aktivitetshuset, Anni Søndergaard, DCB, Anette Jensen, Nordisk Informationskontor, Kirstin Asmussen, FDF Sydslesvig, Dieter Lenz, Oberst H. Parkovs Mindefond, Karin Goos, dengang formand for SSFs Teater- og koncertudvalg, og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: SPT)

at de danske aktører tager oplevelsen af Sydslesvig med hjem og bliver mindretalsambassadører.

Sidste års store teaterseminar i Flensborg gav f.eks. en særdeles positiv respons hos gæsterne fra Danmarks Teaterforeninger, hvor mange refererede til konkrete planer om et genbesøg i vores verden. Som vores formand for udvalget Hauke Paulsen udtrykker det: "Teaterseminaret - det var en megasucces." Og dermed et bidrag til kataloget over engagerende fortællinger om mindretallet – fortællinger vi har brug for at formidle til det danske folk.

KULTURELLE FYRTÅRNE – OG "LIDT MINDRE KAN GØRE DET"

Ovennævnte gælder også kulturudvalgets satsning på at tænde for kulturelle fyrtårne i SSFs kulturformidling. Målsætningen er at "udvikle markante, bredt forankrede koncerter/ arrangementer, som er med til at sætte dansk kultur på dagsordenen i forhold til et bredt publikum", som udvalgsformand Bjørn Egeskjold siger det.

Gedigen dansk kultur med bred folkelig appel hører til SSFs formålsbestemte virke i Sydslesvig – og netop

bredden i kulturpaletten foruden den almene tilgængelighed er nødvendig, hvis sydslesvigere med få eller spinkle forbindelseslinjer til dansk kulturliv skal fanges og fastholdes i det danske kulturmøde.

Og endnu et, hellere et par fyrtårne, der også stråler udover provinsen og ikke blot i det især for Flensborg så veldækkede kultur-gourmetbord, hvor SSF, SdU og Biblioteket til tider snubler over hinanden i arrangementskalenderen.

Og vi kan roligt gribe i egen barm. Teatertilbud - til tider tæt på hinanden og med begrundelse i turneteatrenes

tilbud - bør ikke hindre os i at sige nej tak. Hellere en forestilling mindre men for fulde huse, idet også lidt mindre kan gøre det.

Lidt mere koordination og lidt mindre selvprofilering hos kulturudbydere vil også imødekomme den økonomiske stramning i kulturforbruget, som de aktuelle bevillingsforhandlinger med Sydslesvigudvalget lægger op til.

Trods fortsat dansk ubetinget velvilje må og skal Sydslesvig sammen med Danmark sætte tæring efter næring. Den stramme økonomiske nære fremtid opfordrer ligefrem til øget samarbejde og sammenlægning i den sydslesvigske kulturformidling.

Stor interesse for Grænsforeningens, Feriebørnskontorets og SSFs infostand på feriemessen 2013 i Herning. Folk stimlede sammen for at høre mere, smage på det flensborgske øl og for at vinde et weekendophold på Christianslyst; t.h. SSFs amtsformand Peter Kreutzer fra Flensborg amt. (Foto: Tine Andresen)

International Motor Club Flensborg er godt nok ikke tilsluttet SSF, men takket være den driftige formand Klaus-Erik Ramm lægges der altid et møde med det danske mindretal i programmet som f.eks. her i forbindelse med IMCs generalforsamling, der i år fandt sted i maj på Flensborghus i Flensborg. (Foto: SPT)

Og en del af IMCs overskud anvendes på gode, mindretalsrelaterede formål, som f.eks. her, da IMC-formand Klaus-Erik Ramm i september havde en check med til SSF, til Ansgar menighed i Flensborg, til Duborg-Skolen og Duborg-Samfundet. Fv.: Erik Jensen (Duborg-Samfundet), Jens A. Christiansen (SSF), Preben K. Mogensen (Ansgar), Klaus-Erik Ramm (IMC) og Ebbe Rasmussen (Duborg-Skolen). (Foto: SPT)

DE TILSLUTTEDE FORENINGER VIGTIGE KULTURFORMIDLERE

Også landsregeringen i Kiel bidrager om end mere beskedent i forhold til Danmark til sikringen af mindretallets kulturliv. Det kommer også vore tilsluttede foreninger til gode, hvor de seneste nedskæringer under den forrige regering er trukket tilbage.

Vi klagede ikke, dengang nedskæringerne blev kendt, for modsat nedskæringerne overfor Skoleforeningen delte vi vilkår med de tyske kulturformidlere. Alligevel er det positivt og glædeligt, at vi kan give øget støtte til det betydelige forenings-engagement, der i et frivilligt folkeligt foreningslandskab varetager

et bredt spektrum af kulturelle særinteresser, der beriger fællesskabet.

Hver eneste tilsluttet forening er en styrkelse af vores Sydslesvig i forening – deres frivillige indsats for almenvellet er en del af Sydslesvigs enorme potentiale af frivillige, de daglige slidere, der sikrer mindretallets fundament.

ÆLDRESTYRKEN HØRERTIL SSFs VÆSENTLIGE ARBEJDSOMRÅDER

Foruden de på landsmødet valgte faste udvalg har SSF endnu en vigtig arbejdsgruppe, der varetager vore ældre medlemmers interesser. Formanden for udvalget Leif Volck Madsen aflægger sin beretning for hovedstyrelsen, men også landsmødet bør orienteres om udvalgets indsats for vore ældre medborgere – en numerisk voksende medlemsskare, der både benytter foreningens generelle tilbud, men som med udvalgets særlige arrangementer for seniorer, ældreklubber, væresteder og højskoledage giver.

Som Leif Volck Madsen siger det: "vore medlemmer og gæster nogle gode oplevelser, som på en eller anden måde gerne skulle bidrage til at sætte lidt kulør på tilværelsen, nu hvor de fleste af dem har lagt arbejdslivet bag sig." Den livgivende kulør omfatter bl.a. gymnastik, seniordans og voksenundervisning for pensionister. Der bydes på vandringer i grænselandet, ture til Danmark og en uge på højskole. Emnekataloget for det humanitære udvalg byder desuden på en bred vifte af underholdning og foredrag.

En betydelig indsats for ældrestyrken, som udvalget har stor ære af.

DANEVIRKE MUSEUM OG MINDRE- TALSUDSTILLINGEN – PORTEN TIL DEN STORE FORTÆLLING

Sydslesvig ejer en juvel, der funkler i den store fortælling om Danmarks tusindårige historie. Det er blevet SSFs opgave sammen med Gottorp-stiftelsen at pleje, bevare og formidle Nord-europas største voldanlæg anlagt i spændet mellem folkevandringstiden og middelalderen.

Danevirke, der sammen med vikin-gebyen Hedeby og andre nordiske vikingesites søges optaget på Unescos verdenskulturarvs-liste. Museumsinspektør Nis Hardt har om nogen for-

mået stilfærdigt men stædigt at give Danevirke både regional og dansk-tysk bevågenhed.

De senere års omfattende landskabspleje, der både har frilagt store dele af voldsystemet og ikke mindst restaureret Valdemarsmuren, er næneværdigt. Også retableringen af Skanse 14 fra tiden under den anden slesvigske krig, der på bedste fredsskabende vis involverede både tyske og danske aktive soldater, har højnet stedets historiske fortælling.

Ikke mindst en betydelig donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal gjorde det muligt at nedrive Truberg-egendommen, der var bygget ind i volden ved museet, og den senere bevilling til udgravning af det derved frilagte voldstykke, har haft afgørende betydning for fundet af nye facetter af Danevirkes historie.

Dels har udgravningerne frilagt Valdemarmurens begyndelse i forlængelse af tidligere voldanlæg. Og især har Truberg-grunden frigivet et blik ind i porten gennem Danevirke, der i et halvt årtusind var Danmarks og Nordens åbning mod Tyskland og det sydlige Europa.

Og seneste triumf og triumf fra Danevirke lyder: Danmarks rigshistorie begynder givet 200 år tidligere end antaget. Juvelen funkler stadig og er netop en pant på, at vi ejer og varetager væsentlige kapitler af Danmarks-historien – den store historie, vi er fælles om.

2014 regnes der med, at ansøgningen om optagelse på verdenskulturarvs-liste sendes til Unesco, men inden da er Danevirke naturligvis med i mindeåret for krigen 1864. I samarbejde med Historiecenter Dybbøl Banke, Fregatten Jylland og Dansk Landbrugsmuseum iscenesættes et projekt, 'Kampen om Jylland 1864'. Forskellige fonde

SSF formidler viden om mindretallet både på Danevirke Museum men også opsøgende mennesker bl.a. i Danmark; som her, da SSF ved formand Dieter Paul Küssner åbner en vandreudstilling på biblioteket i Slagelse i maj. (Foto: Tine Andresen)

støtter projektet, heriblandt også A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, der både ved etableringen af Danevirke Museum og siden har støttet synliggørelsen af det enestående Danevirke.

MINDRETALSUDSTILLINGEN I NY FORMIDLING

Danevirke Museums anden nøgleopgave er formidlingen af det danske mindretals historie. Også her kan man tale om en smuk smykkesten i kraft af en overskuelig og veldisponeret fortælling om netop mindretallet som et skole-, kirke- og foreningsfællesskab.

Udstillingen er for tiden ved at blive gjort aktuel gennem inddragelse af den nyeste formidlingsteknologi – et projekt, der er støttet af Sydslesvigudvalget. Arbejdet med at gøre udstillingen

tilgængelig og interessant også for de helt unge sker bl.a. i samarbejde med elever fra A.P. Møller Skolen. Universitetet i Århus bidrager med ekspertise, og det færdige resultat skulle gerne kunne bruges også i danske museums-sammenhænge. Her bidrager vores fortælling også til den fælles dansk-sydslesvigske historieformidling.

MIKKELBERG - MØDESTEDET FOR DANSK OG NORDISK KUNST OG MED EN BETYDELIG SAMLING AF SYDSLES- VIGSKE KUNSTVÆRKER

I et halvt århundrede har Mikkelsberg, der må betegnes som Dinne og Henry Buhls livsværk, givet Sydslesvig og Danmark både en fri og uafhængig talerstol og et vældigt udsyn over dansk og nordisk kunst. I mange år var kunstudstillingerne ledsaget af årlige efterårsmøder, hvor også kritiske rø-

ster og frisindede meninger kom til udtryk overfor organisations-Sydslesvig.

Her var et helle for dem, der spurgte og søgte svar uden at falde for den etablerede sandhed. Ledetråden var ofte, sagt med digteren Kurt Tucholsky: "Jeg tror den, der søger sandheden. Jeg stoler ikke på dem, der har fundet den."

At agere som kritisk forum i mindretallets lilleverden er nødvendig men tærer på kræfterne. Mikkalberg har derfor de senere år koncentreret sig om den nordiske kunstformidling – og ikke at forglemme: samlet og udstillet sydslesvigske kunstneres værker repræsenterende et helt århundredes skabende virke.

For at fastholde og synliggøre sydslesvigske kunstneres kunstværker, har Mikkalberg siden Sydslesvigs Museumsforenings etablering i midtfirserne ført et tæt samarbejde med foreningen. Mange væsentlige udstillinger er det blevet til; og i begyndelsen ligeledes udstillinger til at belyse mindretallets historie og binding til dansk kultur. Her blev grundstenen lagt til den mindretalsudstilling, der i dag pryder Danevirke Museum.

Det er derfor kun naturligt, at Sydslesvigs Museumsforening fastholder de tætte bånd til både Mikkalberg og Danevirke Museum.

Formålet for foreningen var fra starten at være fødselshjælper for etableringen af både en historisk mindretals-samling og et kunstmuseum for mindretallets billedkunstnere.

Begge målsætninger er ved at blive opfyldt. Som det fremgår af beretningen, er Danevirke Museum nu et vigtigt innovationssted for mindretallets formidling af egen historie; og senest har Henry Buhl besluttet, at Mikkalberg bliver SSFs ansvarsområde i et nært samarbejde med en egen bestyrelse,

der skal garantere stedets selvstændighed.

Foreningen er repræsenteret i bestyrelsen for Mikkalberg med to repræsentanter, der for tiden besættes af formanden og forretningsudvalgsmedlem Steen Schröder. Bestyrelsen har også fremtrædende rigsdanske medlemmer, så kontakterne til kultur-Danmark kan fastholdes. Mikkalberg er nemlig som Danevirke Museum ikke kun interna for Sydslesvig, men bidrager begge gennem deres virke også til formidlingen af de store fortællinger mindretallet skaber.

På Danevirke og på Mikkalberg kommer årligt titusinder danske mennesker nordfra for at møde vores verden og få fortællingen om et mindretal, der vil holde fast i fællesskabet med dem.

Og så er Mikkalberg med sin nordiske forankring i kunstformidlingen et godt bud på den klyngemodel, SSF favoriserer, når det gælder etableringen af et måske kommende Nordisk Hus. Ved at fastholde Mikkalberg som udstillingssted for nordisk kunst, giver man samtidig den sydslesvigske provins synlighed, en nødvendig øvelse overfor det kulturpotente Flensborg.

SLESVIGHUS OG ØVRIGE FORSAMLINGSSTEDER

Synlighed og medlemspleje i provinsen spiller også en rolle, når SSF vedligeholder eller rejser nye forsamlingssteder for vore medlemmer. Det har de senere år været tilfældet i Sporskitte, Bydelsdorf, List og i Slesvig.

Smertensbarnet over årene har især været Slesvighus, men efter gennemførelsen af 2/3 af genrejsningsprojektet, har slesvigerne endelig fået et smukt og funktionelt forsamlingssted. Det er ingen hemmelighed, at det holder hårdt med finansieringen; og selv om det er lykkedes at sælge Lolfod-

komplekset, så mangler der midler til den endelige færdiggørelse.

For at imødekomme også yngre SSF medlemmer har amtsstyrelsen sammen med en kommende brugergruppe udarbejdet et projekt Aktivitetshus, hvor ungdommelige fritidsinteresser: musik, computer, film etc. kan udfolde sig.

Gottorp Amt håber, at sidste renoveringsfase kan gennemføres ved fondsstøtte. De fungerende rammer for foreningerne i Slesvig er selvfølgelig midlertidigt indskrænket af udlejningen af teatersalen til Landestheater, men her er det værd at huske, at uden dette lejemål og de store tilskud fra Slesvig By og Sydslesvigudvalget, ville ombygning og renovering slet ikke have været mulig.

I den forbindelse er det også ansvarligt at minde om, at udbygningen af Slesvighus fremover vil kræve langt mere til den daglige drift. Det er måske på tide også for SSF at vurdere og behovsanalisere, hvor mange af selv de mindste forsamlingshuse, det fortsat er forsvarligt at holde, eller om rettidig omhu kan sikre det lokale foreningsliv ved mindelige sammenlægninger. Det kræver naturligvis lokal tilslutning og viljen til samarbejde henover de faste distriktsgrænser.

KUNSTNERBOLIGER TIL DANSKE KULTURFORMIDLERE

Som noget nyt og i tråd med planer, som List Kultur- og Forsamlingshus for tiden søger støtte til, ønsker man i Slesvighus at etablere en mindre kunstnerlejlighed, der skal tilbydes den danske kunst- og kulturverden.

Forventningen er naturligvis, at de danske kunstnere under et midlertidigt ophold i vores verden bliver optaget af og inspireret af mindretallets særlige liv, landskaber og historie; der enten kan genspejle sig i deres kunstneriske

Egon Clausen, forfatter og debattør, gjorde sig til talsmand for, at der bl.a. indrettes en kunstner-/ forfatterbolig på Slesvighus i Slesvig. (Foto: SPT)

produktion eller gøre dem til vores kulturambassadører nord for grænsen.

Det er endnu et nyt forsøg på at transformere vores særlige historie og store fortællinger ind i det offentlige Danmark, der ifølge en nylig foretaget Rambøll meningsmåling for over 70% vedkommende ingen interesse har. Det er forfatteren Egon Clausen, der peger på, at Slesvig med sin vældige kulturhistoriske udstråling bør og kan begejstre danske kulturformidlere.

GRÆNSEFORENINGEN OG FOLKEMØDET PÅ BORNHOLM

Trods de aktuelle anstrengelser i Samarådet for en bredere informationsstrategi overfor især Danmark, ser SSF fortsat oplysningen om det danske mindretal som et vigtigt indsatsområde, der før som nu hører til foreningens prioriterede opgaver.

Blandt det danske mindretals programpunkter på Folkemødet på Bornholm i sommeren var et debattmøde med minister Anke Sporendonk og Folketingets formand Mogens Lykketoft. (Fotos: Tine Andresen)

I et andet debattmøde om mindretalspolitik i et europæisk perspektiv deltog SSFs formand Dieter Paul Küssner, Grænseforeningens formand Finn Slumstrup, MFFerne Martin Henriksen (DF) og Kim Andersen (V), begge fra Sydslesvigudvalget, dirigeret af SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen.

I forbindelse med Folkemødet var der arrangeret højskoleuge på Bornholms Højskole. Deltagerne fik en solid introduktion bl.a. af SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen)

I den sag har vi konstruktive og nære bånd til Grænseforeningen, hvor vi trods forskellige indgangsvinkler til formidlingsarbejdet satser på gensidig forståelse og inspiration.

Forskellen i vores oplysningsarbejde ligger i sagens natur. Vi oplyser ud fra en selvforståelse som mindretal, der ønsker dansk nærhed – vi har skoene på og oplyser mindretalsnært, mens Grænseforeningen oplyser om os i en kærlig folkeforbindende kontekst.

Samtidig har Grænseforeningen sit eget ansvar for at fastholde medlemskredsen – en opgave, der med 73% mindretalsfjerne danskere kræver mere end en mindretalsvenlig dagsorden.

Der er således god grund til fortsat at glæde sig over Grænseforeningens og dens mange medlemmers udelte interesse for deres danske mindretal. Samtidig er det en styrke i venskabsforholdet, at vi ikke skal være enige om alting.

Vigtigt er, at dialogen og det praktiske samarbejde fungerer.

Det kommer bl.a. til udtryk i den årlige fælles optræden under folkemødet på Bornholm, der endnu er en årsunge - i år det tredje i rækken.

Vi har sammen med Grænseforeningen været med til folkemødet siden sidste år. Vi deler oplysningsstelt og laver fælles program for at oplyse om mindretalsvilkår i grænselandet og Europa; og Grænseforeningen har sine kultur- og mindretalsambassadører med som repræsentanter for ungdommens syn på at være en del af et fællesskab, der er præget af, at danskere og grænselandsmennesker netop findes i mange modeller. Velargumenterende og nuanceret fik de sat gang i ældrestyrkens spørgelyst i teltet.

Også SSWs politiske engagement trak publikum til, hvor Flemming Meyer og minister Anke Sporendonk i samtale med folketingspolitikere pro-

filerede mindretallet og grænselandet også i et europæisk perspektiv.

Netop det sidste, at vores mindretalsmodel har bud til europæiske urocentre, som det fremgik af SSFs oplysningsstander, fik mange folkemødegæster til at stoppe op og forhøre sig – en klar positiv tilkendegivelse af, at mindretalsstøtten her fik en profil, der aftvang respekt og anerkendelse.

Samtidig med folkefesten deltog mindretallet i et højskoleophold på Bornholms Højskole, som Grænseforeningen sammen med SSF har andel i. Med måske 40.000 folkemødegæster og tusindvis af informationstelte har hverken Grænseforeningen eller mindretallet muskler nok til at nå de mange. Men vi er synlige, vores stemme bliver trods alt hørt, og det sønderjyske kaffebord lokkede omkring 400 mennesker til teltet.

Her fik de så ikke kun kage, men netop en indføring i, at Grænseforeningen og mindretallet er en aktiv medspiller i det folkelige Danmark med bud også til den større verden.

Kan vi ønske mere?

MINDRETALLENE I ET FORPLIGTENDE FÆLLESSKAB

I den større verden engagerer SSF sig ofte i øvrigt både sammen med SSW, Skoleforeningen og SdU i regionsamarbejdet mellem Region Syddanmark og Sønderjylland/Slesvig, DialogForumNorden, Mindretalsrådet og Den Føderalistiske Union Af Europæiske Folkegrupper/ FUEV: 94 nationale mindretals europæiske interesseorganisation med kontor i Flensborg.

SANKELMARKUDSTILLING: KIEL, BERLIN, KØBENHAVN OG FLENSBORG

I et nært samarbejde også med det tyske mindretal er vi medarbejdere for 1864-fejringen næste år sammen med Region Syddanmark og Folketinget.

Med baggrund i 1864 ønsker vi fremadrettet at sætte fokus på de gedigne mindretalsordninger, som er resultatet af det nutidige gode naboskab mellem fortids fjender.

Sammen med landsdelens museer og Studieafdelingen forberedes en vandredstilling, der på baggrund af Sankelmark-mindestunden 6. februar 1864 vises i landdagen i Kiel, for siden at blive vist både i Berlin, København og Flensborg.

Med udgangspunkt i historien ønsker vi at sætte fokus på nutiden i det dansk-tyske grænseland, der er præget af samarbejde og gensidig respekt.

DIALOGFORUMNORDEN

Også DialogForumNorden (DFN) med sin særdeles aktive og innovative formand, mindretalsrådgiver Renate Sch-

nack har i årets løb arbejdet for styrkelsen af grænselandets mindretalspolitiske profil. Solidariteten med sinti & roma er ubetinget; og DFN har støttet mindretallenes ønske om mere forbundsansvar for de i Tyskland bosatte mindretal gerne gennem en uafhængig ombudsmandsfunktion.

MINDRETALS RÅDET

Sidstnævnte emner svarer til det ønskekatalog, som Mindretalsrådet for de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland er enige om. Mindretalsrådet er sammen med mindretalsunionen FUEV et væsentligt forum for dialog og solidaritet mellem mindretallene.

Desuden bidrager netop vores hævdvundne mindretalsrettigheder til inspiration og håb for tilsvarende ordninger for andre mindretal.

Når Mindretalsrådet eller – som her i september – mindretalsunionen FUEV kalder til møde med EU-parlamentarikere og mindretal i EU-parlamentet i Bruxelles for at drøfte aktuelle mindretalspolitiske tiltag, er i hvert fald SSF repræsenteret ved sin formand og generalsekretær. (Foto: Julia Marx)

FUEV MED KRAV OM EUROPÆISKE MINDRETALSRETTIGHEDER

Internationalt er vi dybt forankret i de europæiske mindretals interesseorganisation FUEV. Sammen med friserne og det tyske mindretal hører vi til initiativtagerne til dannelsen af organisationen i 1949.

Bundet af loyalitet og solidaritet med andre mindretal i Europa, der ikke nær kender til vores optimale rettigheder, har vi gennem årene sammen med netop friserne og de tyske nord-slesvigere/ BDN lagt meget arbejde i at fremme FUEVs anliggender. Senest har vores tidl. landsformand Heinrich Schultz i en lang årrække ydet en stor indsats i organisationen.

Seneste mindretalspolitiske initiativ for sikring af mindretalsrettigheder i det europæiske hus har været FUEVs ønske om et europæisk borgerinitiativ, der med indsamlingen af 1 million underskrifter skulle tvinge EU kommissionen til at behandle den af FUEV udarbejdede Minority Safepack, der indeholder et katalog af selvfølgelige grundrettigheder, der bør gælde også for mindretal.

Desværre har kommissionen afvist ansøgningen under henvisning til, at mindretalsrettigheder er de enkelte landes ansvar. Men afvisningen har vakt uhørt vrede og skuffelse, så kampen for grundrettigheder fortsætter. Både minister Anke Spoorendonk og mindretalsrådgiver Renate Schnack har stået i spidsen for initiativet, og Renate Schnack opfordrer nu Bruxelles til at udnævne en EU-kommissær for mindretal.

Et naturligt forlangende, når nu små 9% af EU-befolkningen tilhører et mindretal. Emnet vil givet præge næste års FUEV-kongres, der i forlængelse af 1864-fejringen netop skal afholdes i grænselandet – på grænsen så at sige,

idet Hotel an der Grenze bliver kongresscenter.

SAMARBEJDE TIL GAVN FOR HELHEDEN

Vedr. det udadvendte både regionale, nationale og internationale mindretalsarbejde gælder det, at kulturforeningen oprigtigt ønsker at virke til gavn for helheden uden at fratage andre retten til selvudfoldelse.

Om det er sammen med SSW, SdU eller Skoleforeningen, så er der i alle afgørende mindretalspolitiske spørgsmål konsens og sammenhold. De små interesse-særheder forstyrrer ikke mindretallets sande ansigt udadtil. I en del af de arbejdsopgaver nationalt og internationalt, som også SSF står for, gælder det, at vi i fællesskab med SSW og Skoleforeningen tilstræber optimale løsninger for Sydslesvigs mindretal i forening.

For at sikre en solid fremtid for vor mindretalstilværelse, gælder det om både at have rødder og vinger. Rødderne sikrer den historiske konsens i mindretallets binding til det danske, mens vingerne både henter erfaringer udenfor vores lilleverden, samtidig med vi viser verden, at mellemfolkelig respekt fremmer freden.

Og for at vende tilbage til vore egen foreningsverden. Der er grund til at takke alle de tusinder af frivillige, der året rundt i bestyrelser, i udvalg eller til årsmøderne gør en forskel med netop arbejdstøjet på.

Uden ildsjælene spredt ud over hele Sydslesvig ville store dele af mindretallets kulturelle virke falde bort.

TÆNK OVER DET!

For at fastholde det lokale engagement og fortsat friste til medleven i foreningslivet, skal der sikkert også

fremover justeres og revideres i forenings-opbygningen. Min erfaring med arbejdet i forretningsudvalget, der er ansvarlig for foreningens daglige drift og forpligtet til et helhedssyn i kulturformidlingen, kan give anledning til et sidste råd om netop justering og revision af dette vigtige udvalg.

Jeg savner en ligeværdig repræsentation af alle amter i forretningsudvalget: et lidt større repræsentativt forretningsudvalg uden andre kasketter end netop forretningsudvalgsposten for at undgå dobbeltfunktioner.

TAK

Og så er der grund til at sige tak for venskab og støtte til de mange indenfor og udenfor mindretallet, herunder Sydslesvigudvalget, Grænseforeningen, vores generalkonsul, og vores mindretalsrådgiver blandt mange.

Det gælder også de mange ansatte – ikke kun i vores forening – der lever og leverer, solidarisk med mindretallet, en stor indsats for, at vi kan leve som dansk mindretal i forening.

På den baggrund er det let at sige til årets landsmøde: jeg tager ikke mod genvalg. Der er mange, der kan løfte opgaven at sikre mindretalslivet fremover.

Alligevel tak for gode år sammen med jer.

SSF har lykkeligvis engagerede og pligtfuldende ansatte; nogle af dem har været medarbejdere længe – som her Birgit Vogt fra centralkartoteket med 35 års ansættelse, der lykønskes af generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: SSF)

Mindretallet er synligt på »Borgen«

*Af Jens A. Christiansen,
generalsekretær for
Sydslesvigsk Forening*

Sydslesvigsk Forening varetager aktivt det danske mindretals kontakt til Folketingets partier og den danske regering. Arbejdet er en vigtig del af SSFs generelle oplysnings- og kommunikationsarbejde i Danmark.

Gennem samtaler med MF'ere har undertegnede orienteret om det danske mindretal – såvel aktuelt som historisk-kulturelt. Erfaringen viser, at ud over de aktuelle spørgsmål er det vigtigt at forklare den folkelige baggrunden for det danske mindretal, og hvad det vil sige at være sindelagsdanser i Sydslesvig.

Et væsentligt emne det forløbne år

har været landdagsvalget i maj 2012 og de efterfølgende koalitionsforhandlinger mellem SPD, De Grønne og SSW.

Den landspolitiske situation og SSWs mulighed for at sikre genetablering af ligestilling for vore danske skoler har partierne fulgt med stor interesse.

Efter regeringsdannelsen har SSF løbende orienteret om såvel den positive mindretalspolitiske udvikling som regeringens almenpolitiske program og tiltag i den udstrækning, det har været relevant set i en dansk politisk sammenhæng.

Interessen samler sig ikke mindst om politikfelter som trafik, miljø, arbejdsmarked, erhvervsudvikling, uddannelse, forskning, kultur samt

Fra Nordisk Råds præsidiiums besøg i Sydslesvig i december 2012 – her på Flensborghus, hvor ordføreren for den danske delegation, Bertel Haarder holder velkomsttalen for medlemmer og sydslesvigiske gæster. (Foto: SPT)

Folketingets Internationale Sekretariat stiftede under sit besøg syd for grænsen ikke blot bekendtskab med mindretallets ageren for en europæisk mindretalspolitik men så også på den tidssvarende fremstilling af historien, som her på Danevirke Museum. (Foto: SPT)

Østersø-samarbejde og kooperationsmuligheder med Nordisk Råd. Dertil kommer generelle forbundspolitiske emnekredse, blandt andet i forbindelse med forbundsdagsvalget den 22. september 2013.

I fokus er ligeledes europæisk mindretalspolitik. Vort arbejde i FUEV og det dansk-tyske grænselands mindretalsordninger set i et europæisk perspektiv er centrale temaer i kontakttarbejdet – både på Christiansborg og i samtaler med Udenrigsministeriet.

Grænselandet repræsenterer et mellemfolkeligt og politisk potentiale, der i højere grad bør inddrages i en mere aktiv europæisk mindretalspolitisk dialog og derved inspirere til fornuftige løsninger af mindretalskonflikter i Europa. Tidligere Europa-minister, nu forsvarsminister Nicolai Wammen har ved flere lejligheder tilkendegivet, at det dansk-tyske grænseland er en foregangsmodel, der kan fungere som vejviser for Europa.

Et tiltag, der støtter dette perspektiv, er FUEVs borgerinitiativ med indsamling af 1 million underskrifter. Projektet har det mål at opfordre EU-Kommissionen til at tage et øget ansvar for mindretalsbeskyttelse og ligestilling.

I samtaler med både folketingspolitikere og danske medlemmer af Europa-

Parlamentet har SSF søgt at fremme støtten til initiativet, men desværre lykkedes det ikke at få Kommissionens godkendelse.

FUEV vil dog ikke opgive at få sat nationale mindretal højere op på den Europapolitiske dagsorden. Vi arbejder videre med fordringerne, der er samlet i oplægget "Minority Safepack".

Som en naturlig fortsættelse af arbejdet på Christiansborg har SSF i samarbejde med Grænseforeningen, Liberalt Oplysningsforbund og Bornholm Højskole deltaget i Folkemødet på Bornholm. Der er tale om en vigtig platform for information om Sydslesvig og grænselandet. Hovedvægten ligger på debatarrangementer og akti-

Folketingets Børne- og Uddannelsesudvalg m.fl. på vej til møde på Flensborghus. (Foto: SPT)

Nordisk Råds Forbruger- og Medborgerudvalg til møde under forsæde af ordføreren, MP Satu Haapanen fra den finske rigsdag (for bordenden i midten) i salen på Flensborghus. (Foto: SPT)

viteter, der viser, hvordan Sydslesvig er en aktuell del af det danske sprog- og kulturrum.

Det sidste år har budt på flere besøg i Sydslesvig, som SSF har tilrettelagt. Nordisk Råds præsidium med repræsentanter fra de forskellige nordiske lande var i Flensborg december 2012 for at blive orienteret om mindretallet og det nordiske arbejde.

Forbruger- og medborgerskabsudvalget under Nordisk Råd var på et arbejds- og studiebesøg i juni måned, og kort efter sommerferien gæstede Folketingets internationale sekretariat Sydslesvig for at høre nærmere om det danske mindretal og den aktuelle politiske situation.

Alle besøg var en stor succes, hvor vore gæster rejste hjem med et øget kendskab til og en bedre forståelse af det danske mindretal.

En tilbagevendende begivenhed hvert år er kulturnatten på Christiansborg. Her præsenterer mindretallet sig bredt samtidig med, at der som regel sættes fokus på et særligt aktuelt tema. Sidste år stod den landspolitiske situation i forgrunden, og i år blev der sat spot på FUEVs europæiske borgerinitiativ.

Som led i markeringen af 150-året for 1864 næste år samarbejder SSF og Folketinget om en række parlamentari-

ske møder, der skal sætte Bonn-København erklæringerne og det dansk-tyske forhold i et europæisk lys.

Indbundet i arrangementerne er Bund Deutscher Nordschleswiger.

Møderne, der flankeres af en mindre vandrestilling om 1864, vil i løbet af 2014 finde sted i landdagen i Kiel, på den danske ambassade i Berlin, på Christiansborg og i grænselandet.

SSFs kontaktarbejde bygger på et fintmasket netværk blandt politikere og embedsmænd på Christiansborg og i ministerierne. Arbejdet tilrettelægges målrettet efter behov og mindretalspolitiske sigtelinjer. Og de personlige kontakter og samtaler suppleres med nyhedsbrevet "Sydslesvig Aktuelt" og mindretallets "Sydslesvigmagasin".

SSF og det danske mindretal er synlig på Christiansborg og nyder stor opbakning fra Folketingets præsidium og administration.

Tak for det!

Fra det danske mindretals udstilling på Christiansborg i anledning af kulturnatten i oktober 2012. (Foto: Tine Andresen)

Hæder til stille slider

SSF Rendsborg-Egernførde amt har foreslået Renate Petersen, Egernførde, til Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2013, der tildeles en såkaldt stille slider i det danske foreningsarbejde i Sydslesvig.

SSFs forretningsudvalg har herefter indstillet forslaget til bestyrelsen for Oberst H. Parkovs Mindefond.

Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris er indstiftet af Oberst H. Parkovs Mindefond i 1983 og ledsages af en check, der blev overrakt hende på SSFs landsmøde 2013 af formanden for fonden, fhv. direktør i Grænseforeningen, Niels Henriksen, Sorø.

Renate Petersen, der rundede de 62 på selve landsmødedagen, har været medlem af SSF og SSW siden 1977, og aktiv i bestyrelsen for Aktive Kvinder Egernførde siden 1978, fra 2003 som formand. Også i dens kredsstyrelse engagerer hun sig, og i ældreklubbens arbejdsgruppe, bl.a. som kontaktperson.

Men ikke nok med det; også i forældrerådet på Jes Kruse-Skolen var hun aktiv i 80'erne, er stadig medlem af menighedsrådet, medlem af kommunens valgudvalg og suppleant i kommunens rådgivende udvalg for handicappede.

SSF Rendsborg-Egernførde noterer i sin indstilling, at prismodtageren er et aktivt, pålideligt og trofast menneske, der med stor iver og indsats engagerer sig bredt for det danske mindretal i Egernførde.

Et fast slogan i byen er: Spørg Renate, hun skal nok hjælpe.

Og det gør hun. Hun arrangerer jule- og påskebasarer sammen med Aktive Kvinder, planlægger og layouter det fyldige årsprogram, sørger for omdeling af programmerne, samler betalinger ind, sørger for salg af diverse fra Dansk Sekretariat Egernførde, er selv

med til alle møder hver uge, bager, serverer – også ved SSF-/SSW-arrangementer, iført arbejdstøjet, et forklæde. Og præsenterer mindretallet sig udadtil, f.eks. på Egernførde rådhus, er hun også på pletten.

Det er ganske bestemt hendes fortjeneste, at de ældre stimler sammen om arrangementerne på Medborgerhuset i fjordbyen – og hun modtager Sydslesvigprisen også på vegne af alle andre, hun arbejder sammen med, og opfatter ligesom dem tildelingen som et skulderklap og en tak for engageret ulønnet og frivillig indsats for det danske arbejde.

ALLE MODTAGERNE:

1983: Otto Witt, Tønning/ Ejdersted,
1984: Carl Christiansen, Frederiksstad/
Husum amt,
1985: Annemarie Stollberg, Bredsted/
Husum amt,
1986: Mary Johannsen, Flensborg,
1987: Wilhelm Hansen, Ylsbykov/Got-
torp,
1988: Elsa Koch, Vanderup/ Flensborg
amt,
1989: Henriette Westland, Flensborg,
1990: Hans Detlef Andresen, Agrtrup/Syd-
tønder,
1991: Marie Giessel, Schinkel/ Rendsborg
-Egernførde,
1992: P.J. Alberts, Østerhever/ Ejdersted,
1993: Anne og Gerhard Clausen,
Moldened/ Gottorp,
1994: Margit Andresen, Veding/Flensborg
amt,
1995: Irma Baumann, Drage/ Husum amt,
1996: Andreas Blöcker, Flensborg,
1997: Johann Mikkelsen, Læk/ Sydtøn-
der,
1998: Hildegard Srogosz, Skovby/ Got-
torp,
1999: Hans Jørg Petersen, Egernførde/
Rendsborg-Egernførde,

2000: Erika Bruhn, Garding/ Ejdersted,
 2001: Elfriede Plichta, Kobbemølle/
 Flensborg amt,
 2002: Elfriede Geipel, Husum/ Husum
 amt,
 2003: Heinrich Hein, Flensborg,
 2004: Elke Müller, Vesterland/ Sydtønder,
 2005: Birte Lütt, Slesvig/ Gottorp,
 2006: Christel og Otto Prühs, Rikkert,
 Rendsborg-Egernførde,
 2007: Alwine Bracke, Hørup, Flensborg
 amt,
 2008: Monika Martens, Tønning, Ejder-
 sted,
 2009: Ketel Lorenzen, Bredsted, Husum
 amt,
 2010: Hans Werner Clausen, Flensborg-
 Tarup,
 2011: Richard Petersen, Nibøl, Sydtønder,
 2012: Ingrid Thomsen, Slesvig/ Gottorp,
 2013: Renate Petersen, Egernførde,
 Rendsborg-Egernførde.

OM OBERST H. PARKOVs SYDSLESVIGPRIS

Oberst H. Parkovs Sydslesvig-Pris er indstiftet af Oberst H. Parkovs Mindefond i 1983 og ledsages af en check, der overrækkes tæt på mindedagen den 22. september eller på SSFs landsmøde af formanden for fonden, fhv. Grænseforenings-direktør Niels Henriksen, Sorø.

Prisen skabtes af daværende generalsekretær for Sydslesvigsk Forening Karl Kring og Grænseforeningens daværende direktør O.M. Olesen som pendant til Sydslesvigs danske Ungdomsforeningers 18. April-Pris.

Prismodtagerne indstilles til fondsbestyrelsen af Sydslesvigsk Forening Forretningsudvalg - og kandidaterne foreslås på skift af Sydslesvigsk Forening's amtsorganisationer.

Renate Petersen, Egernførde, er altid med, også når det danske mindretal præsenterer sig udadtil – som her på Egernførde rådhus. (Foto: privat)

Der er tradition for, at prisen tildeles en dansk mand eller kvinde, som har gjort en ihærdig og trofast indsats i basarbejdet for det danske mindretal.

HANS PARKOV

f. 22. september 1857 i København, adoptiv søn af restauratør Hans Petersen og Inger Larsdatter, gift 11. december 1885 med Esther Margrethe.

Følgende familietraditionen var han en stor ven af grænselandet og Sydslesvig.

Sekondløjtnant 1879, premierløjtnant 1881, kaptajn 1891, oberstløjtnant 1906, oberst 1913, chef for Tunestillingens Artillerikommando 1916, stabschef hos Generalinspektøren for Artilleriet 1918, afsked 1919, bestyrer for Frederiksværk Krudtværk.

Folketingsmand for Frederiksværk-kredsen 1906-13 (Højre), atter folketingsmand fra 1918, 2. viceformand i Folketinget 1920, formand for Gjentofte Kommunalbestyrelse og for Frederiksborg Amts Skytteforening, første borgmester i Gjentofte, da kommunen fik købstadsrettigheder 1934, formand i Overbestyrelsen for De Danske Skytteforeninger, medlem af Statens Lønningråd fra 1924, af Amtsrådet for gl. Københavns Amt fra 1922, af Bestyrelsen for Københavns Sygehjem, for Foreningen af 23. april 1832, for Aktieselskabet C. Wiibroes's Bryggeri og for Aktieselskabet Frederiksborg Amts Tidende, næstformand i Bestyrelsen for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab, i Kontrolkomiteerne

for Forsikringssselskaberne Haand i Haand og National.

Danske og udenlandske ordener.

I 1928 talte han på kongens vegne ved Landsstævnet (i dag: DGI's Landsstævne) på Dybbøl.

Død 10.4.1934.

LEGATSTIFTEREN INGER PARKOV

I 1975 døde Oberst Parkovs datter, frøken Inger Parkov, cand. polit. og fhv. vicekontorchef i Københavns Kommune, i en alder af 85 år. Hun var en god ven af Sydslesvig, sådan som det er familietradition for at interessere sig for grænselandet. Til minde om sin far havde hun indstiftet »et efterhånden meget stort legat, der bærer hans navn«, som »Grænsen« skrev i en nekrolog i anledning af hendes død, da formuen var ved at runde 1 mill. kr.

FONDENS FORMÆND

Højskoleforstander Niels Bøgh Andersen, Jaruplund,
fhv. SSW-formand Wilhelm Klüver, Flensborg,
fhv. GF-direktør Niels Henriksen, Sorø.

En lidt mellemfornøjet sæson 2012/13

*Af udvalgsformand
Hauke Paulsen*

Som min forgænger allerede kunne berette, er sæsonen 2012/13 kommet lidt dårlig fra start.

Desværre kan jeg ikke berette om en sæson, hvor det blev så enormt meget bedre med tiden. Enkelte forestillinger var helt fint besøgte, men gennemgående var der ikke det tilskuertal, vi forventede, og dermed heller ikke den forventede indtægt.

Allerede inden det første udvalgs-møde gav generalsekretæren klar besked om, at man forventede, at udvalget holdt deres aktivitet indenfor budgettets rammer.

En besked, jeg havde lidt svært ved at forholde mig til. I alle de år, jeg har været med, var det udvalgets og kulturkonsulentens selvforståelse, at man

holdt sig til budgettet.

Men nu var det jo gået godt galt i 2012, og udvalget fik pålagt at hente en del af de penge hjem i løbet af de næste sæsoner, helst den næste sæson. Det var jeg ikke glad for at høre som ny formand. Jeg havde jo heller ikke andre problemer med et næsten komplet nyt udvalg.

Jeg havde ingen intentioner om hverken at ændre på kvantitet eller kvalitet, men noget måtte der jo ske. Vi kulegravede vores regnskab og udarbejdede en prioriteringsliste og handlingsplan, som var et af de resultater, vi fik ud af et lille udvalg, vi fik lavet sammen med Povl Leckband. Povl skal have tak for det input, han gav udvalget fra en lidt anden synsvinkel.

Resultatet blev i korte træk, at vi bruger færre penge på PR og lidt færre forestillinger især de steder, hvor

Med standing ovations fra forsamlingen og et blødende hjerte takkede udvalgets formand Karin Goos på landsmødet 2012 nej til at fortsætte. Ved hendes side ses udvalgets nye formand Hauke Paulsen. (Foto: SPT)

vi har svært ved at motivere folk til at komme. Men det skal siges igen, jeg tror ikke, det er den rette vej til få flere folk til at nyde vores kulturoplevelser netop de steder, hvor det er svært.

Hvis vi ikke har eller kun har få forestillinger f.eks i Nordfrisland, så er det for det første med til, at man dér glemmer helt, at der er noget, og det bliver slet ikke til en vane. Det andet er, at der genereres ingen historier om den gode kulturoplevelse.

PEJLING

I de sidste år har vi prøvet at pejle os ind på, hvilken slags forestillinger der aktiverer flest publikum rundt omkring. I samarbejde med amterne nåede vi til en vis prioritering, som trods alt bar frugt, især i Husum, som havde en del dårligt besøgte forestillinger, men danseforestillingerne - med Uppercut f. eks. - var helt fint solgte ude på vestky-

Teater med »Forsamlingshuset« på Flensborghus (Foto: Fl. Avis),

sten. Men også Peter Schaufuss-Baletten med Hamlet i Flensborg og Dansk Danseaters Love Songs på Slesvighus, som for mig var et af årets højdepunkter i det fantastiske spillested, vi har fået i Slesvig, solgte godt.

Dansk Danseaters »Love songs« på Slesvighus.

Den nederlandske violinist Frederieke Saeijs med Sønderjyllands Symfoniorkester i Rendsborg, en af vor tids største dirigenter, franske Marc Soustrot, Malmö, dirigerede over 100 musikere fra »Sønderjyderne« plus SH Sinfonieorchester i april i Flensborg,

Til skolekoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester. (Foto: Patricia Soto)

En enkelt forestilling, jeg vil fremhæve, er Circus Fantastika, som Folke-teatret spillede i et godt besøgt teater i Flensborg. En fantastisk forestilling med fart på og i ufattelig høj kvalitet, med humor og enorm kunnen på alle niveauer. Sebastian sang i sit flotteste tøj.

Den anden, jeg vil nævne, er Det må ikke hedde Revy. Der var udsolgt sal og tilfredse tilskuere i Harreslev.

Kunsten at dø var ligeledes en stor succes, selvom jeg må indrømme, at jeg var lidt nervøs ved titlen, idet forestillingen blev tilbudt i samarbejde med Humanitært Udvalg. Godt 90 tilskuere oplevede Paolo Nani og Kristjan Ingmarson i en velspillet behandling af det tunge emne, som selvfølgelig ikke var spor tung men derimod enormt vittigt og livsbekræftende og for alle tilskuere.

SYMFONISK

Symfonisk musik er stadig vores problembar. På trods af en trofast skare af lyttere havde vi svært ved at opnå tilfredsstillende tal, men der skal ikke herske tvivl om, at dem, der var med, havde store oplevelser.

Ikke mindst vor julegalla og børnekoncerten var særlige højdepunkter - også hvad tilskuertallene angår.

To aflysninger skal også lige næv-

nes, men da grundene for aflysninger ligger uden for vores indflydelse, vil jeg ikke bruge tid på dem.

Samlet kan vi se tilbage på en fin sæson men med et tilskuertal, der sagtens kunne og skal være højere.

INDEVÆRENDE SÆSON

Ved sæsonafslutningen på Flensborghus før sommerpausen, hvor indeværende sæsons program blev præsenteret, måtte jeg indrømme, at vi godt nok ikke vil kunne holde niveauet, hvad antallet af forestillinger angår, men alligevel har fået stablet et program på benene, der på ingen måde mangler kvalitet og afveksling.

Med 18 teaterforestillinger og 10 symfonikoncerter, tror jeg godt, vi kan være sæsonprogrammet bekendt.

BØRNETEATER

Børneteater fungerer ikke lige godt alle steder, men vi er opmærksomme på udfordringen og gør alt, for at informationer om forestillinger kommer ud til

I juni optrådte den norske klovn Melvin Tix sammen med »Sønderjyderne« i Flensborg.

amter og skoler så tidligt som muligt.

Men det skal også siges, at langt de fleste steder kører det som smurt; lærerne tager gerne imod vores forestillinger, og evalueringerne viser, at forestillingerne er et passende tilbud, og at afviklingen i almindelighed kører uden problemer.

I 2012 så ialt 4.325 elever 56 forestillinger.

Vi vil dog gerne omkring alle børn, og det kræver, at alle skoler er med.

Vi vil som sagt gøre vores del, så informationer om forestillingerne sendes ud så tidligt som muligt, og det gælder også undervisningsmateriale. Et andet tiltag ville være et seminar, som skal tage emnet op mundende ud i etableringen af et netværk.

Oprindeligt var seminaret tænkt i forlængelse af den dansk-tyske børneteaterfestival, som styregruppen var nødt til at flytte til 2014.

De danske teaterforeningers/ DTs teaterseminar i fjor i Flensborg var en megasucces. Evalueringerne var helt i top, kun maden kunne ikke overbevise.

På efterfølgende møder og seminarer i DT kunne jeg konstatere, at folk fik rigtig meget om Sydslesvig med hjem, og mange kunne referere til konkrete planer om at besøge landsdelen. Jeg tror, vi kan være glade og stolte over, hvad vi afleverede den weekend.

Jeg håber, at indeværende sæson byder på kulturelle oplevelser til enhver smag. Det er bare med at benytte sig af dem.

Efterkommer gerne alle ønsker

*Af udvalgsformand
Bjørn Egeskjold*

På landsmødet 2012 blev jeg valgt til formand for kulturudvalget. Også to nye medlemmer blev valgt ind i udvalget, nemlig Begitte Heupel og Kirsten Weiss. Jeg glæder mig over, at der løbende kan tilføres nyt blod til udvalgene.

2012 var endnu et år med mange aktiviteter og mange gode arrangementer ud over hele Sydslesvig. Nogle vil synes, at der har været for mange og for dyre arrangementer, og vi har da også måttet erkende, at vi er kommet lidt ud over budgettets rammer.

Det er et punkt, vi vil arbejde seriøst med, så vi både kan holde budgettet og stadig støtte en bred vifte af arrangementer.

Via vores konsulent Boris Erben og økonomiafdelingen på Dansk Generalsekretariat arbejder vi løbende på at forbedre vores budgetværktøj, så vi bedre kan følge udviklingen og styre forbruget for ikke at komme i den situation, at vi overskrider budgettet.

ANSØGNINGER

For at forebygge usikkerheder strammer vi også op om proceduren omkring ansøgninger, så vi er sikre på de reelle udgifter og for at få ansøgningerne i rette tid. Det ser lovende ud, og når vi løbende kan følge pengestrømmen, er det nemmere for ikke at sige muligt at bevare overblik over situationen.

Når nu det er sagt, kan jeg også konstatere, at vi i vid udstrækning har plads til at efterkomme de ønsker, der kommer fra amter og distrikter og til at pleje det samarbejde, vi har med andre aktører.

I forårssæsonen på Flensborghus var der bl.a. jazz ved Jan Harbeck (for oven) og JazzKamikaze.

Det er vigtigt, at vi arbejder i bredden, og at vi kommer vidt rundt i Syd-slesvig med kulturtilbud.

JAZZ

Jazzen på Flensborghus er i god gænge med fin publikumsopbakning og årets koncerter er afviklet fint og flot. Sågar har der været udsolgt til enkelte af koncerterne, så det blev nødvendigt at afvise folk. Skidt for dem, men tegn på, at der er en stærk bevidsthed om koncerternes kvalitet - så vi ser frem til kommende jazz-koncerter også.

FOLK BALTICA

Folk Baltica er også blevet afviklet med et rigtig flot program. Jeg havde f.eks. fornøjelsen af at deltage i en forrygende flot åbningskoncert i Alsion. Helt fantastisk blanding af folk og bigband.

SPIL DANSK DAGEN

Spil Dansk Dagen er også en af de nu tilbagevendende begivenheder, som vi giver bevillinger med på vejen for at kunne præsentere en bred og solid vifte af gode arrangementer med dansk musik. Det er disse arrangementer, der er med til at give samlingskraft.

Sangerinden Helene Blum og violinistvirtuosen Harald Haugaard samt de dem ledsagende andre musikere begejstrede publikum med nordiske viser ved julekoncerten 2012 i Slesvig. (Foto: Mie Lorenzen)

FYRTÅRNE

Vi har også fortsat blikket rettet mod det, vi kalder "fyrtårne". Markante, bredt forankrede koncerter/ arrangementer, som er med til at sætte dansk kultur på dagsordenen for et bredt publikum. Vi mener, det er vigtigt, at vi ind i mellem også kan præsentere noget helt stort i vores landsdel. Det er noget, vi hele tiden har fokus på, så vi får det helt rigtige på den rigtige tid.

Vi håber at kunne præsentere et "fyrtårn" i 2014.

Fra afslutningskoncerten på folkBaltica 2013, hvor SSF er medarrangør hvert forår, i Johannes Kirke i Flensborg: Johanna-Adele Jåssi med dansk-svensk band (Foto: Lars Salomonson)

SOLEN KOM TILBAGE TIL SYDSLESVIG

*Af udvalgsformand
Gitte Hougaard-Werner*

Sydslesvig kaldte til de 89. danske årsmøder fra 7. til 9. juni 2013.

Ved i alt 43 møder rundt omkring i landsdelen, deraf 19 eftermiddags- og aftenmøder om fredagen, 20 møder om lørdagen og 1 møde om søndagen foruden de 3 friluftsmøder lød den sydslesvigske røst.

Med ligestillingen på skoleområdet i hus kom solen tilmed tilbage til Sydslesvig, og set i bakspejlet synes vi i udvalget, at det har været nogle fantastiske dage med højt humør, megen sol og mange mennesker fra både

nord og syd, der hørte vores kald og kom til årsmøde.

Udvalget vil gerne takke alle, store som små, der har slidt, slæbt, øvet og underholdt, talt eller bare nydt et eller flere af de mange arrangementer og møder. I har alle været med til at gøre denne weekend til en særlig oplevelse for gæster og venner og ikke mindst for os selv.

SKOLEBESØG

Udvalget havde længe talt om, hvad vi skulle og kunne gøre for at få kontakt til den kommende generation, så årsmøderne ikke ender som et klenodie fra gammel tid.

Vi vil jo gerne have både unge og gamle til at føle sig velkomne, så møderne er vedkommende for alle og varer ved mange år ud i fremtiden.

Udvalget måtte altså møde de unge, gå i dialog og se, hvor det kunne bære hen. Formanden ringede rundt til udvalgte fællesskoler i hele Sydslesvig, fortalte om vores idé, aftalte mødetider og følte, at vi var særdeles velkomne overalt.

Eleverne på Gustav Johannsen-Skolen lyttede med interesse til Gitte Hougaard-Werners fortælling.

Udvalg og medarbejdere følger slagets gang på Gustav Johannsen-Skolen i november 2012. (Fotos: SPT)

Det drejede og drejer sig stadig om fremtidens årsmøder, vores udvikling og identitet.

Eleverne fik et oplæg, og dialogen gik ud på modernisering trods fastholdelse af det traditionelle fundament, tydeliggørelse af årsmøderne og de moderne medier.

Og slutendelig var vores spørgsmål til de unge: hvad skal der til, så det er årsmøder de ikke vil gå glip af?

I løbet af november og december mødtes vi med elever fra 9. og 10. årsgang sammen med deres lærere. Ydermere havde vi inviteret repræsentanter fra samarbejdsrådet og andre interesserede til at være med i dialogen.

Vi sluttede alle skolebesøg af med en lille quiz, hvor skolernes klasser indbyrdes konkurrerede om flest rigtige svar.

Det var en spændende og lærerig rundtur vi kom på. Vi mødte interesserede og engagerede elever, men også elever, der aldrig havde hørt om årsmøderne eller deltaget i samme. Vi fik mange gode samtaler, både med ros og kritik samt konstruktive forslag til fremtidens arbejde og gennemførelse af årsmøderne.

Hjemme igen blev alle quizsvar og forslag samlet og en quizvinder fundet.

Vi offentliggjorde en sammenfattet oversigt både på nettet og i avisen, så alle de aktive ude i distrikter og amter havde mulighed for at lade sig inspirere af de unges ønsker og tanker. Blandt andet Ejdersted amt lod sig inspirere, men måtte desværre aflyse en poetryslam-workshop med optræden på friluftsmødepladsen i Tønning grundet manglende tilmelding. Men det lader de sig ikke slå ud af og prøver igen, har jeg ladet mig fortælle.

Vi sluttede skolebesøgene af med endnu en lille visit. Turen gik til Flensborg, nærmere Jens Jessen-skolen, hvor vi til morgensamlingen på skolen kunne overraske og lykønske 10. årsgang med 100 euro til årgangskassen, da de, med ikke færre end 94% rigtige svar, blev vinderne af skole-årsmøde-quizzen.

MOTTO 2013

Godt nok vandt Jens Jessen-Skolens elever pengene til klassekassen, men vi følte os som de egentlige vindere – vi havde vundet ideer, opmærksomhed og ikke mindst mærket, at vi havde

Vinderårgangen på Jens Jessen-Skolen i Flensborg med udvalgsmedlemmer og praktikant Rasmus. (Foto: SPT)

brug for et nyt motto – og ikke som oprindelig tænkt, kunne genbruge "Sydslesvig - en spændende melodi".

Det nye motto blev intet mindre end "Sydslesvig kalder", og det har vi været rigtig glade for. Et motto, der også passer fint til den kommunikationsstrategi og det oplysningsarbejde det danske mindretal har valgt at intensivere.

Katrine Hoops tidssvarende årsmødeplakat 2013.

PLAKATEN

Et vigtigt kommunikationsmiddel er telefonen, i dag tilmed en smartphone af et eller andet mærke. Hvad vi vil oplyse om, og hvem vi vil oplyse, det er klart for os alle – Sydslesvig og mindretallet – og budskabet skal først og fremmest rette sig mod Danmark, men også mod os selv.

Og sådan blev årets motto til. Vi sendte Katrine Hoop på arbejde med

stikord som smartphone, Sydslesvig, vi kalder Danmark, telefonens navn "syfo.de" og vi taler/ skriver dansk og en QR-kode, der skulle lede brugerne til SSFs årsmødeside. QR-skulle netop gøre det, plakaten viser, sende Sydslesvigkortet/ linket videre, dele det med andre og kommunikere "Sydslesvig" ud til alle venner og bekendte.

Plakaten blev moderne og talte til de unge, der netop havde ytret ønske om at møde os mere på nettet og kommunikere med os via de moderne medier.

Det har endnu engang været et fantastisk og inspirerende samarbejde, som vi gerne vil takke Katrine for.

T-SHIRTS

Udkastet blev fremragende, så vi lovede at få produceret en årsmøde-T-shirt, der genspejlede plakaten med mobiltelefonen, uden dog at være et plakataftryk på maven. Smart og genkendende og i en moderne farve – for moderne for nogen, desværre.

Men vi gjorde, hvad vi kunne, benyttede os af sekretariatene, hvor forskellige modeller lå fremme som prøve, og samtidig var der reklame i KONTAKT og på nettet. Prisen var lidt højere end sidste år, men da vores budget var lidt stramt, kunne vi ikke yde tilskud i år - og for 10 hhv. 5 euro for en børnestørrelse, synes vi, at man fik en ordenlig kvalitet og en flot T-shirt. Desværre var det ikke så mange, der benyttede sig af tilbuddet om at bestille via sekretariatene.

I alt fik vi kun solgt 335 T-shirts, men da vi kun ordrede dem, vi fik bestilling på, havde vi ingen udgifter på årsmødebudgettet. Derfor blev vi enige om, også på evalueringsmødet, at dem, der gerne vil have en årsmøde-T-shirt, skal have tilbuddet, såfremt plakaten egner sig til T-shirt-fremstilling.

Som noget nyt udskrev vi en kon-

kurrence, hvor man kunne vinde i alt 5 årsmøde-T-shirts. Et indsendt billede, der viser en person med en årsmøde-T-shirt fra tidligere år på, var nok til at deltage i konkurrencen og dermed få en ny og aktuel T-shirt. Desværre var der så få indsendte fotos, at vi blot overrakte en T-shirt til de indsendte deltagere og ikke behøvede trække lod ved et officiel arrangement, ærgerligt, men sådan er det vel. Ikke alle nye tiltag bliver velmodtaget.

SKEMAER OG BUDGET

Som altid sendte vi skemaer ud, med ønsker og oplysninger om det enkelte årsmøde, så vi kunne fordele og booke underholdning, orkestre og tilgode så mange talere som muligt. Kontoret og udvalget har gjort, hvad de kunne, og i sidste ende blev næsten alle ønsker tilgodeset, og alle kunne se frem til gode møder med fin underholdning og gode

talere. Der, hvor det ikke lykkedes, beklager vi dybt.

Et lidt tungt punkt i årets beretning er budgettet og besparelserne. Som alle ved, havde vi et underskud på omkring 10.000 euro sidste år, som vi gerne skulle undgå og måske endda udligne i år.

Det resulterede i, at vi gjorde brug af refusionsordningen, som vi hidtil ikke havde aktiveret. Dermed fik alle møder en brugerbetaling på den ønskede underholdning, alt efter hvor dyr denne var.

Friluftsmøderne kom til at mærke besparelserne mest, idet vi i fællesskab aftalte et loft på omkostningerne for friluftsmøderne. Resten skulle de respektive amter selv betale. Det var ikke sjovt men nødvendigt. Alt bliver dyrere, det ved vi, og det er ikke nemt at byde noget spændende og måske end-

Børnehavebørnene fra Flensborg by og amt samt Sydtønder var med til at præge friluftsmødet i Flensborg. (Foto: Sven Micolajewicz)

da overgå sidste års program til en lav pris, men takket være stor disciplin og forståelse kunne vi klare skærene og overholde budgettet – ja, tilmed spare lidt, uden at årsmødernes kvalitet led under besparelserne.

En anden ting, vi har strammet op på, er afleveringsfristen for regninger, så vi kan afslutte budgettet rettidigt inden årsskiftet. Alle regninger, der ikke er afleveret på Dansk Generalsekretariatet senest den 15.9. samme år, kan ikke refunderes/ betales via årsmødeudvalgets budget. Det samme gælder for regninger/ udgifter, der ikke er blevet godkendt af udvalget i forvejen. Har amtet eller distriktet ikke modtaget regninger, bedes de selv hanke op i dette – fremover senest i august.

Tak for forståelsen og indsatsen hos alle.

MØDER MED DE 3 FRILUFTSMØDEUDVALG

Sidste år inviterede vi de respektive friluftsmødeudvalg i amterne til Flensborg for at snakke om program, budget og koordinering af mange andre ting. I år valgte vi at besøge de forskellige udvalg - de kaldte, og vi kom. Det var fine møder, og vi takker for lækker mad, givtig og god kommunikation og den uvurdelige indsats for årsmøderne til gavn for hele mindretallet.

Møderne med jer er kommet for at blive, og vi tager gerne imod en invitation, når I er klar med det første skelet til 2014.

UNDERHOLDNING

Det var et flot underholdningsprogram, man kunne læse om i årsmødeudgaven af KONTAKT, på hjemmesiden og på de utallige foldere, der blev delt ud i amter og distrikter. Der var noget for enhver smag, lige fra dr. ABC sammen med 800 børnehavebørn, jumpstyle som flashmob med unge skoleelever

og til professionel underholdning ved "Superkids – the future", falkonérshow eller god musikalsk underholdning.

Både egen og købt underholdning har været en fornøjelse. Har man anbefalinger eller ideer til underholdning, så giv dem endelig videre, enten direkte til Dansk Generalsekretariat eller til udvalget, så tilføjer vi dem på inspirationsfolderen, så andre måske kan nyde samme underholdning ved et andet årsmøde.

I forbindelse med årsmøderne er der blevet afholdt mange andre arrangementer, som kalder på hvert sit publikum. Her skal nævnes udstillinger på biblioteket, i Aktivitetshuset, på Danevirke Museum og på Mikkkelberg. Desuden har SdU og Aktivitetshuset arrangeret New Stars Contest, en grænseoverskridende musikkonkurrence i Idrætshallen, SdUs ungeudvalg i Lækområdet arrangerede et Scenen er din-arrangement i Ladelund, der var diverse grillaftner og frokoster, disco i Idrætshallen, koncerter, årsmøde i samarbejde med Historisk Værksted i Lyksborg, sangaftner og utallige årsmødegudstjenester.

Tak til alle, der har været med til at arrangere, hjælpe eller har deltaget i disse arrangementer.

FDF

Desforuden en stor tak til de mange FDF-orkestre, der endnu engang har fundet vejen til Sydslesvig og har været med til at festliggøre de mange møder rundt i det sydslesvigske landskab og runde weekenden af med en flot koncert på Søndertorv.

I år havde vi et møde med Jan Olav Skogøy forud for årsmøderne og et evalueringsmøde efterfølgende. Vi talte om, hvordan vi kan benytte os bedst muligt af FDF-orkestrenes tilstedeværelse og de ting, FDF ellers kan byde

ind med. Her er det også et spørgsmål om kommunikation og effektivisering, det arbejder vi - og særligt SSFs kulturafdeling - på, til gavn for alle.

TALERE

Vi har traditionen tro også kaldt til årsmøder blandt repræsentanterne for det politiske Danmark. Ikke alle kunne komme, men alligevel var Folketinget fint repræsenteret til vores møder rundt omkring i landsdelen. Interessen for at komme til vore møder og følge kaldet har været stort, særligt blandt ministrene, men også fra tysk politisk side, og det er vi glade for og sætter stor pris på.

Her skal nævnes Folketingets formand Mogens Lykketoft (S), udenrigsminister Villy Søvndal (SF), transportminister Henrik Dam Kristensen (S), justitsminister Morten Bødskov (S), økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager (RV) og formanden for Region Syddanmark Carl Holst (V).

Fra tysk side formanden for den slesvig-holstenske landdag Klaus Schlie (CDU), ministerpræsident Torsten Albig (SPD), vores "egen" Europa-, justits- og kulturminister Anke Sporendonk (SSW) og landråd dr. Wolfgang Buschmann.

Derudover medlemmerne af Sydslesvigudvalget med formanden Benny Engelbrecht (S), Kim Andersen (V), Martin Henriksen (DF), Lotte Rod ((RV) og Pernille Vigsø Bagge (SF).

Yderligere kunne vi byde velkommen til følgende folketingsmedlemmer: Flemming Damgaard Larsen (V), Troels Ravn (S), Bertel Haarder (V), Annette Lind (S), Pia Kjærsgaard (DF), Eva Kjer Hansen (V).

Det er en stor glæde og fornøjelse at hilse på så mange ministre og medlemmer af Folketinget og tilmed mærke, at de besvarer vores kald i det daglige og kommer til vore årsmøder.

Jeg vil også benytte min årsberetning til at takke de sydslesvigske værtter for at have taget godt imod repræsentanterne fra det politiske Danmark og Tyskland. De har følt sig velkomne, og vi har i fællesskab givet dem gode og stærke oplevelser med tilbage til København og Kiel.

Ligeledes har vi glædet os over hilsener og taler fra repræsentanter fra Grænseforeningen inkl. formand Finn Slumstrup, generalsekretær Knud-Erik Therkelsen og pædagogisk konsulent Gunvor Vestergaard, repræsentanter fra Slesvig-ligaen inkl. formand Flemming Radsted Madsen, repræsentanter fra Danmarks-Samfundet inkl. formand Preben Petersen, formanden for Sprogforeningen, fhv. minister Frode Sørensen, Dansk Folkeoplysnings Samråds formand Per Paludan Hansen, fhv. minister og fhv. formand for Grænseforeningen Torben Rechendorff, bestyrelsesmedlem i Region Sønderjylland-Schleswig Manfred Kühn og flere.

Fra Sydslesvigs egne rækker kan nævnes SSW-landdagsmedlemmerne Flemming Meyer, Lars Harms og Jette Waldinger-Thiering og SSW-landssekretær Martin Lorenzen, derudover Skoleforeningens direktør Anders Molt Ipsen og Skoleforeningens næstformand Udo Jessen, rektor Jørgen Kühn, skolepsykolog Hans Jessen, fhv. skolekonsulent Niels-Ole Lindgaard og lærer Karen Gade Jacobsen Stavnsbo.

SSFs formand Dieter Paul Küssner, SSFs forretningsudvalgsmedlemmer Jon Hardon Hansen og undertegnede, leder af Den Slesvigske Samling Jan Jessen, provst Viggo Jakobsen, pastor Ruben Fønsbo, pastor Jacob Ørsted, pastor emer. Leif Volck Madsen og flere.

Desuden kaldte årsmøderne også på vore ungdomstalere, her kan nævnes Claas Frederik Johannsen, Ingegerd Sjøstrøm, Eva Maria Schulz, Marie

Buhl, Markus Hausen, Kjell Knudten med flere.

Tak til alle, for taler og hilsner, også til dem, jeg ikke har nævnt ved navn, og en særlig tak til alle de unge mennesker for deres fine indsats, flotte taler og mod til at gå på talerstolen, når Sydslevig kalder.

Rundt omkring ved de lokale møder kunne de også byde velkommen til lokale politikere, og flere repræsentanter fra byerne rundt omkring kom og hilste fra deres fraktion og tog del i møderne.

Det er vi glade for, da det betyder, at de hører vores kald.

SYDSLESVIGUDSTILLINGEN

Sydslevigudstillingen gæstede for første gang Sjælland og blev åbnet på Slagelse Bibliotek den 27. maj ved borgmester Lis Tribler og SSFs formand Dieter Paul Küssner. Der er sat

fokus på sydslesvigsk historie og hverdag, og det er muligt at høre og se episoder og få indblik i det sydslesvigiske liv.

Udstilling var åben frem til den 19. juni og blev fint modtaget og godt besøgt. En særlig tak til SSFs foreningskonsulent Tine Andresen og vores generalsekretær Jens A. Christiansen for introduktion og organisation i denne sammenhæng.

DEBATMØDET

Dette års debatmøde blev traditionen tro afholdt på Flensborghus lørdag kl. 10 med efterfølgende frokost frem til kl. 12.30, så alle kunne nå frem til de respektive eftermiddagsmøder rundt omkring i Sydslesvig.

Mødet blev afholdt under mottoet "Sydslesvig kalder! Det danske mindretals synlighed i Danmark skal øges – men hvordan?"

Som altid fuldt hus til årsmøde-debatmødet på Flensborghus årsmødelørdag, i år om kommunikation og synlighed med Mette Bock, Egon Clausen, Sebastian Gyrest-Longsig Christensen, Dieter Paul Küssner i panelet og som ordstyrer Jens A. Christiansen. (Foto: SPT)

Efter en velkomst ved formand Dieter Paul Küssner blev der holdt små oplæg ved Mette Bock, MF (LA) og tidligere chefredaktør på Jydske Vestkysten og direktør i Danmarks Radio; Egon Clausen, forfatter og tidligere sektions- og programmedarbejder i Danmarks Radio; Sebastian Gyrst-Longsig Christensen, seniorkommunikationsrådgiver i Bysted A/S og slutendelig ved vores SSF-formand Dieter Paul Küssner. Ordstyrer var som sædvanlig generalsekretær Jens A. Christensen.

Efter oplæggene var der rigeligt med kommentarer og spørgsmål fra publikum, som paneldeltagerne svarede på og samtidigt redegjorde for deres synspunkter. Det var en livlig og spændende debat og en lækker frokost.

Tak til alle, der var med til dette interessante og spændende arrangement.

PRESSEN OG HJEMMESIDEN

Endnu engang kunne vi glæde os over en god mediedækning op til og ved møderne, både i form af artikler, TV- og radioindslag.

TV Syd dækkede de danske årsmøder og var til stede ved årsmøderne i Hanved, Flensborg, Jaruplund, Rendsborg, Slesvig og ved det store friluftsmøde i Flensborg om søndagen.

Både P4 og P1 rapporterede fra årsmøderne, og allerede fredag den 9. juni sendte P4 statsminister Helle Thorning Schmidts hilsen til de danske årsmøder. Et fint indslag med information til alle lyttere.

Flensborg Avis bød igen på en årsmødeavis til søndagens friluftsmøder og et stort indlæg i mandagsavisen. Desuden har man igen kunnet se alle billeder på hjemmesiden som billedhjul. Det er selvfølgelig dejligt, da det er umuligt at trykke alle de dejlige billeder i avisen.

Sidst men ikke mindst kunne jeg – og alle andre glæde os over en nedtællingskalender på forsiden af Flensborg Avis i de sidste 10 dage inden årsmøderne. En i mine øjne god måde at skærpe opmærksomheden og kalde til årsmøderne på.

KONTAKT informerede og kaldte ligeledes til årsmøderne med gode artikler, indslag og oversigt over weekendens program.

Også her en tak til alle for den gode indsats og flotte produkter.

Vores hjemmeside har været godt besøgt, og på vor facebook-side var der 2136 personer i løbet af årsmødeugen. Da plakaten blev præsenteret, var der 1247 personer på facebookside. Det er da dejligt og betyder, at det bliver brugt, måske af de unge, vi besøgte i efteråret 2012.

EVALUERINGSMØDET

Den 20.8.2013 indbød årsmødeudvalget til sit årlige evalueringsmøde, denne gang på Slesvighus.

Udvalget takkede for enhver indsats, stor eller lille, både til de mange frivillige rundt om i distrikterne og til sekretariatet og embedsværket.

Vi havde igen bedt en person om at fortælle om deres møde, planlægning og gennemførelse. Denne gang var det Bente Møller fra Ejdersted Amt, tusind tak for indsatsen. Derefter var ordet frit, så alle kunne fortælle om deres erfaringer, ideer eller hvad de ellers ville dele med de andre deltagere og udvalget.

I år havde vi også inviteret skolerne og de unge, repræsenteret ved deres elevrådsformænd; desværre kunne de ikke komme.

Alt i alt var mødet ikke så godt besøgt, hvilket også kan tolkes som en almen tilfredshed, hvilket bekræftes af de evalueringsskemaer, vi har fået

tilbage. Disse tilbagemeldinger og konstruktive tilskyndelser til udvalget er med til at præge det fremtidige arbejde.

Et af dagsordenens punkter var mottoet for årsmøderne 2014, der holdes i weekenden den 23.-25. maj. Den tidligere udmeldte termin er skubbet på grund af Folkemødet på Bornholm, som vi ikke vil konkurrere med.

Selvfølgelig får vi et motto, der kan kædes sammen med 1864 og 150 årsdagen for slaget ved Dybbøl, uden at 1864 skal være altdominerende. I KON-TAKT og på nettet var det muligt at komme med ideer til motto og tilmed vinde en lækker middag.

ET PAR AFSLUTTENDE ORD

og TAK til alle, der har været med til at

kalde til årsmøderne og gøre det til en fantastisk weekend, med gode og festlige oplevelser med gæster, venner og familie.

TAK til hele embedsværket, der har gjort et kæmpe stykke arbejde både før, i selve weekenden og efter årsmødernes afslutning.

Og min helt personlige TAK for godt samarbejde, hyggelige og konstruktive møder skal selvfølgelig gælde til resten af udvalget. Det har som altid været en fornøjelse for mig at mødes med jer.

Jeg takker for tilliden, hjælpen og opmærksomheden og slutter denne beretning med et sædvanligt "på gensyn 2014" – Sydslesvig kaldte og bliver ved med at kalde, nu og i fremtiden, ved fælles hjælp og arrangement.

SYDSLESVIGSK FORENINGs HUMANITÆRE UDVALG:

Fra det solide og daglige arbejde

*Af udvalgsformand
Leif Volck Madsen*

Vi har ikke så mange spektakulære hændelser at berette om - kun om et år, hvor vi i udvalget har prøvet at give vore medlemmer og gæster nogle gode oplevelser, som på en eller anden måde gerne skulle kunne bidrage til at sætte lidt kulør på tilværelsen, nu hvor de fleste af dem har lagt arbejdslivet bag sig.

ÆLDREKLUBBERNE

Om vore ældrekubber rundt omkring i landsdelen er der ikke så meget at fortælle.

De er vidt forskellige: Nogle er store, nogle er små, og de fungerer derfor også vidt forskelligt. Nogle tilbyder foredrag, samvær med fællessang og lidt underholdning sågar, mens medlemmerne på de små og ydmyge steder bare kommer sammen for at snakke og hygge sig.

Alle klubber finder således selv ud af, hvad de vil. Vi hører egentlig sjældent fra dem, så længe alt går som det skal, men alle glæder sig over den julecheck, de får fra os, hvis de da vel at mærke har husket at indberette om mødeaktivitet og deltagerantal.

Denne check bliver især i de små klubber modtaget som et kærkomment tilskud, fx til en bustur eller til et særlig

festligt kaffebord i en given anledning.

Der er p.t. 41 klubber, som i årets løb har indberettet, at de til sammen har haft ca. 14.700 mødedeltagere. Det er jo ganske mange, glædeligt mange, men alligevel kan vi - efter aktivitetsniveauet at dømme - se, at flere af dem alligevel snart synger på sidste vers. I klubberne mærkes det naturligvis også, at der blandt folk ikke er det samme behov for at komme ud og være sammen med andre, som der var tidligere. Og når de digitaliserede generationer så kommer til, bliver denne tendens ganske givet endnu mere udtalt.

MEDARBEJDERUDFLUGTEN

Stadig er klublederne og deres medhjælpere ildsjæle, der i det daglige lægger slet ikke så lidt arbejde i at få klubberne til at køre og køre godt. De er på ingen måde lønnede for deres indsats, og Humanitært Udvalg indbyder derfor én gang om året disse gode medarbejdere til en tur ud i landsdelen enten nord eller syd for grænsen, hvor vi så forkæler dem lidt.

I 2012 gik turen den 29. august til Mikkelsberg, hvor vi fik fortalt om cricketsporten, som er stor på de kanter. Vi besøgte det smukke anlæg, som de selv har skabt sig derude, og bagefter blev vi beværtet på bedste vis med kaffe og stedets gode kagespecialiteter. Henry Buhl fortalte desuden levende og morsomt om sit livsværk derude på Husum-kanten.

Efter et par timer på stedet kørte vi til Slutsil, hvor der i det skønneste sensommervejr var lejlighed til at gå en tur enten på diget eller i vadehavets slik. Dette sidste kunne lade sig gøre, fordi vandet netop på det tidspunkt ikke var hjemme, men de fleste valgte nu alligevel diget.

Efter en god middag i restauranten med den fine udsigt over vadehavet og kogen kørte vi tilbage til Flensborg

ved 20-tiden. En på alle måder fin eftermiddag.

AMTSFESTER

Om de amtsfester, som SSFs amter og sekretariater indbyder de ældre medlemmer i Sydslesvig til, og som Humanitært Udvalg er medindbyder til, er der at sige, at de er til stor glæde hos medlemmerne. Der er som regel fuldt hus ved alle arrangementer, så vidt jeg kan se, og i år havde man også virkelig fundet frem til en underholdning, der gik rent ind hos alle.

I efteråret 2012 var det 'de gode gamle dage' fra Horsens, der sang og gøglede, så det var en lyst - og det var ikke just ligefrem vårharer, der sprang omkring på scenen, skulle jeg hilse og sige: Den yngste var vel et sted i 70'erne, og den ældste havde for længst fejret sin 90 års fødselsdag.

Men man kunne fornemme, at hele holdet havde det herligt med at optræde, og den glæde bredte sig lynhurtigt også til publikum.

Ved forårsfesten i Slesvig var det selveste Dario Campeotto, der fik hele salen i sin hule hånd, og vi kunne konstatere, at han bestemt ikke havde glemt sit gamle håndværk.

Det var arrangementer, som konsulenterne havde stor ære af, og de viste, at det er muligt at finde både morsom og lodig underholdning.

FOLDEREN

Det humanitære Udvalg 'sælger' jo sine tilbud gennem den folder, der to gange om året bliver udsendt til alle over 60årige medlemmer af SSF i hele Sydslesvig. Det er en dyr fornøjelse, men der er ingen tvivl om, at det er en lille sag, der bliver nærlæst og brugt til at sætte krydser i kalenderen efter, og udvalgets sekretær Helga Dittrich på bysekretariatet har efterhånden layoutet folderen til at være en flot publikation.

ARRANGEMENTERNE

Efter sommerferien 2012 begyndte vi allerede den 14. august med at gentage forårets tur til Esbjerg, igen med Orla Møller som en fortræffelig guide og med stop i Tørskind grusgrav med Robert Jakobsens store skulpturer. Dernæst så vi det store vægmaleri Esbjerg-evangeliet i VUC Syd. Så var vi i Hjerting kirke, der nok som den eneste kirke i Danmark er opbygget omkring alterudsmykningen, altså man havde alterudsmykningen, før man fik kirken. Ved hjemturen stoppede vi ved Mennesket ved havet og sluttede vi af med en helt usandsynlig overdådig middag på Agerskov Kro.

Den 19. september skulle vi som et led i litteraturfestivalen have hørt om Willy August Linnemann, men foredragsholderen fik i sidste øjeblik forfald, og så hoppede jeg ind og fortalte om Selma Lagerlöfs mærkelige lille roman 'Køresvendens' og viste den klassiske stumfilmsfilmatisering af den samme roman fra 1921.

Den 10. oktober kom den nypensionerede Lars Henningsen – på krykker – og fortalte om Flensborg-skipperne og Vestindien. Det var – som alt, hvad Lars tager sig for at formidle – både særdeles spændende og særdeles fornøjeligt.

Den 14. november havde vi på Flensborghus besøg af Sharif Popal – afghaner af fødsel og uddannet officer i den afghanske hær. Han fortalte om sin vej ind i det danske samfund til en ansvarsfuld post i en større dansk industrivirksomhed samtidig med, at han fungerer som rådgiver for forsvaret i afghanske forhold.

Og året sluttede i december med, at Kristian la Cour, visesanger, komponist og musiklærer på Askov, underholdt med nordiske viser og fællessang.

Året 2013 begyndte i vores sammenhæng den 17. januar med en fantastisk teaterforestilling om 'Kunsten at dø' – en ordløs, gribende forestilling om døden, men især om menneskelivet.

Allerede ugen efter – den 23. januar – viste Erik Johansen sine flotte billeder fra et Kina, der ikke er helt så kendt, som det, turister normalt får forevist.

Den 13. februar holdt Karin Johannsen-Bojsen et spændende foredrag om sydslesvigske digtere og forfattere, og det gik op for os, at der faktisk er slet ikke så få, og at mange er gode og spændende. Det var en fornem eftermiddag på biblioteket.

Den 13. marts fulgte vi med Siggie Pflugsten og i tusindvis af traner til deres foretrukne samlingsplads ved Hornbogasjö i Sverige, og det var utrolige billeder, han viste os.

Og foredragserækken skulle så være sluttet af i maj med et foredrag om den nye interview-bog om mindretallet i dag, men et par dage før foredraget skulle afholdes, indløb der et afbud fra foredragsholderen – og så var gode råd endnu engang dyre. Heldigvis fik vi så med kort varsel tilsagn fra en god og kendt personlighed fra vor sydslesvigske verden. Han skulle nok komme og redde os ud af kattepinen. Og glade var vi selvfølgelig – men desværre glemte han det. I stedet for drak vi vores kaffe og Aase Abild satte sig til flygelet, og så sang vi nogle af vort hjemlands vemodige sange en times tid – og så gik vi hjem.

Atter i år kunne vi indbyde til en uge på højskole. Midt i april tog vi af sted: 46 personer med bus til Puttgården og med færge over Østersøen til Rødby, hvor vi så blev hentet af en bus fra Marielyst Senior Højskole. Den rejserute kan i øvrigt ikke anbefales til

ældre mennesker med kufferter, for der er særdeles lange veje at gå både til og fra færgerne og på begge sider af vandet. Men opholdet var fint: Gode foredrag, gode udflugter, god mad og gode værelser - kun vejret var elendigt: Koldt, regnfuldt og blæsende.

Alt i alt havde vi en fin uge, og takket være tilskud fra mange danske fonde, som vi søger netop til dette højskoleophold, kunne vi atter give gode tilskud, så det blev økonomisk overkommeligt for alle, der havde mod på et sådant ophold.

Det er helt sikkert, at vi til næste år vil søge at komme af sted igen. Vi har fået tilsagn fra Nørre Nissum Seniorhøjskole. De vil gerne tage imod os. Der er stor begejstring for en sådan uge, og vi har heldigvis et par tusind euro at gøre godt med allerede nu, så det ser godt ud.

Vores tilbud om vandringer i grænselandet glæder også en stor trofast skare. 8 gange om året går vi ud på ture af 5-8 km længde og det sker både syd og nord for grænsen. Takket være Torben Kvists store lokalkendskab kommer vi rundt i mange spændende hjørner af landsdelen.

Også en heldagstur til Hallig Oland blev det til. Vi sejlede derover og opholdt os et par timer på halligen, hvor vores guide Boy Boysen fortalte om stedets historie og livet på halligen – og så gik vi tilbage til fastlandet over den nu tørlagte havbund. Det var en formidabel tur med 31 deltagere, heriblandt 8 fra Holtenå. De havde ikke prøvet at være med før.

Sidste arrangement før sommerferien 2013 var heldagsudflugten til Nordstrand. Vi havde allieret os med Anders Schaltz Andersen fra Hatsted, som tog imod os ved KZ-lejren i Svesing, hvor vi fik en grundig redegørelse om stedet og dets slemme

historie. Derefter besøgte vi den danske kirke i Husum, og kørte så ud på Nordstrand, hvor vi hørte om oversvømmelser, om digebyggeri og gammel-katolsk indflydelse på øens historie. Vi fik rigtig meget at vide og havde en fin dag.

VÆRESTEDET

Værestedet, der mødes på Flensborghus hver tirsdag eftermiddag, klarer sig godt. Der har inden for den sidste tid været en god tilvækst, så der er 20-30 regelmæssige brugere nu. Alt det praktiske, opkrævning af penge, indkøb af kaffe, kager og lignende klarer de selv - og Flensborghus' oldfrue er dem selvfølgelig til stor hjælp. Jeg går derned et par gange om måneden for at høre, om der er noget, jeg kan hjælpe med, men det er der nu sjældent.

Her i foråret lavede vi en tur til Tydal, og den blev klaret for egenbetaling + værestedets egne midler.

ANDET

Pensionistgymnastikken ledes fortsat af Edel Linke - med god tilslutning, og Signe Andersen danser seniordanse med en masse danseglatte mennesker. Voksenundervisningen tilbyder russisk for pensionister ved Kirsten Jensen, og de to Aktive Pensionisthold mødes hhv. onsdag og torsdag formiddage. Eva Schrøder har det ene hold og undertegnede det andet.

Også støttekredsen ved ældrecentret i Nerongsallé bør nævnes. Det er en kreds på ca. 40 mennesker, der har påtaget sig forskellige opgaver på centret, som personalet ikke har tid til at tage sig af. Alt sammen noget, der gør tilværelsen lidt lettere både for beboere og personale. Kredsen har netop fået fremstillet en ny folder, der orienterer om dens arbejde, og det er kredsens håb, at der er flere, der vil melde sig til dette nyttige arbejde.

Humanitært Udvalg har fået et nyt medlem i Lis Hansen. Hun er blevet indstillet som repræsentant for Aktive Kvinder, og vi er nu et godt hold på

i alt 9 personer + vores dygtige og initiativrige sekretær Helga Dittrich. Vi siger tak for godt samarbejde i hele året, der er gået.

SYDSLESVIGSK FORENINGs BILLEDSAMLINGSUDVALG:

Opmærksomme på at købe den rigtige kunst

Af udvalgsformand Erik Fredens

Udvalgets særlige arbejdsområder er indkøb af billedkunst - fortrinsvis af sydslesvigske billedkunstnere, samt registreringen af udlån fra vores samling til lokaler rundt i landsdelen.

Desuden organiserer vi kunstnerkortet og julemærket, dvs. finder motiver og laver layout og sørger for trykning. Og så er der alt det løse, som følger med i form af henvendelser, forslag og kunstgaver, som vi alt sammen er taknemmelige for, og som viser, at der er interesse for vores arbejde.

Man kan altid rejse spørgsmålet om, hvorvidt den kunst, vi vælger at indkøbe, er den rigtige. Dette er vi opmærksomme på i udvalget, og indkøb er derfor altid et resultat af moden overvejelse – eller rettidig omhu som det hedder, hvis man vil lægge ekstra vægt bag ordene.

Sagt i korthed, så har vi ført en grundig diskussion forud for indkøbet af hvert værk, vi anskaffer os. Man kan så fremsætte den næste overvejelse: Hvilke kriterier lægger vi til grund for valget?

Svaret er her mere kompliceret, men to forhold er betragtelige: Værket skal være velegnet til at kunne udstilles i foreningens regi, dvs. at det skal vurderes, om nogen overhovedet har en interesse i at låne værket, for vi køber ikke ind med henblik på opbevaring i depotet.

BAGGRUND

Næste kriterium er kunstnerens baggrund, idet en sydslesviger prioriteres højest. Vi har da også gennem årene indkøbt kunst af alle etablerede kunstnere fra landsdelen, uanset de stadig er bosat her eller er fraflyttet – ingen nævnt og ingen glemt. Disse værker fordeler sig rundt på væggene i vores område, og nogle ganske få befinder sig i depotet.

Desuden er der indkøbt kunst fra danske kunstnere og med en enkelt afstikker også til Grønland.

Det er således ikke billedernes motivverden, der styrer indkøbene. Værkerne må såmænd gerne have et provokerende budskab og kradse lidt i beskuerøjet og vække til eftertanke – bare deres kunstneriske kvalitet er i orden, men det er ikke den type værker, vi mest har mødt i den lokale kunstverden.

Og det er nok heller ikke den type værker, vi mest har været opmærksomme på ved anskaffelse af kunst nordfra. Vi har nok især haft øjnene rettet mod de værker, hvor vi skønnede, at der ville være den største interesse, når nogen henvendte sig for at låne fra samlingen, og her har den store, dekorative billedflade med de "rigtige" farver hidtil vist sig at være det, der er efterspurgt. Men dette kan jo ændre sig med tiden, og vi modtager

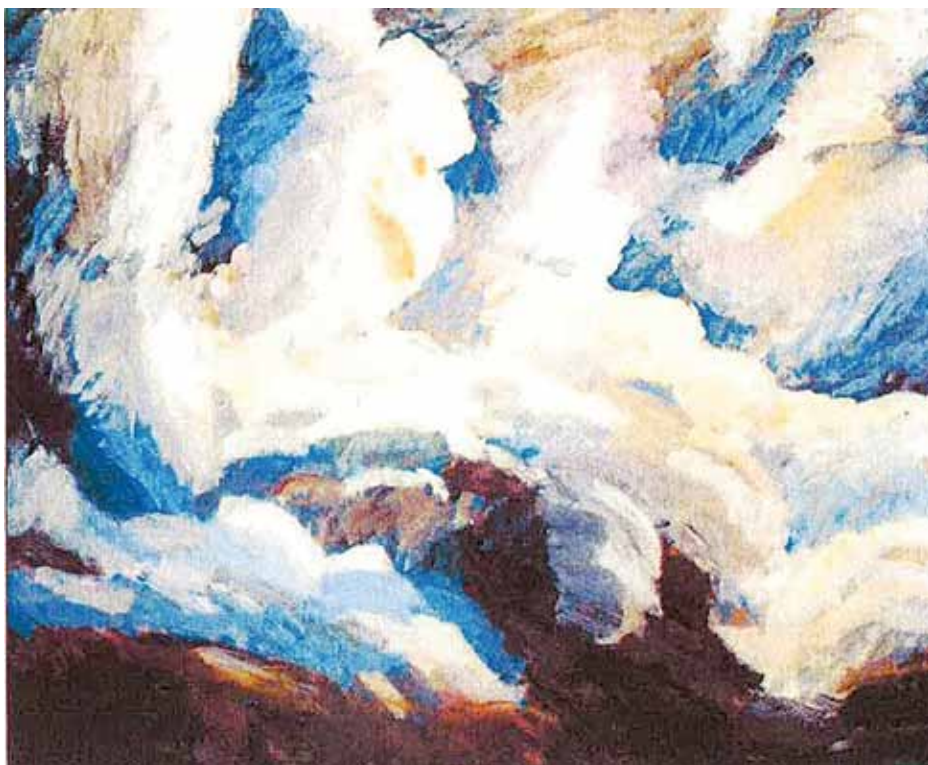
gerne henvendelser med forslag om konkrete nyanskaffelser, også hvis det drejer sig om kunst i et nyt og anderledes formsprog.

SLESVIGHUS

Som eksempel på et godt samarbejde vil jeg fremhæve indkøbet af malerier til de nymalede vægge i Slesvighus. Vi modtog i efteråret en henvendelse fra Franz Dittrich – amtsformanden for Gottorp amt – med et konkret forslag om at anskaffe to malerier af Hans Clausen, nu bosiddende i Danmark, men oprindeligt gammel Slesvig-dreng. Det forholdt sig sådan, at til renoveringen af lokalerne, var der ikke afsat økonomiske midler til udsmykning af vægge, og man ansøgte derfor om, at udvalget ville gå ind i sagen. Da vi

både syntes om billederne, og desuden fandt dem velegnede til lokalet, valgte vi at satse størstedelen af bevillingen på at anskaffe dem, så sagen kunne afsluttes og billederne blive ophængt til indvielsen. Billederne kan i dag ses på den lange væg i den lille sal på Slesvighus.

Det drejer sig om to store værker i acryl på lærred, målene er 134x160cm, og titlerne er Cloudscape 1 og Cloudscape 2. Temaet er således skyer, hvilket må siges at være universelt og langt fra at være bundet til en bestemt tid eller anskuelse, ligesom de er så absolut alment tilgængelige. Stilen er ekspresiv med brede penselstrøg og intense og subjektive farver. De hænger rigtig godt i lokalet, og de skaber den helt naturlige samling i rummet. Det

Candscape 1 af Hans Clausen er ophængt på Slesvighus. (Foto: privat)

er da også tydeligt, at de bruges som samlingspunkt og baggrund for den optræden, der foregår på stedet.

Sammen med indvielse af lokalerne den 1. februar afsløredes billederne ved en lille højtidelighed, hvor kunstneren var til stede, og hvor han berettede levende om både sin egen - og værkerne baggrund.

Det skal tilføjes, at kunstneren yderligere skænkede et stort billede til Slesvighus, der nu hænger i forhallen.

VANDREUDSTILLINGEN

Alle 34 plakater med årsmødemotiver gennem tiden er blevet ophængt på skolen i Sdr. Brarup efter at have været et år på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig. Vi håber, den vil styrke interessen for årsmøderne, og at de mange smukke billeder vil skabe glæde i hverdagen. Og naturligvis håber vi, at udstillingen vil vandre videre de kommende år. Den bliver jo større og større, med en ny plakat føjet til hver gang.

UDSTILLINGSVIRKSOMHED

Vi har tidligere arrangeret en del udstillinger på Dansk Generalsekretariat på Flensborghus – især op til årsmøderne. Det havde vi så valgt ikke at gøre i år, hvor vi holder en pause, da vi skønner, at interessen for udstillingen er for begrænset. Det kan være, at vi vender tilbage med nye ideer og arrangementer på et senere tidspunkt.

JULEMÆRKET 2012

Vi henvendte os til daværende pastor Jørgen Holm i Læk, idet vi vidste, at han havde en større privat samling af julekrybber fra hele verden. Han stillede velvilligt værkerne til rådighed. Uwe Oldag foretog det lidt vanskelige arbejde at affotografere et udvalg af krybberne, men dette lykkedes overordentlig godt, og efter Lisbeth Kochanskis digitale behandling

fremstod værkerne som er perlerække af små individuelle julemærker i et flot layout, lysende på en hvid, snelignende baggrund og med rød tekst.

Her har enkelte røster dog kritiseret, at mærkerne ikke var enten "skandinaviske" nok, da der manglede nisser og flethjerter eller tilstrækkeligt "sydslesvigske".

Vi synes dog selv, at mærket er vellykket, og mere "julet" end et motiv med julekrybber kan intet vel være?

KUNSTNERKORTET

Da vi sidste sommer havde arrangeret en fotoudstilling på generalsekretariatet med Thomas Wiltrups fotografier med ledsagende tekster, valgte vi et af de indkøbte værker som motiv til kunstnerkortet med titlen "Skarven i L'Herault". Kunstneren lod os anvende motivet, og vi var selv tilfredse med kortet.

UDLÅN

Ud over udlån til skoler og forsamlingshuse, så har Museumsberg i Flensborg lånt billedet Kristiane Fischer af Harald Slott-Møller. Det hænger til daglig på Flensborghus men gør sig nu godt på museet i sammenhæng med udstillingens værker under titlen: "Alles Golden? Die 20er Jahre".

NY I UDVALGET

Vi er stadig på udkig efter en afløser for Kim Olesen, der forlod udvalget sidste år. Interesserede bedes kontakte copy & layout på Dansk Generalsekretariat i Flensborg.

DET SYDSLESVIGSKE JULEMÆRKE 2013:

De sydslesvigske julemærker 2013 er tegnet af 4.-5. klasse på Skovlund-Valsbøl Danske Skole. Et ark med 32 mærker koster 4 euro/ 40 kr. og sælges fra alle SSFs sekretariater. Overskuddet fra julemærkesalget går til Sydslesvigsk Forenings humanitære arbejde i landsdelen.

Som noget nyt har SSFs Billedsamlingsudvalg, der står for findings- og udformningsarbejdet, også ladet fremstille en julemærke-pin, der kan sættes på tøjet i førjuletiden. Den viser en gul engel, der er tegnet af Julia Schmidt fra samme skoles 4. klasse. En julemærke-pin koster 6 euro/ 40 kr. og bestilles/købes på alle SSFs sekretariater.

Over 1000 års historie på 400 meter

*Af museumsinspektør
Nis Hardt*

Der er hele tre hovedopgaver, der i sæsonen 2012-2013 ved siden af vores løbende formidlingsopgaver har præget arbejdet på Danevirke Museum. Det er den digitale formidling af vores mindretalsudstilling, det museale samarbejde omkring 1864 og ikke mindst de arkæologiske undersøgelser i "Porten til Norden", udgravningerne i Danevirkes hovedvold overfor museet.

UDGRAVNINGERNE

En storstående bevilling fra A.P. Møller Fonden muliggør afslutningen af de arkæologiske udgravninger ved Dane-

virke. Museum Sønderjylland har modtaget en stor bevilling på 2,3 millioner kr. fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formål, til gennemførelse af et fælles dansk-tysk udgravnings- og forskningsprojekt, der skal fortsætte og afslutte de undersøgelser, som Archäologisches Landesamt Schleswig-Holstein gennemførte i 2010 og 2011.

Ved disse undersøgelser lykkedes det at påvise den port i Danevirkevolden, der omtales i de Franske Rigsannaler i 808. Porten står i forbindelse med den såkaldte kampestenmur fra 700-tallet og er fundet ganske tæt ved Danevirke Museum.

Porten til Norden i Danevirke. (Foto: Lars Salomonsen)

Dannevirke

Udkommer hvert Uge
paa et halvt Ark;
Prisen er 15 fl. Cr.
eller 3 Rigsbanknl.
Sato for hvert Hjer-
dingaar.

Bestilles paa de offent-
lige Postkontorer, hos
Herr Universitetsbog-
handler Meitzel i
Kjøbenhavn og hos
Redaktøren.

Et Ugeblad for Hertugdømmet Slesvig.

N° 3.

Den 5. Juli.

1838.

Forsiden af tidsskriftet Dannevirke.

Lidt populært sagt var Danevirke i vikingetiden og den tidlige middelalder skellet mellem Europa og Skandinavien. Igennem denne vold har der sandsynligvis kun ført en enkelt port. Denne port er derfor et yderst vigtigt element i volden. Det var herigennem, Hærvejen gik, den vej, der skabte kontakterne mellem eksempelvis kong Godfreds tidlige danske vikerigerige og Karl den Stores frankiske rige syd for Ejderen. Både før og efter 808 har Danevirke og porten spillet en stor rolle i det danske riges forsvar og dermed også i den europæiske historie.

Da tidsskriftet "Dannevirke" blev grundlagt i første halvdel af 1800-tallet, var det derfor kun naturligt at vælge porten i Danevirke som motiv på titelsiden. Motivet er fyldt med symbolik. Over den stærkt befæstede vold vajer Dannebrog, og porten er flankeret af runesten med indskriften Danmark, og

der er udsigt til fjeldene i høje Nord. Vikingens våben og arkæologens spade ligger i forgrunden.

Udgravningerne gennemføres af medarbejdere fra Archäologisches Landesamt og Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev under ledelse af udgravningslederen for de allerede udførte undersøgelser, dr. Astrid Tummusheit. Arkæologerne fra de to lande arbejder tæt sammen under udgravningerne og får som en sidegevinst til de mange spændende nye resultater om volden og porten lært af hinandens udgravningsteknikker og -metoder.

Lederne af de to arkæologiske institutioner, Claus von Carnap-Bornheim, Archäologisches Landesamt, og Orla Madsen, Museum Sønderjylland, har udtrykt stor glæde over bevillingen.

Det er nemlig ikke hverdagskost at få lov til at undersøge et så centralt og væsentligt fortidsminde fra vores fælles historie. Og at arkæologer fra beg-

ge sider af grænsen får mulighed for at lære af hinanden, tegner bestemt godt for fremtidens arkæologi på begge sider af den nuværende grænse.

Et rådgivende udvalg bestående af ledende danske og tyske arkæologer følger udgravningerne på nært hold, og det kan nok ikke undre, at museets inspektør meget hyppigt er at finde i udgravningen og i øvrigt også deler kontor med udgraverne.

Udgravningernes foreløbige resultater vil blive præsenteret på en speciel rundvisning for fagfolk og på et stort pressemøde den 26. september. Det forventes, at den slesvig-holstenske kulturminister Anke Spoorendonk deltagere.

Et af de påtalte emner bliver sikkert også status på ansøgningen om Danevirkes og Hedeby's placering på UNESCO's Verdenskulturarvs-liste.

Lederen af de slesvig-Holstenske fredningsmyndigheder Claus von Carnap-Bornheim har meddelt, at vores fælles ansøgning er på trapperne og bliver afleveret i begyndelsen af det nye år.

DANEVIRKE OG 1864

En arbejdsgruppe bestående af centerleder Bjørn Østergård, Historiecenter Dybbøl Banke, museumsinspektør Bettina Buhl, Dansk Landbrugsmuseum, direktør Benno Blæsild, Fregatten Jylland, og museumsinspektør Nis Hardt, Danevirke Museum, dannede sidste år en projektgruppe med henblik på at søsætte et storstilet samarbejde om krigen i 1864.

Med moderne og interaktiv teknologi skal der sættes fokus på krigen set fra slagmarkerne til lands, til søs og hjemme i de fader- og sønneløse familier.

Projektet har titlen "Kampen om Jylland 1864" og fandt gehør ved flere store fonde.

Således har Arbejdsmarkedets Feriefond doneret 3.702.800 kr. til projektet.

Nordea-fonden støtter projektet med 2.340.000 kr., A.P. Møller Fonden har støttet Kampen om Jylland 1864 med 1.900.000 kr. og Augustinus Fonder har bevilliget 200.000 kr.

De fire museer råder hver over en andel af projektet på 1.676.000 kr., mens der er afsat 1.460.000 kr. til fælles synergi-skabende formidlingsaktiviteter, herunder materialer til skoleundervisningsbrug.

Formidlingsprojektet kommer til at bestå af fire adskilte men koordinerende udstillingsafsnit, som tager udgangspunkt i de fire forskellige museer. Således vil hvert museum bidrage med nye spændende vinkler på krigen, såvel for soldaterne under krigshandlingerne som krigens betydning for civilbefolkningens levevilkår.

Formidlingen vil ske med inddragelse af den mest moderne og interaktive formidlingsteknologi med særligt fokus på at give museumsgæsten mulighed for med egne sanser at opleve den virkelighed, som udspandt sig på krigsskuepladsen for 150 år siden. Formidlingen skal sætte krigshandlingerne ind i en perspektiverende samfundsmæssig ramme og kommer derved til at lægge vægt på, hvilken betydning krigen i 1864 fik for Danmarks udvikling til moderne velfærdsstat og den parallelle udvikling i det slesvigske grænse-land.

Formidlingen på Danevirke vil blive opbygget med 4 delelementer:

- 1) En virtuel app, som med historiske animationer viser slagmarkens scenarier, som de så ud i 1864. Herunder animationer af troppeformationer, skanser, kanoner mv., som de rent faktisk stod på de pågældene steder, dertil kommer dagbogsoptagelser med mere. Rømningen af Danevirke er det centrale tema, og museet har i den forbindelse indgået et nært samarbejde med Dybbøl Banke, således at tilbagetoget kan fortælles som én sammenhængende historie.

App'en udvikles således, at publi-

Den ny kanon ankom til Danevirke i sensommeren 2012 og placeres i den tidligere „grisesti“ nu „kanonremisen“. F.v. ses en overordentlig glad museumsinspektør Nis Hardt, museumsmedarbejder Manfred Schimmer, Dannevirkes borgmester Herman Böll, og Claus Pihl Christensen, der stod for transporten. (Foto: Lars Salomonsen)

kum skal deltage aktiv og bevæge sig rundt i landskabet for at se de forskellige scenarier ved Danevirke, Mysunde, Kongshøj, Sankelmark og Dybbøl.

2) En geocache-tur, hvor publikum skal finde en række historiske oplysninger og dertil knyttede opgaver langs med volden.

3) I samarbejde med fredningsmyndighederne og lokale amatør-arkæologer laves publikumsaktiviteter, hvor der bliver mulighed for at prøve metaldektorer og søge efter soldaternes efterladenskaber, f.eks. geværkugler på slagmarkerne langs med volden.

4) En mindre udstilling om Danevirkestillingen og tilbagetrækningen i tidsrummet fra den 1. til den 6. februar 1864.

Udstillingen får plads i den gamle grisesti, der er blevet omdøbt til kanonremise, efter at vores nye flotte 6-punds kuglekanon som den Slesvigske Vognsamling har lavet med forstilling og det hele, er blevet opstillet her. Denne udstilling skal være færdig til den 6. februar næste år.

Jeg skal her nævne, at vores kanon blev trykprøvet i marts, da de tyske myndigheder affyrede to skarpe skud ud over Østersøen fra de militære øvelsesseterræn ved Todendorf i Østholsten. Vi har hermed lov til at skyde salut med vores feltartilleri.

Herefter har vores kanonlag skudt salut på borgmester Bülls maismark-Bring...frem! Ret! Rør...på! Fyr!

Sådan lød kommandoen, når der blev skudt med kanon i 1864. Den militære disciplin kunne vi måske ikke leve op til, og vores kanonlav skyder selvfølgelig ikke skarpt. Men brag og mundingsild er ikke helt ufarlig. Uden tvivl er det en imponerende, når der er fuld knald på, når røret brager.

Uden tvivl vil feltkanonen indtage en vigtig rolle i formidlingen af Danevirkes historie 1864, en central rolle, selvfølgelig med al den pietet og omtanke, som dette følsomme tema i dansk-tysk historie kræver, forstår sig.

"DANSK I SYDSLESVIG"

Sydslesvigudvalget har år 2012 bevilget 555.000 kr. til udarbejdning af en digital formidling af Danevirke Museums udstilling "Dansk i Sydslesvig" med henblik på at øge kendskab til – og indlevelsen i mindretallets baggrund og vilkår.

Projektet tager udgangspunkt i udstillingens nuværende formidling og den nye teknologiske muligheder til at skabe nye formidlingslag til udstillingens emne, det danske mindretals historie i Sydslesvig. Projektet resulterer

Man kan ikke se det udefra, men museet har allerede masser af moderne teknologi i gang, når det gælder museal formidling – og mere kommer til. (Foto: Helge Krempin)

i en applikation for "Dansk i Sydslesvig" samt integration til sociale medieplatforme som Facebook, Twitter, mv.

Den første del af projektet bestod af en digitalisering af den eksisterende formidling på museet. En række I-pads i udstillingen giver besøgende mulighed for at udforske tekst, billeder og video, der knytter sig til udstillingens genstande på dansk og tysk.

Udover at gøre det eksisterende materiale mere tilgængeligt, giver den digitale platform også mulighed for at indholdet løbende kan opdateres.

Denne del af projektet blev afsluttet i foråret 2013.

Den anden del af projektet har haft en mere eksperimentel karakter og har undersøgt muligheden for at skabe en platform, der indbyder mindretallets medlemmer til at lave nutidige skildringer af deres dagligdag og vilkårene for livet i mindretallet. Formålet med denne del af projektet er således at skabe et nutidigt og dynamisk supplement til den nuværende klassiske udstilling.

Dette har mundet i en prototype bestående af en web-baseret platform, hvor de besøgende selv opretter de emner, som de mener er interessante og skildrer mindretallet. Når et nyt emne oprettes, kan man samtidig invitere andre i sit netværk til at hjælpe med at dokumentere netop dette emne. Emner kan omfatte begivenheder, steder, skikke og traditioner, der på håndgribelig vis skildrer kulturen i det danske mindretal.

Den webbaserede platform kan tilgås af alle på nettet og vises samtidig i en særligt format på skærme. I testperioden er der opsat skærme på Centralbiblioteket i Flensborg og på A.P. Møller-Skolen i Slesvig. Hvor den nuværende udstilling naturligt er knyttet til selve museet, udforsker denne prototype, hvordan produktion og formidling af kulturarv bliver en del af hverdagslivet og bliver synligt i det offentlige rum.

Til familiefesten på Danevirke var der åbent hus på Danevirke Museum, lejr ved vikingeforeningen Opinn Skjold og vikinge-dukke-teater.

I løbet af testperioden studeres brugen og mulighederne i prototypen af forskere fra Aarhus Universitet. I samarbejde med lokale aktører opsamles erfaringer, der kan danne grundlag for permanente initiativer, der giver borgere i Sydslesvig, Danmark og Tyskland muligheden for at dele nutidige skildringer af mindretallet og dermed skabe et formidlingsmæssigt supplement til den eksisterende udstilling.

Testperioden samt arbejdet med at sammenfatte resultater og erfaringer forventes afsluttet i 2013.

Derfor er kampagner meningsfulde

Af byformand
Preben K. Mogensen

I Danmark er der kommunalvalg den 19. november, og forhåndsbekymringerne gælder valgdeltagelsen. Sidste gang i 2009 var det den laveste i 35 år med kun 66%.

Kommunalvalg havde vi som bekendt her den 26. maj, og vi havde i Flensborg som helhed en ny bundrekord med 36%, i de nordlige bydele, hvor vi i mindretallet traditionelt står stærkest, endda endnu lavere med kun knap 30%.

Her syd for grænsen kan det altså nærmest ikke blive værre, og det er en

uhyre svækkelse, da selv så engagerede byrådsfolk som vore i mindretallet og byrådet som helhed vil få sværere ved at sætte sig igennem højere oppe i systemet. Hvor pengene kommer fra. Man forstår udmærket, at der er tale om et dramatisk, demokratisk problem.

Umiddelbart er det til at forstå, at mange spørger, hvorfor just "min" stemme skulle have nogensomhelst betydning? Mange er ligeglade, fordi det forekommer ligegyldigt. Men at kunne forstå det, er langt fra det samme som at have forståelse. Den siger nemlig, at det simpelthen er forkert. Det gør en en forskel, når stemmeberettigede alle afgiver deres stemme, at mennesker finder det nødvendigt at engagere sig som mennesker blandt andre mennesker, i samfund, institutioner og foreninger, hvor tingene hører sammen. Demokrati er således kun noget man har, når man kæmper for det, som dronningen engang skal have sagt.

KAMPAGNER

Derfor er kampagner, som den store, der senest er besluttet sat i værk for at skabe opmærksomhed omkring mindretallet i Danmark, meningsfulde, men som en kampagnemand har forklaret, så er det ikke nok at bringe sit budskab en, heller ikke to, ja ikke engang tre gange. Man kan højst håbe på, at 5 til 6 gange vil have en virkning. Som reklamefremstød er en kampagne isoleret betragtet meningsløs, set i sammenhæng giver det særdeles god mening, f.eks. med det tilstundende jubilæumsår for 1864, samt ikke at forglemme 1814 (Wienerkongressen) og 1914 (1. Verdenskrig), og det disse års-

Hvervekampagnen er startet. (III. SSF)

tal symboliserer for vor landsdels gamle og kommende samhørighed med Danmark.

Lige nu gælder det også i særdeleshed om at gøre opmærksom på det arbejde, som udføres i vore danske foreninger og institutioner. Og at styrke sammenholdet mod desintegrerende kræfter, hvortil jeg uden tøven regner de betragtninger, der går ud på, at mindretallet som helhed er bedst tjent med autonome enheder, der tjener sig selv først, og som ved en "usynlig hånd" ledes til fælles gavn, medens ethvert "lille sted" i mindretallet ved, at det allermest skadelige er, når skole, børnehave, SSF, SSW, ungdomsforening og menighed etc. ikke synligt, dagligt og overbevisende trækker på samme hammel.

NU VIL VI

Da vi holdt bygeneralforsamling den 25. april var disse overvejelser også synligt til stede, men m.h.t. byrådsvalget kan det kort og godt konstateres, at vi ikke havde nævneværdigt bedre

Medlemmer af SSF Flensborg Nord til årsmødet 2013. (Foto: privat)

held med at mobilisere vore vælgere end flertalsbefolkningen. Vi bevarede skindet på næsen, og må håbe på mere næste gang, for næste gang kommer jo altid.

Egteparret Karin og Werner Lewerenz – midt for i kredsene af de andre hædrede borgere - fra SSF Sporskifte blev december 2012 hædret på Flensborg Rådhus for deres mangeårige indsats for især ældreklubben i distriktet. (Foto: privat)

Fra Flensborg bys nytårsreception i Tyske Hus i januar 2013: SSF-bestyrelsesmedlem Matthias M. Nielsen og SSF-amskonsulent Viggo M. Petersen informerer. (Foto: privat)

Politiske valg har været hyppige i de senere år, og bestyrelsens planer om en hvervekampagne har af disse gode grunde måttet vige, men nu i efteråret vil vi i gang. Bystyrelsen har opfordret alle 8 distrikter til at skyde 10% af deres kassebeholdning ind. SSF Flensborg By går ind med 20%, hvorefter vi

vil have et budget omkring de 10.000 euro. Sådan ville vi været gået frem under alle omstændigheder, men omstændigheder gør det nemmere.

Den tilbagevendende diskussion om ret store beholdninger i distrikterne har ikke mødt nogen modsigelse m.h.t. det centrale, at vore indtægter naturligvis skal ud at arbejde til gavn for medlemmerne.

Danser-vejr til årsmøderne 2013. Her skinner solen på nogle af de uundværlige FDF-orkestre, før optoget begyndte kl. 13.30. En halv time tidligere end før, men børnehavebørnene, der var et festligt skue i optog og "slagnummeret" på festpladsen, samt alle andre fandt ud af det. (Foto: privat)

Diskussionen fik dog fornyet aktualitet på distrikts- og bygeneralforsamling, da vi i SSF samlet set kom ud af 2012 med et underskud. Dette underskud havde let forklarlige grunde, og i mit stille sind glædede jeg mig over den del, som lå hos vore store hovedudvalg, kultur, teater/koncert og årsmøde; vor "ideeller Bereich", som det hedder på for en gangs skyld let forståeligt jura-tysk. Her har vi så også allerede interne procedurer, der burde sikre, at det ikke gentager sig, fordi fulde distriktskasser selvfølgelig ikke får fulde tilskud.

Vi ville have haft et problem, hvis distrikterne "sad på" pengene, men det

modsiges, når en distriktsbestyrelse vælger at skænke større eller mindre beløb til danske institutioner eller lignende. Det kan der kun vanskeligt indvendes noget imod, men jeg vil nu alligevel her gentage min varme opfordring til, at gaver og støtte af den slags forbindes med et arrangement sammen med modtageren, f.eks. børnehave, skole eller fritidshjem.

Dermed er der så også direkte mulighed for, at vore medlemmer bestemmer gavens størrelse, og det er deres penge. At det så også er en fin måde at vise, både hvem vi er og hvad vi har at byde på og hverve med, er da heller ingen biting.

Selvsagt var det meningen, at vore talrige arrangementer i distrikter og by skulle på plakaten i forbindelse med vores kampagne fra startskuddet på et stort fællesarrangement for skole og SSF på Cornelius Hansen-Skolen den 27. september med musikeren Jesper Falch, til pengene er sluppet op engang i begyndelsen af 2014.

MEDLEMMER OG AKTIVITETER

Formandsberetningerne fra distrikterne er altid spændende læsning, der giver kød og blod til de oplysninger, som

Faneoverrækkelse til SSF på årsmødelørdagen. (Foto: privat)

statistikken nedenfor giver. Her kun en antydning, da "andre aktiviteter" end de traditionelle vejer deltagermæssigt dobbelt så tungt med næsten 2000 deltagere som nogen anden kategori. Vi vil skulle vise det tydeligere, at der er fantasi- og virkelyst i distrikterne, når det drejer sig om arrangementer i og udenfor den snævre kreds, f.eks. samarbejde med børnehaver og fritidshjem.

Der var 2012 en medlemsfragang på 291 og en tilgang på 313, altså en betragtelig bevægelse, hvor vi jo må håbe på mere fremdrift, så medlemstallet ikke blot må betegnes som stabilt, men som stigende.

Ældreklubberne er konsekvent holdt ude af denne statistik for byen/amtet,

Slagtøjskolen Schreiber og SSF Flensborg by var fælles om deres egen nytårsreception 2013. (Foto: Lars Salomonsen)

Sidst i september var der aktivitetsdag på Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg - til stor moro for eleverne med stomp-indlæring ved Jesper Falch. SSF Flensborg By benyttede dagen som opstart til en større hverveaktion blandt elevernes forældre, og SSF spenderede en afsluttende koncert med stomp-eksperten. (Foto: Preben K. Mogensen)

men lad mig alligevel nævne tallet for 2012: 313 møder med 5237 deltagere. (2011: 275/ 5803 deltagere. 2010: 335/ 5525). Vi har i længere tid talt om, at klubberne ofte svinder og savner nye deltagere, uden at det dog har vist sig

tydeligt i deltagertallene, men her står vi med et fald på 10%. Det er alarmende for dette gode og vigtige arbejde, og et argument mere for, at vi må blive bedre til at gøre opmærksom på det.

Det går godt i vort amt

Af amtsformand
Peter Kreutzer

Med stolthed kan jeg konstatere, at det går godt i vores amt. Der bliver rundt omkring arbejdet hårdt for at få et spændende og alsidigt program op at stå til fordel for medlemmerne. Det er blevet til en hel del nye tiltag, og generelt er det en fornøjelse at følge med i distrikternes arbejde.

Nytårskoncerten med Lauseniana-orkestret i Harreslev er et tilløbsstykke hvert år, i januar 2013 med en solist i absolut særklasse, sopranen Ilia Swainson, kendt fra hovedroller i flere større musicals.

Der sker en masse, og det har selvfølgelig også medført, at de før så store kassebeholdninger er forvandlet til et normalt leje, hvilket jo er positivt, for vi skulle nødtigt blive til en spareklub.

ARRANGEMENTER

Som altid har der på amtsplan også i det forgangne år været en del tilbud, som alle har været godt besøgte. Nogle gange i samarbejde med SSF Flensborg By, for kun gennem et større samarbejde kan de penge, der står til rådighed, bruges så effektivt som muligt. Samtidig bliver der så flere til at være med i arbejdet og komme med konstruktive ideer.

Efterårsfesten 60+ var atter et tilløbsstykke. Der var fuldt hus, og den af de ældre ønskede underholdning, De Gode Gamle Dage, gjorde lykke. Alt i alt en dejlig eftermiddag for de omkring 150 personer med kaffebord og tombola.

Juleturen til Aarhus havde samlet små 100 personer. I to busser gik det om formiddagen til Aarhus. Vi blev sat af i centrum og kunne så selv gå på opdagelse i byen, enten med en tur på kunstmuseet Aros for at se den store Munk-udstilling eller en tur i det julepyntede centrum med tid til julehandel. Om eftermiddagen gik det så til Den Gamle By, hvor der var god tid til at gå rundt og fornemme den helt specielle atmosfære på stedet. En fin tur hvor også vejret viste sig fra sin juleside med frost i stedet for regn.

Forårsfesten, som igen var en fælles fest for by og amt, var ligeledes et tilløbsstykke, og alt var udsolgt. Der var mulighed for at øve sig på linedance og

Forårsfesten som tilløbsstykke. (Fotos: Marike Hoop)

svinge dansebenet. God mad og god musik gjorde sit til, at det blev en god aften.

Familiebrunchen var efter sidste års manglende deltagelse igen godt besøgt, det var en fin formiddag. God mad, snakken gik godt, og folk var godt tilfredse.

Som noget nyt har vi i forbindelse med amtsgeneralforsamlingen de sidste to år haft en cafédiskussion. Deltagerne blev delt op i grupper, hvorpå man diskuterede de forud bestemte spørgsmål. Denne gang: Årsmødet, integration af nye i mindretallet, oplysningsarbejdet i Danmark.

Desværre var der ikke tid nok til at komme til bunds i diskussionen, men der kom dog en del ud af det.

MEDLEMSTALLET

Det går langsomt, men det går. Hermed mener jeg, at der er fremgang i medlemstallet. Desværre må jeg nok indse, at mit håb om at komme op på de 3.500 nok ikke sker så hurtigt som håbet. Vi må dog erkende, at det i en tid med få penge ikke er helt så nemt at få hvervet nye medlemmer, så vi skal nok være glade for, at vi ikke er blevet ramt af mange udmeldelser.

God mad, god snak og godt besøgt: Familiebrunchen, også i år med sminkning af de små, og det gjorde lykke.

Gruppearbejde på amtsgeneralforsamlingen.

Flensborg amts julehefte 2012/ forsiden.

JULEHEFTET

Vores fine julehefte, som alle mener, er flot, bliver i år 50. Desværre er det ikke kun flot, men også ret dyrt at fremstille, og det kan kun blive ved, hvis distrikterne også i fremtiden bakker op omkring det. Vi giver i forvejen en stor rabat til distrikterne, for at de kan have råd til at bestille det, men da det jo også skal ud til medlemmerne, kommer der porto til, som gør, at distrikterne mener ikke at have råd til det. Det ville være synd, hvis vi ikke kunne lave heftet mere, for en del folk køber det også for at sende det til venner i Danmark. Heldigvis har vi fået Flensborg by med

som juniorpartner, og det er til gavn for begge parter.

Hvis man har lyst, kan man jo være med til at præge heftet i 2014, for man er velkommen til at skrive en artikel eller sende et par billeder til brug i heftet. Der er altid brug for hjælp.

K-VALGET

Efter en spændende valgkamp stod det efter valget i maj fast, at SSW ved kommunevalget i maj ikke kunne holde det fine resultat fra for fem år siden, da det gik lidt tilbage de fleste steder.

Alligevel kan vi være tilfredse med resultatet, for trods alt havde SSW et godt valg. Det er ikke mindst på grund af og takket være en stor indsats fra vores SSF- og SSW- distrikter, der har været med til at yde en stor indsats for mindretallets parti. Tak for det.

Lad os nu se, om det også giver sig udslag i tilskuddene, der bliver uddelt til vores mindretal. Jeg er udmærket klar over, at byer og kommuner ikke har det let rent økonomisk for tiden, men det må ikke ensidigt gå ud over vores arbejde.

Hvis der skal skæres, skal det være ligeligt fordelt og ikke kun ved mindretallet.

Årsmøderne - her fra Lyksborg - er et uvurderligt aktiv også i Flensborg amt.

NYTÅRSSTÆVNE: SSF Gottorp amts nytårsstævne på Slesvighus i begyndelsen af 2013 var et af højdepunkterne for amtsformand Franz Dittrichs ihærdige bestræbelser på at videreudvikle Slesvighus som et dansk kraftcenter i Slesvig by. Der var fuldt hus til stævnet. Og bandet OS3 (foto) sørgede for fremragende dansemusik. Festen dannede rammen om en afsløring af nogle billeder, maleren Hans Clausen, selv gammel slesvigdreng, havde malet til huset: „Bro“, en gave fra maleren, til indgangspartiet, og to gange „Skyer“ til lillesalen. (Foto: Lars Thomsen)

EN HERLIG EFTERMIDDAG: Den første rigtige forårsdag i år - sammenfaldende med SSF Rendsborg-Egernførde og Gottorp amters samt Humanitært Udvalgs festlige fælles fest for 160 ældre i april i Selk sammen med legendariske Dario Campeotto. Dario Campeotto er tydeligvis ingen ung mand mere, men det var sagen aldeles uvedkommende denne eftermiddag. Han, professionel entertainer, optrådte med en betagende udstråling, en elegant skikkelse, med uændret naturlig charme, varme og et bredt og folkeligt program. (Foto: Bernd Bossemeier)

JAZZ MED MANGE VARIATIONER: Slesvig rådhus' mure genklang en oktoberaften i 2012 af fremmede og kendte musikalske toner ved Pierre Dørges New Jungle Orkestra og det talstærke publikums begejstring. Hvert efterår åbnes efterårs-jazzfestivalen i Slesvig af musikklubben MSC i samarbejde med SSF Dansk sprog, dansk væremåde og fremragende danske musikbidrag sætter deres præg på disse aftener og er populære.

På billedet for neden ses byens repræsentant dr. Julia Pfannkuch byde officielt velkommen med rosende vendinger. T.h. Slesvig Musikklubs engagerede bestyrelsesmedlem Inke Asmussen. Og t.v. er det SSF Gottorps amtsstyrelsesmedlem Elke Svendsen, der modigt prøvede kræfter med junglelooken og bød tosproget velkommen på SSFs vegne. Billedet for oven viser fuldt hus i stændersalen på Slesvig rådhus. (Fotos: Lars Thomsen)

MADLAVNING: I februar var der madlavningskursus i Isted-Jydbæk SSF, her et billede fra det seneste kursus i det muntre køkken i Jydbæk Forsamlingshus. (Foto: privat)

PATCHWORK: I februar var der atter patchworkkursus med Linette Jakobsen ved SSF Moldened i det stedlige forsamlingshus. Emnet var applikationer, der blev syet på med hånden. Det var det 6. kursus, Linette afholdt i Moldened, og der var 16 deltagere. Hele dagen blev der hygget og snakket - og selvfølgelig syet. I marts gennemførtes næste kursus, syning af tasker. (Foto: Kirsten Lanwes)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE AMT:

SJÆLLAND KALDTE: I efteråret 2012 var SSF Egernførde på alle tiders interessante og afslappede tur med 21 medlemmer til Sjælland. På Næstved rådhus blev de modtaget af fhv. borgmester Henning Jensen, som fortalte om det politiske arbejde i kommunen. Ankommet i København kunne folk realisere deres eget program. Nogle valgte museer, andre var på byrundtur, og atter andre shoppede. I Rungsted besøgte Karen Blixen-Museet. Og i Helsingør var der frit valg mellem Kronborg Slot og sightseeing i byen. Enkelte tog færgen til svenske Helsingborg. I Hillerød blev Frederiksborg Slot (foto) set efter i sømmene, og på Vikingeskibsmuseet i Roskilde blev man vist rundt af museumsinspektør Jørgen Den-

cker, tidligere elev fra Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig. Sidste programpunkt var Roskilde Domkirke, alt i alt en spændende tur med fantastiske oplevelser. (Foto: privat)

GLADE VINDERE: Egernførde SSF havde udelukkende fået ganske særlige, farverige og glade forslag hjem til dette års lanterneplakat forud for det store lanterneoptog 25. oktober. Og alligevel var der to, der straks faldt i øjet, et i skole- og et i børnehave-kategorien: Den røde gruppe fra Egernførde Børnehave havde valgt at illustrere deres lanterner ved røde håndaftryk op langs vejen, og Ida Petersen, 9 år, fra 4. klasse på Jes Kruse-Skolen havde både den glade måne med stjernerne og de mange fornøjelige, syngende deltagere med på sin fine akvareltegning. Foto fra præmieoverrækkelse foran Medborgerhuset: Rød gruppe repræsenteret af Felix, Matt, Scott og Jonas, alle på 3 år, og Ida fra 4. klasse. (Foto: privat)

THILO IN CONCERT: I februar 2013 gæstede Jesper Thilo og band Rendsborg-Egernførde amt og gav en særdeles flot koncert i Ejderhuset i Bydelsdorf. (Foto: Sebastian Iwersen)

Hr. Jensens Jasskapel er et herligt og forfriskende band fra den østlige side af Sønderjylland. I marts 2013 sørgede de sammen med SSF Egernførde for fuldt hus i Medborgerhuset i østersøbyen.

LOTTO-PREMIERE: I april havde SSF Rendsborg By premiere, på forårslotto i Ejderhuset i Bydelsdorf; en bragende succes med over 80 deltagere. Der blev leet, hygget og sludret henover brikkerne, og den ene og anden kunne bære en eller flere gevinster med hjem. (Foto: privat)

Pulserende og livlig mindretalsforening

Af amtsformand Bente Møller

Jeg vil indlede denne beretning, der hvor man normalt slutter: Med en stor tak.

Tak til alle vore medlemmer, der er med til at gøre Ejdersted SSF til en pulserende og livlig mindretalsforening. Det gælder alle, der har repræsenteret amtet i forskellige udvalg og styrelser, jer, der har brugt jeres fritid på at engagere jer i bestyrelsesarbejdet rundt om i distrikterne, været hjælpere overalt, og alle jer andre, der viser jeres daglige engagement ved at være medlemmer.

Vi har brug for hver og en af jer.

Ved udgangen af 2012 var der et stabilt medlemstal på 516 medlemmer i amtet.

SSF i Tønning tog hul på den nye sæson og bød i september til en arabisk aften med arabisk buffet med lækre retter og fire mavedanserinder. Men så var det heller ikke mere arabisk, for SSF er jo det danske mindretals forening. Så der blev også sunget sange fra højskolesangbogen, lige som distriktets formand, Mattias Skærved på dansk fortalte om mavedansens oprindelse, traditioner og historie. (Foto: Peter Hansen)

VIDEREUDVIKLE

Årsberetningen giver anledning til at se tilbage, men også til at videreudvikle den kim til nyt, der blev lagt i det forgangne år.

I oktober 2012 inviterede amtet til et bestyrelsesseminar for alle distriktsbestyrelser, som foreningskonsulent Tine Andresen havde planlagt sammen med os om foreningsarbejde, teamarbejde, opgavefordeling og motivation.

Det blev til en god aften med livlig diskussion. De fremmødte var enige i, at tiden er moden til at fremme og styrke samarbejdet mellem distrikterne – også i Ejdersted. Fællesskabet, der kan etableres ved at snakke sammen, styrkes betragteligt, og den synergi, der gives ved at arbejde sammen, bør dyrkes og udnyttes.

Sammen er det nemmere at stable ting på benene, og i sidste ende er det sjovere at deltage i et arrangement med 20 personer end med 5.

FREMTID OG RAMMER

I et stort fællesmøde i marts, indbudt af SSW, deltog repræsentanter fra stort set alle foreninger, organisationer og institutioner på halvøen for at drøfte mindretallets fremtid og rammer på Ejdersted.

Konklusionen var: Vi skal komme hinanden ved på tværs af organisationerne. Det gælder bl.a. om at få de unge forældre med, der har deres børn i børnehaven og skolen. Vi skal tage ud og fortælle dem, hvad det betyder at være med i det danske mindretal.

Desuden blev der aftalt den aften at vi fortsætter med fællesmøder jævnligt.

Årets vestkystkultur 2013 begyndte i Tønning og i Caraibien fredag den 27. september med den dansk-cubanske trio *Son Clasi-co* og smægtende cubanske rytmer på Uffe-Skolen i Tønning.

VESTKYSTKULTUR

Et produkt af godt samarbejde med vores naboamt Husum er vestkystkulturens musikcafeer.

Veskystkultur havde fem musikarrangementer i sæsonen 2012/13 med gupper, som de distrikterne gerne ville have. Programmet rummede salsa, irsk folkemusik, jazz og rock. Vi konstaterer ikke blot et stigende tilskuertal, men også øget interesse fra flertalsbefolkningen.

VELKOMSTGAVE

Amtet er gået over til at give velkomstgaver til nybegynderne på Uffe-Skolen i Tønning. Det er smukke dannebrogbordflag. Sidste år var der otte glade elever. De og deres forældre får ved overrækkelsen fortalt lidt om vores forening, og det projekt vil vi fortsætte med.

CAFEMØDER

Vores månedlige café-eftermiddage - hvor bogbussen er til stede - udvikler sig mere og mere til et tilløbsstykke. Unge, ældre og børn kommer med stor glæde og nyder de forskellige aktiviteter, foredrag m.m.

Uffes Kaffeklub i Tønning er altid et tilløbsstykke, ikke mindst når den foregår ude. Her et vue over forsamlingen på omkring 50 mennesker, da Andre Ulrich fra "Die fiesen Friesen" underholdt med Uffe-Skolens musikelever i juni. (Foto: Werner Schlickert)

Skipperhusets styrmænd gik i land: Sydslesvigsk Forening tog i december 2012 afsked med Jette Jochimsen, Tønning, der gik af efter 18 år som kontorassistent på Ejderstedes SSF-sekretariat og som leder af lejrskolen Skipperhuset. I den anledning var der fuldt hus på Skipperhuset. SSFs amtsformand Bente Møller (foto), generalsekretær Jens A. Christiansen og Lars Petersen fra bedriftsrådet hyldede den afmønstrende styrmænd i taler. (Foto: Peter Hansen)

33-årige Kerstin Pauls tiltrådte fra nytår som kontorassistent på Sydslesvigsk Forenings sekretariat for Ejdersted Amt. Ud over foreningens amts- og distriktsorganisationer på Ejdersted, udfører Kerstin Pauls – lige som sin forgænger – også sekretariatsfunktioner omkring lejrskoler på Skipperhuset i Tønning, hvor sekretariatet også har til huse.

ANDRE BEGIVENHEDER

På amtsplan har de to største begivenheder i 2012/13 været turen til Växjö/Sverige og den danske (informations) dag på Skipperhuset i Tønning i anledning af byens havnefest.

AFSKED

I december 2012 holdt vi afskedsreception for vores mangeårige kontorassistent Jette Jochimsen. Både Jette og hendes mand Thomas nyder nu deres velfortjente otium. I begyndelsen af 2013 havde amtet den store glæde at byde vores nye kontorassistent Kerstin Pauls velkommen.

Allerede sidst i 2012 overtog Oliver Rothenberg pedelstillingen på Skipperhuset.

Pedellejligheden ved siden af Skipperhuset blev desværre udlejet ret hurtigt; for hurtigt. Amtsstyrelsen havde derfor ikke mulighed for at overveje den inddraget i bestræbelserne på en evt. udvidelse af Skipperhuset.

DISTRIKTERNE

I januar og februar gennemførte amtets fire distrikter deres generalforsamlinger. Alle kunne berette om et stort og varieret tilbud. Follervig holder stadig kontakt til deres venskabsforbindelse i Pandrup og Holsted.

Derudover organiserer Follervig spændende foredrag, som tiltrækker medlemmer også fra alle distrikter.

I Skt. Peter holdes der udover de traditionelle arrangementer som noget helt nyt "højt-læse-aftener" for alle interesserede.

Efter Uwe Bischoffs død stod SSF Follervig siden foråret 2012 uden formand. Næstformand Renate Poggensee tog over og blev siden valgt til ny formand med Horst Hoop som næstformand.

I Skt. Peter og Garding blev der og-

så, uden problemer, valgt folk til bestyrelser og tillidsposter.

Desværre lykkedes det ikke i Tønning. Formandsposten blev ikke genbesat. Efter to møder med distriktsbestyrelsen besluttede vi i amtsstyrelsen at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling, så alle mandater kunne prøves af. Og i april blev der valgt en ny bestyrelse med Mattias Skærved som formand og Connie Freudenreich som næstformand.

Personligt tror jeg, at mange har lyst til at engagere sig i en bestyrelse, men at man er nervøs for ansvaret. Det behøver man ikke at være, for i en bestyrelse kan man aftale, at både arbejdsopgaver og ansvar fordeles på hele bestyrelsen, så arbejdet bliver mere overkommeligt.

YNGRE OG ÆLDRE

Jeg vil gerne også komme med en særlig opfordring til den yngre kreds af vore medlemmer: Det vil være dejligt, hvis I kunne afse lidt tid til at være med til at holde liv i foreningsarbejdet. Det

kræver ikke mange timer om året. Og det er sjovt, når først man er med.

Senior-arrangementerne sammen med Husum Amt fortsætter med succes.

I august 2012 inviterede begge amter de ældre på tur til Nordstrand med Lars Sørensen. Og der opstod et "luksusproblem," når der pludselig dagen før er for mange tilmeldte. Men takket været amtskonsulentens improvisationstalent blev der hurtigt bestilt en bus til, og der blev fundet en større café, som så kunne rumme de mange mennesker.

SIDSTE

To af vores amtsstyrelsesmedlemmer, Astrid Thomas og Astrid Hedtkamp har valgt at stoppe. Og også jeg er i min sidste periode som amtsformand.

Med de afgåede amtsstyrelsesmedlemmer vil jeg også takke de nuværende amtsstyrelsesmedlemmer for deres indsats. Tak fordi I alle aktivt varetog de traditionelle og de nye opgaver til gavn for medlemmerne og til gavn for SSFs trivsel.

Medlemsfremgang og højt aktivitetsniveau

Af amtsformand Lars Sørensen

Amtet som helhed – og tre af vore fem distrikter - har haft netto-medlemsfremgang det forgangne år og tilsammen er vi nu 1135 medlemmer. Her fortjener navnlig Husum og Frederiksstad at nævnes for deres målrettede hverve-arbejde.

Aktivitetsniveauet er stadig højt såvel på amts- som på distriktsplan. For amtets vedkommende er aktiviteterne for så vidt angår egentlige tilbud til medlemmerne især koncentreret om udflugter, Vestkystkultur og julehefte + DVD.

UDFLUGTERNE

Vi stræber efter, at udflugterne så vidt muligt får et indhold, der frem-

SSFs Vestkystkultur kunne for tredje gang byde velkommen til en irsk aften i det danske mindretal: den 11. januar spillede den danske - næsten irske - kvartet *Almost Irish* på Husumhus. *Almost Irish* begyndte som en duo, blev så en trio, og nu har lillebror Jakob Nielsen sluttet sig til sine tre brødre, Rasmus, Alexander og Lukas. Husumhus-salen var fyldt til næsten sidste plads. (Foto: Peter Hansen)

mer kendskabet til dansk sprog, kultur og historie. Det indebærer, at de stort set altid går til et mål i Danmark. Der søges årligt gennemført en endags familieudflugt og en weekendrejse. En-dagsturen bliver skruet sådan sammen, at børnene kommer gratis med for at sikre, at også børnerige familier med behersket indkomst kan være med.

Dog har vi i sæsonen 2012-13 ikke kunnet gennemføre nogen familieudflugt. Den var planlagt og udbudt endog hele to gange med Historiecenter Dybbøl Banke som mål, men måtte aflyses på grund af for få tilmeldinger.

Weekendturen kan måske siges at være knap så børne-egnet. Den gik i oktober sidste år til Syd- og Østfyn, hvor vi besøgte Refsvindinge Bryggeri og Det lille Brænderi ved Skårup efter at have fået en rundvisning i Svendborg af den lokale grænseforening. På den måde skabes og vedligeholdes også kontakten mellem mindretal og venner nordpå.

DE ÆLDRE

Derudover har vi i forrige sæson gennemført tre senior-arrangementer sammen med Ejdersted Amt. Takket være støtte fra SSFs kulturudvalg, Humanitært Udvalg og Chr. Larsens Mindelegat har de kunnet gøres til overkommelige priser for deltagerne.

De tre arrangementer var en udflugt til Nordstrand, hvor der blev fortalt om inddigningens historie og om øens to katolske menigheder; Spil Dansk-Dagen, som blev holdt på Husumhus og det traditionelle krokusblom-

Når der er sankthansfest i Frederiksstad, er der opbakning fra store og små, uanset vejret. (Foto: privat)

stringstræf.

Sidstnævnte blev dog holdt uden blomstrende krokus, idet der den 27. marts stadig lå en halv meter sne i slotsparken.

VESTKYSTKULTUR

Også Vestkystkultur gennemføres i samarbejde med Ejdersted Amt. Programmet for de fem arrangementer fastlægges af et udvalg bestående af de to amters næstformænd og konsulenten.

Forud har vi dog indhentet distrikternes ønsker og forsøger så nogenlunde at imødekomme dem.

Markedsføringen ligger i nogen grad i amtssekretariaternes regi, bortset fra plakato-phængning i de byer, hvor der spilles.

Men selve afviklingen af arrangementerne tager distrikterne sig af.

Vi lægger vægt på, at arrangementerne er nogenlunde jævnt spredt over sæsonen, at tilbyde musik i forskellige genrer og på at musikerne præsenterer numrene på dansk, selvom sangteksterne skulle være på udenlandsk.

Fremmødet til arrangementerne betragter begge amtsstyrelser som tilfredsstillende. Gennemsnitligt knap 80 publikummer, hvoraf godt halvdelen er medlemmer.

Dertil kommer, at Vestkystkultur bidrager til at markedsføre mindretallet og foreningen som begreb, når arrangementerne formentales i lokalpressen.

EJDERSTED

Samarbejdet med Ejdersted er stadig velfungerende og har så at sige fundet sit leje med en passende balance mellem fælles- og egenarrangementer.

JULEHEFTET

Juleheftet og den tilhørende DVD følger stadig det koncept, der blev taget i brug, da julehefteudgivelsen i 2010 blev genoptaget. Redaktionsudvalget vælger en række historier/emner, som det mener, kunne være interessante. Det er hidtil blevet taget godt imod. Det går ganske godt med at inddrage skribenter uden for amtsstyrelse og distriktsbestyrelser, så arbejdet fordeles og flere føler, at juleheftet også er deres produkt.

SAMARBEJDET

SSF Husum amts samarbejde med skoler og børnehaver koncentrerer sig om børneteaterforestillinger og om hjælp til markedsføring af vore arrangementer.

Skolerne lader velvilligt vore distrikter komme ud og tale SSF med de nye forældre.

DISTRIKTERNE

Også distrikterne har et højt aktivitetsniveau og et varieret udbud af aktiviteter. Nogle i nært samarbejde med andre foreninger og institutioner, andre er nødt til at klare sig selv. Enten fordi der ikke er andre i byen eller fordi disse er mere end vanskelige at få involveret.

BREDSTED

Distriktet i Bredsted er med sine 322 medlemmer amtets næststørste. I indeværende sæson er - som i de forrige - planlagt et større arrangement den sidste fredag hver måned.

De trækker typisk pænt med deltagere, lige som årsmødet og Bredsteds sankthansfest er velbesøgte.

Derudover holder man sine tirsdagscafeer, der når man tæller alle med, der kigger ind i løbet af sådan en dag,

trækker sine 30-40 personer pr. gang.

Distriktet fik ny formand ved generalforsamlingen i 2013. Det gik smertefrit, fordi man allerede havde folk uden for bestyrelsen inddraget i arbejdet.

Et forventet næstformandsskifte på næste generalforsamling er ligeledes allerede forberedt.

I Bredsted har man i årevis haft et fælles medlemsblad for alle mindretallets foreninger. Eller mindretalletene. Der er jo to i Bredsted.

Bladet havde imidlertid store vanskeligheder med at få skribenterne til at aflevere til tiden. Og da redaktøren frem for at udkomme med tomme sider ventede på dem, udkom det ofte med forældet stof. Eksempelvis foremtaler af arrangementer, der har fundet sted.

I erkendelse heraf, og da der ikke var nogen, der ville overtage redaktøropgaven, da han gik, er bladet gået ind og erstattet af websiden www.bredsted.eu.

HATSTED

Hatsted er med sine 119 medlemmer amtets mindste distrikt. Arrangementerne spænder fra foredragsaftner i forsamlingshuset til udflugter. Et arrangement - fastelavnsfesten - er specifikt målrettet børn og yngre.

Distriktet satser i indeværende sæson på børneaktiviteter i forbindelse med bogbusbesøgene. En blanding af højtlesning og "lave-selv-aktiviteter".

Disse arrangementer bliver markedsført målrettet overfor børnefamilierne, lige som biblioteket har lovet at have bøger med i bussen, der passer til arrangementet. Eksempelvis lavede man i august et Pippi Langstrømpe-arrangement, hvor bogbussen så har en ekstra ladning Astrid Lindgren-bøger med.

HUSUM

Amtets største distrikt er Husum med

Atter engang stimlede folk sammen, da de danske foreninger og institutioner i Frederiksstad indbød til julebasar og julehygge i og omkring Paludanushuset i 2012. Udenfor sang børnehavebørnene, så det var en fryd for de mange lyttere. (Foto: Chr.)

360 medlemmer. Om end der stadig er visse vanskeligheder at spore, er Humsum nok det distrikt, det er gået mest markant frem for over de seneste to-tre år.

En fremgang som ikke altid lader sig måle og veje i konkrete og håndfaste tal, men som handler om at distriktet bliver mere og mere selvhjulpet.

Et par enkelte tal skal nævnes – ud over medlemsfremgangen:

Fremmødet ved generalforsamlingen er på tre år næsten fordoblet. Og hvor man for få år siden dårligt kunne besætte posterne, var man i år i stand til at udvide bestyrelsen fra fem til syv.

Distriktet arrangerer fortsat mange udflugter – fortrinsvis til Danmark og ofte i samarbejde med Grænseforeningen, der stiller guide til rådighed.

En planlagt tur til Østjylland i august 2013 måtte dog aflyses på grund af for få tilmeldinger.

FREDERIKSSTAD

Distriktet i Frederiksstad har også i det forgangne år haft netto-medlemsfremgang og er nu oppe på 180 medlemmer.

Distriktet har en fin balance mellem egen-arrangementer, samarbejde med nabolokalerne i Drage og samarbejde med byens andre danske foreninger og institutioner.

Samarbejdet med byens andre foreninger er tiltagende.

Også her er man opmærksom på at sikre rekrutteringsgrundlag, så man kan besætte de poster, der uvægerligt bliver ledige ind i mellem.

Der gennemføres ved hvert bogbusbesøg Ejdercafé, oftest på Hans Helgesen-Skolen, nogle gange i Drage, og ved sæsonafslutningen i Ejdervikings klubhus.

Besøgstillene her er afgjort højest,

når der er noget for børn på programmet.

Seniorklubben, Fredagsklubben, samler hver uge 12-15 seniorer, der drikker kaffe og hygger sig.

Især disse er ivrige deltagere i amtets udflugter såvel som i nabolandsdistrikternes arrangementer.

Distriktet i Frederiksstad bruger megen tid på at modtage besøg fra Danmark. Af en eller anden årsag vil Grænseforeningen og andre absolut til Frederiksstad, når de besøger Nordfrisland. De får så typisk en byvandring, en kanalrundfart og en indføring i det danske arbejde i hollænderbyen. I nogle tilfælde får de også skolen og/eller børnehaven at se.

DRAGE-SVAVSTED

Drage-Svavsted er – når bortses fra et nært samarbejde med nabolandsdistriktet og med børnehaven - henvist til egenarrangementer, da der i landsbyen ikke findes andre danske foreninger. SSW-distriktet blev nedlagt/ fusioneret for halvandet år siden.

Distriktet har en fin balance mellem egenarrangementer og samarbejde med Frederiksstad, og de to distrikters medlemmer bakker hinandens arrangementer fint op.

Drage-Svavsted holder de fleste arrangementer i forsamlingshuset i Drage. Derudover laver distriktet et par årlige udflugter.

Der er mange faste årstidsbestemte arrangementer på programmet.

AMTSSEKRETARIATET

Sekretariatet i Husum er formelt set bemandet med en fuldtids konsulent og en kontorassistent på 25 t/uge.

Der er officiel kontortid tirsdag og torsdag fra 8 til 13, men der holdes naturligvis åbent de øvrige dage også, når andre opgaver tillader det. Endvidere stiller telefonnummeret mandag-onsdag videre til konsulentens mobil-

telefon, når kontoret er ubemandet.

Torsdag stilles den om til Tønning, der har længe åbent torsdag eftermiddag.

Den direkte medlemskontakt foregår oftest via distrikterne eller i forbindelse med personalets deltagelse i arrangementer ude i terrænet.

Sekretariatet i Husum og dets personale bestrider – ud over de normale amtssekretariats opgaver – en række andre funktioner.

Dels er amtskonsulenten i praksis også amtskonsulent for Ejdersted, dels inddrages han ofte i journalistiske / kommunikative opgaver i foreningen centralt. Eksempelsvis som redaktionssekretær og skribent på Sydslesvig Magasin.

Endvidere belaster den megen udlejning af Husumhus til eksterne brugere kontorassistenten betragteligt.

En lang række sygdomsmeldinger fulgt af en brat fratrædelse på kontorassistent-posten indebar, at sekretariatet i stort set hele forrige sæson ikke var bemandet i henhold til normeringen. En nyansættelse fra 1. juni 2013 gav håb om mere kontinuitet.

KOMMENDE AKTIVITETER

Sammen med Ejdersted er endnu en sæson Vestkystkultur i gang. Dog fik vi ikke helt de midler at gøre det for, vi kunne have ønsket os. Det indebar, at vi måtte hyre nogle lidt billigere kunstnere, som bestemt er gode, men ikke genkendes af medlemmerne, og at vi måtte grave i amtets egen - i forvejen slunkne - kasse for at gennemføre det.

Til gengæld gennemføres sammen med Ejdersted tre seniorarrangementer i indeværende sæson. En sommerudflugt til Rendsborg, hvor Joachim Martin fortalte om Kielerkanalens historie, er allerede gennemført. En eftermiddag på Husumhus i forbindelse med Spil Dansk-Dagen, hvor duoen Basseralle sang for- og med seniorer-

ne, fik også et flot forløb, og endelig venter det traditionelle krokusblomstrings-træf i marts.

I oktober var der – som vanligt – en weekendrejse til Danmark. Denne gang for at studere historien om dansk minedrift, henholdsvis Mønsted Kalkgruber og Søby Brunkulslejer.

Husum Amt udgiver igen i år julehefte med tilhørende DVD.

I april rundede SSF sæsonens Vestkystkultur af med rock, der smagte af saltvand og vestenvind: Johnny Madsen Jam gav koncert på Hans Helgesen-Skolen i Frederikstad. Johnny Madsen, der har været på toppen af dansk rock i over 30 år, fremførte alt fra rocknumre i et tempo, man var lige ved at blive forpustet af, til bluesrock så drævende, at det kun kan være en vesttjyde, der har skrevet det. Og 1. november var de der igen.

476 SÅ DANSK DANSETEATER: Uppercut Danseteaters tre forestillinger på Husumhus i februar blev en bragende succes. De to skoleforestillinger trak tilsammen 336 børn fra de danske skoler i Humtrup, Nibøl, Risum-Lindholm, Bredsted, Husum og Tønning. Og både børn og lærere var ellevilde, da de så de syv dansere fare rundt på scenen, stå på en hånd og snurre rundt eller rotere i luften, så man skulle tro, tyngdekraften var ophævet. Eleverne stod i kø for at få danserne til at skrive autografer på programmer, løbesedler og plakater. Til teatrets offentlige forestilling "Atlas" var der 140 publikummer, heraf godt 60 fra mindretallet. (Fotos: Peter Hansen)

Velkommen til de nye i bestyrelserne

Af amtsformand Ralf Hansen

Amtsstyrelsen har også i år været rundt til de forskellige distrikters generalforsamlinger.

På Sild har man valgt at lægge de tre bestående SSF-distrikter sammen, således at man nu har et nyt distrikt, der hedder SSF Sild. I de andre distrikter har man valgt nye eller genvalgt "gamle" bestyrelsesmedlemmer.

Tak til de "gamle" og velkommen til de nye, der har lyst til at tage fat i et stykke arbejde og overtage ansvar i SSF.

Jeg er tilfreds med det kulturtilbud, som vi har kunnet nyde i 2012. På et af vores hovedstyrelsesmøder fik vi at

vide, at SSF har haft et større underskud; der skal altså holdes sammen på pengene. Vi må prøve at få vort kulturtilbud til at hænge sammen alligevel, samtidig med at arbejdet sker på en fornuftig måde.

Det må ikke gå ud over det kulturelle tilbud i Sydslesvig og slet ikke ud over vore såkaldte udkantsområderne. Men det kan kun lade sig gøre, hvis man er villig til at være lidt selvkritisk i SSFs hierarki og måske engang imellem lytter til sine medlemmer.

Sidste år fortalte jeg om aktionsdagen og landdagsvalget. 100% ligestilling på skolesektoren har vi fået. Det blev endda til en ministerpost til Anke Spoorendonk, så man skulle tro, at det

De tre SSF-distrikter på Sild fusionerede i februar til et fælles ø-distrikt SSF Sild. Det nye distrikts bestyrelse (foto) består af: Formand Jon Hardon Hansen t.h., næstformand Nina Godsk Sørensen, kasserer Gregor Manthey og bestyrelsesmedlemmerne Maren Sowada, Inge Bennör Maether, Peter Petersen, Angelika Eck, Karin Horup, Maike Hauschildt og Heiko Møller. Revisorer: John Nielsen og Walter Johannsen. (Foto: Tine Andresen)

hele er i bedste orden. Men nej, vi skulle op af sofaen igen og stemme ved valget i maj 2013.

Til de forskellige arrangementer, vi har haft i Sydtønder amt, skal der altid sørges for ordentlige rammer og fornuftig planlægning. Det arbejde har vi forsøgt på at gøre ved at holde det antal amtsstyrelsesmøder, der skulle til.

Tak til amtsstyrelseskollegaerne for veludført arbejde.

Det sørgelige ved sådan en beretning er, at man også altid må tage afsked med nogle af medlemmerne, som vi mistede i det forgangne år. Vi har måttet tage afsked med 11 af vores trofaste medlemmer på grund af dødsfald.

MEDLEMSTALLET

Pr. 31.12.12 havde vi et medlemstal på 1171 medlemmer, den 1.4.2013 havde vi et medlemstal på 1182 her i amtet. Som sagt, 11 dødsfald, 5 er flyttet fra amtet og 28 har meldt sig ud af foreningen i det forgangne år. Vi har fået 52 nye medlemmer og 8 er flyttet til amtet. Medlemsfremgang - det skal og kan man være tilfreds med. Da jeg jo rejser en del rundt her i Sydslesvig, spørger jeg mig ofte: Hvor er vore medlemmer i det daglige eller sagt på en anden måde: Er vores kulturtilbud for stort?

AMTETS AKTIVITETER

1.118 deltagere har der været til vores arrangementer. 836 af dem til de danske årsmøder i Ladelund, Sild og Læk. De steder var der også årsmøder i år 7. til 9. juni.

Udover årsmøderne har der været en udflugt sammen med Tønder Amts Grænseforening til Skibelund krat med 50 deltagere, amtsudflugt til Amsterdam med 40 deltagere, amtets adventsfest med 50 deltagere, amtstil-

lidsmandsmøde med grønlangkål i Ladelund med 60 deltagere, amtsgeneralforsamlingen med 32 deltagere og nytårsmarchen i Læk for kun at nævne nogle af dem.

Til et amtsforedrag med Anke Spørendonk i Vestre skovkro var der desværre kun 30 deltagere, hvor vi dog havde regnet med flere. Dans ind i maj måtte desværre aflyses igen på grund af for lidt tilmelding, vi ønsker os selvfølgelig flere deltagere til vore arrangementer, men vi kan ikke tvinge folk til at komme.

TEATER OG KONCERT

Børneteateret i Læk, ja, der har vi jo p.g.a. organisation og rammer fået et pænt tilskuertal igen; ca. 380 ville se Valhalla. I Nibøl var der 60 deltagere til forsamlingshusteater, kirkekoncerten i Læk var en ren fiasko med kun 10 deltagere. Til Queen Machine på Sild mødte ca. 250 tilskuere frem.

Jeg tror ikke, at det er kvaliteten i de enkelte arrangementer, der fejler noget, nej, måske er vores tilbud bare for stort?

Men trods alt var der 700 deltagere til de 4 arrangementer.

Den 2.5.2013 startede den nye sæson med en koncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i Kristuskirken i Nibøl. Den 3.5. kom Baggårdsteateret med stykket "Forsamlingshuset" til List. Om amtets sommertur gik i år til Amrom, og amtsudflugten i oktober til Oslo.

Tak til alle jer der støtter os i det daglige arbejde, tak til Lars Petersen på amtssekretariatet, som altid er der, når vi har brug for ham. Tak også til kulturafdelingen inde i Flensborg.

Ja og så har jeg kun at sige tak til min bamtssstyrelse, ikke for god ro og orden, men tak for godt samarbejde.

SOMMERTUREN TIL AMROM

Af amtskonsulent Lars Petersen

Turen til Amrom sidst i juni 2013 blev igen et tilløbsstykke; der kunne maks. være 56 deltagere med på grund af transport på øen - og vi var 56, så desværre måtte der meldes afbud til 15 personer.

Vi tog af sted om morgenen kl. 9.30 med færgen fra Dagebøl og var så efter en dejlig skibstur med morgenmad ombord og godt vejr på Amrom kl. ca. 11.30. Ved havnen ventede "Insel-Paul" på os, en to etagers bus, der tog os med på en guidet besigtigelse af Amroms skønne steder. Vi så på fyrtårnet, møllen, de flotte små landsbyer med deres fantastiske huse og selvfølgelig den flotte natur med både kilometerlang sandstrand, hede og skov.

Derefter var det så tid til at få lidt godt i maven, så vi fik en god middag på en af byens restaurationer og havde så efterfølgende godt 1 ½ time til egen rådighed for at se på øen.

Kl. 15.30 mødtes vi igen ved havnen, og så gik turen hjemad til Dagebøl, hvor bussen ventede på os.

En dejlig dag med godt vejr og fine indtryk fra en dejlig ø.

Amtsformand Ralf Hansen venter på de sidst ankomne, inden alle drager på ørundtur med den gamle dobbeldækker Paula. (Foto: Lars Petersen)

Et år med SSW i regering

Af landsformand Flemming Meyer

Det er SSWs minister Anke Spoorendonk, vice-regeringstalsmand Lars Erik Bethge, landdagsmedlemmerne Lars Harms, Flemming Meyer og Jette Waldinger-Thiering samt landdagsgruppens medarbejdere med forretningsfører Jan Ehrenreich, der tager sig af det daglige regeringssamarbejde.

Derimod er det landsstyrelsens og landssekretariatets opgave at være politisk sparringspartner samt at sørge for informationsudvekslingen med partiets og mindretallets basis.

Det er derfor et vigtigt mål for landsforbundet at skabe rammerne for, at SSWs regeringsmedlemmer og land-

dagsgruppen kan informere om deres politiske tiltag og drøfte dem med SSWs medlemmer og repræsentanter for mindretallets organisationer.

INDDRAGES

På SSWs landsmøde i september 2012 blev det besluttet, hvordan SSWs basis og mindretallets vigtigste organisationer skal inddrages i partiets regeringssamarbejde. Denne beslutning er blevet omsat. F.eks. har landsstyrelsen to gange gennemført såkaldte udvidede landsstyrelsesmøder, hvor bl.a. SSWs gruppeformænd i kredsdegn og kreds-frie byer, Flensborgs overborgmester, SSWUs landsformand og repræsentanter for SSF og Skoleforeningen blev

Fra ceremonien på søfartsmuseet i Flensborg i april, da Slesvig-Holstens kulturminister Anke Spoorendonk (på talerstolen) og Danmarks kulturminister Marianne Jelved (siddende i forreste række i m.) underskrev den dansk-tyske kulturaftale, der har en fælles dansk-tyske kulturregion som mål. (Foto: Martina Metzger)

orienteret om regeringssamarbejdet.

Derudover har SSW afholdt flere hovedudvalgsmøder, hvor vigtige beslutninger blev drøftet med hovedudvalgsmedlemmerne og medlemmerne af det Sydslesvigske Samråd.

Som noget nyt har SSW indført et sommermøde på Christianslyst. Her kan både hovedudvalgsmedlemmerne, Samrådets medlemmer og partiets medlemmer i starten af den politiske sæson informere sig og drøfte landsregeringens aktuelle politik. SSWs sommermøde i august 2013 var med deltagelse af ca. 70 personer og et foredrag fra energiminister Robert Habeck fra De Grønne en succes, som vi også vil gentage i de næste år.

INFORMATIONSMØDER

Sidst men ikke mindst prøver landsforbundet i samarbejde med landdagsgruppen at organisere informationsmøder om aktuelle emner, der vedrører landsregeringens politik. Bl.a. arrangerede landsforbundet i februar i samarbejde med SSW Flensborg et informationsmøde om landsregeringens planer for læreruddannelsen på universitetet i Flensborg. På et godt besøgt møde orienterede SSWs landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering og viceminister Rolf Fischer fra SPD om planerne.

Samtidig sørger SSWs presseafdeling for, at landsregeringens tiltag og SSWs holdning til sagerne bliver formidlet til offentligheden både ved hjælp af pressemeddelelser, partiets internet- og facebooksider.

Selv om det ikke altid tidsmæssigt er muligt at drøfte regeringens afgørelser med SSWs basis før de træffes, er det vores indtryk, at vi er på den rigtige vej med hensyn til informationsudveksling og inddragelse af vores medlemmer i regeringssamarbejdet. Vi ser derfor på

nuværende tidspunkt ingen nødvendighed i at ændre på partiets struktur såsom at indføre et partiråd eller lignende.

LIGESTILLING

Mange af SSWs krav fra valgprogrammet til landdagsvalget er allerede blevet indfriet i det første år i vores regeringsdeltagelse.

Den vigtigste årsag til, at SSW gik med i regering, var diskriminationen af de danske skoler, idet den fhv. landsregering reducerede tilskuddet per elev fra 100% til 85%. Derfor er vi også glade for, at det i foråret er lykkedes landdagsgruppen sammen med Skoleforeningen at finde en langsigtet løsning for ligestillingen af de danske skoler.

Genindførelsen af 100% tilskud har ført til en forhøjelse af tilskuddet fra landet til Skoleforeningen på ca. 5 millioner euro per år. Den nu aftalte nye ordning sikrer, at Skoleforeningen hvert år får flere penge - stigende fra ca. 36 millioner euro i 2013 til over 37 millioner euro i 2017.

Den nye ordning sikrer mere gennemsigthed i tilskuddene, idet den også kan sammenlignes bedre med de tyske skolers tilskudsordning. 100% tilskud af hvad en offentlig elev koster i drift bibeholdes. Dog uden pensions-tilskuddene. Stigningen i pensionerne bliver begrænset, og Skoleforeningen får fremover et fast tilskud til pensionsandelen for socialforsikringen.

Fremover bliver Skoleforeningen ligestillet på investeringsdelen, idet tilskuddet til investeringerne nu bliver beregnet per elev. Også vedr. forvaltnings-omkostningerne bliver Skoleforeningen ligestillet, idet det bliver beregnet med en fast andel per elev. Sidst men ikke mindst bliver Skoleforeningen ligestillet m.h.t. elevtransport. Skoleforeningen får dækket 2/3 af de gennemsnitlige omkostninger til elev-

transport i de sydslesvigske amter. Til gengæld betaler amterne ikke mere til elevtransport. Dermed løses et problem, som har været diskuteret i over 30 år i amter og kommuner.

Selv om ikke alle krav blev opfyldt, er der tale om et stort gennembrud i mindretalspolitikken, som sikrer de danske skolers ligestilling på sigt.

KLAGE AFVIST

Efter landdagsvalget 2012 modtog delstatens valgleder en række indsigelser mod valgresultatet. Hovedparten handlede om, at SSW ikke burde have fået et eneste af de tre mandater, fordi partiet med 4,6% af stemmerne ikke klarede fem procent-spærregrænsen. SSW er fritaget for spærregrænsen, da den ifølge valgloven ikke gælder for partier for det danske mindretal.

Klagerne fra Junge Union, CDU og NPĐ påstod endog, at SSW slet ikke er et dansk mindretalsparti, men et almindeligt regionalparti. Indsigelserne blev enstemmigt afvist, først i landdagens rets- og indenrigsudvalg og derefter i selve landdagen. En del af klagerne valgte efterfølgende at gøre indsigelse mod landdagens beslutning ved forfatningsdomstolen i Slesvig, der 13. september i år ligeledes afviste klagerne.

SSW har taget sagen alvorligt, og vores advokat Wilhelm Mecklenburg har leveret ikke mindre end 6 papkasser med tilsammen 2000 A4-sider inklusive bilag til domstolen. Ved denne lejlighed vil vi også takke formanden for arbejdsgruppen Holsten-Hamborg Malte de Grahl for hans store engagement og støtte i denne sag.

SSWs STILLINGTAGEN

I SSWs stillingtagen fastslår vores advokat blandt andet:

- at SSWs fritagelse for spærregrænsen er en uadskillelig del af København-Bonn erklæringerne fra 1955 og dermed del af den varige fred, der

blev skabt mellem Danmark og Tyskland efter århundreders stridigheder og krige.

- at SSW selvfølgelig er det danske mindretals parti: ca. 80 procent af SSWerne er samtidig medlem af SSF. Desuden var det det Sydslesvigske Samråd, der opfordrede SSW til at indlede et regeringsskifte i Kiel for at fjerne de ensidige nedskæringer, som CDU og FDP havde pålagt de danske mindretalsskoler.
- at SSW aldrig har begrænset sig til såkaldte mindretalsemner. I SSWs første partiprogram fra 1948 blev det allerede fastholdt, at partiet ytrer sig til "alle samfundsrelevante emner". Så det er der intet nyt i.
- at SSW aldrig har forholdt sig neutralt. Feks. var det SSWs landdagsmand Berthold Bahnsen, der afgav den afgørende stemme, således at CDU/FDP-regeringen kunne gennemføre sin store kredsreform i 1970. Bahnsen var i øvrigt friser, ikke dansk sydslesviger. Det var ikke et problem for CDU dengang.
- at det er spærreklausulen selv, der skaber en stemme- og valgretulighed og ikke SSWs befrielse heraf. Det er spærreklausulen, der sørger for, at tusinder af vælgerstemmer bliver værdiløse. SSW har allerede ved tidligere lejligheder udtalt sig for at afskaffe eller sænke spærregrænsen.

HØRING

Ved en offentlig høring ved landsforfatningsdomstolen den 18. juni 2013 i Slesvig blev argumenterne fra klagerne overbevisende afvist både af SSWs, landdagens og landsregeringens advokater.

En del af klagerne betvivlede endda, at der findes et dansk mindretal i Slesvig-Holsten. Selvfølgelig er det i orden, at man som borger klager ved forfatningsdomstolen. Men Junge Unions kampagne mod SSW i denne forbindelse har været usmageligt og i høj

grad politisk motiveret. Vi savner, at moderpartiet CDU klart tager afstand fra sit ungdomsparti i denne sag. Forfatningsdomstolen afsagde sin dom fredag den 13. september.

To der fulgte stemmeoptællingen på Flensborg rådhus efter kommunalvalget i maj 2013: SSWs grand old man Karl Otto Meyer og daværende SSWU formand Claas Johannsen. (Foto: Lars Salomonsen)

KOMMUNALVALGET 2013

Tager man i betragtning, at SSW i 2008 havde et kanonvalg, så klarede partiet sig udmærket til kommunalvalget den 26. maj 2013. SSW opnåede 2,9% af stemmerne på landsplan, 30.725 stemmer og blev med 11,2% tredjestærkeste politiske kraft i Sydslesvig. Med 195 kommunale mandater holdt SSW fast i sin position, som et stærkt kommunalt parti i mindretallets højborg i Sydslesvig.

I 2008 fik SSW 3,0% af stemmerne på landsplan og 200 kommunale mandater, men i 2003 kun 155 og i 1998 161 mandater. Valgresultatet i 2013 er altså lidt dårligere end i 2008, men bedre end til kommunalvalgene i 2003 og 1998.

Særligt godt klarede partiet sig i Nordfrisland, hvor man bibeholdt 5 mandater og i den kredsfrige by Kiel, hvor SSW for første gang opnåede 2

mandater og dermed status som fraktion. Mindre godt var valgresultaterne i Flensborg, Slesvig-Flensborg og Rendsborg-Egernførde, hvor mindretallets parti gik tilbage både i stemmer, procenttal og mandater.

Til gengæld vandt SSW overraskende mange kommunale mandater i de mindre kommuner i Slesvig-Flensborg og Nordfrisland. Feks. havde SSW fremgang i Kappel, Tønning, Læk, Nibøl, Frederiksstad, Bydelstorp, Stenbjergkirke, Nybjernt, Havetoft, Lindved, Hørup, Langballe, Eggebæk, Mårkær, Bøglund, Bollingsted, Nybel og på Helgoland.

En meningsmåling to uger inden valget indikerer, at SSWs regeringsdeltagelse ikke haft nævneværdig indflydelse på valgresultatet, da både partiet og SSWs minister Anke Spoorendonk blev bedømt positivt af befolkningen.

Hovedudvalget var på sit evalueringssmøde den 11. juni 2013 enig i, at selv om valgresultatet overordnet set var tilfredsstillende, var der alligevel

SSWs kulturminister Anke Spoorendonk og SSWs formand Flemming Meyer i en samtale med bl.a. Bertel Haarder t.h., da Nordisk Råds præsidium i december 2012 gæster det danske mindretal. (Foto: SPT)

grund til at se kritisk på forskellige områder af partiets kommunalpolitik. Særlige udfordringer har især Flensborg, kredsen Slesvig-Flensborg og byen Slesvig, hvor tilbagegangen var størst.

INITIATIVER

Hovedudvalget anbefalede på baggrund af diskussionen bl.a. følgende initiativer for at forbedre SSWs kommunale arbejde:

- Bedre koordinering af kreds dagenes og de kreds frie byers politiske initiativer og indsats.
- Bedre sammenspil mellem landdagsgruppen og kreds dags- og byrådsgrupperne - især med hensyn til informationsudvekslingen.
- Bedre understøttelse af offentlighedsarbejdet for SSWs kommunalpolitikere i kreds dagene, de kreds frie byer og de større kommuner ved hjælp af mere målrettet skoling og understøttelse fra SSWs presseafdeling.
- De sociale medier bl.a. internettet og facebook skal fremover også bruges mere af SSWs kommunalpolitikere.

STOR INDSATS

Når det er sagt, er der alligevel grund til at glæde sig over de mange SSW-medlemmer, der atter gjorde en stor indsats for partiet under valgkampen. Med næsten 800 personer opstillet til kommunalvalget har hvert femte medlem været kandidat til kommunalvalget for SSW, og næsten hver fjerde af vores kandidater blev valgt. Det er der vist ikke mange andre partier, som kan præstere. Det viser igen, at SSW i høj grad kan mobilisere det danske mindretals medlemmer. Det er flot, og det siger vi mange tak for.

Hvor vigtigt et SSW-mandat i kommunerne er for det danske mindretal, viser sagen omkring Askfelt Børnehaven. Et SSW-kommunerådsmedlem i Askfelt havde sikkert fra starten af kun-

net forhindre den mindretalsfjendtlige beslutning fra kommunen, om at begrænse antallet af børn i den danske børnehaven. Det er nu heldigvis taget af bordet igen efter fælles pres fra forældre, SSW og Skoleforeningen.

SAMARBEJDE OG KONTAKTER

Landsstyrelsen og landssekretariatets medarbejdere har i det forløbne år deltaget i en række møder, samtaler, arrangementer, landsmøder m.v. blandt andet med de tyske partier på landsplan, f.eks. CDU's landsstyrelse og SPD's landsledelse, de danske partier på landsplan, f.eks. Venstre, Socialdemokraterne, Det Radikale Venstre og Konservative Folkeparti samt deltagelse i Det kommunale Topmøde i Ålborg, SSF's Folketingstur og i Folkemødet på Bornholm, hvor bl.a. SSW's minister Anke Spoorendonk deltog i flere debattmøder, de tyske og danske myndigheder på lands- og regionalplan f.eks. et møde i Kontaktudvalget i Berlin med forbundsregeringens mindretalskommitterede dr. Bergner, deltagelse i møder i bestyrelsen og forvaltningsgruppen af regionen Sønderjylland-Schleswig, de sydslesvigske organisationer, inkl. Det Sydslesvigske Samråd, de internationale mindretalsorganisationer, som f.eks. deltagelse i EFA-kongressen og et EFA-møde med de tyske EFA-partier, og mange enkeltpersoner eller organisationer i øvrigt, der søger kontakt til partiet.

For os som mindretals- og regionalt parti er disse møder og kontakter en uundværlig del af vores arbejde og givtige for det politiske arbejde og politiske tiltag. Det samme gælder, når vi ser på kontakter og udveksling af informationer med flertalsbefolkningen, hvilket hænger sammen med vort daglige politiske virke på lands- og kommunalplan. Via vort samarbejde i Minderheitenrat er kontakten til de andre mindretal i Tyskland også sikret.

MINDRETALS RÅDET

Den 1. januar 2013 fik de fire mindretal i Tyskland en ny mindretalssekretær i Berlin. Det blev sorberer Judith Walde, der afløste friseren Thede Boysen, som fik en ny stilling som kontorchef for erhvervs- og trafikministeren i Kiel.

Mindretalssekretæren støtter mindretalsrådet, der varetager danskernes, friseres, sorbernes samt sinti og romas interesser overfor forbundsregeringen og forbundsdagen i Berlin.

Den nye mindretalssekretær Judith Walde er kommet godt fra start og har bl.a. stået for udarbejdelsen af konkrete spørgsmål (Wahlprüfsteine) til forbundsdagspartierne i forbindelse med valget til forbundsdagen.

Det danske mindretal er repræsenteret med Dieter Paul Küssner og Jens A. Christiansen fra SSF og undertegnede fra SSW.

Når undertegnede på grund af mange opgaver i landdagen ikke kan deltage, bliver han afløst af landssekretær Martin Lorenzen eller kommunalpolitisk sekretær Gerhard Jessen.

Det var tilfældet, da repræsentanterne for Mindretalsrådet i april 2013 besøgte forbundspræsident Joachim Gauck for at informere ham om mindretallenes situation i Tyskland. Her deltog Martin Lorenzen på vegne af SSW. Til gengæld repræsenterede Gerhard Jessen SSW, da Mindretalsrådet i juli 2013 deltog i dr. Reins afskedsreception, der i mange år har været den ansvarlige embedsmand i Forbundsindenrigsministeriet for mindretallene.

EFA-SAMARBEJDET

Også i 2012-2013 fortsatte SSW sine EFA-aktiviteter. I november 2013 fik SSW besøg af vores frisiske venner fra FNP-partiet i Holland, som også er medlem af EFA. FNPs delegation blev ledet af deres minister, idet FNP siden 2011 sidder med i regeringen i provinsen Frisland.

På et topmøde med deltagelse af begge mindretalspartiers ministre blev forskellige politiske emner drøftet bl.a. målet om at få det frisiske sprog anerkendt som verdenskulturarv i både Tyskland og Holland.

I marts 2013 mødtes de fire tyske EFA-partier SSW, Bayernpartei, Die Friesen og Lausitzer Allianz samt EFAs præsident Eric Defoort til et fælles møde i München for at udveksle synspunkter og erfaringer. I mødet deltog landssekretær Martin Lorenzen og landsstyrelsesmedlem Christian Dirschauer.

SSWs landsformand og SSWUs delegerede Jon Egeris Karstoft deltog i april 2013 i EFA-kongressen i Sydtyrol. På kongressen blev Slesvigsk Parti optaget som medlem og flere resolutioner med ønske om uafhængighed for Skotland, Sydtyrol og Flandern drøftet.

Undertegnede undlod at stemme for disse resolutioner, idet han ikke havde drøftet disse forslag med SSWs basis. Selv om SSW principielt går ind for selvbestemmelsesretten, mener vi dog, at EFA i stedet bør bruge sine kræfter på at skaffe konkrete positive resultater for borgerne i EU.

PARTIETS ØKONOMI

Landforbundets regnskabsresultatet for 2012 udviser et underskud på knap 105.000 euro, hvilket hovedsagligt skyldes landdagsvalget, som kostede godt 187.000 euro.

Landsforbundets formue var per 31.12.2012 på godt 41.000 euro.

For 2013 budgetterer vi med et underskud på 65.500 euro, da valgkampbudgettet til kommunalvalget er på 125.000 euro.

Landsforbundet budgetterer derfor med en negativ formue ved udgangen af 2013 på knap 25.000 euro.

Til sikring af den fortsatte drift har landsforbundet derfor indgået en aftale

med Union Bank om forhøjelse af kassekredit. Fra 2014 regnes der igen med et overskud, som kan overføres til partiets valghenlæggelser til valgene i 2017 og 2018.

Sydslesvigudvalget har i 2013 forhøjet tilskuddet til SSW, fordi der på grund af partiets regeringsdeltagelse er behov for en større oplysnings- og informationsindsats både overfor Danmark og Slesvig-Holsten. Tilskudsførhøjelsen bliver brugt fuldt ud til at finansiere pr-medarbejderen Andree Hagedel og påvirker dermed ikke landsforbundets økonomiske situation iøvrigt.

3.700 MEDLEMMER

Medlemstallet har fra 2011 til 2012 holdt sig stabil med ca. 3.660 medlemmer. Mobiliseringen i forbindelse med kommunalvalget har ført til et stigende medlemstal, og SSW har per 31.7.2013 3.700 medlemmer. Det er en nettofremgang på 40 siden årsskiftet. Hosstående oversigt viser medlemstal for 2010, 2011 samt 2012 per amt:

Amtsforbund	2010	2011	2012
Flensborg by	1.067	1.065	1.076
Slesvig-Flensborg amt	1.530	1.556	1.537
Nordfrisland amt	727	742	742
Rendsborg/Egernførde amt	293	300	305
Ialt:	3.617	3.663	3.660

SSW er med dette medlemstal fortsat det tredjestørste parti i Slesvig-Holsten.

SSWUNGDOM

SSWU har per 31.7.2013 195 medlemmer og er fortsat aktiv, hvilket de viste med flere aktioner under kommunalvalgkampen. Udover at deltage i gadevalgkampen producerede SSWU også et videoklip til valgkampoptakten i Egernførde i maj. Tak for jeres store støtte i valgkampen.

Også i forbindelse med sagen omkring forfatningsdomstolen var SSWU særdeles aktiv. Således gennemførte SSWU en paneldiskussion på Duborg-Skolen med deltagere fra Junge Union og landssekretær Martin Lorenzen samt Malte de Grahl. SSWUs daværende landsformand Claas Johannsen deltog i en lignende paneldiskussion på Herman-Ehlers-Akademie sammen med Junge Unions formand og CDUs næstformand Frederik Heinz i maj i Kiel.

Landsforbundet har fra den 1.1.2013 fordoblet sit årlige tilskud til SSWU, som dermed selv kan betale huslejen til eget lokale i Toosbüygade 7 i Flensborg. Derudover får SSWU tilskud fra Verband Politischer Jugend i Kiel og Flensborg.

På SSWUs landsmøde i august 2013 på Flensborghus blev der valgt en ny landsstyrelse. Den hidtidige formand Claas Johannsen stopper, da han tog studentereksamen og flytter. Claas Johannsen var SSWU formand i to år. Vi siger tak for hans store indsats for partiet og ønsker ham alt godt for fremtiden. Ny formand blev Max Kahrman fra Flensborg.

ANDRE AKTIVITETER

I arbejdsåret 2012-2013 blev "SSWs kommunalpolitiske handlingsplan 2008-2013" fortsat omsat. I foråret 2013 var kurserne målrettet på SSWs kommunale kandidater og velbesøgt.

Derudover blev der afholdt flere arrangementer med forskellige emner og forskellige partnere.

I januar holdt SSW sin traditionelle nytårsreception i Slesvig, hvor land-

SSW er ganske selvfølgelig med, når det danske mindretal er med til kulturnatten på Christiansborg hvert år i oktober; her fra sidste års kulturnat, hvor minister Anke Spoorendonk ses i dialog med en interesse-gæst. (Foto: Tine Andresen).

dagspræsident Klaus Schlie holdt fest-talen, og SSW Slesvig stod for underholdningen.

I april arrangerede landsforbundet sammen med SSW Flensborg og Nordisk Informationskontor et debatmøde med minister Anke Spoorendonk og regionens kulturudvalgsformand Povl Kylling fra Aabenraa om den nye dansk-tyske kulturregion i Sønderjylland-Schleswig.

I august gennemførte SSW en grænseoverskridende konference med Slesvigsk Parti om udviklingen i de landlige områder i vores region.

I september et fælles debatmøde med Nordisk Informationskontor om "EU og Norden".

Også flere af landsstyrelsen nedsatte udvalg har fortsat deres arbejde. Så-

ledes har SSWs valgtekniske udvalg holdt mange møder om kommunalvalgkampen. Arbejdsgruppen "Altenparlament" udarbejdede sammen Al-tenparlaments medlem Marianne Wulff flere politiske initiativer.

Som noget nyt blev der i april 2013 grundlagt en arbejdsgruppe for "frisere i SSW". I arbejdsgruppen deltager repræsentanter fra SSW Nordfrisland og Friisk Foriining bl.a. den nye friserformand Bahne Bahnsen. Målet er at styrke det frisiske arbejde indenfor SSW og at få flere frisere med i partiet.

Et andet nyt tiltag fra landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering er et SSW-forum for kvinderne i partiet. I denne arbejdsgruppe mødes SSWs aktive kvindelige politikere flere gange om året for at udveksle synspunkter og informere sig om forskellige politiske udviklinger.

TAK

Det har været et aktivt år for SSW med mange gode oplevelser og positive resultater for mindretallene i Sydslesvig. Vi siger tak til alle i partiet og i de to mindretal, der har støttet vores arbejde i det forløbne år.

Vi vil gerne sammen med vores medlemmer tage fat på at videreudvikle SSWs politiske profil som et mindretalsparti, der helt naturligt sætter den politiske dagsorden til gavn for alle borgere i Sydslesvig og Slesvig-Holsten.

Et travlt år for SSW

Af gruppeformand Lars Harms

Det forløbne år har for SSWs landdagsgruppe og dens medarbejdere været et travlt og spændende år. For os blev verden den anden, da SSW i juni 2012 kom i regering i Kiel.

Vi har for første gang i partiets historie mulighed for at være med der, hvor de vigtige beslutninger for landet bliver truffet. Vi sidder med i koalitionsrunder, arbejdsgruppemøder, kabinetsmøder og mange andre arbejdsgrupper eller kommissioner, hvor vi sammen med SPD og De Grønne drøfter politiske emner, som er vigtige for landet. Derudover er der selvfølgelig landdagsmøder, udvalgsmøder og gruppemøder i landdagen, hvor landdagsgruppen og dens medarbejdere som altid er flittige.

Lars Harms: - Godt, at vi som mindretalsparti er med til at sætte vores aftryk på landets politik. (Foto: SSW)

SÆTTE AFTRYK

Det er godt, fordi vi som mindretalsparti dermed er med til at sætte vores aftryk på landets politik. Men det er også tidskrævende og intensivt, da vo-

res personelle og økonomiske ressourcer som det mindste parti i landdagen er begrænsede. Det afgørende for mig er dog, at vi med regeringsdeltagelsen kan omsætte SSWs politik – på mindretalsområdet, for regionen og i social retning. Jeg mener, at det er lykkedes godt i det første år af vores regeringsperiode. Der er flere ting, der blev besluttet i de sidste 12 måneder, hvor vi med rette kan sige, at der er sket noget godt for landet og dets borgerne.

I denne beretning vil jeg give nogle eksempler på, at SSW i det forløbne år har præget Slesvig-Holstens politik i en positiv retning.

INDSIGELSERNE

Alligevel starter jeg med indsigelserne mod valgresultatet fra landdagsvalget sidste år.

At oppositionen og især nogle af vores konservative modstandere ikke er særligt begejstrede for SSWs regeringsdeltagelse er ikke overraskende. Retssagen mod SSWs befrielse for spærregrænsen er en logisk konsekvens af denne indædte modstand mod, at et mindretalsparti tager ansvar og præger politikken i Slesvig-Holsten.

Landsforfatningsdomstolen i Slesvig har så sent som medio september bekræftet SSWs fritagelse for 5%-spærregrænsen. Og vi i landdagsgruppen er selvfølgelig overbevist om, at fritagelsen er retfærdig. I retsforhandlingen blev det tydeligt, at to ting er altafgørende. Det ene er Bonn-København-erklæringerne og deres betydning for fritagelsen af spærregrænsen. I grunden har spørgsmålet været, om erklæringerne er en del af folkeretten, og om dens bestemmelser er bindende

for Danmark og Tyskland. Landene selv har i de sidste årtier flere gange henvist til de selvforpligtelser, der ligger i erklæringerne. Alene det er efter landdagsgruppens opfattelse nok til, at disse erklæringer er bindende.

Det andet grundlæggende spørgsmål var, om SSW er det danske mindretals parti. Vi ved alle, at det er tilfældet. Men i selve forhandlingen satte advokaten fra Junge Union spørgsmålstegn ved, om der overhovedet findes et dansk mindretal i Slesvig-Holsten. Enten er en sådan holdning udtryk for en vis dristighed, eller også forstår man i visse dele af befolkningen ikke en pind af, hvad et mindretal er.

En så høj grad af uvidenhed kræver, at SSW og mindretallene bør være endnu mere synlige i offentligheden, og den bedste form for offentlighedsarbejde er, at SSW deltager i regeringen. I hvert fald kunne vi på landsmødet i september 2013 atter en gang slå fast, at SSW er det danske mindretals og de nationale friseres parti.

Ouers uk üt en fraschen schuchte as e klääge iinj e SSW intresant. Da kläägere häawe argumentiird, dåt e SSW ai e partai foon e dånsch manerhäid weese koon, ouerdåt'r uk e frasch manerhäid fertreet. Jüdeer argumentatsjoon wörd foon ja deerdöör unerstäägen, dåt e formoon foon e SSW önj e loondäi en fraschen as. Dåt e frasche åltens ma önj e SSW wjarn än uk iir wichtie persöönlikhäide önj e SSW üt e frasch manerhäid kiimen san, schölj südänji jarst ouerfoor da kläägere ferkläärd wårde. Üüs argumentatsjoon - ouers uk e argumentatsjoon foon e loondäi än e loonsregiiring - wus, dåt et 1955 kläär wus, dåt da frasche ma önj e SSW wjarn än dåt da natsjonaale frasche südänji uk bewust foon 5-prosänt-klausel ütnümen wörden san.

VOR OVERBEVISNING

Som sagt er landdagsgruppen overbevist om, at SSWs fritagelse af spærregrænsen er retfærdig. Det kommer dog ikke bag på os, at indsigelserne også førte til en drøftelse omkring 5%-spærregrænsen.

Landdagsgruppen var nødt til at arbejde professionelt med spørgsmålene omkring indsigelserne. Vi var i tæt parløb med SSW-landsforbundet - her især med landssekretær Martin Lorenzen og formanden for arbejdsgruppen Holsten-Hamborg Malte de Grahl - og vores advokat Wilhelm Mecklenburg.

Vores svar til landsforfatningsdomstolen var på over 200 sider, og bilagerne fylder næsten 1.800 sider. Så det var et kæmpe arbejde, der blev udført, og som vi i landdagsgruppen siger tak for.

Dette samlede materiale danner et godt grundlag for at skrive endnu mere om SSWs historie. Jeg håber, at materialet efter dommen ikke falder under bordet men bliver brugt i forsknings-sammenhænge.

EN LØN MAN KAN LEVE AF

Landdagen har besluttet en lov-pakke, der berører situationen på arbejdsmarkedet. I Tyskland findes der desværre ikke nogen landsdækkende mindsteløn, og heller ikke alle fag har en mindsteløn, som er blevet forhandlet af arbejdsgivere og fagforeningerne.

I mange brancher er der stor usikkerhed om, hvordan lønsituationen i Tyskland er. Ofte er det en "forretningsmodel" at satse på dumpingløn. Lovgivningen i Tyskland fører med sine „Hartz IV“-love til, at denne løndumping bliver støttet af staten. Løntilskudet fra arbejdsformidlingen fører til, at arbejdsgivere, der ikke betaler en fornuftig løn, som man kan leve af, bliver subventioneret fra det offentlige.

For SSW er det et spørgsmål om ret-

færdighed: Er det i orden, at man, når man arbejder 40 timer om ugen, ikke kan leve med sin familie af den løn, man får udbetalt? For os er svaret klokkeklart: Det er ikke retfærdigt!

Man bør ikke være afhængig af statslige ydelser, når man har et fuldtidsjob.

Her har vi sammen med vores partnere i landsregeringen en helt anden holdning end oppositionen i Slesvig-Holsten. Derfor har vi besluttet et såkaldt „Tarifreue- und Vergabegesetz“, en „Mindestlohngesetz“ og en „Korruptionsregistergesetz“. Alle tre love skal sørge for, at offentlig arbejde ikke kan blive udført på basis af løndumping.

Fremover skal alle offentlige institutioner - landet, kommuner og amter - overholde en mindsteløn på 9,18 euro.

Dette beløb er også den mindste løn, landet og kommunerne skal betale for deres egne ansatte. Dermed er det sikret, at lønmodtagere ikke er anvist på at henvende sig til socialkontoret for at få løntilskud fra det offentlige. Dette fører også til besparelser i kommunerne.

Når man i virksomhederne ikke overholder de lovmæssige krav, kan de udelukkes fra offentlige licitationer, eller de havner på en liste med såkaldte „unzuverlässige Unternehmen“. Efter vores opfattelse er det retfærdigt, på samme måde som når staten stiller miljømæssige og sociale krav.

Markedet løser ikke alle problemer. Det er også nødvendigt, at man skaffer rammebetingelser, der ligger i samfundets interesser. Og det har vi gjort!

SPAREKASSERNE REDDET

Med den nye sparekasselov fik vi reddet landets sparekasser. Den gamle regering var villig til at tage risikoen ved en mulig privatisering af sparekassenes net. Det ville vi ikke!

Sparekasserne er de vigtigste kreditinstitutter for det regionale erhverv og for privatkunderne. Ved siden af

andelsbankerne er sparekasserne de eneste kreditinstitutter, der er repræsenteret i hele regionen. Hvor finder man privatbankerne i regionen? Og hvad er deres primære interesser? Det er en kendsgerning, at sparekasserne er regionernes sparekasser, og at deres regionale tilknytning bliver truet, hvis hele sparekassesevæsenet bliver privatiseret.

For os var det vigtigt, at vi fik rettet op på dette område, fordi man heller ikke må undervurdere, hvor vigtig sparekasserne også er for kulturen og det sociale sammenhold. Alle disse gode argumenter blev ikke hørt før 2012. Sparekasserne selv gik ind for at man ændrede loven. Derfor har vi nu ændret loven således, at private ikke kan købe sig ind i sparekasserne.

HSH-NORDBANK

Regeringen og dens partnere er enige om, at det er nødvendigt at forhøje garantien for HSH-Nordbank fra 7 til 10 milliarder euro. Regeringerne fra Hamborg og Slesvig-Holsten og begge parlamenter er af den opfattelse, at det er den eneste realistiske mulighed, vi har for at sikre bankens overlevelse.

Garantiesummen var for et par år siden allerede på 10 milliarder euro. HSH-Nordbank havde nedsat garantisummen, fordi banken ville spare de gebyrer, der er nødvendige for overhovedet at få garantier. Desværre viser det sig, at den økonomiske udvikling nødvendiggør en forhøjelse af garantiene for at berolige kreditorer og investorer.

Bankens problemer berører alle borgere i Slesvig-Holsten, da landet jo er medejer. Hvis banken f. eks. ville blive afviklet, ville det føre til, at landet skulle betale et to-cifret milliardbeløb.

Man kan godt forestille sig, hvad en så høj sum i ny gæld ville betyde for landets finanser. Derfor var det vigtigt, at landsregeringen afprøvede alle muligheder for at afdæmpe de risici, der

nu engang truer HSH Nordbanks fremtid.

Vi betaler ikke kontant men giver først engang „kun“ en garanti, som hjælper med til, at banken får bedre vilkår på kreditmarkedet. Refinansieringen er på denne måde billigere for HSH-Nordbank, og det støtter økonomien i banken. Men i sidste ende er det helt afgørende, om banken kan få sine forretninger til at køre rundt. Skibsfinansieringen - og her især gamle kontrakter - er bankens store problem.

Men det nytter ikke noget. Uden at landene Hamborg og Slesvig-Holsten står bag banken, ville skaden være endnu større. Vil man formindske risikoen for, at banken koster endnu flere penge, er man nødt til at støtte banken.

VUGGESTUER

For bjarne uner 3 iir as deer uner e üülj regiiring niinj liising fünen wörden, hüdänji da bjarnetünsplåtse ütbäged wårde koone. Eefter e bundesgesätse schönj deer mör plåtse for da bjarne uner 3 iir inruchtet wårde, ouers suurtgööl önj Slaswik-Holstiinj wälj deer ninte bai düünj än da gemiinde ma e finansiering äliine lätje. We hääwe üs ma da gemiinde bai än scheew seet än ma ja ferhooneld.

For üs as et en wichti politisch müülj, da bjarnetünsplåtse üttubägen än deerfor hääwe we e initsjatiwe önj e gung seet. Et as gödj for e „ütbilding“ foon da latje än et heelpt uk da ålerne, wan et deeram gungt än bliw rötjfaåst önj e beruuf. Natörlük koosted dåt en bärj giilj. Ouers we häin dan je uk e sääkerhäid, dåt deer wat schait än dåt deer foon e gemiinde ai fort rucht klååget wårt, am bai dåt giilj tu kaamen, wat nüsi as.

Dåt riseltoot koon ham siinj lätje. We betååle twasche 15 än 80 miljoone euro önjt iir tu da gemiinde än da gemiinde schååfe dan da bjarnetünsplåtse, wat nüsi san am da krååwe, wat e bund stald, uk intuhüüljen. Bait

iinj wus enarken fernäid. Et lönj häi e sääkerhäid, dåt deer wat schaid än deer ai klååged wårt.

Da gemiinde koon sündänji deerfor sörie, dåt et risiko, dåt ja döör ålerne aw grün foon e „Rechtsanspruch auf einen Kindergartenplatz“ ferklååged wårde minimiird wörd. E wartschap koon siinj, dåt ålerne bäädere möölikhäide hääwe, årbe än bjarne maenouder tu ferbinen. Da ålerne koone nü seelew önjtschiise hüdänji ja et gruttien foon da bjarne organisire. Än da latje bjarne san likes fernäid, wan´s nü äntlik ma önje bjarnetün gunge koone.

FLENSBORG UNIVERSITET

At SSW nøje følger udviklingen af „vores“ universitet i Flensborg, er ikke noget nyt. Ved årsskiftet opstod der irritationer, om universitetet i Flensborg får dårligere vilkår p.g.a. reformer på skoleområdet og omkring læreruddannelsen. Det politiske formål er, at man uddanner lærerne til de skoleformer, man har. Det er der en vis logik i, men sådan har det ikke været i de sidste år. Efter at „Gemeinschafts- und Regionalschulen“ blev indført, krævede SSW, at man også tilpasser læreruddannelsen.

Udfordringen var at finde ud af, hvordan den nye læreruddannelse skulle udformes, og hvor de forskellige dele skulle placeres - i Flensborg eller i Kiel. Efter et offentligt debatmøde, som SSW i Flensborg havde arrangeret, og efter intense forhandlinger lykkedes det at finde frem til en fornuftig løsning. Fremover bliver lærerne til "primær"- og "sekundærtrinnene" også videreuddannet i Flensborg. I Flensborg satser man især på det pædagogiske. Derudover vil inklusionen være et stort emne i uddannelsen i Flensborg.

Flensborg universitet kan sideløbende koncentrere sig om at udvikle sig til et såkaldt "europacampus". Samarbejdet med f.eks. Syddansk Universitet drejer sig om at indrette flere dansk-tyske studier.

I det hele taget bør samarbejdet hen over grænsen institutionaliseres. Dette samarbejde er en chance for hele Region Sønderjylland-Schleswig. Det gælder et intensiveret samarbejde med det regionale erhvervsliv og også med kulturorganisationerne. Det kan vi alle sammen – også mindretallene – kun have gavn af.

FRISISK PROFESSORAT

Ouers wan deer nü et ütilden foon da liirere aw naie fätj stald wårt, dan kame uk da frasche wi önjt spaal. Sunt mör as tou iirtiinde kråawe da frasche, dāt deer wider en fāast instalden profāsor foort frasch bai e Uni Flansborj liire schal. Sü as et niinj wuner, dāt ham dideere kråaw uk önj e koalitsjoonsferdräch fant. Eefter möre termiine ma e lliidjing foon e Uni Flansborj as huum deer iinj am wörden, dāt deer en „Professur für Minderheitenpädagogik mit Schwerpunkt Nordfriesisch“ inruchtet wārde schal. Dāt wörd bedjüse, dāt et ütilden foon frasche liirere önj e tukamst wider hoodämtlik döörfjard wårt. Et as et müülj, dāt e profāsor ma e dānsch sid tuhuupeårbet än natörlik uk et tuhuupeårbe mat Nordfriisk Instituut, as iinjst wasenschaplik önjluupstää wan’t amt frasch gungt, bestönjen blaft. Deerma wårt et grut amstrukturiiren foon e Uni Flansborj uk en wichti manerhäidepolitisch relewans häåwe.

SKOLELOVEN

Landsregeringen har netop søsat sit forslag til en ny skolelov. Der findes mange forskellige forslag om, hvordan skolevæsnet bør udvikle sig i fremtiden. Det vigtigste i denne process har været, at landsregeringen gik i dialog med de involverede parter. Det er noget nyt!

Selvfølgelig har koalitionspartnerne en holdning til skoleloven, men alligevel var vi villige til debattere de konkrete

spørgsmål med alle interesserede. Det svarer jo også til den almene holdning indenfor SSW, at man bør se mindre ideologisk på konkrete sager og satse mere på pragmatiske løsninger.

Set med SSWs øjne er der tre vigtige elementer i loven.

Det første er, at skolesystemet skal udvikle sig endnu mere i retning mod flere fællesskoler. For os er forbilledet strukturen indenfor Dansk Skoleforening, og inspirationen kommer selvfølgelig fra dansk side. Vi mener, at fællesskolerne er det bedste udgangspunkt for alle elever, og mange forældre i Slesvig-Holsten er af samme opfattelse. Den nye skolelov skal derfor sikre bedre rammebetingelser for udviklingen af fællesskolerne.

Det andet element, som for SSW er helt afgørende, er den fremtidige finansiering af de danske skoler. I foråret har landdagsgruppen sammen med undervisningsministeriet og Dansk Skoleforening ført forhandlinger om en fremadrettet løsning. Vi siger tak til Dansk Skoleforening, der med dens ekspertise har sørget for, at landdagsgruppen (og ministeriet) var „up to date“ i hele forhandlingsforløbet.

Resultatet er, at vi får et beregningsgrundlag, der er transparent og er ens med tilskudberegningen for de frie tyske skoler. Forskellen er procenttallet, idet Dansk Skoleforening får 100%, mens frie skoler får 80%.

Det fører til, at vi får en beregningsmodus, der forhåbentlig holder længere end valgperioden varer, og at vi som dansk mindretal har forbundsfæller, når en anden regering muligvis engang vil indføre nye beregningsmetoder.

Det giver mere sikkerhed for Dansk Skoleforening og mere slagkraft i fællesskabet med de frie skoler.

PROBLEMLØSNING

Løsningen betyder, at Skoleforeningen stadig får 100% af det beløb, som

bruges til undervisningen af eleverne i de tyske skoler. Derudover bliver der i Skoleforeningens tilskud per elev fremover indregnet investeringsomkostninger, der fører til, at vi får mere tilskud til vores skolebygninger. Sidst men ikke mindst bliver også elevtransporten optaget i "Schülerkostensätze".

Det betyder, at landet betaler 2/3 af de gennemsnitlige omkostninger til elevtransporten i de berørte sydslesvigske amter. Til gengæld betaler amterne fremover ikke mere til elevtransporten.

Derigennem blev der løst et problem, der i de sidste årtier har beskæftiget et hav af SSW-kommunalpolitikere. Det bør i denne forbindelse også bemærkes, at amterne med denne løsning sparer en pæn sum penge.

Det samlede resultat af forhandlingerne er, at Skoleforeningens tilskud på grund af genindførelsen af 100%-reglen blev forhøjet med omkring 5 mio. euro, og at tilskuddet til Dansk Skoleforening derudover nu stiger fra ca. 36,7 mio. euro i 2013 til mindst 37,3 mio. euro i 2017.

FRISISKUNDERVISNING

Di treede punkt as, dåt deer fort jarst tooch önj e hystoorie en pasus for e frasch-unerrucht önjt schöljgesäts apnügen wårt. Di gesätsforsliik schraft fåäst, dåt „et schölj e spräke foon e frasche följkefloose plääget“. Bit heertu heet et niinj räigel önjt gesäts jääwen, wat ham ma e frasch-unerrucht befootet heet. Südünji koon huum dåt apnügen foon jüdeer pasaage önjt gesäts nooch as hystoorisch betiikne. Än bai dåt bekänen tu e frasch-unerrucht blaft et ai. Et ministerium as tuhuupe ma e manerhäidebeauftragte deerbai än ärb gemiinsom ma e schoule än e dreegere foon e schoule en konsäpt for mör än bääder frasch-unerrucht önj öfentlike schoule üt. Aw Fäär än önj e noordlike berik foon e fåästewääl trinam

Naibel as huum nü önj e gung gingen än sün konsäpt köö möölikerwis uk en inspiration for e frasch-unerrucht aw däsche schoule weese.

MINDRETALSPOLITISKE TILTAG

Udover nyordningen for Dansk Skoleforenings økonomi sørgede landdagsgruppen allerede i forbindelse med finansloven 2013 for, at tilskudene til de danske og frisiske organisationer igen blev hævet på det niveau, de havde, før CDU og FDP overtog regeringen i Slesvig-Holsten i 2009.

Der er dog flere mindretalspolitiske tiltag, landdagsgruppen har sat igang.

Sammen med kulturministeriet kunne vi støtte Fælleslandboforeningens museum. På Christian Lassens Minde Museum skal stalden renoveres, hvor der opbevares landbrugsmaskiner. Via kulturministeriet får Fælleslandboforeningen de næste tre år et samlet beløb på 42.900 euro.

Tydal Spejdercenter har fået en bevilling på 531.000 euro for udvikle et natur- og teknikcenter. Bevillingen kom fra miljøministeriet, og det viser, hvor ukompliceret tingene kan være, når man har et fornuftigt regeringssamarbejde. SdU kan nu gå i gang med en udbygning af infrastrukturen på stedet.

SPILPENGETIL FRISERNE

Da frasche hääwe uk wat giilj fungen. Dåt gesäts, wat et luksspal räigelt, schölj änerd wårde än deer hääwe we deerfor söried, dåt da frasche ma tu da hiire, wat uk giilj üt et luksspal foue. Önj da näiste tou iir fäit e frasch stifting 5% foon dåt giilj, wat bait lönj ingungt. Önjt leest iir heet et knäap ouer iinj miljoon euro wään, sü dåt jam da frasche ferhoowe koone, dåt deer for jarling än for näist iir ambai 50.000 euro önjt iir rinkaame.

MINDRETALSSIKRE LOVENE

Landdagsgruppen arbejder på at få så mange love gjort "mindretalsrelaterede" som muligt. Sagen med den danske børnehaver og en uvidende kommunalbestyrelse i Askfelt i august har vist, hvor vigtigt det er, at man ikke kun indholdsmæssig har retten på sin side, men at også loven er formuleret sådan, at man kan henvise direkte til lovens tekst.

Derfor er det vores grundholdning, at SSWs regeringsdeltagelse også skal bruges til at udvide den lovmæssige afsikring af mindretallenes rettigheder.

F.eks. har landdagsgruppen sørget for, at mindretallene fremover bliver nævnt i "Landesplanungsgesetz". I lovforslaget er mindretallene nævnt som de samfundsrelevante grupper, der skal høres i planlægningsprocesserne i landet Slesvig-Holsten.

Derudover får alle tre mindretal - det danske mindretal, det frisiske mindretal og sinti/roma-mindretallet - for første gang et sæde i "Landesplanungsrat", som er det øverste rådgivningsorgan ved planlægningsprocesser.

Det viser også, at mindretallene ikke kun er kulturelle størrelser, men at mindretallene også har kompetencer, når det drejer sig om at udvikle samfundet.

Landdagen har i år nedsat en kommission „Sonderausschuss Verfassungsreform“, som skal tilpasse landets forfatning til de nyeste udviklinger i samfundet. Landdagsgruppen ser denne forfatningskommission som en enestående chance til også her at få mindretalsrettighederne fastskrevet i landets forfatning, f.eks. ligestillingen af de danske skoler.

HJÆLPTIL SPROGET

Än we wan deerfor sörie, dåt e stoot önj e tukamst ferplächtet wårt än biidj frasch-unerrucht aw öfentlike schoule önj.

Ouers uk wan et amt älgemiin årben

for e spräke gungt, fersäke we üsen influus üttuööwen. E boonlinie bai e weestküst schal jarling nuch deutschraawen wårde än we hääwe deeraw hanewised, dåt da statsjoonsnoome önj Nordfraschlönj uk aw frasch nåmd wårde schönj. Dåt heelpt e spräke än dåt heelpt e tuurismus. Di forsliik as foon e LVS nü apnügen wörden än et schucht sü üt, as wan deer ouf 2015 dan da statsjoonsnoome aw tjüsich än aw frasch nåmd wårde.

KOMMUNESTØTTE

Den nye landsregering har fra starten gjort klart, at den økonomiske støtte til kommunerne er af central betydning. Der er flere gode eksempler på, at kommunerne har fået bedre finansiel støtte fra den nye landsregering. Loven til finansiel støtte af kommunerne, „Kommunalhaushaltskonsolidierungsgesetz“ er et godt eksempel. På frivillig basis har man forhandlet sig frem til forskellige aftaler med de berørte kommuner, således at disse nu får ekstra midler fra landet for at sanere deres økonomi.

Det største fremskridt er dog, at vi som rød-grøn-blå koalition blev enige om børnehaverfinansieringen for børnene under 3 år. Den gamle regering var ikke villig til at komme kommunerne i møde i dette spørgsmål og ville hellere gå rettens vej.

Det ville vi ikke. Derfor gik landsregeringen med til forhandlinger, og resultatet blev, at landet betaler 15 millioner euro i 2013 til kommunerne, og at beløbet i de næste fire år stiger til 80 millioner euro. Det giver planlægningsikkerhed for både landet og kommunerne. Men det vigtigste er, at vi dermed fortsat kan udbygge børnehaverområdet til fordel for borgerne og for børnene.

Den næste udfordring er det nye finansieringssystem for kredsene/ amterne, de kredsfrie byer og for kommunerne. Det såkaldte FAG (Finan-

zausgleichsgesetz) skal moderniseres. Sammen med de "Kommunale Spitzenverbände" var landsregeringen enig i, at pengene fremover skal følge opgaverne, men en første præsentation af lovudkastet faldt ikke i god jord hos kredsen/ amterne.

De kredsfrige byer og nogle kommuner med centrale opgaver er udset til at få flere penge, mens de fleste kredse vil få mindre i tilskud. Samtidig skal man dog være klar over, at kredse fremover bliver aflastet af forbundsregeringens beslutning om at overtage udgifterne for den såkaldte "Grundsi- cherung".

Processen for en nyordning er i gang, og også efter at landsregeringen er kommet med et lovforslag i denne sag, er der stadig mulighed for dialog i landdagens høring til loven.

KULTURDIALOG

Kulturministeriet er lige nu i gang med en stor kulturdialog, og dermed viser den nye koalition endnu engang, at vi satser på en bred dialog med befolkningen og berørte interessegrupper.

Det gælder også f.eks. finansierin-

gen af teatrene, udarbejdelsen af en demensplan eller omsættelsen af den såkaldte „Eingliederungshilfe.“ Denne form for dialog vil vi fortsætte fremover, og det indebærer, at vi tilbyder oppositionen at deltage i dialogprocessen.

I løbet af året var der også mange andre sager, der måtte følges op.

Vigtige emner var "Blindengeld", kvindehuse, beskyttelse af børn, indragelse af borgerne i de kommunale beslutninger, markedsføring af landet, fracking, CO2-lagring, "Knickschutz", "Kita-Sozialstaffel" og finanspolitikken.

At gøre rede for alle disse emner er uladesiggørligt i denne beretning. Derfor henviser jeg til landdagsgruppens hjemmeside www.ssw.ltsh.de.

Sidst – men ikke mindst – siger jeg tak til mine kollegaer i landdagsgruppen og til medarbejderne samt til vores minister Anke Spoorendonk og hendes team.

Alt arbejde er teamarbejde, og teamet fungerer.

Det største SSW-amt med 1550 medlemmer

Af amtsformand Gerd Voß

Slesvig SSWs "nytårskaffe", en årligt tilbagevendende kabaret-eftermiddag med satiriske sange og tekster af partiets grand old man i Slesvig, Peter Brinkmann t.h., fremført af SSW-bystyrelsen og SSW-byrådsgruppen i Slesvig, på billedet repræsenteret ved Harry Heide og Rainer Wittek. (Foto: Bernd Bossemeier)

SSW Slesvig-Flensborg amt er det største SSW-amt med ca. 1550 medlemmer.

Amtsstyrelsen har i en vis tid arbejdet med en "mentorordning" for distrikter, der har vanskeligheder med at finde nye bestyrelsesmedlemmer. Amtsstyrelses-medlemmerne blev tilførdnet for at være kontaktperson for den bestående bestyrelse og samtalepartner for at finde løsninger.

Vi har i samarbejde med distrikterne i de fleste tilfælde kunne finde løsninger, men vil selvfølgelig også fremover

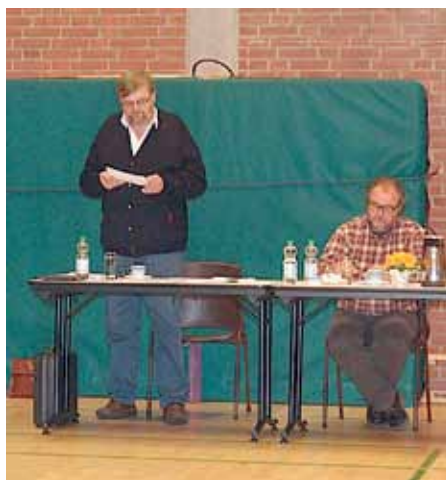
bibeholde mentorordningen.

På amtsgeneralforsamlingen den 10. april i Satrup nyvalgte nogle medlemmer af amtsstyrelsen.

VALGFORBEREDELSE

Umiddelbart efter sommerferien 2012 havde amtsstyrelsen taget emnet "kommunal- og amtsrådsvalg i maj 2013" op for at finde kandidater til kredsdaysvalget. Da vi denne gang havde med et reduceret antal valgkredse at gøre, havde vi ikke brug for 27 men kun for 23 direkte kandidater.

Vi talte med de forhenværende kandidater og fandt de steder, hvor vedkommende ikke ville kandidere igen, et nyt emne.

Fra amtsgeneralforsamlingen i Satrup i april: Amtsformand Gerd Voß aflægger beretning. Ved hans side SSWs kommunalpolitiske sekretær Gerhard Jessen fra landsforbundet. (Foto: privat)

Den 8. november 2012 holdt vi opstillingsmøde i Tarp. Amtsstyrelsen havde forelagt et forslag til listekandidater til amtsrådsvalget. Denne liste blev, med få forandringer, vedtaget. Herefter gik amtsstyrelsen i gang med at forberede både kommunal- og amtsrådsvalget. I første omgang prøvede vi at få etableret en gruppe, der ville stille op til kommunalvalget i Kropp, da der netop her var en del stemmer ved landdagsvalget. Amtsstyrelsen havde inviteret til et informationsmøde. Det lykkedes dog ikke at finde interesse-rede.

Vi fandt kandidater i næsten alle kommuner, hvor vi tidligere var repræsenteret. I enkelte kommuner var det desværre ikke muligt, da der ikke kunne findes efterfølgere. Til gengæld kunne vi opstille kandidater i de to sammenlagte kommuner Steinbergkirche (Quern og Steinbergkirche) og Mittelangeln (Satrup, Rüste og Havetoftloit).

Amtsstyrelsen udarbejdede en fælles valgfolder for hele Slesvig-Flensborg amt, hvor amtets valgprogram og valgkredskandidaterne blev præsenteret. Denne folder blev fordelt centralt til alle husstande. Den lokale valgfolder og kandidatfolderen for amtsråds-kandidaten sørgede distrikterne selv for at fordele.

AMTSRÅDSVALGET

Vi har i Slesvig-Flensborg amt opstillet i flere kommuner end ved valget i 2008.

Ved valget til amtsrådet 2013 måtte vi konstatere, at vi er gået tilbage fra 15% til 12,7%. Det er en tilbagegang på 2,3%. Ser man på slutresultatet, er Bündnis 90/Die Grünen den store vinder i Slesvig-Flensborg amt. Ligeledes er der sikkert også gået en del af stemmerne til to nye vælgesammenslutninger, hvor Freie Wähler, der stillede op for første gang, opnåede 3,4% af stemmerne og to mandater.

Ved amtsrådsvalget har Bjørn Ul-

leseit atter vundet et direktmandat i Harreslev. SSW har opnået 6 mandater ved valget til amtsrådet.

Ved kommunalvalget havde vi tilbagegang i 108 kommuner, fremgang i 20 kommuner og i en kommune havde vi samme antal stemmer som i 2008.

Også ved kommunalvalget kan man spore, at der flere steder er opstået nye vælgergrupper, der også var med til, at vi nogle steder mistede mandater på kommunalt plan. Desuden er mandattallet reduceret flere steder som følge af den nye valglov.

Men vi må også erkende, at et kommunalvalg i de mindre kommuner er et rent personvalg. Vi har efter 1998 atter opstillet en egen liste i Eggebek. Resultatet blev to mandater i kommunerådet. Vi har for første gang opstillet i Langballig og opnået to mandater. Ligeledes er vi for første gang repræsenteret i Uelsby over „Wählergemeinschaft“ med et mandat. Efter sammenlægningen af Quern og Steinbergkirche har vi ved valget opnået to mandater, hvor vi før i Quern kun havde et mandat og nul mandater i Steinbergkirche. Efter sammenlægningen af Havetoftloit, Rüste og Satrup til kommunen Mittelangeln har vi opnået to mandater i stedet for som før sammenlagt tre mandater.

I det store og hele kan man konstatere, at antallet af valgte SSW-kommunerådsmedlemmer i Slesvig-Flensborg amt er steget fra 97 i 2008 til 98 i 2013.

OVERRASKELSE

Ved det konstituerende møde i amtsrådet oplevede SSW, SPD og De Grønne en stor overraskelse. Inden amtsrådsmødet blev der på et møde med fraktionsformændene og landråden afstemt udvalgsstørrelser og besætning af de forskellige poster.

Ved selve amtsrådsmødet kom der helt uventet et fælles forslag fra CDU, FDP, Die Linke, Bürger für Bürger og

Freie Wähler på bordet. CDU havde efter valget mistet nogle mandater og sammen med FDP mistet deres absolute flertal.

Derfor søgte de samarbejde med FDP (to mandater), Die Linke (et mandat), Bündnis für Bürger (et mandat) og Freie Wähler (to mandater) for at forhindre, at SSW, SPD og De Grønne fik sæde i de mange eksterne råd og forbund, som skal besættes med kredsmedlemmer.

Denne fremgangsmåde har forundret mange tilstedeværende, også CDU-medlemmer.

Under og efter mødet har SSW, SPD og De Grønne bedt landråd dr. Buschmann om at efterprøve, om denne fremgangsmåde er lovmæssigt. Landråden undersøgte indsigelserne

og konstaterede, at dette valg til diverse eksterne råd og forbund ikke var lovligt, og derfor ophævede han valgene. Der blev inviteret til et ekstraordinært amtsrådsmøde for at nybesætte disse poster. Resultatet var nu lovligt, men gav alligevel ikke det resultat, som vi havde håbet på.

Det bliver med andre ord fem vanskelige år i amtsrådet. Vi må prøve på at få samarbejdet med de helt små partier ved nogle af vores mærkesager og ansøgninger.

Fra amtsstyrelsen lyder en stor tak til alle, der atter har været aktive i valgkampen, enten som kandidater eller som hjælpere i baggrunden og ved valgboderne.

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR RENSBORG-EGERNFØRDE AMT:

Ikke kun valgkampen prægede arbejdet

Af amtsformand Jette Waldinger-Thiering

Året 2012 har været domineret af landdagsvalgkampen og de dermed forbundne nye opgaver.

Men det var nu ikke kun valgkampen, som satte sit præg på året.

Uden SSWs vigtige basis - medlemmerne - kan der hverken føres valgkamp eller afvikles et politisk hverdagsarbejde.

Mange med erfaring fra valgkamp og infoboder havde vist på fornemmelsen, at det ikke var så længe siden, vi sidst havde stået i infoboden om lørdagen, men det var rigtigt nok. Men i modsætning til så mange andre valgkampe, så havde landdagsvalgkampen 2012 et andet fortegn.

SSW og hele det danske mindretal i Sydslesvig kæmpede hårdt for 100%

ligestilling af vores skolebørn.

Dette kunne godt mærkes på de mange forskellige samtaler og diskussioner, som blev ført i ugerne efter vores fælles valgkampsoptakt den 31. marts 2012 i Slesvig.

K-VALGET

Traditionelt stiller amtet med mange kandidater, når der er kommunal- og kredsvalg som i 2013, og de skal have en stor tak for deres utrættelige indsats for SSW og mindretallet.

Vi havde råd til at sende valgfolderen ud i hele Kiel og i Rendsborg/Egernførde Amt. Der blev holdt infoboder fra Kiel til Rendsborg, fra Fleckeby til Risby og fra Egernførde til Altenholz.

Plakater blev hængt op, og til tider følte det bare godt at køre langs en

blå allé med SSW-plakater.

Landdags-valgkampen 2012 var anderledes. Jeg rejste land og rige rundt, både i delstaten og amtet, ikke kun som amtsforkvinde, men også som SSW-landdagsmedlem. 6. maj 2012 fik SSW et flot valgresultat. 4,6% var virkelig et flot resultat, men det blev kun til tre mandater, så jeg havde indstillet mig på at finde min skoletaske frem igen.

Men det skulle blive anderledes end tænkt på dagen.

Det var en spændende opgave at være involveret i koalitionsforhandlingerne. Her var det afgørende at få SSWs politik og vores emner flettet med ind.

Den 12. juni 2012 fik SSW sin første minister. Vores Anke blev minister for justits, kultur og Europa, og gav sit

landdagsmandat, og samme dag kunne jeg rykke efter. Det er jeg glad for.

OPMÆRKSOMHED

Det er ikke usædvanligt, at mennesker her i landet holder øje med os SSWere, men jeg synes, at opmærksomheden er steget. Menneskene er blevet mere kritiske overfor os - vores politiske holdninger har fået en merværdi.

Amtsstyrelsen har lavet en valganalyse, som viser en lille tilbagegang af stemmer især i Kiel/ Ostufer og dele af Rendsborg-Egernførde. Vi tror, at det hænger sammen med, at SPDs populære spidkandidats trak stemmer fra os.

Men i forhold til de øvrige amter er det første gang siden 2000, at vi har haft en lille tilbagegang.

Det Sydslesvigske Samråd:

Samrådet og oplysningsindsatsen i Danmark

Af formand Flemming Meyer

SSWs formand, undertegnede har i 2012 for en to års periode overtaget formandsskabet i Det Sydslesvigske Samråd. Næstformand er Inger Marie Christensen fra SdU, og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen er Samrådets sekretær.

Den vigtigste opgave for Samrådet i det forløbne år var fokuseringen på oplysningsindsatsen af mindretallet i Danmark. På grund af SSWs regeringsdeltagelse er interessen for det danske mindretal i moderlandet stigende, og denne chance bør vi udnytte for at udvide kendskabet af mindretallet i den danske befolkning.

Med SSF som tovholder besluttede et enigt Samråd at søge projektmidler til oplysningsindsatsen hos Sydslesvigudvalget. Sydslesvigudvalget bevilgede for tre år ialt 2 millioner kroner med den betingelse, at et professionelt rådgivningsfirma skulle se på Samrådets eget forslag til oplysningsarbejdet.

Samrådet blev enig om at udvælge et af de tre pr-virksomheder, som havde søgt om opgaven. For Samrådet var det vigtigt, at der udover midlerne til rådgivningsfirmaet også er penge nok for at få gangsat oplysningsstrategien i de næste 2-3 år. Det er afgørende for mindretallets fremtid, at Sydslesvig

igen kommer på dagsordenen i Danmark og i det danske folks bevidsthed.

SYDSLESVIGTING

SSFs landsmøde havde i november 2012 opfordret Samrådet til at drøfte mulighederne for at etablere et såkaldt "Sydslesvigting" som et forum, hvor

væsentlige emner af betydning for det danske mindretal kan drøftes af alle medlemmer af det danske mindretal.

Derfor nedsatte Samrådet en arbejdsgruppe med repræsentanter fra alle sydslesvigske organisationer, der skal undersøge rammerne for et Sydslesvigting. Et forslag er under udarbejdelse.

DSH - Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig – tilsluttet SSF:

Tiderne har forandret sig

Af formand Karen Scheew

Tiderne har forandret sig i løbet af de sidste årtier. Sammenslutningen af de forskellige husmoderforeninger her i Sydslesvig fandt sted den 12.3.1948. Det er nu 65 år siden.

2008 skiftede vi navn ligesom i Danmark til Aktive Kvinder og fik et nyt logo "DSH -Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig". DSH står for De Sydslesvigske Husmoderforeninger.

Gennemsnitsalderen på vore trofaste medlemmer er højt, og vi skrumper hen ad vejen. Men vi har stadig godt og vel 600 medlemmer. Vi ønsker at få fat i de yngre og vise os mere i samfundet. Derfor er vi nu i fuld gang med at oprette vores hjemmeside.

Vi er spredt rundt omkring i de forskellige byer i Sydslesvig og på øerne Før og Sild.

DSH - Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig har repræsentanter i forskellige organisationer:

I Sundhedsrådet Karin Becker, Ruth Fink og Karen Scheew (medlem i Dansk Sundhedstjenestes forretningsudvalg), i Folkevirke København Tove Hinriksen (medlem i forretningsudvalget), i Landesfrauenrat Kiel Karin

Becker og Margrid Jensen, og i Voksenundervisningen Erika Jentzen og Birte Hansen.

2012

Grundet sygdom havde vi desværre kun artiklen om vores tur til Dresden i 2011 med i Årbogen 2012.

Med kredsen havde vi to flotte arrangementer i 2012.

På vores sommerudflugt tog vi med færgen fra Dagebøl/ Dagebüll til øen Før, hvor vi kiggede på udstillingen "Hæklede koralrev" på "Museum Kunst der Westküste" i Alkersum. Bagefter hørte vi om Før's historie gennem århundreder, hyggede os sammen med vores medlemmer på Før og havde mulighed for at se på Vyk Danske Skole. (Foto: privat)

Vores årlige informationstur i oktober gik til Sønderborg, hvor vi fik en fantastisk guidet bytur gennem Sønderborg og Dybbøl. Bagefter så vi på det lille flotte sygehusemuseum med gamle redskaber, som pensionerede læger engang var gået i gang med at samle sammen – fx en "rædselsfuld" fødestol.

2013

I marts 2013 havde vi et weekendophold på Christianslyst. Jan Bahr fortalte om Dansk Sundhedstjeneste i Sydslesvig. Om aftenen hyggede vi os, og undertegnede fortalte om sin 800 km lange vandretur på Jakobsvejen i Spanien fra Saint Jean Pied de Port i Pyrenæerne til Santiago de Compostella. Den næste morgen gjorde Tove Hinriksen rede for Aktive Kvinders hjemmeside, der nu skal oprettes, og undertegnede fortalte om sit frivillige arbejde indenfor ambulansetjeneste på Katharinen Hospiz am Park i Flensburg.

På vores generalforsamling i marts fik vi en ny bestyrelse:

Formand Karen Scheew, Flensburg, bisiddere Renate Petersen, Egerneførde, Karin Becker, Slesvig, suppleanter Erika Jentzen, Flensburg, Regina Walter, Slesvig, revisorer Inge Moritz, Traute Zilch, begge Slesvig.

Ikke på valg stod kasserer Tove Hinriksen, Slesvig, næstformand Ulrike Strelow, Rendsborg.

Vores informationstur i år gik til Sverige. Den 3. oktober tog vi med færgen fra Frederikshavn til Göteborg. Her fik vi en guidet bytur. Næste dag besøgte vi Ekelund Linnevåveriet i Horred. Derefter fortsattes langs vestkysten og den svenske skærgård. Den 5. oktober kørte vi via Helsingborg, hvor vi så på slottet Sofiero, til Malmö. Efter en guidet bytur gennem Malmö gik turen hjemad den 6. oktober over Øresund og Storebæltbroen.

Vore foreninger i Sydslesvig har deres eget program. Alle medlemmer har

Bestyrelsen, f.v. Karin Becker, Inge Moritz, Renate Petersen, Erika Jentzen, Tove Hinriksen, Regina Walter, Karen Scheew, Traute Zilch – Ulrike Strelow mangler. (Foto: privat)

mulighed for at deltage til de forskellige arrangementer rundt omkring som fx madlavning, udflugter, foredrag og museumsbesøg.

DSH Aktive Kvinder i Flensborgs sommerudflugt 2013 gik til Åbenrå. Der var mulighed for at se på den gamle bydel med Sct. Nicolai Kirken, Vægterpladsen m.m. og de mange skulpturer rundt omkring. Fra Kulturhistorisk Museum gik turen til Jakob Michelses Gård, der havde åben bageweekend. Til kaffen i de gamle stuer blev der serveret brød og kager fra det gamle ovnhus fra 1876. (Fotos: privat)

Et hus for alle

Af leder Sarah Keppler

Aktivitetshuset er det danske mindretals kulturhus. Kulturhuse findes der i Danmark mange af. I paraplyorganisationen "Kulturhusene i Danmark" er 77 af dem organiseret, og de er vidt forskellige i både deres struktur, arbejde, bygninger og tilbud.

Det danske mindretals kulturhus i Flensborg - Aktivitetshuset - hører til de mindre huse og tilbyder værksteder, kurser og kulturprojekter. Tendensen i Danmark går hen til at lave kulturhuse - større, samle dem med biblioteker, museer, spillesteder eller teatre under et tag og udvikle dem til kulturelle centre i regionen. Med andre ord bliver kulturhusene prestigeobjekter for en hel by eller region og lokker gæster, brugere, tilskuere og almindelige borgere med et bredt tilbud.

I den nærmeste fremtid er der tilsyneladende ingen planer om at lægge tilsvarende institutioner sammen under et tag i Flensborg. Aktivitetshuset har dets beliggenhed i det kreativ/ alternativ/ danske miljø rundt omkring Nørregade og på trods af den en gang imellem alt for lille bygning, hvor hverken spillested eller teatersal kan finde plads, nyder brugerne godt af hyggelige små lokaler, en smuk baggård og en næsten eventyrlig og hemmelig have.

Aktivitetshuset råder over syv værksteder. Alle brugere kan lave et kørekort til disse værksteder og så bruge dem til egne projekter og idéer. Men det er også muligt at få vejledninger til brug af musikøvelokalet, lydstudiet, atelieret, videoværkstedet, træ- og metalværkstedet, trykkeriet eller IT-værkstedet. Musikøvelokalet er det værksted, der bliver brugt mest i Aktivitetshuset. I 2012 var det 1878 brugere, der

Fra projektet Sommerunger.

nød godt af det lille lokale og kunne øve deres musikalske talent. Men også atelieret og trykkeriet er der med 570-620 brugere i sidste år rigtig gang i.

Aktivitetshusets kursustilbud sætter sig sammen af kurser inden for områderne atelier (kreativ-håndværk som pileflet, malekurser, glaskurser, sykurser), mad (madlavningskurser, chokoladekurser), træ og metal (billedindramning, slibe knive, bygge lamper), trykkeriet (T-shirt-tryk, CS 6) og video & IT (seniorklub, iPad, pc-kurser, videokurser).

Kursusprogrammet udkommer to gange om året med et oplæg på 9.000 eksemplarer og har etableret sig til et efterspurgt tilbud med 536 kursister sidste år. Det er en stor udfordring at finde ud af, hvilke kursustilbud der kunne ramme efterspørgslen og behovet. Hvert kursusprogram er et nyt forsøg på at begejstre gamle og nye brugere af huset og lokke dem til at lave

noget nyt, opdage deres egen kreativitet og gå ind i en dannelsesproces, der kommer til at forandre dem og deres viden.

Kulturprojekterne er det sidste tilbud, Aktivitetshuset kommer med. Det er især Kooperationer med SdU, SSF, DCB og Volksbad, der fører til en række musikprojekter som Dockyard festivalen eller New Stars Contest. Men også projektet Sommerunger er en stor hit og Julerock må jo heller ikke mangle som afslutning på året, der gik.

I det hele taget har Aktivitetshuset et overraskende stort brugerantal, der sætter sig sammen af både værkstedsbrugere, kursister, gæster til rundvisninger, oplæg, receptioner m.m., brugere af mødelokaler og almindelige brugere, der gerne vil drikke en kop kaffe et hyggeligt sted, hvor man kan slappe af.

I alt var det i 2012 16.845 brugere,

Fra Dockyard Festivalen.

der nød godt af Aktivitetshusets tilbud og var med til at sætte præg på deres kulturhus.

Til trods for dette store antal brugere og til trods for at Aktivitetshuset allerede er 23 år gammel, er der stadig personer inden for det danske mindretal, der ikke kender til Aktivitetshuset og i værste tilfælde aldrig har hørt om det.

Aktivitetshuset – et hus for alle! Det danske mindretal har sit eget kulturhus, hvor der er plads til alle, til kreativitet, til sjove oplevelser, til kritiske diskussioner og skøre idéer. Vi er her for alle og det er alle, der er velkommen til at bruge huset og give en indsats til at det bliver deres hus.

Velkommen!

Pluk fra New Stars Contest, kurser i pileflet, portrætmaleri, påskepynt i glas. (Alle fotos: Aktivitetshuset)

For børn i Bangladesh

Ved formand Morten Mortensen

Uddannelse er vejen til en bedre fremtid. Derfor er det vigtigt at støtte skolearbejdet i den fattige del af verden.

Denne erkendelse fik i 1981 elever på Gustav Johannsen-Skolen og deres lærer Walter Lorenzen til at skaffe penge, så der kunne bygges en kostskole i Bangladesh i landsbyen Saraswatipur i den nordlige del af landet.

Kostskolen blev bygget og har plads til ca. 80 kostlever og 40 elever fra lokalområdet, som bor hjemme. Kosteleverne kommer fortrinsvis fra fattige hjem, og skolen har givet mange børn muligheden for et bedre liv. Der er stadig god brug for skolen, som er med til at give børnene selvværd og hjælpe dem med at udnytte deres evner.

Skolen kan ikke undvære støtte udefra. Derfor oprettedes "Dansk Santalmission, initiativgruppen i Sydslesvig", som i mellemtiden har ændret navnet til "Bangladesh-kreds – Danmission i Sydslesvig". En navneændring, der skyldes, at Dansk Santalmission i mellemtiden er blevet til Danmission.

Bangladesh-kredsen har i årenes løb på forskellig vis skaffet penge til drift af kostskolen. Først og fremmest har den formidlet penge fra en kreds af "faddere", som har tegnet sig for at give et månedligt beløb.

Et andet initiativ var åbningen af genbrugsbutikken "Bangla Shop", som drives i samarbejde med Flensborg Y's Men's Klub. Bangladesh-kredsen prøver også at formidle information om Bangladesh og arbejdet derude ved to årlige møder og ved at tilbyde sig til skoler og menigheder.

EFTERLYSER FADDERE

Bangladesh-kredsen efterlyser stedse nye faddere. Som tiden går, er der nogle, som dør eller flytter væk fra Sydslesvig. Derfor søges nye givere, som vil give 15 eller 25 euro om måneden. Der udstedes Spendenbescheinigung for gaverne.

Det gælder også engangsbetøb, som indbetales til Union Bank (BLZ 21520100), konto 10154.

Der søges endvidere hjælpere til i genbrugsbutikken.

Nærmere oplysning kan fås hos Morten Mortensen tlf. 0461 1609 8686 mail morten.mortensen59@gmail.com, eller Hedi Lorenzen, 0045 7467 6420, hedilo@mail.dk.

Bangladesh-kredsen glæder sig over at kunne hjælpe børn i Bangladesh.

Vort motto er, at "ingen kan hjælpe alle, men alle kan hjælpe nogen".

Det er interessant at følge udviklingen i en af verdens fattigste lande, som er på vej frem. For år tilbage kaldte man situationen i Bangladesh for håbløs, men de sidste år er udviklingen gået hurtigt. Der er håb.

Alligevel er der lang vej endnu, så der er brug for alle, der vil hjælpe til.

Uddannelse er vejen til en bedre fremtid for alle børn, også i Bangladesh. (Foto: privat)

Mange fremmødte og filmperler

Af Brita Hecker

2013 har igen været et godt år for Biffen, med rigtig mange fremmødte og mange gode filmperler.

I foråret viste Biffen Lone Scherfigs "Samme dag næste år" efter bestsellerromanen af samme navn, Susanne Biers store publikumshit "Den skaldede frisør", "Kappingen" af Tobias Lindholm samt den svenske film "Beyond" instrueret af Pernilla August.

Som sædvanlig bød Biffen på ost og rødvin, samt et film-fagligt intro, og som sædvanlig var alle film velbesøgte. Dog skete der noget lidt usædvanlig, da Biffen-holdet kom i tekniske vanskeligheder til Susanne Biers film "Den skaldede frisør". Teknikken fungerede ikke optimalt: farverne på projektøren manglede simpelthen. Så filmoperatørerne måtte opgive trods ihærdige forsøg og - efter en halv times forsinkelse - vise filmen uden farver.

Biffen lovede dog en ekstra forestilling med filmen på et senere tidspunkt, når fejlen var udredt. De fleste blev og så filmen i sort/hvid - og det var en næsten fellini'sk oplevelse, hvilket set i betragtning af, at det var en fejl - klædte filmen godt, da den udspillede sig

ved den italienske middelhavskyst.

Små 14 dage inviterede Biffen til et gensyn af filmen - med farver - som den skulle være. Og en del kom igen - og så den en ekstra gang.

Efterårets fire regulære film var "Jagten" af Thomas Vinterberg, den norske film "Kon-Tiki" af Joachim Rønning/Esben Sandberg, den svenske film "Hypnotisøren" af Lasse Hallström og "Marie Krøyer" af Bille August.

"Årets udenlandske filmperle", som Biffen for første gang præsenterede for publikum sidste år, var i år Michael Hanekes film "Amour", der har fået en regn af store internationale filmpriser.

Sidst på sommeren har arbejdsgruppen måtte sige farvel til sit mangeårige medlem Sten Haarløv, præst ved Ansgar Kirken i Flensborg, som tiltrådte et nyt præsteembede i Løgumkloster og fraflyttede Sydslesvig. Sten har bidraget med mange gode filmideer, da han er yderst velorienteret om danske og nordiske film. Stor tak til Sten.

Alt i alt atter engang en succesfuld filmsæson i Biffen med et publikum, der trofast holder fast og går meget op i filmkultur.

Fra programheftet efteråret 2012.

Foreningen har en mission

Af formand Jørgen Peter Weis

Den selskabelige forening "Borgerforeningen", der blev grundlagt i 1837, har fortsat en mission. Foreningen har endog kunnet sætte sit præg på historien og samtidigt holdes det danske sprog i hævd.

Borgerforeningen har i dag ca. 220 medlemmer og fremmødet til de 8 årlige arrangementer ligger på mellem 50 og 75 personer. Foreningens demografiske sammensætning taget i betragtning, må det siges at være ganske flot.

Foreningens hovedgeneralforsamling finder altid sted i oktober, hvor undertegnede sidste år blev valgt som formand.

Da taleren denne aften udeblev, udfyldte undertegnede den åbne tid med et lille indlæg om sit virke i den danske udenrigstjeneste.

Traditionen tro, var der grønkåls-spisning i november, hvor vi havde to spændende indlæg fra generaldirektøren i Danmarks Radio, Marie Rørbye Rønn, og fra Inger Bach, direktør i DR Danmark, nu også DR-etikchef. Medlemmerne var engagerede, og de to gæster besvarede alle spørgsmålne.

I januar 2013, holdt generalkonsul Henrik Becker Christensen nytårstalen, hvor han med et tilbageblik på året, der gik, samtidig gav et bud på det kommende år.

I februar var taleren Siegfried Matlok, dengang endnu chefredaktør på

Der Nordschleswiger i Åbenrå. Han holdt et indlæg om dansk-tysk fortid, nutid og fremtid.

Mødet blev en stor succes, ligesom mødet i marts blev det, med ceremonimester og kammerherre Christian Eugen-Olsen, som var ansat ved hoffet i København fra 1990 til 2012. Ceremonimesteren fortalte om sine oplevelser med de store begivenheder i den danske kongefamilie.

Dronningens fødselsdag den 16 april var traditionen tro arrangeret på Dansk Pleje- og Ældrecenter i Flensborg.

Undertegnede holdt et indlæg om sine oplevelser med den danske kongefamilie i udlandet i forbindelse med sine udstationeringer som diplomat.

I maj havde foreningen en spændende udflugt til et naturmælk-mejeriet i Tinglev, hvor vi fik lejlighed til at se mejeriet i drift og høre om dets arbejde og ejerforhold.

Juni-mødet var i Møgeltønder, i år tilrettelagt af Frederiksklubben i Åbenrå. Fællesarrangementet finder altid sted i juni, hvor Frederiksklubben og Borgerforeningen skiftes til at stå for mødets udformning.

Turen til Møgeltønder bød på fælles-spisning på slotskroen i Møgeltønder, ligesom man fik en rundvisning i kirken og Slotsparken.

Det er Borgerforeningens målsætning at tiltrække nye yngre medlemmer.

Lav rente et problem

Af forretningsfører Walter Jensen

Det årlige fællesmøde for bestyrelse og tilsynsråd i Gaardejer Christian Lassens Mindefond blev traditionen tro afholdt på Christian Lassens fødselsdag den 8. juli i år.

Deltagerne mødtes på Medelby kirkegård for at mindes Christian Lassen og tidligere medlem af tilsynsrådet Ernst Meyer.

Under ledelse af tilsynsrådets formand Hans Uwe Axen blev mødet gennemført i Jarlund på landbrugsmuseet.

De til rådighed stående midler fra

sidste års renteindtægter bliver til 100% tilført det kulturelle arbejde i landbrugsmuseet. Den uforandret historisk lave rente medfører, at stiftelsen også i overskuelig fremtid ikke ser mulighed for at tilgodese ønsker om støtte - udover nævnte til museet, hvilket er fastlagt i statutterne.

Denne yderst utilfredsstillende situation vil først ændre sig med stigende renter for sikre anbringelser af kapital.

Christian Lassens Minde Museum:

Nyt udstillingsrum godt modtaget

Det nye udstillingsrum i gennemkørslen er blevet godt modtaget af gæsterne. Dette rum er en berigelse for museet og giver os mod til at fortsætte med udvidelsen. Planen er, at vi i de kommende år vil gå igang med at investere i avlsbygningen, så at også de på ejendommen brugte landbrugsmaskiner og redskaber kan vises frem i en passende ramme.

I 2012 kunne vi hilse på 85 grupper med ialt 1.369 personer, og siden marts 2013 og frem til sidst i juli har 52 grupper med ca. 1.100 gæster ønsket en aftale om rundvisning i museet.

Vor åbningstid om torsdagen fra kl. 9 til 12 viser, at der er voksende interesse i at aflægge dette danskprægede familiemuseum et besøg. Der kommer gæster både fra Tyskland og Danmark. Det er især foreninger, der kommer

med bus for at blive orienteret om museets historie og videre udvikling.

Vi annoncerer fortsat i en folder, som udgives af „Arbeitsgemeinschaft volkskundlicher Sammlungen des Kreises Schleswig-Flensburg“, og vi deltager også fra tid til anden i deres kulturelle arrangementer i landsdelen. Foreningen har også været på besøg i Christian Lassens Minde Museum.

For at gøre museet mere kendt er vi også med i folderen „Grænseruten“, som udgives en gang årligt. På vor hjemmeside gør vi opmærksom på arrangementer og åbenthus-møder, som viser stigende interesse.

I „Flensburger Tageblatt“ er der i 2012 flere gange blevet berettet om vort museum. Dette har bidraget til at øge kendskabet til og interessen for museet.

På dette sted skal der lyde en stor tak til de personer, som igen har ydet en indsats både ved organisation og

gennemførelsen af åbenthus-møderne eller som guide ved gruppebesøg.

Fra museet i Jar(de)lund. (Fotos: privat)

Dansk kulturarv – digital og på film

Af bibliotekar/ kommunikationsmedarbejder Rita Jakobsen

Biblioteksåret 2013 har som foregående år været præget af en lang række aktiviteter og tilbud for brugere i alle aldre. Foredrag, film, fester – litteratur, udstillinger, koncerter og meget mere.

Men i 2013 er der tre begivenheder, som i den grad og positivt har præget bibliotekets hverdag. Ved hjælp af den nyeste teknologi er biblioteket i færd med at fremtidssikre og tilgængeliggøre den danske kulturarv.

Det handler om digitalisering af de historiske samlinger: Den Boghistoriske Samling i Den Slesvigske Samling og samtlige årgange af Flensborg Avis (1869-) samt Studieafdelingen & Arkivets store dokumentarfilmprojekt om det danske mindretal, der kulminerer i 2014 – 150-året for slaget på Dybbøl i 1864.

OPLYSNINGSINDSATS

Sydslesvigudvalget bevilger hvert år projekttilskud til udvalgte projekter i Sydslesvig. I 2013 har Sydslesvigudvalget lagt særlig vægt på, at projekterne skulle bidrage til en oplysningsindsats rettet mod Danmark. En indsats med moderne teknologi og kommunikationsplatforme både til den almene yngre befolkning samt undervisnings- og uddannelsessektoren.

Biblioteket var så heldig at kunne tegne sig for to projekter, der blev tildelt projektmidler, samt et tredje i samarbejde med Flensborg Avis. Takket være en samlet bevilling på ca. 5,5 mill. kr. kunne de tre ovennævnte ønskeprojekter sættes på skinner.

ÅBNES FOR VERDEN

I biblioteksverdenen er der i disse år et massivt fokus på digitalisering, og hvordan man kan tilgængeliggøre og hermed udbrede information, viden og litteratur på andre platforme end de traditionelle trykte. Inden for visse medier er der tale om ikke mindre en revolution.

Det sker, når en bog fra f.eks. 1650 går fra en hengemt støvet tilværelse i et aflåst bogskab til at blive digitaliseret og herefter blive tilgængelig for hele verdens befolkning – eneste forudsætning er en internetadgang.

DEN BOGHISTORISKE SAMLING

Den Boghistoriske Samling udgør p.t. over 650 værker fra mellem 1591 og 1880, som opbevares i et særligt klimaskab. Selvom bøgerne er skrøbelige, har der dog altid været mulighed for at se dem på bibliotekets og andre bibliotekers læsesal.

Digitaliseringen begyndte så småt allerede i 2012. Takket være fondsmidler blev to af samlingens absolutte juveler fra hhv. 1652 og 1763 digitaliseret. Med projektmidlerne fra Sydslesvigudvalget har Den Slesvigske Samling taget et

Scanneroperatør Marco Petersen i digitaliseringsværkstedet. (Foto: DCB)

kvantespring i digitaliseringsprocessen, da nu alle værker kan blive digitaliseret.

Et lokale i Den Slesvigske Samling er blevet indrettet med et avanceret digitaliserings- og scanningsudstyr, og Marco Petersen, som studerer historie, er ansat som scanneroperatør i en midlertidig stilling. Hver dag øges antallet af nye 'gamle' bøger, som kan ses på internettet og i bibliotek.dk. Med et par klik er man helt inde i selve bogen og ved hjælp af ocr-scanning, som er den metode, som biblioteket benytter, er det muligt at foretage ord-søgninger i f.eks. gotisk skrift. Selve digitaliseringen og ocr-scanningen forventes afsluttet primo 2014.

DIGITALISERING AF AVISEN

I mange år har der ligget tykke indbundne årgange af Flensborg Avis i kælderen under Flensborg Bibliotek. Hvert år kom der nye til og de fyldte efterhånden adskillige reolmeter og fæles for dem alle: "kun til gennemsyn på bibliotekets læsesal" - kopiering og ud-lån var desværre ikke en mulighed.

Som projektholder søgte Flensborg Avis projektmidler for - i samarbejde med biblioteket - at få digitaliseret alle årgange af avisen. Alle de indbundne aviser med rundt regnet 400.000 sider, blev i maj bragt til Schweiz, hvor de nu er ved at blive ocr-scannet på samme måde som Den Boghistoriske Samling.

Digitaliseringen bliver en stor fordel for brugerne. Alt kan læses på nettet - også på smartphones og tablets. Desuden slipper folk for at skulle pløje sig igennem de u håndterlige mikrofilm-ruller eller de indbundne årgangsbindinger. Den helt åbenlyse fordel er, at man fremover kan søge på emne eller ord.

DOKUMENTARFILM

Siden januar 2013 har Studiefællesskabet & Arkivet været i gang med at realisere

dokumentarfilm-projektet om det danske mindretal.

Filmproducent Lars Feldballe Petersen og dokumentarfilm-instruktør Mads Kamp Thulstrup står for at lave filmen, og de har hen over foråret og sommeren været talrige gange i Sydslesvig for at filme.

Projektet skrider planmæssigt frem. Der er udvalgt nogle mennesker fra mindretallet, der fortæller om deres liv som dansksindede sydslesvigere. Men der er ikke blot tale om "talende hoveder", idet interviews og udtalelser i høj grad sker i forbindelse med offentlige arrangementer, møder m.m.

Mange vil have oplevet Lars og Mads under valgkampen eller til årsmødet, hvor de løb rundt med kameraer og mikrofoner for at følge begivenhederne.

MINDRETALLET I UNDERVISNINGEN

Dokumentarfilmen er rettet mod den danske befolkning, og det er meningen, at den skal vises på DR-TV i løbet af foråret 2014. Håbet er også, at den senere kan blive vist på tysk TV.

Desuden er det et sigte med filmen, at den frit skal kunne benyttes i forbindelse med undervisningen i folkeskolens ældste klasser og på ungdomsuddannelserne.

I den sammenhæng er vi ved at udvikle digitalt undervisningsmateriale i tæt samarbejde med Mette Marie Tornfeldt, der er ansat af Lars Feldballe til at stå for dette.

I fællesskab er der udvalgt en række tematiske og kronologiske emneområder, som arkivets medarbejdere nu er ved at finde velegnede kilder til fra arkivet. Det er for eksempel film, billeder, dagbøger og breve, som lægges ud på en nyudviklet web-plattform, der kommer til at hedde www.mindretallet.dk. Plattformen er klar i løbet af første halvår 2014. I de følgende år vil der

blive videreudviklet på nyt digitalt undervisningsmateriale og fortsat blive uploadet flere digitale kilder til denne platform.

I foråret udstilledes verdens bedste børnebogsillustrationer på Flensborg Bibliotek: »Bibiana« var en fortryllende udstilling af 101 illustrationer og fortællinger, som bestod af helt unikke værker fra Børnebogsillustrations-Biennalen i Bratislava. Det er i Bibiana – House of Art for Children, Bratislava, de fineste internationale priser indenfor børnebogsillustrationer bliver uddelt, og det er blot anden gang nogensinde, disse illustrationer blev vist udenfor Slovakiet – først i København og siden i Flensborg.

DANSK KIRKE I SYDSLESVIG:

På folkekirkelig vis

Af provst Viggo Jacobsen

Dansk Kirke i Sydslesvig er et forbund af danske menigheder i Sydslesvig. Forbundets formål er at fremme dansk

folkekirkeligt arbejde. Vi bør med jævne mellemrum besinde os på, hvad det vil sige. Besinde os på, hvad der ligger i den formulering.

Under henvisning til §66 i Danmarks

Fra VIP-bordet på kirkedagen 2013 på A.P. Møller Skolen i Slesvig. (Foto: privat)

Grundlov, hvor der står: "Folkekirken forfatning ordnes ved lov", har den danske regering nedsat et udvalg, der skal komme med et "forslag til en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken med en klar ansvarsfordeling for økonomiske og indholdsmæssige forhold".

SYNODE

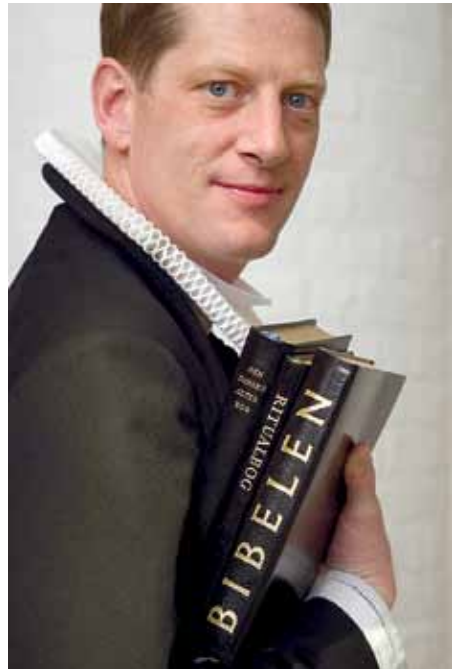
Udvalget har arbejdet et stykke tid. Nogle frygter, andre ser frem til, at der udvikles en struktur med en overordnet synode i stil med, hvad vi kender fra vores tyske søsterkirke. Det er før blevet påstået, at vores kirkedag er en synode.

Vedtægtsmæssigt er den Dansk Kirke i Sydslesvigs højeste organ; men vi har ikke tradition for at vedtage hverken resolutioner eller stemme om politiske tilkendegivelser eller demonstrationer. Derfor er vi flere, der har protesteret, når kirkedagen er blevet kaldt en synode. Vi er jo nødt til at skele til den lokale kontekst, hvor den tyske evangelisk-lutherske kirke har synoder på forskellige niveauer, og hvorfra der med jævne mellemrum kommer udtalelser, der rækker langt ind i det politiske felt.

Det nedsatte udvalg skal komme med et forslag. Spændende bliver det. Udvalget er bredt sammensat, så 100% enighed opnås næppe; men regering og Folketing kan måske finde på at vedtage en flertalsindstilling.

Hovedpunkterne i udvalgsarbejdet er kirkens indre anliggender og folkekirkens fælles økonomi. Umiddelbart er sigtet sikkert også at komme væk fra situationen, hvor minister, regering og Folketinget er initiativtager til lovændringer og lovgiver.

I en tid hvor det ikke længere er en selvfølge, at medlemmer af Folketinget også er medlemmer af folkekirken, kan tanken vel ikke være fremmed for ret mange, at det er naturligt, at beslut-

Pastor Jacob Ørsted, Helligåndskirken i Flensborg, opstillede til bispevalget i forsommeren 2013 i Haderslev Stift, men det var Marianne Christiansen fra Løgumkloster der blev valgt til ny biskop – uden at menighederne i Sydslesvig kunne stemme. (Foto: Gertrud Termansen)

ningskompetencen rækkes til folkekirkens medlemmer.

Om det sker og hvordan? Om der kan opnås enighed? Det vil tiden vise.

VORES MANGLENDE INDFLYDELSE

Der bør helt klar rettes op på misforhold, hvad indflydelse angår. Det blev vi gjort tydeligt opmærksomme på ved den afsluttede bispevalgkamp. Det er blevet fastlagt ved kongelig resolution, at biskoppen over Haderslev Stift også er den tilsynsførende biskop med henblik på de danske præster og menigheder i Sydslesvig. Men den kendsgerning var der ikke blevet fulgt op på med nye lovinitiativer med henblik på lovgivningen om valg af biskop.

Straks efter kirkedagen i fjor har fremtrædende politikere med kirkeudvalgets formand Karen Klint i spidsen protesteret mod vores manglende indflydelse.

Den afgående biskop Niels H. Arendt har protesteret. Danske Sømands- og Udlandskirker har protesteret. Kirkerådet og andre med. Men lige lidt hjalp det.

Argumenter imod at give os stemmeret og ret til at være stillere har bl.a. været, at man ønsker at se på balancen i indflydelsen mellem landsogne og bysogne. Efter den nuværende lovgivning har landsogne forholdsmæssigt større indflydelse end bysogne. Og så ønskede man ikke at dispensere i den aktuelle situation, idet man derved risikerede at forrykke balancen yderligere.

Endvidere er afslaget begrundet med, at "præsterne og menighederne i Sydslesvig aldrig tidligere har haft indflydelse på, hvem der skulle vælges som biskopper i folkekirken".

Det er kirkerådets håb og forventning, at der så snart som muligt rettes op på dette misforhold gennem lovgivning.

KIRKERÅDSARBEJDET

Kirkerådet har arbejdet med begrænset besætning siden efteråret 2012, idet pastor Anita Esbjørn, der trådte

ind som fast medlem efter pastor Lotte Heftyes flytning til Danmark, først var sygemeldt og siden søgte og fik bevilget orlov fra 1. december. Der har ikke været afholdt suppleringsvalg i kredsen.

STRUKTURUDVALGET

DSUK er præsternes arbejdsgiver, og det er i sidste ende DSUKs bestyrelse, der opretter og nedlægger embeder; men der er hen over rækken af samarbejdende led - fra kirkeråd, via DKS-udvalg til DSUKs bestyrelse - enighed om, at der bør komme et udspil fra kirkerådet. Og det står kirkerådsmedlemmerne klart, at det bliver en øvelse, der skal tages op med jævne mellemrum, idet vi på den måde kan agere i forhold til tendenser og udvikling.

Nogle af udvalgets konklusioner er omsat. Her tænkes på situationen i Sporskifte.

Det er ingen hemmelighed, at styrelsen for Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger ikke ønskede at fortsætte samvirket med DKS vedr. MBU-konsulenten efter et personskift. Så derfor har det problemfelt naturligvis også været inddraget i strukturdrøftelserne.

Endvidere har de tre menigheder i Treja, Slesvig-Frederiksberg og Slesvig-Ansgar på forårets ekstraordinære

Til landsmøde i DSUK i Nyborg. (Foto: Bo)

Sporskifte menighed i Flensborg møder MBU-konsulent Thomas Hougesen, som de gerne vil have – og får – som præst. For bordenden: Menighedsrådsformand Kay von Eitzen og daværende biskop Niels H. Arendt (Foto: privat)

og ordinære generalforsamlinger reageret på udspillet ved at vedtage en fusion med virkning fra 1. januar 2014. Her er det så meningen, at der fremadrettet ikke længere er 200% præstedækning i dette samlede område, men 150%, hvortil så skal lægges en 50% MBU-konsulentfunktion med særligt henblik på det religionspædagogiske område.

FORHOLDETTIL DSUK

For nogle år siden blev det besluttet, at DKS har ret til selv at vælge et medlem til bestyrelsen for DSUK. Den post har A.P. Møller-Skolens rektor Jørgen Kühl varetaget i et par valgperioder men ønskede ikke at blive genvalgt på dette års kirkedag.

I kirkerådet har vi været taknemmelige over, at Jørgen Kühl ville varetage posten og være med til at sikre DSUKs bestyrelsesmedlemmer den brede orientering om vores aktuelle situation og udfordringer samt en stillingtagen til

DSUKs virkelighed, som den ser ud fra vores landsdel. Der skal derfor lyde en stor tak fra kirkerådet for indsatsen.

Kirkedagen har valgt Peter Lynggaard Jacobsen til at varetage denne vigtige post fremadrettet.

EMBEDSSAGER

Vores tilsynsførende biskop siden 2007, Niels Henrik Arendt valgte at holde som biskop over Haderslev Stift pr. 15. marts. Derfor inviterede DKS til afskeds gudstjeneste og samvær den 17. februar.

Det blev en hjertelig afskedsdag præget af taknemmelighed over de gode relationer, biskoppen havde bygget op til kirke- og folkeliv syd for grænsen samt med en tydelig markering af de værdifulde bånd, der også er skabt til Nordkirche.

Lyksborg: Pastor Lotte Heftye fik nyt embede i Ålborg Stift efter sommerferien.

Midtangel: Pastor Anita Esbjørn søg-

Pastor Ruben Fønsbo (bagest) begyndte sin tjeneste i Lyksborg 1. april og blev ordineret i forbindelse med biskoppens afskedsgudstjeneste. Det blev en historisk ordination, idet biskop Gothart Magaard (t.h.), Slesvig, medvirkede ved ordinationshandlingen. På billedet endvidere: biskop Niels H. Arendt (t.v.) og provst Viggo Jacobsen (bagest t.v.). (Foto: privat)

te og fik bevilget et års orlov med virkning fra 1. december. DSUK ansatte pastor Merete Raben for et år i Midtangel.

Slesvig-Ansgar: Pastor Paul Møllers kontrakt er blevet forlænget med 1 år fra februar 2013.

I Flensborg-Sporskifte var menighedsmedlemmerne blevet inviteret til et møde den 10. december 2012, idet menighedsrådet bad om menighedens opbakning til deres ønske om at kåre MBU-konsulent Thomas Hougesen som menighedens præst.

Mange i menigheden havde i forvejen et stort kendskab til ham, idet han havde taget sig af konfirmandundervisningen over længere perioder.

Biskop Niels Henrik Arendt forklarede på mødet om reglerne for kåring. Thomas Hougesen fik lejlighed til at præsentere sig og sine tanker om præstegerningen, og forsamlingen havde, inden man gik over til afstemningen, lejlighed til at stille spørgsmål. Der var fuld opbakning til menighedsrådets indstilling.

DSUK valgte at følge menigheden, og Thomas Hougesen blev ordineret i Helligåndskirken den 20. januar. Pastor Thomas Hougesen begyndte tjenesten som præst i Sporskifte pr. 1. april på kvote 50 og fortsætter desuden virket som konsulent for Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde. Også her med 50%.

Samme dag som Thomas Hougesen

Provst Viggo Jacobsen t.h. indsætter Thomas Hougesen t.v. i dennes nye embede i Sporskifte. Hougesen er præst på deltid, idet han fortsætter som MBU-konsulent ligeledes på deltid. (Foto: privat)

blev ordineret, blev der taget afsked med pastor Jørgen Holm i Læk. Rigtig mange menighedsmedlemmer og repræsentanter fra foreningslivet og kolleger var mødt frem for at sige farvel. Jørgen Holm har været i Sydslesvig siden december 1989, hvor han kom til Sct. Hans i Flensborg og seks år senere til Læk.

TAL FRA MENIGHEDERNE

Vi kan registrere en begrænset medlemsfremgang fra 6284 medlemmer i 2011 til 6290 i 2012. Med henblik på konfirmander og kirkelige handlinger, så blev 149 døbt i 2012 mod 166 året før. Antallet af konfirmander var det samme - 250 - de to seneste år. Kun 27 par valgte at modtage den kirkelige velsignelse af deres borgerligt indgåede ægteskab mod 40 i 2011. Præsterne begravede 85 medlemmer i 2012 mod 103 året før.

Der er registreret 36.864 kirkegængere ved 1.335 gudstjenester i 2012 mod 38.402 ved 1.344 gudstjenester i 2011. 13.922 modtog nadveren i 2012 mod 14.643 året før.

Hertil kommer 85 børnehave- og skolegudstjenester med 7.689 deltagere mod 102 med 8.004 deltagere i 2011.

MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE

Konsulenten har medvirket ved og arrangeret flere konfirmandlejr. Især den store årlige lejr på Christianslyst med ca. 110 deltagere er med til at bekræfte over for de unge, at det danske mindretals menigheder er levedygtige og rummer vilje til at inkludere deres årgange.

Her deltog også fem konfirmander fra menigheden omkring Den danske Sømandskirke i Hamborg.

I 2012 var det atter tid for "Jesus på Flensborghus". Der skal lyde en tak til SSF for benyttelse af bygningerne. I samarbejde med Dansk Skoleforenings

konsulent Kirsten la Cour, en lang række engagerede lærere og en stor del af præsterne lykkedes det at gennemføre projektet med deltagelse af over 800 skolebørn. Herved fik børnene arbejdet med og gennemlevet 8 centrale episoder og historier fra Jesu liv.

De kristne højtider giver anledninger til både "julevandring" og "påskevandring" i flere menigheder. Initiativer, hvor børnehave- og skolebørn fra en række danske institutioner får mulighed for at medvirke i de centrale begivenheder. I julevandring deltog således ca. 450 børn fra Sydslesvig.

Programmet tilbydes i forskellige udgaver. Som regel til få årgange, men i St. Vi danske Skole blev det til en påskevandring for hele skolen, ligesom forældre også var indbudt.

Det skønnes, at ca. 2300 børn og unge via konsulentens indsats sammen med frivillige har været i berøring med MBU og Dansk Kirke i Sydslesvig i 2012.

Med Thomas Hougesens ansættelse i Sporskifte rundes en tradition for samarbejde med SdU af. Den første konsulent blev ansat pr. 1. februar 1988. Der skal lyde en stor tak til for samarbejdet gennem de mange år, ikke mindst til SdUs administrative personale for støtte og opbakning.

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD

På SSFs landsmøde 2012 blev der fremsat et forslag om nedsættelse af et udvalg med sigte på undersøgelse af muligheder for etablering af et Sydslesvig-ting.

Kirkerådet har af flere grunde ikke ønsket at fremme dette tiltag. En af begrundelserne er, at det bliver svært at skaffe afklaring om det grundlæggende: Stemmeret til dette ting. Og når dette næppe kan afklares, hvor er så den afgørende forskel til Samrådet, hvor medlemmerne er valgt til at re-

præsentere de enkelte organisationer.

Desuden er de respektive foreninger med hver deres råd eller styrelse grundlæggende ansvarlige for egne arbejdsfelter.

Tillad spørgsmålet: Er der da ikke noget smukt, inspirerende, livsbekræftende, oplivende og stærkt ved, at det danske Sydslesvig i den grad er organiseret nedefra?

Vi har en organisationsform, der sikrer, at interesserede medlemmer kan kaste deres talenter ind i lige den arbejdsgren, hvor disse rækker længst og gør mest gavn. Organisationsformen signalerer mere end tydeligt, at basisarbejdet er det primære.

FRA PRÆSTERNES BERETNINGER

Når den danske præst på Sild, Jon Hardon Hansen, runder årsberetningen af med at rette en tak til kirkekontoret, til arkitekten og til DSUK for opbakningen, så "medlemmerne fortsat har muligheden for at erfare gudstjenesten som den ugentlige begivenhed, der styrker den enkeltes bevidsthed om at være en del af et livsvigtigt kirkeligt dansk fællesskab i en ellers tysk domineret hverdag", ja, så indrammer han jo med de ord en stor del af formålet med det danske kirkelige virke i Sydslesvig.

Et gennemgående træk ved beretningerne er, at præsterne har forstået og har indrettet sig efter, at "præsteprofilen" er noget anderledes her i Sydslesvig end i folkekirken i almindelighed. At vilkår og forventninger er anderledes skyldes flere forhold. Bl.a. økonomi, antal ansatte, rammerne, struktur, afstande, identitetsbevidsthed og -opretholdelse samt flertalskulturens påvirkninger. Det skyldes nødvendigheden af det opsøgende virke bl.a. for helt basalt at sikre, at medlemmer af mindretallet ved, at der eksisterer danske menigheder. Det skyldes nødvendigheden af opbakning til og fra det øvrige institutions- og foreningsliv.

Det sidste fungerer ikke optimalt alle steder. Der kan f.eks. være uenighed om prioritering vedr. brug af forsamlingshuse. Hvad har førsteret: Foreningsbrug eller private hensyn?

Der er f.eks. i enkelte institutioner medarbejdere, som ikke ønsker egentligt samarbejde med menigheden eller præsten; men gennemgående støtter man hinanden, og præster og andre gode kræfter forstår at "navigere" og udnytte de givne muligheder til fremme af generel oplysning og menighedens liv og vækst.

Tilbuddet for minikonfirmander kan, som et par af præsterne er inde på, med god vilje fra alle parter indrettes, så det passer med børnenes transport fra skole og/eller i et samarbejde med religionslæreren tage afsæt i temaer, der passer til læseplanen for klassen.

FORMÅL, DELMÅL, MÅLOPNÅELSE

Menighedernes og DKS' formål er at arbejde på folkekirkelig vis. Alle medarbejdere bestræber sig vel på at arbejde for forkyndelsen af evangeliet og følge befalingen: at gå "hen og gør alle folkeslagene til mine (Jesu) disciple".

Set i det lys kan vi aldrig tale om målopnåelse, for den indsats lader sig ikke måle, ligesom vi aldrig bliver færdige.

Pastor Preben K. Mogensen, Flensborg Nord, var DSUKs udsendte i Thailand en måneds tid for at undersøge mulighederne for at oprette en kirke/ menighed dér. (Foto: Lars Salomonsen)

TAK

Den danske stat støtter det danske mindretal på en enestående måde. Uden denne støtte næppe nogen danske skoler eller børnehaver. Ingen Flensborg Avis, ingen fritidshjem, intet vidtfavnende dansk biblioteksarbejde. Ingen Dansk Sundhedstjeneste og slet ikke det righoldige danske kulturtilbud gennem SSF.

I Dansk Kirke i Sydslesvig kan vi heller ikke klare os uden de 14,8 mill. kr. (Finanslov 2013), som vi modtager fra kirkeministeriet via DSUK.

Dansksindede i Sydslesvig ser forhåbentlig, at gaven giver os talrige muligheder for at leve det danske ud. Gaven skænker rige muligheder for alt det, vi kan og vil.

Den bør også få lov til at stille spørgsmålet: Hvad kan jeg selv bidrage med ud fra egne vilkår?

Dansk Skoleforening for Sydslesvig:

Rigtig meget lykkedes

Af direktør Anders Molt Ipsen

Det er en stor glæde at kunne berette om et intensivt arbejdsår, der på mange områder har givet positive resulta-

ter. Således er rigtig meget lykkedes på de mange arbejdspladser i Skoleforeningens 55 daginstitutioner, 36 grundskoler, 9 fællesskoler, heraf to med gymnasial overbygning, 30 sko-

Læk Danske Børnehave har fået vuggestuepladser. (Foto: Daniel Dürkop)

Dansens dag er en begivenhed, mange institutioner deltager i, også som her i Husby. (Foto: Lars Salomonsen)

lefridtsordninger, Ladelund Ungdomsskole, Jaruplund Højskole, Center for Undervisningsmidler, Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, Centralforvaltningen, De Sydslesvigske Børns Ferierejser og Voksenundervisningen.

VUGGESTUER

Børnetallet i Skoleforeningens daginstitutioner er fortsat stabilt til trods for det faldende fødselstal i delstaten Slesvig-Holsten og var i 2013 oppe på 2223 børn i juni måned mod 2209 i juli 2012.

I 2012 kunne Skoleforeningen tilbyde i alt 170 pladser til børn i vuggestuealderen. For at leve op til udviklingen i det omgivende tyske samfund og opfylde målet om vuggestue- og dagplejetilbud til 35% af børnene i aldersgruppen 0-3 år vil der fremover være behov for yderligere 360 pladser. Skoleforeningen satser derfor på udbygningen af netop denne del af daginstitutionsområdet, og vi har til hensigt at oprette cirka 190 nye vuggestuepladser i løbet af 2013 og 2014.

SPROGLIG UDVIKLING I DAGINSTITUTIONERNE

Sproglig udvikling og sprogtilægnelse

har været et af de centrale indsatsområder for aktiviteterne på daginstitutionsområdet i 2012-2013. Obligatoriske sprogkurser for de nyansatte, uddannelsen af tre sprogvejledere og en bred vifte af sprogkurser og sprogprojekter tilgodeser den særlige kulturelle og tosprogede tilgang i Sydslesvig.

FLEKSIBEL INDSKOLING

Overalt er der en stigning i tilslutningen til Skoleforeningens aktivitetsområder.

Elevtallet er ved dette skoleårs begyndelse steget med 66 elever fra 5675 til 5741. Der er indskolet 52 flere elever end sidste år og antallet af nye elever i 1. klasse er dermed steget fra 534 i 2012 til 586 i 2013.

I mange af vores grundskoler er der fokus på indskolingsfasen. Undervisningsdifferentiering og individuel undervisning tilrettelægges og gennemføres således, at den enkelte elev tilgodeses, samtidig med at fællesskabets muligheder bevares. Omsætningsprocessen ledsages af faglige kurser og Skoleforeningen har udgivet en informationsfolder, som giver indblik i arbejdet med den fleksible indskolingsfase.

SKOLEFRITIDSORDNINGER

Skolefritidsudbuddet har udviklet sig til et attraktivt og efterspurgt fritidstilbud.

Ved dette skoleårs begyndelse er der tilmeldt 788 børn i de skolefritidsordninger, som Skoleforeningen har etableret. Efterspørgslen blandt familierne er fortsat stigende og viser en tendens til et øget behov for en udvidelse af åbningstiderne om eftermiddagen og i skolernes ferieperioder.

Der er da efterhånden ved at være lige så mange børn, der er tilmeldt en fritidsaktivitet i en skolefritidsordning uden for byerne som i byernes fritidshjem. Denne positive udvikling er med til at sikre de mindre skolers eksistens og betydning som bæredygtige og ligeværdige enheder.

HELDAGSSKOLER

Ligesom vi dermed har fået skabt en større sammenhæng mellem skole og fritid uden for de større byer i Sydslesvig, har vi måttet finde løsninger for at

tilgodese heldagsskoletilbud ved de fællesskoler, der endnu ikke er omfattet af en ordning.

Der er etableret heldagsskoler på Husum Danske Skole, Læk Danske Skole, Sønder Brarup Danske Skole, Jes Kruse-Skolen i Egernførde og Bredsted Danske Skole, der skaber sammenhæng i det pædagogiske arbejde mellem undervisningen og elevernes fritid med tilbud som lektiecafé, frivillig musik samt andre kreative og fysiske aktiviteter.

De andre fællesskoler er ved at forberede planlægningen, så heldagsskolen kan påbegyndes i løbet af det kommende år.

GYMNASIEOVERBYGNINGERNE

Ved dette års dimissioner kunne vi sende i alt 162 studenter ud i verden; 86 fra Duborg-Skolen og 76 fra A.P. Møller Skolen. Dermed er årgangen den mindste i de senere år, og tallene viser, at vi nu på den ene side har afviklet de helt store årgange og på den anden

Eleverne i Egernførde tager godt imod heldagsskoletilbuddet. (Foto: Daniel Dürkop)

side stadig har en udfordring med hensyn til gennemførelsesprocenten.

Tilgangen til gymnasiet er dog fortsat stabil på et højt niveau, idet vi ved skoleårets start i 2013 kunne byde velkommen til 256 elever i 11. årgang. For at hæve gennemførelsesprocenten har begge skoler udviklet forskellige tiltag, der skal sikre, at eleverne kan få den støtte, de har brug for.

EFTERSKOLEOPHOLD

Flere elever efterspørger et efterskoleophold både nord og syd for grænsen. Således har 60 elever valgt et ophold på Ladelund Ungdomsskole, mens andre 60 har valgt en skolegang på en efterskole i Danmark.

MUSISK-KREATIVE PROJEKTER

Efter en pause på tre år har vi i det forgangne skoleår igen været i stand til at realisere en musical. Med over 250 medvirkende har musicalen »Pinoc-

Musicalen blev en kraftanstrengelse for elever, lærere, forældre og andre involverede, men resultatet var altså også i den grad overvældende. (Foto: Martina Metzger)

Naturligvis bakker også Skoleforeningens styrelse SSW op i valgkampen og ved valgene. (Foto: Daniel Dürkop)

chio« nok været et af de største kunstneriske skoleprojekter, der er blevet gennemført i Danmark og Tyskland i seneste tid. Sammen med de medvirkende fra 21 forskellige skoler i Sydslesvig har kunstnerne bag musicalen skabt en forestilling i ekstraklasse og givet over 6000 børn og voksne en fantastisk oplevelse.

Vi ved alle, at det musik-kreative er utrolig vigtigt for børns og unges alsidige udvikling. Men ofte er tiden til at beskæftige sig med fag som teater, musik, sang og dans for kort i en skolehverdag præget af læseplaner, eksaminer og talrige andre forpligtelser.

Det er udtryk for et stort engagement, at så mange af vores medarbejdere både i deres arbejdstid og fritid gør en ekstra indsats for at vække elevernes interesse for de musik-kreative fag.

Et fyrtårnsprojekt som »Pinocchio« kan kun realiseres, fordi rigtig mange

af vores skoler præsterer et fremragende samarbejde i det daglige.

NYE LEDERE

Med afslutningen af skoleåret 2012-2013 har vi måttet sige farvel til en række skoleledere. Ved det nye skoleårs begyndelse er der således syv skoler, som er startet med en ny skoleleder. Siden den 1. august 2011 har Skoleforeningen ansat i alt 19 nye ledere – 17 skoleledere, en viceleder og en afdelingsleder.

NYTILSKUDSMODEL

I et samarbejde med repræsentanter fra undervisningsministeriet i Kiel og delstatens mindretalsrådgiver Renate Schnack samt SSW er det lykkedes at forhandle sig frem til en ny tilskudsmodel for de danske skoler i Sydslesvig.

Der er tale om en model, der bilæg-

Fra forårskoncerten på Harreslev Danske Skole. (Foto: Lars Salomonsen)

ger tidligere tiders uenighed om beregningsgrundlaget.

Det vigtigste princip er, at en elev fra mindretallet får tildelt den samme resurse til sin skolegang som en tilsvarende elev i den offentlige skole. Tilskuddet fra Kiel gives fortsat som et taxametertilskud og ud fra en overordnet principiel forståelse af, at ligestillingen skal sikres ved et tilskud, der gives »unabhängig vom Bedarf«.

Beregningsgrundlaget er som noget nyt bredere defineret, og der tages nu højde for tilskud til elevkørsel, anlægsopgaver og tilskud til administration.

Skoleforeningen skal herved ikke længere søge offentlige tilskud til elevkørsel i amterne, men får tilskuddene direkte ud fra en gennemsnitsberegning af omkostningsniveauet i amterne Slesvig-Flensborg, Rendsborg-Egernførde og Nordfrisland.

Tilskud til løn og undervisningsmateriale er fortsat en del af tilskudskriterierne; men fremover tages der udgangspunkt i overenskomstansattes

pensionsomkostninger frem for ydelserne til tjenestemandspensioner.

Ved fremover at lade de overenskomstansattes pensioner indgå i beregningsgrundlaget frem for tjenestemandspensionerne er der tale om en model, der tager højde for den kritik, der fra forskellig side blev rejst i forhold til den hidtidige model.

Da den nye beregningsmodel både tager udgangspunkt i transparente og objektive tilskudsparametre og samtidig bygger på principper om ligestilling, er der vel tale om den positive forandring i mindretalspolitikken, som så mange har kæmpet for.

TAK

Det forgangne arbejdsår vidner om et aktivitetsniveau og om resultater, vi kun kan være stolte af. Det er båret frem af Skoleforeningens mange engagerede børn, unge og forældre samt dygtige medarbejdere.

Skoleforeningens arbejde ville ikke

være muligt uden den store opbakning, vi får fra vores trofaste støtter og samarbejdspartnere.

Vi retter en stor tak til de danske parlamentarikere, Sydslesvigudvalget, sekretariatet og generalkonsulatet i Flensborg. Vi takker ligeledes Grænseforeningen og de mange privatpersoner i Danmark, der bakker op om vores arbejde, og vil i denne sammenhæng gerne rette en stor tak til Sprogforeningen for den flotte årlige støtte i form af boggaver til vores afgangselever.

I år går en særlig tak til undervisningsministeriet i Kiel og ministerpræsidentens mindretalskommitterede Renate Schnack for den uvurderlige støtte

i forbindelse med udviklingen af den nye finansieringsmodel for tilskud til de danske skoler.

Vi takker desuden alle tyske politikere på både forbunds- og delstatsplan, der støtter os i vores sag. Som altid er det SSWs kompetente og engagerede indsats for mindretallets skoler, der har været altafgørende i vores forhandlinger.

Og sidst, men ikke mindst, vil vi gerne takke SSF og alle mindretallets øvrige organisationer samt Det Sydslesvigske Samråd for et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde i det forgangne år.

Hans Helgesen-Skole afprøver iPads i undervisningen. (Foto: Daniel Dürkop)

Tog den nye hovedbygning på Tydal i brug

Af korpchef Tim Riediger

I februar tog vi den nye hovedbygning på Tydal i brug.

Efter branden i slutningen af 2010 blev der i korpset brugt mange kræfter på at få samlet penge sammen til en nybygning. Det tog mange møder og endnu flere tanker og beregninger, inden byggeriet kunne starte.

Fra indvielsen af den nye hovedbygning på Tydal: Gæster bliver sat i den passende ramme, og lederne (for oven) nyder buffeten. (Fotos: Martin Ziemer)

Til indvielsesfesten kom venner fra fjern og nær, og for første gang blev huset fyldt med liv. I korpset havde vi drøftet, hvem der skulle få æren af at være hovedbygningens første gæster. Den første version var, at det skulle være ungerne. Men det ville have været en større udfordring at udpege 40 kandidater blandt vores spejdere, så vi besluttede, at lederne skulle være de heldige. Dem har vi jo desværre ikke nok af, så vi kunne bare invitere dem allesammen.

For en gang skyld var der ikke mad over bål, men fin mad udefra, samt live-musik hjemmefra. Spejdernætter er lange, så de sidste ledere kom først i seng efter morgenmaden. Nu er hovedbygningen klar til mange generationer fremover, og vi håber, at den bliver brugt af rigtig mange.

MERE BYGGERI

Nu skulle man jo tro, at et så stort projekt burde være nok byggeri i mange år frem i tiden. Desværre har Tydal mange områder, som trænger til fornyelser. Og tit følger med det ene straks flere. Hovedbygningen kan kun ses i en større sammenhæng. Hele Tydals infrastruktur som vand, kloak, strøm og varme er forældet og er nu ved at blive fornyet. Så gravkøer bliver et hyppigt syn på Tydal.

NATUREN VINDER

Men også rigtige køer er kommet ud til Tydal; disse græsser nu i området mellem lejrpladserne og Tydal Gård. For at få økonomien til at hænge sammen, har vi bortforpagtet 50 af Tydals 75 hektar jord til naturgenopretning.

Efterhånden kan man se resultaterne i omlægningen af området: majsmarkerne er forsvundet, markerne har fået vandhuller, stenbunker, græsområder og mange nye løvtræer. Resten klarer naturen selv. Nu græsser der Galloways på området, som har haft føde-

sted på Tydal, noget som mange af os spejdere er lidt misundelige på. Mange af os kunne godt have tænkt sig Tydal stående som fødested i ens dokumenter. Men ikke engang spejdere kan alt.

GILDESALEN

Midt i det hele opdagede vi, at Gildesalen, som står lige overfor den nye hovedbygning, var ved at synke i den ene ende. Var det på grund af alt det byggeri, eller fordi Gildesalen var blevet misundelig på dens nye flotte nabo? Gildesalen skulle hurtigt få en (ansigts) løftning, inden hele konstruktionen faldt sammen. Men da vi "jo lige var i gang", fik Gildesalen nye bærende bjælker og nyt gulv og ny pejs, ligesom i de gamle dage.

Hovedbygningen, infrastruktur, Gildesal. Var vi klare til flere byggeprojekter? Jo, vi har også en gårdsplads mellem hovedbygningen og Gildesalen, som havde lidt under byggeprojektet; gravkøer er ikke de mest hensynsfulde dyr i verden. Pladsen brolægges, og indgangene til sovesalene og Gildesalen bliver handikapvenlige.

NYT HVER GANG

Hver gang, vi kommer på Tydal, er der sket noget nyt, og vi er tit derude. Vores gamle kiosk har fået ny funktion og er nu vores powercenter. Al strøm og varme kan nu kontrolleres herfra. Det næste byggeprojekt bliver BP-hytten. Taget er utæt, her venter den næste udfordring.

UNIK HYTTE

Et andet lille privat byggeprojekt er Runkeldunk-hytten. Denne hytte byggede spejderne for 20 år siden af træstammer; en spejderhytte uden strøm og vand med helt unikt flair.

Til dagligt bliver den ikke brugt så meget. Af og til danner den kulisse ved

f.eks. natløb, hvor en heks eller bedemand bor i hytten.

I storm og snevejr overnattede et par modige ledere i denne hytte under et lederkursus i februar. Her blev man enig om, at man endelig skulle tage fat på fornyelsen af hytten: enkelte bjælker skal skiftes ud, taget skal fornyes, hyttens vægge tætnes med uld, nyt gulv og en lille ovn skal opgradere hytten til et tre-stjerne-spejder-hotel.

Nu har vi jo set så meget professionelt byggeri på Tydal, så vi har lært en masse og er friske til at starte vores eget byggeprojekt.

NÆSTE SPEJDERBY

Men der sker mere i spejderåret end kun det at bygge huse. Vi er så småt gået i gang med at planlægge den næste spejder-by, som skal opbygges i 2017 et eller andet sted i Danmark med omtrent 35.000 indbyggere.

Det lyder måske som et luftkastel, men i 2012 havde vi med "Spejdernes Lejr 2012" i Holstebro et lignende projekt. Lejren var en succes, og nu er vi fem danske korps atter gået sammen, fordi vi har mod til endnu en fælles sommerlejr i 2017.

Det viser sig, at det giver enormt udbytte at samle ressourcerne fra de fem korps. Vi alle har lært af Spejdernes Lejr 2012, nogle gange var vi overrasket over os selv, da vi opdagede, hvilke synergier der opstod gennem dette store projekt.

JAMBORETTE

Men inden da skal vi på Tydal afholde vores Jamborette i 2015, som ikke får de helt så store rammer. Men en lejr på 500-600 deltagere kræver alligevel fuld indsats fra alle korpsets frivillige, og man kan ikke starte tidligt nok med planlægningen. Det bliver spændende at finde ud af, med hvilke projekter vi tør udfordre os selv i 2015.

VORT KORPS

Alle nævnte projekter er store og synlige projekter, men inden de blev hhv. bliver til noget, krævedes en del forberedelse. Kun på et solidt fundament kan store projekter gennemføres. Derfor bliver mange kræfter brugt til at forbedre arbejdet i vores eget lille korps.

Arbejdet med f.eks. at forny vores vedtægter skaber mange spændende debatter om det praktiske arbejde i korpset, hvordan arbejdsfordelingen og selve "vejen" i korpset er, hvordan den kan forbedres. Arbejdet får en til at overveje, om alt det, "som man plejer", stadig er hensigtsmæssigt, og hvilke mekanismer der skal til for at forbedre arbejdet.

FOLKEMØDET

I juni tog to af vores ledere med til Folkemødet på Bornholm, dog ikke med Sydslesvig-delegationen, men sammen med de andre spejdere som vært i "Spejdernes hus".

Fokus var, hvad spejderarbejdet bidrager til i en bred samfundsmæssig sammenhæng, og hvordan spejderbevægelsen udvikler demokratiske og engagerede medborgere.

Spejdernes deltagelse i Folkemødet var med til at sætte demokrati på dagsordenen i et bredere perspektiv end partipolitik.

Et særligt højdepunkt var en spejderdyst: Spejderne havde inviteret otte af Danmarks politikere på et udfordrende og actionfyldt spejderløb, hvor politikerne blev afkrævet tre spektakulære fysiske udfordringer, til lands, til vands og i luften. Løbet skulle teste de folkevalgtes evne til at samarbejde og finde på løsninger.

Meningen var at vise politikerne, hvordan moderne spejderaktiviteter ikke kun giver friluftsfærdigheder og mudder på tøjet, men også er en unik metode til at styrke det demokratiske projekt.

Miljøminister Habeck gæstede Tydal til fods, på hestevogn og iført spejdertørklæde (Fotos: Martin Ziemer)

Folkemødet blev for os spejdere en succes, så vi melder allerede nu klar til Folkemødet i 2014.

MINISTERBESØG

Fornemt besøg fik vi på Tydal i sommer af en kending, nemlig miljøminister Robert Habeck. Sammen med

kommunalpolitikere, SdU og ledere fra Fördereverein Mittlere Treene og Bunde Wischen tog minister Habeck på tur i hestevogn for at kigge på området.

Ministeren havde en bevilling på godt en halv million euro til Tydals nye infrastruktur i lommen.

Han har selv været spejderleder i Store Vi. Han og hans drenge synes, at man som spejder lærer for livet: man lærer at blive voksen og selvstændig. Som minister fra de Grønne var han særdeles imponeret over "Jord til Bord"-projektet under Jamboretten i 2011, som han lærte rigtig godt at kende. Køkkenholdet satte ham nemlig til at skrælle kartofler.

UTRÆTTELIGE LEDERE

Afsluttende skal der siges, at det største arbejde bliver ydet i det lokale af

utrættelige ledere, som afholder ugentlige møder og tager på ture.

Det er det vigtigste arbejde indenfor korpset, nemlig at give børn og unge en meningsfuld fritid og en læring for livet.

Løvebrøl = seniorspejdernes løb i februar i Hytten Bjerge - med bl.a. træklating og hjemmelavet pizza, der spises i natlig kulde, inden det går afsted til næste post. (Fotos: Tim Riediger)

En anderledes beretning

Af formand Randi Kuhnt

Denne beretning vil komme til at se lidt anderledes ud end de foregående, da jeg har besluttet at koncentrere årsberetningen om det arbejde, vi som forretningsudvalg har varetaget det seneste år.

Forretningsudvalget bliver løbende orienteret om den daglige drift på de forskellige arbejdsområder. Denne orientering er af absolut nødvendighed for at have et grundlag til at kunne tage de rigtige beslutninger.

VEDTÆGTER

På den ordinære generalforsamling i sundhedsrådet den 29.3.2012 skulle rådet tage stilling til og stemme om de ændrede vedtægter, vi i forretningsudvalget havde arbejdet med igennem lang tid.

En organisation udvikler sig løbende. Derfor er det nødvendigt, at man af og til kigger på, om vedtægterne svarer til organisationens nuværende arbejdsform. Vi har brugt timer efter timer og møder efter møder for at kulegrave vedtægterne og gøre dem tidsvarende.

De blev sendt til høring i de organer, som skulle tage stilling og stemme om ændringerne, og endelig den 29.3.12 kunne vi på sundhedsrådsmødet konfirmere de nye vedtægter. Også forretningsudvalgets forretningsorden er blevet gennemgået og fornyet, hvor det var nødvendigt, så nu har vi et godt grundlag for vort videre arbejde.

MADSITUATIONEN

En anden tidskrævende opgave har været madsituationen på Dansk Alder-

domshjem. I mere end et år har vi haft dette emne på vor dagsorden.

Et kæmpe arbejde fra forskellige medarbejdere ligger forud for vor beslutning. Alt lige fra køkkenruller, salt, mel og kød, billigere indkøbsmuligheder, mad lavet på nye måder, bedre inddeling af personale o.s.v. - alt er minutøst blevet kulegravet for at finde en mulighed for at bibeholde den daværende gode ordning.

Alternativer med madlavning til andre institutioner blev også undersøgt, men summa summarum vi måtte finde nye veje, som vi vidste, ville blive smertefulde i omstillingsprocessen.

Udbydere af mad til plejehjem blev opsøgt og afprøvet. Indenfor dette område findes der mange variationer, fandt vi ud af.

Løsningen blev, at hovedmåltidet bliver leveret af et cateringfirma og opvarmes og færdigrettes i vort eget køkken. Der tilbydes to forskellige retter mad hver dag.

Morgen- og aftensmåltidet sørger plejehjemmet fortsat selv for. Denne ordning trådte i kraft den 1. januar 2013.

I indkørfasen har der naturligvis været små problemer her og der. I næste årsberetning vil tilfredsheden med ordningen være et tema, men allerede nu kan jeg nævne, at maden har fundet god genklang blandt beboerne.

Forretningsudvalget kan stå inde for denne ordning, dels fordi vi opfatter den som værende et godt alternativ, dels fordi vi er vort ansvar bevidst, der skulle spares. Vi fik ved sundhedsrådets møde for to år siden en opgave, som lød som følger: få de røde tal vendt til sorte.

LEVENDE LYS

Forretningsudvalget har også måttet beskæftige sig med brugen af levende lys. Især har brugen af disse på plejecentret været i focus. Dog er det ikke kun plejecentret, som er blevet ramt af vor beslutning.

Vi vedtog efter lange diskussioner og overvejelser at erstatte levende lys med elektriske, som med god vilje næsten kan synes som levende lys. For at gøre beslutningen lettere vedtog vi, at også sundhedscentret og vore afdelinger rundt omkring i Sydslesvig omfattes af forbuddet.

Baggrunden for vedtagelsen er, at der har været flere tilfælde af, at røgalarmen er gået i gang og brandvæsnen er kommet. Det kan på sigt blive dyrt, og der er blevet ytret et ønske om en fælles politik og holdning på dette område, og det allervigtigste, at menneskeliv ikke bliver bragt i fare ved brand. Som nævnt er det et følelsesmæssigt tema, som endte med et forbud.

BESPARELSER

Vi har naturligvis ikke kun beskæftiget os med Dansk Alderdomshjem og især besparelser inden for den gren af sundhedstjenesten. Samtlige områder er ved at blive gennemgået for mulige omstruktureringer og alternativer. Lige fra indkøb af wc-papir, til brugen af biler, kontorartikler, forsikringer, fællesindkøb med andre organisationer og effektivisering af opgaveudførelse er emner, vi har skullet tage stilling til.

Det er vor opfattelse, at ledergruppen har vist stort ansvar for den arbejdsopgave, de har påtaget sig. Alle ved, hvor svært det er i en omstillingsproces, men mit indtryk er, at mange ting er ved at falde på plads og at alle trækker i samme hammel.

Der skal ikke kun lyde en stor tak til ledergruppen, nej hele personalet fortjener mange roser for deres store ind-

sats for at gøre sundhedstjenesten til en bæredygtig og sund organisation for den del af vort mindretal, som har brug for det, vi kan tilbyde.

FORRETNINGSFØREREN

Da Georg Hanke fratrådte i april 2012, var vi kommet frem til den løsning, at vi konstituerede Stinne Døssing som forretningsfører. Personalechefstillingen blev opløst. I stedet valgte vi at give de 3 afdelingsledere mere personaleansvar.

Det bevirkede, at det tætte samarbejde med forretningsføreren og afdelingslederne intensiveredes. Vi har igennem længere tid set og oplevet, hvordan der kom mere struktur i organisationen. Vi har set, hvor ansvarlig man har været i håndteringen af de røde tal. Vi har set, hvad medansvar kan afføde.

Vi i forretningsudvalget kunne følge dette konstruktive og frugtbare samarbejde på tæt hold, derfor valgte vi efter interne samtaler i udvalget at spørge Stinne Døssing, om hun ville overveje at modtage stillingen som forretningsfører.

Efter betænkningstid meddelte hun os, at svaret var positivt. Det glædelige svar blev offentliggjort på vort midtvejsmøde i sundhedsrådet i november 2012. Vi mener, at vi har ansat en kompetent og ansvarlig og erfaren leder for sundhedstjenesten.

Samarbejdet mellem forretningsudvalget og lederne er åbent og konstruktivt. Der gives mulighed for en kritisk dialog, hvilket er absolut nødvendigt for at samarbejdet kan være transparent og tillidsfuldt.

En af de store opgaver, ledelsen har brugt tid på, var forhandling om kontrakter med de forskellige personalegrupper. Det har været en lang og sej proces, som sådan noget jo er. Dansk sygeplejeråd og ver.di har været stærkt involveret i denne proces.

BEVIDSTGØRELSE

Jeg tror, et sådant forløb kan være med til at bevidstgøre både den ene og den anden side om, hvor mange emner der skal tages stilling til på ens arbejdsplads. Bevidstgørelsen af arbejdspladsens mangfoldighed og den enkeltes vigtighed i denne kæde er i mine øjne en vigtig, svær og på bundlinjen en sund og god proces, som kan være med til at skabe bedre og tryggere arbejdsvilkår.

Efter at overenskomst med Dansk Sygeplejeråd blev indgået sidste år for sundhedscentrets ansatte, var der i år forhandlinger om løn- og ansættelsesvilkår mm. for plejehjemmets vedkommende.

De ovennævnte emner er som sagt de, som har været til drøftelse og beslutning i det forgangne år.

TAK

Arbejdet i forretningsudvalget er mangfoldigt og krævende.

Jeg vil gerne takke udvalgsmedlemmerne for deres store interesse og indsats for at få tingene i sundhedstjenesten til at glide og vendt i en retning, som vi alle kan stå inde for.

Tak, ikke bare til ledelsen, nej, hele personalet slider og slæber for, at vi fortsat kan have en dygtig og velfungerende organisation for de i vort mindretal, som har brug for en særlig støtte og hjælp. Jeg synes, vi har grund til at være stolte og taknemlige især overfor jer.

Også de frivillige på ældrecentret og andre steder skal nævnes her. I gør bare et godt og uundværligt arbejde.

REGNSKABSBERETNINGEN 2012

Af forretningsfører Stinne Døssing

For et år siden stod jeg sammen med ledergruppen i en helt ny situation. Vi var fortsat ved at etablere et godt ledelsesfundament i sundhedstjenesten,

og vi stod overfor - sammen med vores nye formand Randi Kuhnt - at skulle løfte arven efter Erik Hansen og Georg Hanks mangeårige indsats.

Vi var forberedt på udfordringer - vi havde ideer om, hvordan nogle udfordringer ville se ud, og vi var forberedt på udfordringer, vi ikke på nogen måde kunne forudse.

Og sådan blev 2012: Vi havde allerede tilbage i 2011 fremlagt et ambitiøst forslag til budget 2012. I budgettet havde vi forholdt os til de mål, vi gerne ville nå og hvilke analyser og vurderinger, vi skulle igennem for at kunne opfylde målene. Vi har været omkring disse opgaver - dog ikke i den tidsrækkefølge, vi har forestillet os - nogle arbejder vi stadig med og andre fremrykkede vi, fordi situationen viste, at det var det rigtige at gøre.

Vi havde opstillet et budget, hvor indtægter og udgifter skulle balance, og vi dermed skulle få sorte tal på bundlinjen. I løbet af året har vi fulgt regnskabet nøje kvartal for kvartal, og det endelige regnskab viser, at vi har nået vores mål.

Vi kom ud af 2012-regnskabet med et overskud på knap 70.000 euro, som vi har disponeret til anvendelse med 20.000 euro til Clementshus og 49.000 euro til nedbringelse af det lån, vi måtte tage efter færdiggørelsen af renovering og ombygning af Dansk Alderdomshjem.

UDSVING

Går vi tættere på regnskabet, er der udsving forskellige steder.

På Dansk Alderdomshjem nåede vi ikke de forventede indtægter, dels begrundet i sammensætninger af beboere med forskellige plejetrin, dels da vi først fra sommeren 2012 fik forhandlet en ny sats for investeringsomkostninger på plads.

I hjemmeplejen kan vi også se æn-

dringer i forhold til de forventede indtægter, her begrundet med at tendensen går i retning af flere klienter med lægeordnede behandlinger og færre klienter med plejeydelser. Lægeordnede behandlinger honoreres ensartet uafhængigt af tidsforbrug, hvorimod plejeydelser honoreres forskelligt alt efter hvilken ydelse, der er tale om.

Vores erfaring de senere år gjorde, at vi ikke turde forvente tilskud på samme niveau som tidligere, og vi havde derfor budgetteret lidt lavere, men blev positivt overraskede og har større tilskud end forventet, dog ikke på samme niveau som i 2011.

Diverse indtægter havde vi på tilsvarende måde ikke turde budgettere for højt, og her er indtægterne dermed også lidt højere end forventet.

Når vi ser på udgifterne, finder vi stor overensstemmelse med det forventede. Der er dog områder, der i forhold til vores forventninger skiller sig ud.

Under transportudgifter har vi haft færre udgifter end forventet. Det skyldes dels, at vi har afhændet flere ældre dyre biler og generelt nedsat antallet af biler. Vi havde afsat midler til udskiftning af biler og anskaffede sidste år 3 nye.

Under administrationsomkostninger har vi haft fokus på, hvordan vi bruger de midler, vi har til rådighed, samtidig med at vi er i gang med optimering af vores IT-redskaber. I 2012 havde vi prioriteret såvel hardware som software til plejehjemmet. Det er en proces, vi stadig er i gang med, og hvor vi kan begynde at se effekt af bedre redskaber til dokumentations-håndtering. I løbet af i år vil det også få betydning for resten af sundhedstjenesten.

Vores forventede udgifter til bankomkostninger viser et lavere forbrug, end vi havde budgetteret, hvilket er

tilfredsstillende. Det skyldes både mindre træk på kassekredit og i forhold til det lån, vi optog efter færdiggørelsen af byggeriet på plejehjemmet, at vi modtog en stor gave på 60.000 euro til nedbringelse af lånet. Det var en anonym gave, og der skal derfor herfra lyde en overordentlig stor tak til de anonyme givere.

Vi havde budgetteret med større afskrivninger end resultatet viser. Det skyldes, at vi ikke afskriver på bygninger, hvilket vi gjorde i 2011, da vi lagde budget for 2012, for på den anden side har vi anskaffet ganske meget - bl.a. IT og biler, der indgår i afskrivningerne.

Når vi ser på udgifter til drift af boliger i Bredsted, Læk og Flensborg, kommer vi ud med samlet set tilfredsstillende resultat. Her har vi dog stadig udfordringer.

Clementshus er udsat for skader fra fugt både udvendig og indvendig. Det er i et omfang, vi ikke selv kan skaffe midler til, og vi har derfor søgt fonde om støtte.

Vi har desuden afsat 20.000 euro fra overskuddet til, at vi kan gå i gang med nogle af opgaverne. Groft sagt kan vi sige, at der skal gøres noget ved terrænforhold, ved ud- og indvendig murværk og ved vinduer spec. på vestsiden.

For Steensenstiftelsen ser det godt ud i forhold til installation af elevator. Vi har modtaget tilsagn om støtte i en højde, så arbejdet er lige på trapperne. Vi venter i øjeblikket på byggetilladelse.

I boligerne Nerongsallé 27A er det største renoveringsprojekt at få udskiftet badekar med brusebade. Det har vi endnu ikke kunnet skaffe midler i tilstrækkelig omfang til, hvilket betyder, at vi generelt først skifter i forbindelse med flytning.

For plejehjemmets vedkommende er

der fortsat en målsætning om at opnå balance mellem indtægter og udgifter. Vi er kommet et stykke ad vejen, idet vi har omstruktureret indenfor madområdet, og vi arbejder fortsat med øvrige områder.

Vi modtog til alderdomshjemsudvalgets arbejde en donation på 25.000 euro fra en anonym giver, hvilket vi gerne vil benytte lejligheden til at takke hjerteligt for.

Ser man på plejehjemmets underskud i forhold til 2011 ses, at det er nedbragt fra 428.000 euro i 2011 til 262.000 euro i 2012, hvor vi imidlertid havde budgetteret med et underskud på kun 111.000 euro.

Ser man imidlertid på indtægterne, ses, at de blev ca. 95.000 euro mindre end budgetteret. Sammenholdes dette tal med differencen mellem de 262.000

euro og de 111.000 euro, har vi et tal på nedbringelse af udgifterne på 56.000 euro, som vi ikke har nået i vores mål.

Samlet set mener jeg dog at kunne fremlægge et tilfredsstillende resultat for Dansk Sundhedstjenestes arbejde i 2012.

Udførlig beretning fra alle sundhedstjenestens afdelinger kan rekvireres hos:

Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig e.V., Waldstraße 45, D-24939 Flensburg, tlf. 0 (049) 461-570 580, mail info@dksund.de

Rekreationshjemmet Bennetgaard er også et af sundhedstjenestens aktiver: Aprilholdet 2013 sendte en lille hilsen: Vi er 12, der nyder godt af opholdet heroppe. Vi har været på udflugt, nydt flere sangaftener i omegnen, haft besøg af en dagplejemor (foto) med hendes børn. Og så har vi været i gang med stikkepinde. Resultatet ses på billedet for oven. Et ophold på Bennetgaard er bare dejligt. (Fotos: privat)

Et helt normalt arbejdsår

Af formand Annemarie Erichsen

Så er vi igen tilbage i det normale rolige gænge; jubilæumsåret er overstået.

Mod udgangen af året plejer jeg at sende spørgeskemaer ud til kredsformændene. På grundlag af deres indberetninger kunne jeg ved hovedgeneralforsamlingen i marts konstatere, at Den slesvigske Kvindeforening pr. 1.1.13 havde 726 medlemmer, og at der i 2012 var blevet holdt over 300 møder med over 4000 deltagere ude i kredsene.

Man havde beskæftiget sig med foredragsemner fra "Patientenverfugung" over hårpleje til historiske emner, lært nyt indenfor madlavning, holdt husflidskurser og været på mindre udflugter i landsdelen eller for Hareslevs vedkommende endda i Berlin til musical.

Man havde deltaget i "Det der om torsdagen" på Dansk Centralbibliotek, besøgt Det lille Teater Flensborg, virksomheder og udstillinger eller, og det er nok så vigtigt, bare hygget og snakket sammen. Basarer og julemarkeder blev der holdt, og mange steder havde kvindeforenings-kredsen deltaget aktivt i arbejdet med årsmøder, St.Hansfester og adventsarrangementer.

Kvindeforeningsmedlemmer deltager også i arbejdet med de ældre ude på landet: 4 ældreklubber refererer til mig om deres mødeaktivitet. I 2012 blev det til ialt 135 møder med 2.100 deltagere.

På distriktsplan blev der holdt maj-

Fra aktivitetsdagen 2012. (Fotos: privat)

stævner i Sydtønder og julefrokost i Ejdersted.

Hovedstyrelsen inviterer alle medlemmer til 5 møder om året.

Siden indberetningen til sidste årbog er der blevet holdt aktivitetsdag, d.v.s. en hel lørdag med beskæftigelse til fingrene og tid til snak og hygge. Vi prøver med disse dage at give inspiration og ideer til al mulig slags husflid og håndarbejde, sidste gang blev det til hækling af flagguirlander og fremstilling af tasker af tapetpapirsflet og smykker. Desværre kom kun 12 kursister.

Fra efterårsstævnet i Tønning.

Til højskoledag på Jaruplund Højskole.

Til efterårsstævnet på Uffe-Skolen i Tønning kom derimod 54 medlemmer. Anders Kjærgård fortalte om sin tid i Siriuspatruljen og viste lysbilleder fra Grønland. Efter middagen hentede en bygguide os til en tur gennem den gamle by. Dagen sluttede med kaffe på skolen og en udstilling af gamle protokoller, breve, fotos og broderier, der dokumenterede kvindeforeningens 90-årige historie.

I indeværende år har vi holdt højskoledag på Jaruplund Højskole med 50 deltagere. Vi hørte Lars Sørensen fortælle om udvandring fra Danmark til USA, så på det igangværende byggeri og efter middagen sang vi sammen. Hygge omkring klaveret hed dagsordenspunktet, og vi havde den glæde og fornøjelse at have selve Jens Rosendahl ved klaveret, ind imellem fortalte han om sit liv og værk.

Generalforsamlingen, ligeledes på Jaruplund Højskole, samlede 39 med-

lemmer plus et par gæster. Det ringe deltagerantalt skyldtes nok snefald og glatføre. Efter beretninger og valg fortalte Karin Johannsen-Bojsen om sit liv i Sydslesvig.

Forfatteren Karin Johannsen-Bojsen - her sammen med formand Annemarie Erichsen - holdt foredrag i forbindelse med generalforsamlingen.

I begyndelsen af sommerferien var vi på udflugt, 2 tirsdage i træk drog vi afsted til Lübeck, ialt 98 deltog i byvandring i den gamle by, spisning på "Schiffergesellschaft" og en sejltur rundt om den gamle bykerne. Begge dage var vi heldige med vejret, og det blev fine ture.

I 2012 har vi udbetalt 4 legatportioner á 500 euro fra vort efterskolelegat og 9 portioner á 200 euro fra vor hjælpefond.

Vi har stået som medarrangør for et par foredrag sammen med både Dansk Centralbibliotek og Kirkehøjskolen.

Og så har vi jo som altid deltaget i arbejdet i Dansk Sundhedstjeneste, Humanitært Udvalg, Voksenundervisningen, LandesFrauenRat og i samarbejdet de tilsluttede foreninger imellem.

Med andre ord: et helt normalt, stille og fredeligt arbejdsår.

www.DsKf.de

På byvandring i Lübeck.

Farvel og goddag

Et årsskrift følger kalenderåret, men et teater følger en sæsonplan, der går fra efterår til forår. Lige som ved et årsskifte er der også ved et sæsonskifte grund til at sige farvel til den gamle sæson og goddag til den nye.

Sæsonen 2012-2013 var for Det lille Teater Flensborg et musikalsk år med to musicals – "Cabaret" og "Teenagerlove" - revy, kabaret og gæstespil af "Rødkål og Sauerkraut". I et farvel er også indlagt en tak til alle skuespillere, musikere, teknikere, instruktører og værter. Uden det sammenhold, der kendetegner de mennesker, der bakker op om Det lille Teater Flensborg, kan en

god afvikling af en sæson som 2012-2013 ikke gennemføres.

Sæsonen 2013-2014 er til gengæld ordrig med en god blanding af tradition og nyskabelser. Sæsonen byder på julestykket over alle julestykker, "Nøddebo Præstegård". Et stykke, som Det lille Teater Flensborg gennem årene har opført mange gange, men som i indeværende sæson bliver opført i nye klæder under Alexander von Oettingens instruktion.

Alexander von Oettingen er også "bagmand" for stykket "Kærestebreve", der handler om kærlighed, levet gennem breve. I foråret sætter Jens Krause "Bølgen" op sammen med en flok unge skuespillere. "Bølgen" har

Hjemmet i Mariegade 20 i Flensborg. (Foto: Det lille Teater Flensborg)

gennem de senere år skabt debat såvel i bogform som på film og teater – kom og dan dig din egen mening.

Sæsonen indledes med Kaj Nissens skuespil "Grænsen". Skuespillet er en co-produktion, idet skuespillerne kommer fra Deutsches Gymnasium Apenrade, Niederdeutsche Bühne Flensburg, Det lille Teater Gråsten og Det lille Teater Flensburg.

Stykkets fysiske ramme er den militærflyveplads, der under Anden Verdenskrig var beliggende et par kilometer vest for Frøslevlejren. Stykket handler om de menneskelige forbindelser mellem flyvepladsens personale og de omkringboende naboer i perioden 1940 til 1945. Tysktalende personer vil også tale tysk på scenen, og dansktalende vil tale dansk. Stykket bliver op-

ført ca. 13 gange nord og syd for grænsen med premiere på Det lille Teater i Mariegade, Flensburg.

Til stykket er desuden knyttet et skoleprojekt, hvor elever fra Ludvig-Andresen-Schule i Tønder, Frøslevlejrens Efterskole, Zentralschule Harrislee og Duborg-Skolen i Flensburg mødes i Frøslevlejren til en orientering om lejren samt overvære en opførelse af stykket. I forberedelsesarbejdet på de enkelte skoler har medlemmer af teamet bag stykket lovet at medvirke.

På Det lille Teater Flensburgs hjemmeside – www.detlilleteater.de – kan du få et overblik over spilletidspunkter samt orientering om billetbestilling.

Du er altid velkommen i Det lille Teater Flensburg.

God fornøjelse!

Kabaretgruppen. (Foto: Adrian Seehawer)

Jule Sösemann, Lena Stryi og Troels Rasmussen som Maggi, Vivi og Tommy i Teenagerlove.

Teenagerlove: Billy's pressekonference med Bo Sösemann, Jorrit Hansen og Emma von Oettingen. (Fotos: Niels Damkjærd)

Stigende pres på landbruget

Af konsulent Joachim Spitz

Inden for landbruget venter man spændt på beslutningerne fra Bruxelles om den nye EU-reform efter 2013 hhv. omsætningen af samme. Der er mange bud. Efter de sidste vanskelige forhandlinger om EU-budgettet frem til 2020 ved man stort set kun, at landbrugsbudgettet bliver reduceret. Hvor meget det betyder for de enkelte lande og deres respektive landbrugsbedrifter, er endnu ikke helt klart. Man taler for Tysklands vedkommende om en reduktion af ha-støtten på op til 9%.

OMFORDELING

I den seneste diskussion er der også lagt op til en omfordeling af midlerne - ikke kun fra 1. til 2. søjle, som eksperterne kalder det, men ud over dette og så fra Vesteuropa til Østeuropa.

EU-agrarkommisæren har klart meddelt, at alle lande skal få det samme beløb. Da EU ikke vil forhøje agrarbudgettet men tværtimod reducere beløbet, betyder det, at landbruget i Tyskland og Danmark vil miste mange penge.

For Slesvig-Holstens landmænd betyder de nyeste tal et tab på ca. 390 millioner euro frem til 2020.

Samtidig med en omfordeling og reduktion af midlerne, er der også planer om yderligere krav til landbruget for at opnå støtten, det såkaldte greening. Bl.a. tales der stadig om tvungen braklægning og sædskifte af jord og forskellige krav til opbevaring og udbringning af organisk gødning.

Den nye landsregering i Kiel kommer med yderligere krav til landbruget. Så har regeringen gennemført en ny lov, den såkaldte "Knickerlass", som

indskrænker landbrugets dyrkningsmuligheder langs hegnene samt øger landbrugets risiko for at blive skåret i landbrugsstøtte p.gr.af komplicerede retningslinier omkring plejen af hegnene.

PRES

Udover denne lov, bebuder den nye regering yderligere stramninger og indskrænkninger omkring dyrkning og pløjning af græsmarker, udbringning og håndtering af organisk gødning samt standards til landbrugsbyggerier.

Alle disse nye krav vil øge både omkostninger og bureaukratiet endnu mere, end det er allerede i dag.

De politiske beslutninger øger presset på landbruget. Jordpriser og forpagtningspriser stiger, og flere og flere landmænd opgiver produktionen.

I RAMPELYSET

Landbruget er i mange henseender i rampelyset. Sidste år var det hestekøds-skandalen, hvor kødmafiaen solgte hestekød som oksekød. Derefter viste det sig, at der var svindel med deklarationen af økologisk producerede æg. I foråret kom det frem, at over 10.000 t med Aflatoxin behæftet majs fra Serbien blev solgt som foder til landbrug.

Det sørgelige ved disse handlinger er ikke kun selve kendsgerningen men også, at den offentlige mening går i retning af, at alle indenfor landbruget snyder og bedrager - og ikke blot nogle enkelte kriminelle personer.

Når landmænd køber deres råstoffer eller foder, må de kunne stole på, at de er i orden.

FLERE OPGAVER

Landbruget har i de senere år fået mange nye opgaver. Landmænd skal sikre forsyningen af befolkningen med tilstrækkeligt med fødevarer, som både er af en god kvalitet og til en overkommelig pris. De skal i stort omfang producere bioenergi for at være med til at forsyne Tyskland med strøm.

Indtil 2050 skal bioenergi bidrage til strømforsyningen med 25%, et ambitiøst mål, idet opfyldelsen kræver, at store dele landbrugsjord ikke længere bliver brugt til fødevarer- og foderproduktion men til energiproduktion.

Parallel dertil kommer som nævnt løbende fordringer fra politisk side, som betyder store indskrænkninger for erhvervet og enorme omkostningsstigninger.

ENERGI

Landmænd har i de senere år dyrket mere og mere majs i Tyskland.

I år bliver der dyrket mindre majs. Efter tre besværlige høstår bruger biogasejere en større del helsæd til deres biogasanlæg.

For at sikre tilstrækkelige mængder substrat bliver der dog stadig købt meget majs i Danmark eller i andre lande i Tyskland.

DYRERE JORD

Den politiske satsning på bioenergi betyder også øget kamp om jord med stigende jordpriser som følge. Priser på jord er steget i løbet af meget få år, både hvad angår køb eller forpagtning.

Det gør konkurrencen vanskeligere for den traditionelle landmand med kvæg eller svin. Selv om kød- og mælkepriserne er steget, så kan den animalske produktion ikke forrente disse høje priser. Derfor mister landmænd tit den tilforpagtede jord til fordel for landmænd med biogasproduktion.

Som følge af dette ser vi et landskab samt et landbrug i Slesvig-Holsten, som ændrer sig stærkt. Denne udvikling er ikke til at stoppe mere. Der bliver færre men større bedrifter.

Satsningen på bioenergi er også med til at påvirke vores fødevarer- og foderpriser.

Kornpriser og majspriser er steget meget de senere år. Landbruget profiterer kun delvis, da mange udgifter også er steget.

Forbrugere mærker mest til det, idet priserne på fødevarer stiger. Mange mennesker, især i udviklingslandene, bruger derfor mere og mere af deres disponible indkomst på fødevarer.

VEJRBETINGELSERNE

Efter en våd forsommer, som gav gode græsudbytter, kom der en tør periode. Det meste af korn og raps kunne høstes. Udbyttet er på et tilfredsstillende niveau. Halm bliver der mindre af i år, fordi en del af kornmarkerne blev høstet til bioenergi.

Kornpriser er lavere end sidste år. Generelt er situationen i landbruget for mange landmænd ansændt.

RÅDGIVNING

Som konsulenter hjælper vi landmænd med at klare disse vanskelige tider. Opgaverne er forskellige, enten det er bedriftsplanlægning, hjælp ved miljølovgivning eller social- og økonomirådgivning. Konsulenterne har igennem foredrag og bedriftsbesøg oplyst om de mange forskellige emner.

Også i år har vi haft mange grupper og foreninger, som vi guider nord og syd for grænsen. Og mange grupper fra Danmark og Tyskland får en rundvisning på vores Christian Lassens Minde Museum.

DANSK ERHVERVSFORENING FOR SYDSLESVIG:

Formanden for Dansk Erhvervsforening for Sydslesvig, Volker Andersen (i m.), erkender, at foreningen har ligget en anelse underdrejet det sidste års tid. På generalforsamlingen på Skt. Knudsborg - her sammen med generalkonsul Henrik Becker-Christensen og hustruen Grete Bay - efterlyste han flere yngre medlemmer i foreningen, ikke mindst i bestyrelsesarbejdet. Forud for mødet var medlemmerne traditionen tro til reception på Dansk Generalkonsulat i Flensborg. (Foto: Lars Salomonsen)

Aktivt år med børn og unge

Af distriktsleder Sten Andersen

FDF-kredsene i Sydslesvig har - afhængigt af antal ledere og antal børn - afholdt møder året rundt med tilbud fra den lokale kreds, af FDF Sydslesvig Distrikt eller FDF Landsdel 5, der foruden Sydslesvig også dækker Syd- og Sønderjylland.

55 GRADER NORD

Igen i november 2012 var der et besøg fra 55 grader nord's bus i Flensborg, og

55 grader nord-butikken i Flensborg: FDF-lederne Schirin og Mads i samtale med personalet i den rullende butik. (Fotos: privat)

Trenehytten i Tarp.

igen var det på skolegården på Cornelius Hansen-Skolen, at både de sydslesvigske FDFere og spejdere kunne finde vejen til bussen

VÆBNER-WEEKEND

Hvert år afholder FDF Landsdel 5 en væbner-weekend på Kongeådalens Efterskole. I år tog fire væbnere, en seniorvæbner og FDF-leder Sten Andersen fra Flensborg imod tilbuddet på Kongeådalens Efterskole i januar 2013. Igen var det efterskolens elever, der var instruktører på de forskellige kreative værksteder. Da efterskolens forstander, Jes Imer pr. 1. august 2013 er gået på pension, og han altid har været foregangsmanden for disse weekender, var det måske sidste gang, at den slags weekend blev tilbudt. En stor tak til Jes Imer for hans engagement for FDF-arbejdet, både på Kongeådalens Efterskole og i Landsdel 5.

KRISTI HIMMELFARTSLEJREN

Det var helt efter bogen, og efter motøet "som vi plejer" tog vi på Kristi himmelfartslejr på FDF-centret Mellerup 9.-12. maj. De store væbnere og seniorvæbnerne skulle etablere en teltlejr med bålsted, hente proviant oppe i lejrens køkken og så selv tilberede maden – samt på et længere orienteringsløb med forskellige poster.

For puslinge, tumlingene og piltene var der en temalejr med Afrika som tema. FDFerne blev fordelt på sovekamre og forskellige "afrikanske stammer", f. eks. zulu og mursi. På lejren blev der lavet dragter, ansigtsmaling, leget afrikanske spil, arrangeret et "Afrika-løb" med aktiviteter som f.eks. det at bære vand på hovedet. Fællesaktiviteter for alle deltagende FDFere var flaghejs-

Fra Kristi himmelfarts-lejren i FDF-centret Mellerup: Puslinge, tumlinge og pilte med deres hjemmelavede instrumenter.

ning og lejrball samt andagt morgen og aften.

TRENEHYTTEN

Hytten består af stue med åbent køkken, tre soverum med 6+6+2 sengepladser og to toiletter med brusebad. Skulle læserne være interesserede i at leje Kongenshus eller kende nogen, der er det, så henvend jer til Kirsten Schlickert, Osterstr. 24, D-25832 Tønning, tlf. 0(049) 4861 5442, mobil +49 170 2135 826 eller mail til kongenshus@web.de eller til kongenshus@FDF.dk Efter 12 år som udlejer har Peter Hillebrecht ønsket at stoppe som udlejer af Trenehytten. Den nye udlejer er Elof Asmussen, som kan kontaktes på tlf. 0461 35134.

KONGENSHUS

Af Kirsten Schlickert

Ude i marsken lænet op ad et gammelt dige ligger FDF-hytten Kongenshus. Adressen er Rehmstackerdeich 13, D-25882 Tetenbøl/Tetenbüll.

Der har i det forgangne år igen væ-

ret mange både store og små, der har lagt vejen forbi og nydt marsken og den storslåede himmel. Til stedets faste brugere hører Tønnings FDFere.

Hyttebestyrelsen, en håndfuld voksne har igen taget sig af kalenderen, regnskabet, slået græs og ikke mindst gjort rent.

Væbnerweekenden på Kongeådalens Efterskole: Lejrballs-underholdning anno 2013 ved hjælp af internets-muligheder og et smartboard.

ROBIN HOOD

Omkring 50 FDFere fra Bredsted, Flensborg og Gråsten havde sammen med KFUM og K-spejdergruppen Skomagerhus taget imod FDF Sydslesvigs tilbud med et Robin Hood-stævne i sensommeren. Efter en andagt i Ansgar kirke og madpakke-spisning i Cornelius Hansen-Skolens skolegård tog alle ud i Frueskoven i Flensborg, hvor FDF Flensborgs lederstab sammen med seniorer, bestyrelsen i FDF Flensborg, forældre og Flensborg Y's Men's Club forberedt et tre timers Robin Hood-løb.

Fra Robin Hood-stævnet i Flensborg. (Fotos: Thomas Eckhoff)

Ferieophold og elevudveksling

Af Feriekontorets leder, skolekonsulent Eberhard von Oettingen

Feriekontoret samarbejder med Grænseforeningen i Danmark om projektet Sydslesvigske Børns Ferierejser, som tilbyder elever fra Sydslesvig at komme på ferieophold i Danmark. Eleverne får således en sproglig og kulturel oplevelse.

Feriebørn vender hjem fra en dejlig ferie i Danmark og modtages af deres forældre/søskende på Flensborg banegård. (Fotos: privat)

Feriekontoret koordinerer desuden en gensidig elevudveksling, hvor børn fra Danmark kan komme til at bo hos familier i Sydslesvig.

Godt 500 elever fra de danske skoler har i år haft en sommerferieoplevelse i Danmark af den ene eller anden slags, arrangeret af Feriekontoret.

Den klassiske ferierejse til ferieværter er under forandring. Her ser vi en tydelig tendens til, at flere og flere børn hopper af fællestransporten og i stedet bliver bragt af deres forældre og afleveret hjemme igen af ferieværterne i privatbiler. Det er positivt, at en stigende udveksling er i gang mellem Danmark og Sydslesvig. Der knyttes bånd.

Mindre glædeligt er det, at vi igen i år havde dalende genbesøg. På bundlinjen betyder det meget. Især når vi i år blot har 66 nye feriepladser. Det vil blive vores store indsatsområde de kommende år: 100 nye pladser pr. år samt færre ferieværter og feriebørn, der springer fra.

Men der er også sket en masse glædeligt. Takket være samarbejdet med Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig har vi fået sendt 40 elever til Kystsanatoriet i Hjerting på et rigtig dejligt sommerophold.

Det samme gælder opholdet i Vesterled, som vi for første gang kunne dublere. Skønt, at vi har fået samlet en dygtig stab omkring de to Vesterled-lejre. Og dejligt at så mange frivillige fra Danmark og Sydslesvig er villige til at bruge deres sommerferie på at hjælpe og arrangere ferierejsen.

PAUL STOPPEDE FLYET I KASTRUP

2013 gav særlige udfordringer for rejseledsagerne. For første gang blev et feriebarnt fløjet til ferieværterne. Det var Paul, der igen skulle til Bornholm. Alt var timet perfekt. Paul kunne i god tid nå flyet i Kastrup. Men sporarbejde på Lillebæltsbroen gjorde, at toget blev forsinket. Det så ud til, at Paul ville misse sit fly.

En betænksom lokofører kontaktede prompte lufthavnen i Kastrup og fortalte om det »arme« feriebarnt fra Sydslesvig, der hang i luften. Og det lykkedes faktisk. Flyet ventede på startbanen, indtil Paul fra Sydslesvig nåede frem. Alt klappede, og Paul havde igen et drømmeophold på den smukke ø.

Men episoden var med til at give rejseledsagerne ekstra sved på panden. Det blev så ikke bedre af, at vi i år ved siden af forsinkelse grundet sporarbejde også både havde et tog, der gik i stå, fordi det ikke havde nok diesel på, og et tog, der ikke var godkendt til at køre i Sydslesvig.

ELEVUDVEKSLING

Elevudvekslingen i uge 45-46 bliver godt modtaget. Nu på tredje år ser vi mange gode tilbagemeldinger, og vi hører, at rigtig mange familier har en

god kontakt med hinanden flere gange i løbet af året.

Gensidighedsaspektet er noget, der rykker.

Det har perspektiv for alle deltagende parter. Det gode ved elevudvekslingen er, at Feriekontorets service stopper lige ved hoveddøren. Den matchede familie i Danmark og Sydslesvig skal selv tage skridtet og træde ind i hinandens hjem. Og det klarer de fantastisk.

KURSER OG MESSER

Igen i år er der blevet arrangeret træningsseminarer i feriebarntsarbejdet, og vi har deltaget i rejsemesser med mere.

TAK

Tak til alle hjælpere for året 2013. Dette gælder især ferierejse-konsulenterne og ferieværterne i Danmark samt hjælpere fra Sydslesvig og ikke mindst Grænseforeningen.

Sæsonen 2014 starter nu. Hjælp os med at finde ferieværter i Danmark. Kontakt dit personlige netværk i Danmark og gør dem nysgerrige efter at høre mere om Sydslesvig Børns Ferierejse.

Klik ind på www.feriebarn.dk

Glade børn på elevudveksling.

Hamborg trak

Af formand Hans Christian Davidsen

Hamborg ligger lige for, og alligevel drøner man for det mest gennem byen på vej sydpå. Flensborg Danske Journalistforening satte i år en pinsetur til hansenstaden på aktivitetsprogrammet, og det kom vi bestemt ikke til at fortryde. Vi havde en god tur med fodbold, havnerundfart, øl med måde og en masse snak.

Lørdag så vi Bundesliga-kampen mellem Hamburger SV og Bayer Leverkusen, en kamp som gæsterne vandt 1-0 på et mål kort før slut. Bagefter var vi til pressemøde med HSV-coach Thorsten Fink, og om aftenen tog vi en tur ud i byen, men holdt os dog på dydens smalle sti. Alle fristelser i Hamborg til trods.

Søndagen gik med en havnerundfart, og her fik vi sørme set kraner, containere og store skibe, skal jeg love for. Og når man nu er i Hamborg, så skal man naturligvis spise pakistansk. Det gjorde vi - siddende i skrædderstilling ved borde, der ikke var mere end 30 centimeter høje, på persiske tæpper med røgelse, og hvad der ellers hører til. Det gode ved at spise pakistansk i

Tyskland er jo, at man kan drikke bayersk øl af høj kvalitet til den stærkt krydrede mad.

Efter Hamborg-turen var der enighed om, at vi snart må på tur igen, så det må vi se at få noget gjort ved.

Foreningen har i år afholdt en ekstraordinær generalforsamling for at få debatteret i hvilken grad, foreningen skal holde fast i sit oprindelige udgangspunkt fra grundlæggelsen i 1949 - nemlig det faglige. Generalforsamlingen vedtog følgende formulering til vore tysksprogede vedtægter:

»Der Verein vertritt die sozialen, kulturellen und fachlichen Interessen im weitesten Sinne (det kursiverede blev tilføjet) von hauptsächlich dänischsprachigen Journalistinnen und Journalisten in Flensburg und Umgebung«.

På den ordinære generalforsamling blev årets FDJ-nål uddelt til formanden. Der var efterhånden ikke flere, man kunne uddele den til.

Efter redaktionens slutning stod et par ture til SønderjyskeE superliga-fodbold og isligaaen på programmet.

Hansjürgen Boel Stiller har under havnerundfarten i Hamborg fortalt en vits, der får hans kvindelige selskab helt op at ringe. Ved hans side er det Malene Vitus og Line Lindegren Roed. (Foto: Hans Christian Davidsen)

Et år med positive og negative elementer

Af chefredaktør og adm. direktør Bjarne Lønborg

Det forløbne år havde både positive og negative elementer. I lyset af branchens generelle situation kan 2012 betegnes som betinget tilfredsstillende.

Kølvandet fra den internationale økonomiske krise sprøjtede stadig på os og gjorde sig særlig mærkbar i en nedgang i annonceomsætningen og herunder især i det overregionale annoncesalg, som sker i samarbejde med en række andre aviser i Slesvig-Holsten.

Til gengæld var omsætningen i de to trykkerier stabil. Det lykkedes derfor trods nogle ganske bekostelige reparationsarbejder i vores produktionsapparat ved hjælp af både omfattende besparelser og ekstraordinære indtægter at nå frem til et udlignet årsresultat, så knap 15.000 euro kunne overføres til

Også Volker Andersen, tilsynsrådets formand, påpegede på avisens aktionærs-generalforsamling 2013 en række positive tendenser i medievirksomheden Flensborg Avis A/S' udvikling. (Fotos: Lars Salomon-sen)

mellemregningskontoen mellem Flensborg Avis og den danske stat.

NICHEAVIS

Ser vi på de mere ideelle resultater i det forløbne år, nemlig medievirksomhedens udvikling, aftegner der sig en række positive tendenser. Alene den kendsgerning, at det igen i 2012 lykkedes at fastholde et nogenlunde uændret abonnementsstal, er noget i retning af en lille sensation i en avisbranche, der bløder både nord og syd for den dansk-tyske grænse.

En medvirkende årsag til den situation er uden tvivl, at vi har en mere trofast abonnentskare end de fleste andre aviser samt det faktum, at såkaldte nicheaviser med en klar og målrettet redaktionel kurs er mindre påvirkelige af de generelle negative problemer for den trykte dagspresse. Det ændrer dog ikke ved, at vi kunne ønske os, at betydeligt flere af vores daglige læsere ville abonnere på avisen i stedet for at være trinbrætlæsere hos andre.

Men ser vi på vores samlede læsertal, er der ingen tvivl om, at vi både når ud til langt størstedelen af mindretallet og en stor del af både mindretals- og grænselands-interesserede læsere nord for grænsen sideløbende med, at Flensborg Avis er lokalavis for læsere i en del af det grænsenære Sønderjylland. Med papiravisens og e-avisens over 20.000 daglige læsere har vi en solid tilgang til mindretallet som både informationsformidler og som bindeled mellem mindretallets vidt spredte geografiske dele, når det tages i betragtning, at den kulturelle hovedorga-

nisation har betydeligt færre medlemmer, end avisen har daglige læsere.

ONLINE-REDAKTION

Dertil kommer, at den frit tilgængelige Flensborg Avis online på internettet har gennemgået og fortsat gennemgår en positiv udvikling med stigende læsertal både syd og nord for grænsen. Det indikerer, at vores satsning på mediekonvergens, dvs. en flerstrengt informationsvirksomhed, har vist sig at være både rigtig og nødvendig. En kendsgerning, som også Sydslesvig-udvalget havde øje for, da udvalget besluttede at give Flensborg Avis et økonomisk rammeløft øremærket som tilskud til etablering af en regulær online-redaktion.

Dette rammeløft var stærkt medvirkende til, at vi kunne realisere planerne om en særskilt online-redaktion, der blandt andet forsyner brugerne med time-til-time nyheder, serviceoplysninger og billedhjul fra større begivenheder.

Men sideløbende måtte der også findes yderligere penge andre steder i virksomheden for at finansiere en online-redaktion, der fungerer fra tidlig morgen til sen aften hver dag året rundt.

Netop fordi de økonomiske rammer var snævre, gjaldt det om at finde frem til et redaktionelt system, så online-redaktionen, der fysisk er placeret midt i mediehusets kommandocentral, nemlig redaktionssekretariatet på Wittenbergvej, kan gå hånd i hånd med papiravis-redaktionen.

Det betyder, at medarbejderne i online-redaktionen løbende får input fra papiravis-redaktionen, ligesom det omvendte også er tilfældet. Samtidig bidrager medarbejderne i online-redaktionen med produktion af daglige nyheder på dansk i Radio Schleswig-Holstein. Som noget forholdsvis nyt kan

disse nyheder afspilles i original-tone på Fla-online.

Jeg vil her gerne understrege to centrale sideeffekter af vores online-avis. For det første kan vi konstatere, at den i stor udstrækning også benyttes af læsere i både Danmark, i store dele af Tyskland og i andre lande. Som sådan bidrager den i betydeligt omfang til overregionalt at oplyse om begivenheder og udvikling i mindretallet og i grænselandet. Et faktum, som understreges af, at Flensborg Avis' redaktion i langt større udstrækning end tidligere benyttes som både kilde, kommentator og kildeformidler for andre nyhedsmedier. For det andet har online-avisen stor betydning for Flensborg Avis' bekendthedegrad og image langt ud over vores dansk-tyske regionalområde.

Vores nyhedsformidling på papir inklusive abonnements-e-avis på computer, iPhone, iPad og Android og online-avisen er ikke et enten eller. Det er derimod et både og – eller hvad man bedst kan karakterisere som en nødvendig fremtidig kombination. Derfor er det afgørende vigtigt for også små aviser og nicheaviser at være med i en sådan mediekonvergens på et tidligt tidspunkt for at være i stand til løbende at tilpasse sig informationsbrugernes ønsker og behov i en tid, da informationsformidling er i noget nær revolutionerende forandring.

Selv om det er svært at spå om fremtiden, er der næppe tvivl om, at den udprægede tendens til at kombinere informationsformidling på papir og online vil få papiraviserne til at ændre karakter, men ikke forårsage deres død. De vil derimod blive stadig mere dybdybende, baggrundsorienterede og forsyne læserne med kvalificeret konsekvensjournalistik på baggrund af de time-til-time nyheder, der i tiltagende omfang vil blive overladt til dagbladens online formidling.

Da denne mediekonvergens-udvikling tog sin begyndelse for nogle år siden, blev der udtrykt en vis betænkelighed for, at aviserne var i færd med at sætte sig mellem to stole. Der var udpræget skepsis over for, om små og mellemstore aviser ville kunne magte de nye udfordringer. I mellemtiden har både betænkeligheder og skepsis vist sig at være ubegrundet.

Tværtimod har avisernes mediekonvergens ikke alene vist sig at være realiserbar. Det gælder også for ambitiøse mindre dagblade med målrettede forestillinger om, hvordan deres fremtid skal og vil aftegne sig. Det har også vist, at den informationsmæssige kombinationsmodel på aviserne give byde de hurtige elektroniske medier som radio og tv en reel konkurrence. Det var ikke tidligere tilfældet, fordi avisredaktionerne måtte slippe nyhedsudviklingen fra deadline til næste dags produktion og dermed overlade den mellemiggende nyhedsformidling alene til radio og tv.

Yderligere har kombinationsmodellen med papir og online den udprægede fordel i sammenligning med de traditionelle elektroniske mediers ofte ultrakorte nyhedsformidling, at de har plads til netop at udbygge de korte time-til-time nyheder med den nævnte baggrundsorientering og konsekvensjournalistik, så nyhedsbrugerne ikke efterlades med ubesvarede spørgsmål, som det ofte er tilfældet efter hurtige tv-og radio-nyheder.

Endelig vil jeg nævne, at også i det forløbne år har direktionens prognoser for udviklingen i brugen af vores online-avis holdt stik, ligesom den gjorde i 2011 efter lanceringen af specialredaktionen. De detaljerede registreringer, som vi permanent foretager over brugen af fla-online, illustrerer med al ønskelig tydelighed, at kombinationsmodellen med papiravisen fungerer.

Det er især tidligt om morgenen, sent om aftenen og på helligdage, når papiravisen ikke udkommer, at der er størst tilløb til online-avisen. Når

Aktionærerne på avisens generalforsamling var traditionen tro mødt talstærkt frem.

vi langt ud over papiravisens mulige rammer løbende følger større begivenheder online, har vi rigtigt mange læsere, ligesom det er tilfældet, når der er særlige begivenheder i Sydslesvigs såsom valg, partikongresser, kulturforeningens generalforsamlinger, demonstrationer, årsmøder og mangeartede andre festlige begivenheder, som giver lejlighed til at supplere vores tekster med billedhjul og i enkelte tilfælde talte nyheder på online-portalen.

MINDRETALSAVISERNE

Betydningen af at have øje for de mediemæssige udviklingstendenser og at have mod til at reagere progressivt ser vi med stor tydelighed i mindretalsavisernes europæiske udgiverorganisation MIDAS.

Siden generalforsamlingen i fjor har vi desværre måttet se nogle af vores tidligere godt 35 medlemsaviser bukke under eller blive opslugt i fusioner. Dermed er den informationsmæssige mangfoldighed blevet indskrænket i visse geografiske områder. Det er naturligvis særlig problematisk, når disse indskrænkninger rammer mindretal, der i stor udstrækning er både politisk og kulturelt afhængig af egen presse.

Derfor betragter vi det i MIDAS' bestyrelse som en umiddelbar kerneopgave at formidle oplysninger til medlemsaviserne om de positive erfaringer, de mest visionære mindretalsaviser allerede har indhøstet ved at satse på kombinationen mellem papiret og internettet.

PROJEKTER

Ud over at producere daglige nyheder elektronisk og på papir ser vi det også som en af vores opgaver at bidrage til at formidle historiske kendsgerninger om mindretallet langt ud over Sydslesvigs geografiske rammer og at give børn og unge i skolerne nogle fornuftige værktøjer til kildekritisk at vurdere

den tiltagende nyhedsstrøm, de dagligt udsættes for.

Derfor har vi i fællesskab med henholdsvis Dansk Skoleforening og Centralbiblioteket søgt projektbevillinger, som Sydslesvigudvalget har imødekommet.

Projektet med skoleforeningen: Lær bladfremstilling og det danske mindretal at kende, som vi har fået 54.000 euro til at gennemføre i perioden 2013-15. Her vil vi sætte fokus på Sydslesvigs og det danske mindretals historie med en ugentlig side i avisens week-end-sektion i et år og efterfølgende samle materialet i et magasin. Det vil så blive leveret til brug i alle danske centre for undervisningsmidler, ligesom vi vil tilbyde kurser om temaet og lade materialet indgå i undervisningen, hvor det ønskes.

Til et stort projekt om digitalisering af Flensborg Avis helt fra udgivelsesstarten i 1869 har Sydslesvigudvalget bevilget 250.000 euro i perioden 2013-14 til avisen og Studiefællesskabet ved Dansk Centralbibliotek i Flensborg.

Når materialet er færdigbearbejdet og digitaliseret i Schweiz, vil der blive åbnet for fritekstsøgning via internettet på mere end 400.000 avissider. Avis-materialet tilbage til 1869 udgør et unikt produkt til brug for forskning, historieforståelse og naturligvis til undervisningsformål. Centralbiblioteket vil stå for formidling og kontakt til potentielle brugere både nord og syd for grænsen i uddannelses-, forsknings- og bibliotekssektoren.

Desuden har vi fået en anlægsbevilling fra Sydslesvigudvalget på knap 60.000 euro til en gennemgribende renowing af vores efterhånden nedslidte centrale ind- og udleveringshal ved trykkeriet.

Det er vigtigt for vores omsætning og indtjening i de to trykkerier, rotati- onstrykkeriet og accidenstrykkeriet, at vi har fornuftige fysiske rammer. Vi rå-

der over grafisk og teknisk ekspertise, der gør os i stand til at levere helheds-løsninger af vidt forskellig art og på et fleksibelt grundlag. Selv om vi udelukkende arbejder med overenskomstbetalte medarbejdere, er vi konkurrencedygtige. Derfor har vi også stadig et stille håb om, at vi kan hente flere trykordrer fra nogle af de øvrige mindretalsorganisationer, som i betydelig udstrækning vælger at placere deres ordrer i trykkerier uden for mindretallet – i øvrigt ofte uden at lade avisens trykkerier give tilbud.

Det er vores ambition at få skabt et fornuftigt grafisk og trykteknisk samarbejde med de øvrige mindretalsorganisationer og -institutioner, som vi allerede har på andre områder. Det gælder f.eks. på det edb-tekniske niveau, hvor vi hoster en betydelig del af mindretallet, ligesom vi samarbejder om netværk og net-telefoni.

Desuden har vi et godt og konstruk-

tivt samarbejde med Sydslesvigsk Forening, Dansk Skoleforening, Sydslesvigsk Vælgerforening, Centralbiblioteket, Sprogforeningen, Sydslesvigsk danske Ungdomsforeninger og friserne om ugentlige eller periodiske specialsider i avisen. Vi betragter disse specialtillæg og særsider som et godt supplement til redaktionens egne beretninger og reportager med den fornødne journalistiske kritisk-solidariske distance til de begivenheder, vi beskriver.

TILBAGEBLIK

Jeg vil gerne benytte denne min sidste beretning som chef på Flensborg Avis efter godt 22 år på denne udsatte og særdeles spændende og udfordrende post til et hurtigt tilbageblik på den til dels turbulente udvikling for virksomheden i den periode.

I 1991 var den helt store opgave at gå fra gammeldags oplæbning af tekster på papirsider og videre til affo-

Bjarne Lønborg, chefredaktør og adm. direktør t.h. præsenterer sin efterfølger i chefstolen på Flensborg Avis, Jørgen Møllekær t.v. på avisens generalforsamling i sommer 2013.

tografering, før der kunne laves offset-trykplader til edb og helsidesombrydning.

Den efterfølgende videreudvikling af edb-systemerne helt frem til dagens computer-to-plate, hvor de helsideoombrudte sider fra redaktionssekretariatet overføres direkte til trykpladerne, har betydet, at vi har kunnet forkorte tiden mellem redaktionsslut til trykstart på rotationen til nogle få minutter. Dermed har vi forøget papiravisens mulighed for at byde læserne på større aktualitet end tidligere.

Samtidig har vi i længere tid været i gang med at omstille den i stor udstrækning postbesørgede distribution til buddistribution gennem hhv. et samarbejde med tyske aviser og senest med det dominerende danske distributionselskab. Det har yderligere givet aktualiteten et løft, fordi avisen hos den overvejende del af vores abonnenter lander i brevkassen sidst på natten eller tidligt om morgenen, så den kan læses, før arbejdsdagen begynder.

Det har alt sammen været tvingende nødvendigt af hensyn til både avisens aktualitet og økonomi, fordi den tekniske revolution har betydet, at generalomkostningerne og herunder i særlig grad lønomkostningerne kunne sænkes betydeligt.

Sideløbende er det lykkedes at udvikle det trykkeri, som for en snes år siden blev kaldt avisens visitkorttrykkeri, til et topmoderne accidens-, ark- og bogtrykkeri, der som nævnt kan byde kunderne på grafiske helhedsløsninger af stort set enhver art. Det har i overskud og med ganske betydelige interne synergieffekter medført, at selskabets tilskudsbehov inflationsrenset er faldet kraftigt i udviklingsperioden.

FREMTIDEN

Selv om de udfordringer, som medie-

virksomheden Flensborg Avis og alle andre aviser i dag står overfor i den største informationsrevolution i dagbladernes historie, med rette kan karakteriseres som endnu mere omfattende end de beskrevne tekniske og organisatoriske ændringer, har disse omstillinger været afgørende for avisens overlevelse. Man skal følge med udviklingen og helst være et lille skridt foran, for eksempel i forbindelse med gennemførelse og videreudvikling af mediekonvergens.

Som bekendt er det dyrt at være fattig. Netop derfor besluttede vi dengang ligesom i dag at sætte udviklingstempoet i vejret. Der blev f.eks. for mange år siden set med en vis skepsis på, at vi som det første dagblad i Tyskland besluttede at investere stort i digitale kameraer til vores fotografer for at kunne konvertere det meste af den tredjedel af fotografernes tid, der gik til reproduktion, til produktiv tid. En investering, der hurtigt tjente sig ind, og som det heldigvis også lykkedes direktionen at overbevise tilsynsrådet om var ikke bare fornuftig, men økonomisk påkrævet.

En langtidssikring af Flensborg Avis' eksistens som en bredt funderet medievirksomhed stopper imidlertid hverken med den skitserede tekniske udvikling, med de forløbne 20 års talrige rationaliseringsprocesser, med ændringerne i både dagbladets layout og ikke mindst i den redaktionelle kurs samt med de seneste års overgang til mediekonvergens. Processen skal nødvendigvis fortsætte i de kommende år, formentlig med endnu større intensitet end i de forløbne par årtier.

Man kan have forskellige teorier om, hvordan medielandskabet vil se ud om fem eller ti år og om, hvor hurtig den videre udvikling vil komme til at forløbe. Men der kan næppe herske tvivl om, at det kræver stor agtpågivenhed

at fremtidssikre Flensborg Avis og en klar fornemmelse for, at den generelle medieudvikling aldrig må overhale avisens udvikling.

Udfordringerne bliver sandsynligvis ikke mindre i den kommende fremtid, end vi allerede har oplevet og oplever i dag. Det vil stille store krav til både ledere og medarbejdere – og ikke mindst til evne og vilje til omstilling. Lykkes det, er jeg overbevist om, at dommedags-prædikanterne, der ofte har forudsagt papiravisernes død i de forløbne år, vil blive belært om noget

andet og vil komme til at opleve et medielandskab med papiraviser i kombination med online-medier af forskellig art.

Vi skylder Sydslesvigudvalget stor tak for udvalgets udprægede forståelse for Flensborg Avis' helt særlige situation som en erhvervsvirksomhed midt imellem de øvrige mindretalsorganisationer med andre strukturer. Jeg vil takke udvalgets medlemmer og sekretariatet for en altid god og værdifuld dialog – på både det strengt formelle og det uformelle plan.

Sydslesvigs Folkeuniversitet:

Bliv klogere via folkeligt formidlede forskningsresultater

Af Elke Damerow og Alice Feddersen

Sydslesvigs Folkeuniversitet har i 2012 gennemført 14 forelæsninger med vidt forskellige emner. Det faste, trofaste hold af foreninger bestående af Historisk Samfund, Kirkehøjskolen, Borgerforeningen og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig står for planlægning og gennemførelse af forelæsningerne.

Emnerne har været Vestindien og rom, havehistorie, Sønderjyllands kirkehistorie, Grundtvigs menneskesyn og dannelsestanke og dannelsens status i vores tidsalder m.m.

Der har i gennemsnit været 37 deltagere per forelæsning, så Folkeuniversitetet vil fremover fortsat være et aktivt tilbud i Sydslesvig. Der er dog potentielle muligheder for at udvide med flere forelæsninger – også gerne om naturvidenskabelige temaer, såfremt vi finder foreninger i vores midte, som har interesseret til disse emner.

Sekretariatet er repræsenteret i Komitéstyrelsen for Folkeuniversitetskomiteer i Danmark, hvilket har afsmitende virkning på oplysningsarbejdet om Sydslesvig i mange forskellige sammenhænge f. eks. i universitetsverdenen og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Således formidles danske forskningsresultater som viden til Sydslesvig, men samtidig går der også viden om Sydslesvig mod nord - grænseoverskridende erfarings- og videnedveksling – en win-win-situation.

Svært at fastholde et stabilt medlemstal

Af Kimmo Karstoft

Som i de forgangne år har bestyrelsen for Foreningen Norden i Sydslesvig, der ligesom andre kulturelle organisationer for tiden har svært ved at fastholde et stabilt medlemstal, også i år holdt et visionsmøde.

Udfordringen for foreningen vil fremadrettet være at få en tilgang af yngre medlemmer, hvilket må ske ved målrettede arrangementer samt større synlighed. Der blev bl.a. frembragt forslag om at tilbyde diverse work-shops og arrangere deltagelse i 'Fjällräven Classic', som efter sigende er en af de smukkeste vandreture i verden.

Foreningen Nordens vigtigste formål er at fremme det mellemfolkelige samvirke i de nordiske lande. Derfor er der også i år ydet tilskud af foreningens midler til de ansøgninger fra danske skoler og foreninger i Sydslesvig, der lever op til formålsparagrafen der er nedfældet i vedtægterne.

Et tilbagevendende arrangement, der på glimrende vis skaber relationer til de nordiske lande, er venskabsbystævnet. Husby-kredsen valgte i år Ålandsøerne, der forståeligt nok har Foreningen Nordens mindste medlemstal.

LITTERATURFESTIVAL

De foregående års succes med litteraturfestivalen, som er et af Nordisk Informationskontors store mærkesager, og som har vundet en stærk position i det sydslesvigske kulturliv, er fulgt op i 2013 med en 4. festival af slagsen. Disse tiders pengemæssigt trange kår har

dog bevirket, at det har været noget sværere at få fondsmidler til dækning af udgifterne.

Arrangementet i år var forsøgt gjort mere attraktiv ved at tilbyde pakkeløsninger, hvor deltagerne kunne booke overnatning og foredrag til hele festivalen samt få lokale smagsoplevelser på både øl og rom.

Traditionen tro afholdtes der også i 2013 i november skumringstime med fælles oplæsning på de nordiske biblioteker.

Som et krydderi på det nordiske menukort er foreningen igang med at udarbejde en kogebog med nordiske opskrifter til udgivelse i forbindelse med fejringen af forenings 50 års jubilæum i januar 2014. Vi ser frem til at udgive 50 opskrifter ledsaget af en personlig oplevelse, der gør retten til noget helt specielt.

GENERALFORSAMLINGEN

På Foreningen Nordens generalforsamling, årets første større arrangement i 2013, var der uenighed ved afstemningen om nogle juridisk nødvendige vedtægtsændringer.

Tillige blev der stemt om en kontingentforhøjelse.

Torsdagskoret, som bidrog med det kulturelle indslag inden generalforsamlingen, havde fundet nordiske viser og sange frem, og disse blev fremført på smukkeste vis.

Foruden korets indslag bød eftermiddagen også på åbningen af fotoudstillingen "Sådan så jeg Norden". Udstilling var tænkt som en fotokonkurrence på initiativ af Foreningen Norden, og der blev uddelt præmier til de vindende billeder.

På operatur til Oslo. (Fotos: privat)

Fra undersiden er Storebæltsbroen endnu mere imponerende end set fra oven.

OPERA I OSLO

I april tog en flok på 20 rejsende på operaoplevelse til Oslo. Vi samledes i Flensborg, og i Kiel lagde vi med Color Fantasy fra kaj.

Storebæltsbroen, som normalt be-

tager én på turen over Storebælt, var ikke mindre majestætisk set franeden. Med ankomst efter 20 timers sejlads var der mulighed for på egen hånd at shoppe på Carl Johansgatan, eller bare at sidde og nyde en kop kaffe på en af de utallige restaurationer i det skønneste forårsvejr, som vi skulle være så heldige at nyde på denne tur.

Aftenen var afsat til turens egentlige formål, et besøg i den nationale opera. Operahuset, der ligger ved havnefronten, ligner mest af alt en kantet, hvid-blændende gletsjer, der glider ud i havnebassinet, men som måske nærmere skal tolkes omvendt, som den rendyrkede kunstart, der stiger op af urhavet. På programmet var Cavalleria rusticana af Pietro Mascagni samt Leoncavallos Bajadser.

Opera, med dens til tider skingre sopran og voldsomme vibrato, er for mange mennesker en anstrengende kunstart, men har man oplevet opera, så vil man måske komme til den erkendelse, sådan som jeg gør det, at den for hver oplevelse vinder i betagelse.

Følgende dag var der programsat et besøg på Munch-museet, hvor der foruden Munchs egne malerier også var værker at se af bl.a. Asger Jorn. Efterfølgende var vi nogle få, der med sporvognen kørte op til Holmenkollen og nød en fantastisk frokost med en storslået udsigt over Oslofjorden, medens andre besigtigede Akershus, en middelalderfæstning, hvor Dronning Margrete I. boede som barn og ung voksen.

Rejsen hjem kunne, som på opturen, nydes med en mægtig buffet ombord på båden. Og fire dage efter vi forlod Flensborg, blev vi atter sat af på Flensborgs asfalt.

Rejsen var en ubetinget succes, og gav appetit på fremtidige ture til Nordens operahuse. Fremover vil vi dog forsøge udvide arrangementet ved at optage kontakt til de lokale foreninger på stedet.

E Friisk Foriining as än politisch-kulturäl organisatsjoon

Foon formoon Bahne Bahnsen

Bahne Bahnsen (leefts) oernamt et stjör eefter Jörgen Jensen Hahn. (Foto: privat)

Tunkboor koone we diling dät nägenti-iiri jubiläum foon e Friisk Foriining fiire.

Önj en nordfraschen historischen tuhuupehäng san da leeste nägenti iir foon grut bedjüsing, ouers ja san duch mån en kort tid önj e mör as duusentiiri – instituutsjoonslüüs – frasch histori. We frasche hääwe üs üt di iine unti oudere grün for en instituutsjoonslüüs laawen önjtschääsd. Maning kultuure än följke trinam üs san sloowe foon jare äine instituutsjoone/organisatsjoone unti jare stoote. Dät koon huum foon da frasche ai seede.

Än di ainkelte frasche heet ouere-mätje foole frihäid hädj. Heerönj lait dät wäasentlik ferschääl twasche da frasche än oudere europäische kultuure. Ouers san we döör jüdeer frihäid ouer iirhunerte önj äle wine ferwaid än spräkelüüs wörden? Hü wårde we ainkelte pårt foon di grute friiske klütetäpich, än hü foue we et friisk önj e tukamst herin önj dät grut europäisch münster? Dät as e frååge, weer da frasche önj e tukamst ai büteam kaame, jam ma tu befooten.

Felicht wjarn ål frasche as hoonelsmanschne önjt iir 19 for kristi önj Köln, as da röömere ma Agrippa as önjfäärer e stää bai e Rhein innümen. Ik ban me sääker, dät da frasche et ma e ångst fungen, as ja da röömere än jare brutalitäät wis wörden san. Et riseltoot wus dan uk, dät's jam långs bait heef boogseeten. Sääker as aw arken fål, dät da frasche tuhuupe ma da sakse 400 eefter kristi Ainglönj innümen. Di ainglische spräke as je uk en fraschen dialäkt, unti as et amkiird? Deer önj Ainglönj hääwe jam maning frasche boogseet önj dadeere iirhunerte.

Eefter et iir 600 süwat kömen dan oudere frasche, wat jam heer önj Nordfraschlönj önjsiidelden. Da frasche san dialäktisch, historisch än geograafisch tacht ferbünen ma e legendäär Hanse. Jütid ål san maning üt jare hiimstoun ferswünen – am tu årben unti en dilij foon e Hanse tu wården. Herüt önj e grut wråål. Hoonel kombiniird ma loonwirtschapp wus jü nai formel.

Önj ål da tide ma stormflödje, europäische kreege än ütwanern – hääwe

we as följk ouerlaawed! Da frasche hääwe jam ai ouer-instituutsjonääli-siird, ja hääwe et laawen laawed än en frsch histoori ma müüte än tääle eefterleet. We schan nuch foole mör foon da for maning ünbeänd histoori än tääle, wat üs amjeewe, beärbed än ferteeld foue! Ik wal hál heer nuch iin-sen tunk seede tut Nordfriisk Instituut for jare ünhiimlik wjartful árbe, wat et bewäären än widerfermadeln foon üüs kultuur än üusen spráke önjgungt!

Deer wjarn uk frasche/friiske made da manschne, wat 1613 Nieuw Amsterdam – diling Manhattan än New York – kääften än grünláiden. Peter Stuyvesant wörd 1626 di tweede bürgermäister aw Manhattan. Hi as önj Fryslân önj dát toorp Pepergea tuláid. Uk diling laawe je nuch maning frasche önj New York än önj Iowa.

Südánji köö ik baibliwe än nuch maning friisk-historische begääwenháide döör da iirhunerte apliste, ouers jarst 1923 wörd en gáns wichti friisk orga-

nisatsjoon grünláid. Di 25. moi 1923 wus máást en historisch dootem for Fraslönj. E Friesisch-Schleswiger Verein – wat sunt et iir 2003 Friisk Foriining hát – as dideere dái grünláid wörden. Fort jarst tooch wörd deer en organisatsjoon grünláid, wat har önj har statuute deertu beänd, dát da frasche en äin följk san.

E Friisk Foriining as än politisch-kulturál organisatsjoon. Än we árbe for e frihäid än fort wájl fount frsch följk. Me tänjt, we frasche laawe – än hääwe áltens laawed – twasche frihäid än „ortodoksi!“ E frihäid foon di ainkelte as en párt foon üüs kultuur „liiwer düüdj as sloow!“ Ouers schönj we ai felicht üüs tánken mör aw et müülj útruchte, üs tu soomeln än mör „ortodoks“ tu laawen?

Üüs histoori ferteelt üs: Maning friiske laawe diling önj Amerika, san ferdiiljd önj Europa än hääwe jam – weer’s aw e wráál uk san – oueremátje gödj asimiliird, ouers uk jare friisk bewustháid deerbai tuseet. Da friiske san wráálsmäister, wan et deeram gungt, jam naie kultuure önjtupáásen, ma et riseltoot, jare äin kultuur tu ferliisen. Deeram: Tu ále tide hääwe we nordfrasche ma e gefáár laawed, dát da grute kultuure üs apsööge unti üs for jare müülje instrumentalisiire.

E apgoowe foon e Friisk Foriining for 90 iir, diling än önj e tukamst – tuhuupe ma ále frasche önj e wráál – as: dát da manschne jam am et friisk soomle! Üüs bjarne schan widerhaane önj frihäid apwákse – weer’s uk san aw e wráál – ouers we, wat ál wat áler san, köön gödj wat mör „frasch ortodoksi!“ önj üusen warkeldái ma inbage än dát dan uk önj Nordfraslönj spriidje.

Stönje da frasche diling júst as Moses jütid fort rüüdj heef? Náán! We nordfrasche hääwe iirhunerte ma eeb än flödj laawed – än we koone döört wáarder luupe! Et laawen önj

Friisk Foriinings Minority Filmfestival 2012.

e mjarsch än bait heef heet üs liird, üs aw üüs äin uurdiljskreeft tu ferlätjen än heet döör da iirhunerte for da manschne en gou laawen önj frihäid ma ham broocht, ouers heet ja uk wat oufferlängd. Nü önj üüs tid koone we belaaewe, dåt maning manschne üt gâns Tjüschlönj hâl en latj (ouers jöör) stuk foon üüs smuk loonschap kuupe wan, än wan't uk mân 36 kwadrootmeeter önj en boog san.

Ouers nü tu åle friiske! Wan we döört wâader gunge koone, koone we dan ai uk döör en wüüste gunge? Felicht schönj we frasche – jüst sù as da jööse – iinjse aw en lung wândering döör e wüüste, am üs tu soomeln? We foon e Friisk Foriining köön ouers uk en hoonel önjbiidje. Arken, wat ham da fjouer mounne wândern döör e wüüste späare wal, di koon önj stää for iinjfâch lasmoot bai e Friisk Foriining wârde! Heer soomle we üs trinam åles, wat frasch as! Önj üüsen feriin fersäke we uk än fin üüs wisjoone, sùdât e friisk kultuur än üüs rûm hart – klaar kiming bestönjen blaft.

Ik seed tunk for gou än gâågenful tuhuupeârbe tu: Åle frasche önj e grut

wråål, wat ai önj Fraslönj booge, frasche önj Åást-, Sater- än Weestfriislon, Et Nordfriisk Instituut, e Ferring Stifting, e Nordfriesische Verein ma sin toorpsferiine, e Öömrang Ferian, Rökefloose, Frisia Historica, än en gruten tunk tut stjör foon e Friisk Foriining.

We tunke üüsen geschäftsfäärer Manfred Nissen. We tunke e lönj Slaswik-Holstiinj än e kris Nordfraslönj for jare stipe. En stor tak til vore danske venner og samarbejdspartnere igennem mange årtier: SSF, SSW, Dansk Skoleforening, Slesvigsk Samfund og Grænseforeningen.

Wat san nü üüs idee-e än wisjoone for da näiste tiin iir – bit tu üüs hunertiiri jubiläum?

Önj Nordfraslönj schal e friiske språke än kultuur foon e bjarntün bit tut abituur unerruchted wârde. Da gümnaasie önj üüsen berik schan deertu ferplached wârde, önj e luup foon da näiste fiw iir en feroontuurdliken awt schölj tu finen, wat ham am e frasche språke än kultuur awt schölj tu kumern heet. Än bane da näiste tiin iir schal ark schölj tra feroontuurdlike häawe.

90 iir Friisk Foriining – heer ma da jungste jubiläumsgeeste. (Foto: privat)

Uk deer, weer frisch diling ai mör snååked wårt, schan we fersåke et wider nai tu etabliiren ma heelp foon frische språke-implantaate än sù en sliiks språke-hålie schååfe. Än dåt jüst önj da schoule. We ferplachte et lönj Slaswik-Holstiinj, dåtheer forheewen tu betåålen än et döörtufåären.

We brüke uk preestere, wat friisk snååke. Wan en preester nuch niinj friisk koon, wan'r instald wårt, schal'r ham ferplachte än liir et önj e luup foon fiiw iir. Wan ik iinjsen stårwe schölj, laan ik et ouf, aw tjüsçh unti dånsh begrååwen tu wården! Önj di fål wörd ik bai min äin lik ai ma deerbaiweese.

Åles, wat we diling eefter nåägen-ti iir årbe önj e Friisk Foriining schååfed hääwe, as mån foon en gånsh påår manschne schååfed wörden. Ouers dåt, wat for ùs stoont, schååfe we ai åliine. Dåt luket bloot, wan we tuhuupeårbe. Nù måå ik åle nordfrische apfordie, wat jam bit nù nuch ai önj en

friisk organisatsjoon inmalded hääwe, ouers wat fåile, dåt's friisk san, unti friiske grutålerne

hådj hääwe, åsw.: Aner jarngelaawen foon mjarne oufönj!! Mååg manst tiin minuute irgendetwat wat aw friisk, lees tiin minuute önj en friisk tidschraft unti bök, än wan't en uurdebök as, hiir tiin minuute friisk raadio, önjt-wider aw NDR-Welle Nord ma Karin Haug unti Friisk Funk (arken fraidi ma Gary Funck!) gung tiin minuute aw e hüüsesid foont Instituut, deer jeeft et en online-språkekurs åsw., åsw. Nam de seelew as frische wäär.

Wat schal dåt brainge? Eefter en was tid wårde jam mårke, dåt jarngelaawen bääder wårt, dåt åles önjt laawen mör san mååget än dåt jam en kultuur tubåågwine. Dåt as uk man wåi wään. Än ik köö me diling nån bääderen apgoowe önj min laawen forstale as än wees formoon foon e Friisk Foriining. Rüm hart – klaar kiming!

EU siger nej til mindretalsrettigheder

Af Jens Nygaard

De nationale mindretal i EU får ikke lov til at samle en million underskrifter som led i et Europæisk Borgerinitiativ. Det er en politisk og ikke en juridisk afgørelse, lyder det fra mindretallene.

I over to år har en lang række sproglige og nationale mindretal i Europa kæmpet for at stable et europæisk borgerinitiativ på benene. Ved at indsamle en million underskrifter skulle EU-Kommissionen dermed tvinges til at beskæftige sig med et bestemt tema - i dette tilfælde beskyttelse af mindretal.

En af de første forhindringer var, at EU-Kommissionen skulle acceptere projektet. Og nu har mindretalsunionen Føderalistiske Union Europäischer Volksgruppen (FUEV) i Flensborg fået negativt svar fra Bruxelles.

Det falder uden for vores kompetenceområde, lyder det fra EU-Kommissionen. Med andre ord: Der er ikke hjemmel i de mange traktater til at beskæftige sig med mindretal. Det må de enkelte lande selv afgøre.

Kommissionen har truffet en politisk beslutning - og ikke en juridisk. „Vores initiativ er både juridisk og formelt i orden“, siger formanden for et af de største mindretal i Europa, Hunor Kelemen, der er ungarer i Rumænien.

Han bliver sekunderet af præsidenten for FUEV, den tyske sønderjyde Hans Heinrich Hansen.

„Vi mener absolut ikke, at vores sag »helt og aldeles« falder uden for EU-Kommissionens kompetenceområde“, siger han. FUEV og de store mindretal, som har været bannerførere i projektet, overvejer nu de videre skridt.

Kongressen i sydtirolske Brixen var helt og aldeles centreret om opstarten til det europæiske borgerinitiativ.

Hos FUEV, der har hovedkontor i Flensborg, er skuffelsen stor.

„Det her viser, at ud over søndagstaler ønsker man ikke at gøre noget for mindretallene“, siger organisationens direktør Jan Diedrichsen fra det tyske mindretal i Sønderjylland.

Han mener også, at der er tale om en politisk beslutning.

„Der er jo en række EU-lande, som ikke vil vedkende sig mindretal og deres problemer“, siger han.

Jan Diedrichsen siger det ikke åbent, men det er en kendt sag, at lande som Grækenland og Frankrig ikke anerkender mindretal.

„Nu må blandt andre danske og tyske politikere på banen, så vi kan komme videre“, siger Jan Diedrichsen.

Også andre skridt overvejes, bl.a. at gennemføre underskriftsindsamlingen alligevel, om ikke andet så for at demonstrere.

Planen er, at der etableres et Mindretallenes Hus af SSF og FUEV i den gamle købmandsgård i Nørregade 78 i Flensborg, nabo til Flensborghus-komplekset – med vindue ud mod gaden og et egentligt kommunikations- og oplysningscenter i pakhuset i baggården. (Fotos: SPT)

GAMLES VÆRN I FLENSBORG:

Gamles Værn i Flensborg er en lille men aktiv kreds af medlemmer, der tilses af en række tillidskvinder/ besøgsdamer. Gamles Værn er en forening uden PR. Man arbejder for sagen, stille og urokkeligt. Formand Ingrid Lekkat t.h. er primus motor i foretagendet, genvalgt på generalforsamlingen i 2013, og ved hendes side ses Monika Jansen, Gamles Værns kasserer. (Foto: Tilla Rebsdorf)

Et roligt år

Af formand Einar Geipel

Klar til årsmødekoncert 2013. (Foto: privat)

2013 har været et af Hejmdals mest rolige år i lang tid. Udover de obligatoriske arrangementer, som vores forårskoncert den 17. marts, musikalsk understøttelse ved pokaloverrækkelsen ved DHK-pokalen i april og koncerter i årsmødeweekenden, var der ikke de store udfordringer.

Desværre har vi også måttet udsætte en koncert til SSF Munkbrarups forårsmarked i foråret på grund af sygdom blandt musikerne.

Spændende var dog to arrangementer i kommunen, hvor vi fremviste vores kunnen. Det ene var foreningsmessen i marts og forretningsmessen "Harrisleer Schaufenster" i september. Begge fandt sted i Borgerhusets lokaler i Harreslev.

Sidst på året spillede vi op til en del lanterneoptog rundt omkring i Sydslesvig.

Vi er stadig i gang med at finde nye, der har lyst og tid til at være aktive i

foreningen. Om det så gælder bestyrelsesarbejdet eller som musiker. Vi må konstatere, at det er nemmere for orkestre i Danmark at finde efterfølgere til de "gamle" eller få de unge til at spille et instrument. Det er der ikke så megen tradition for i Sydslesvig. Måske mangler vi bare ambitiøse undervisere. Mange af vores medlemmer er på fuld-tidsarbejde, og fordi det er et frivilligt arbejde vi gør, er det svært at finde undervisere til elever om eftermiddagen. Men vi arbejder på det.

Fra en koncert i Borgerhuset i Harreslev. (Foto: privat)

Det samme gør vort musikudvalg, som har fingeren på pulsen og finder nye musiknumre, orkestret kan spille. Det nyeste nummer er f.eks. Summer Holiday eller Dream a little Dream. Sidst nævnte er så aktuelt, at man kan høre den på den nye CD fra Robbie Williams, som udkom i november 2013.

Eller vores pr-udvalg, som igen har fået skrevet et internt nyhedsbrev og arbejder på at få oprettet en hjemmeside og materiale til hvervning af nye medlemmer.

Vores medlemstal er stabilt. Vi ligger altid mellem 50 og 60 medlemmer, og for tiden på 53. Men flere gør det jo en gang sjovere. Så hold jer ikke tilbage, og bliv medlem af Hejmdal Blæseorkester.

Til sidst en tak til mine bestyrelsesmedlemmer, til vores aktive og passive medlemmer og til alle, som booker os til deres arrangementer.

HISTORISK SAMFUND SØNDERJYLLAND - SYDSLESVIGAFDELINGEN:

Gøre foreningen mere kendt

Af formand Kirsten la Cour

Foreningsåret startede med generalforsamlingen tirsdag den 17. april 2012 i festsalen på Duborg-Skolen. Formanden Chr. Skov meddelte ved den lejlighed, at han af helbredsmæssige grunde måtte bede om en afløser på denne post.

På det første bestyrelsesmøde den 22. maj 2012 blev posterne fordelt på denne måde:

Formand Kirsten la Cour, Skovlund, næstformand Kristian Bøgebjerg Arentsen, Flensborg, kasserer Anders Schaltz Andersen, Hatsted, protokolfører Jørgen Kühl, Slesvig, bisidder Christian Skov, Flensborg.

Vi i bestyrelsen vil gerne på alles vegne takke Christian for den indsats, han har gjort for foreningen på et tidspunkt med store forandringer i bestyrelses-sammensætningen. Tak til Christian for de initiativer og for de gode samarbejds-relationer, der er skabt i

hans formands tid. Det spor vil der arbejdes videre efter.

Ud over mødet den 22. maj 2012 har der været afholdt bestyrelsesmøder den 7. august 2012, den 24. oktober 2012 og 14. februar 2013, som har resulteret i en arrangementskalender, der er fyldt frem til 2014.

Følgende arrangementer havde vi indbudt til i 2012:

17. april på Duborg Skolen, Flensborg: Foredrag ved seniorforsker, forfatter, ph.d. Lotte Thrane om "Lorenz Frölich og hans tid – især årene i Flensborg".

13. september 2012 i Bürgerhaus, Harreslev: Foredrag ved overinspektør, museumsleder, ph.d. Henrik Skov Kristensen om "Straffelejren" i samarbejde med arbejdsgruppen "Harrisleer Bahnhof" og SOF.

31. oktober 2012 på Dansk Centralbibliotek, Flensborg: Foredrag og udstilling ved Karin Becker/ Foreningen

Ved Sehested markerer en fint bevaret mindsten et slag i 1813 mellem en dansk og en svensk-tysk hær. Angriberen skulle tvinge kong Frederik 6. til at afstå Norge til Sverige. Danskerne sejrede, og alligevel gik Norge tabt i januar 1814. Dette markerede Historisk Samfund Sydslesvig i august 2013 ved at invitere til foredrag og fremvisning her samt ved Kluvensiek øst for Rendsborg, hvor der ligger en fint restaureret sluse fra 1784 som rest af Ejderkanalen, dengang Europas mest kostbare kunstige vandvej. Lars N. Henningsen, tidligere leder af Studieafdelingen i Flensborg, fortalte om og guidede rundt begge steder.

for danske folkedragter om "Folkedragter og Sydslesvig".

Et enkelt af de langtids-planlagte arrangementer skal nævnes her. For at markere multimindeåret 2014 arbejder vi på at stable en "Historiefestival 2014" på benene.

Bestyrelsen har i det forløbne år også beskæftiget sig med at gøre foreningen og dens arrangementer bedre kendt i regionen. Kontakten til medlemmerne og andre interesserede skal opprioriteres bl.a. via brug af mailadresser og hjemmesiden, der nu fremstår i en nyere og mere brugervenlig form.

Vi vil dog stadig benytte SSFs medlemsblad KONTAKT og Flensborg Avis til indbydelse og orientering om arbejdet. Derfor er vi fortsat glade for det gode samarbejde med SSF og avisens journalister, ligesom samarbejdet med Dansk Centralbibliotek, Sydslesvigsk Oplysningsforbund, Folkeuniversitetet, "Arbeitsgruppe Harrisleer Bahnhof", Den Slesvigske Samling, IQSH og Skoleforeningen/CfU har betydning for foreningens virke. Det samarbejde takker vi for.

Også tak til hovedforeningen for god støtte og veltilrettelagte koordinerende møder. Formanden har deltaget i to styrelsesmøder i hovedforeningen, et møde for kredsbestyrelser indkaldt af hovedforeningen samt trukket på den orientering, der er at hente på kontoret i Aabenraa og foreningens nye hjemmeside.

Alt i alt en nyttig og god hjælp for en ny formand.

Klubaftener og kniple, dreje, male, save

Af formand Walter Schneider

Trædreje-weekenden den 19.-20. januar samlede 8 deltagere, og Gerd fra Broager som instruktør. Gerd viste, hvordan man omgås værktøj og maskiner. Hver deltager stod ved en drejebænk for hele tiden at kunne være i gang med det, som Gerd lagde op til. En dejlig og hyggelig weekend, som endte med, at hver deltager havde forskellige emner som æggebægre, snurretoppe og skåle i alle størrelser med hjem.

Lørdag den 2. marts mødte 10 børn og 10 voksne op for at hygge sig ved det, vi kalder en "påske-aktivitetsdag".

Bastian viser sin søn Jonathan, hvordan det gøres. (Fotos: privat)

Masser af fine påskeæg.

Bente, Kirsa og Robin i fuld sving med påskeæg.

Gerd forklarer, hvordan værktøjet skal holdes.

Sonja havde sin rok med på den store husflid-udstilling på Cathrinesminde Teglværk.

Der blev marmoreret påskeæg i alle mulige flotte farver. Nogle var også i gang med at male påskebilleder, andre skar påskemotiver ud i pap og gav dem farve – der var rigtig gang i det hele.

På årsmøde-friluftsmødet i Flensborg den 9. juni var vi atter med i klippekort-konkurrencen, så vi havde lagt op med et par værktøjer, som børnene skulle vide, hvad var. Forældrene måtte gerne hjælpe. En skøn og solrig årsmøde-søndag.

Endelig er vi hvert år med i den store udstilling på Cathrinesminde Teglværksmuseum. Det er som altid Sundved Husflid, som arrangerer og inviterer til at deltage. Der kommer gerne omkring 40 udstillere. Vi plejer altid at få en rigtig god snak ved vore stande med alle de besøgende, som dukker op i løbet af dagen.

Vore klubaftener finder sted hver 1. og 3. tirsdag i måneden (dog ikke i skoleferien). Vi holder til på Oksevejens Skole, Flensborg Sporskifte, Gl. Husumvej/ Alter Husumer Weg 207.

Man er altid velkommen til at kigge ind og se, hvordan vi har det, og hvad vi laver.

Eller få flere informationer på vor hjemmeside www.sydslesvighusflid.dk.

Webmaster Eske Kjems har styr på alle datoer og aktuelle billeder, så hjemmesiden altid er opdateret.

Og ellers er du velkommen til at ringe til formanden på tlf. 0461-32074 for at få en snak.

Snakken gik ved Husflid-standen på årsmødepladsen i Flensborg.

J.C. Møller-Fonden:

Finanskrisen mærkes stadig

Af Henrik Geipel

Atter er der gået et år. Også finanskrisen år 2012 har præget vore udbetalinger.

I 2012 udbetalte vi 35.000 euro, fordelt på 521 små glæder.

Udbetalingerne er fordelt over hele Sydslesvig, opdelt efter SSFs amter.
Flensborg by: 278,
Flensborg amt: 82,
Gottorp amt: 84,
Rendsborg-Egernførde: 8,
Husum amt: 28,
Sydtønder amt: 32,
Ejdersted amt: 9.

Jacob Clausen Møller (J.C.M.), er født i Haderslev i 1876. Han grundlagde i 1902 den manufakturforretning i Flensborg, der blev begyndelsen til Møller og Co. i Sønderborg.

I 1919 opgav J.C.M. håbet om, at Flensborg ville blive en del af Danmark, og han åbnede en filial i Sønderborg, den der blev sønnen Traugott Møllers store livsværk.

Fra 1924 og frem til 1955 var J.C. Møller aktiv dansk politiker i Flensborg, også i den vanskelige tid fra 1935 til 1945. Han nåede at blive gruppeformand, bypræsident og overborgmester.

Den 12. oktober 1976 på J.C.M.s 100 års fødselsdag oprettede Traugott Møller "J.C.Møller-Fonden", de små glæders fond, til minde om sin far.

J.C.Møller-Fonden
Komiteens Sekretariat
Osterlücken 13a
24955 Harrislee
Telefon 0461-71969

Varieret og omfattende kursusvirksomhed

Af forstander Dieter Paul Küssner

Jaruplund Højskole er ifølge sin fundats "en dansk folkehøjskole i Jaruplund, Sydslesvig. Højskolen blev rejst i 1949-50 ved hjælp af gaver fra højskole- og andelsbevægelsen i Danmark."

Højskolens formål er ifølge fundatsen "at drive en dansk folkehøjskole på basis af en folkelig, grundtvigsk tradition og med særligt hensyn til, at højskolen er en del af det folkeligt-kulturelle arbejde i det danske mindretal i Sydslesvig. Højskolen ser som sin opgave at øge kendskabet til grænselandets historiske udvikling, at formidle et indblik i landsdelens kulturelle mangfoldighed samt at skabe interesse for nye strømninger i Europa."

Jaruplund Højskole søger at leve op til sit formål ved en varieret og omfattende kursusvirksomhed, der med grænselandet og det danske mindretal som omdrejningspunkt, får brede folkelige danske kredse til at vælge korte eller længerevarende ophold på højskolen.

Med kursister fra alle egne i Danmark formår vi at holde fast i det dansk-sydslesvigske fællesskab henover grænsen. For mange af vore kursister er mødet med den danske højskole i Sydslesvig enten en bekræftelse af en tilstedeværende interesse for mindretallet og grænselandet, men for mange kursister er opholdet hos os en øjenåbner og inspiration for en ny interesse for mindretallet, landsdelens danske historie og de aktuelle grænselandsvilkår vi lever under.

Jaruplund Højskole er for tiden under synlig forandring. Som en anden

fugl Fønix genrejses, renoveres og nybygges der; så højskolen også fremover kan tjene sit formål som folkelig formidler af dansk mindretalsliv i dialogen mellem Danmark, Tyskland og Europa.

Ombygning og renovering, der fortrinsvis finanseres af Sydslesvig-udvalgets bevilling hjulpet på vej af EU-midler, sikrer samtidig skoleforeningen kursusfaciliteter, der svarer til et nutidigt behov. Stedet kan således fremover både tilbyde moderne værelser og undervisningslokaler til højskolekursister uafhængigt af udlejning og anden kursusvirksomhed på stedet. Samtidig er rammerne for højskolen fortsat det naturskønne område med sø og park, der sikrer rekreation udover undervisning og samtale.

For et styrke bindingen til dansk sprog og kultur i mindretallet tilbød vi et Sydslesvig Goddag kursus for nye forældre i vort skolevæsen i efterårsferien. Vi ønsker også at tilrettelægge weekendkurser for denne sydslesvigske målgruppe.

Da byggeriet også i 2013 gav begrænset råderum, vil de sydslesvigske aktiviteter først kunne realiseres målrettet i 2014.

Når ombygning og renovering af højskolen er gennemført først i 2014, har Sydslesvig en fortsat smuk, men nu også fuldt moderne højskole, der kan styrke varetagelsen af det danske mindretals ønske om at fastholde forbindelsen med Danmark.

I sensommeren-efteråret 2013 var der god gang i byggeriet endnu, men konturerne aftegnede sig allerede tydeligt. Til foråret 2014 er byggearbejderne så en saga blott, og højskolen fremstår pænt, moderne og brugervenligt. (Fotos: Ole Præstkær Jørgensen)

Stigende antal tilhørere

Af Erik Johansen

De sidste par sæsoner har Flensborg Kirkehøjskole kunnet konstatere et stigende antal tilhørere til sine arrangementer. Det må betyde, at det fire personers stærke udvalg har valgt nogle emner og/eller foredragsholdere, som interesserer folk, og det er vi selvfølgelig glade for og godt tilfredse med. Det vil vi fortsat bestræbe os på, ligesom vi altid har satset på aktuelle og vedkommende emner.

2013 har helt naturligt være præget af 200-året for Søren Kierkegaards fødsel, som over det ganske land er blevet markeret på utallige måder.

I februar fortalte Ph.d., lektor Anders Holm fra Roskilde om de to åndskæmper Grundtvig og Kierkegaards forhold til og meninger om hinanden.

I marts var Søren Kierkegaard det centrale tema på Christianslyst-weekenden, som et andet udvalg tilrettelægger, og i vores brochure over sæsonens foredrag har vi kunnet gøre reklame for en lang række offentlige forelæsninger om Kierkegaard på Flensborg Universitet.

I maj måned fortalte lektor og forfatter Jutta Bojsen-Møller fra Nykøbing Falster om sin tipoldemor Eline Boisen, hvis erindringsværk fortæller om en 1800-tals-kvindes gudsforhold og barske tilværelse.

September måneds foredrag var spændende og topaktuelt, idet professor, dr. phil. Jakob Skovgaard-Petersen, religionshistoriker og Mellemøst-ekspert samt kendt af mange fra fjernsynet, kom og fortalte om de syriske trossamfunds forhold under den ulyksalige borgerkrig.

Foredragene holdes dels på Flensborghus og dels på Flensborg Bibliotek. Sydslesvigsk Forening er hovedsponsor for arrangementerne, men derudover har Kirkehøjskolen et forbilledligt samarbejde med biblioteket, Folkeuniversitetet, Sydslesvigs Oplysningsforbund, Den slesvigske Kvindeforening og Aktive Kvinder.

Efter mange år i udvalgets førertrøje har pastor Sten Haarløv forladt Sydslesvig til fordel for Løgumkloster. Fra de tilbageblevne udvalgsmedlemmer skal der her lyde en stor tak til Sten for et inspirerende samarbejde forbundet med ønsket om mange gode stunder i hans nye embede.

Tilbage i udvalget er nu Lone Anker Jakobsen, pastor Finn Egeris Petersen og undertegnede. Det ville være dejligt, om udvalget kunne finde et nyt udvalgsmedlem, så den frugtbare paritet mellem teologer og lægfolk, der hidtil har eksisteret, kan fortsætte.

Næste års program fås bl.a. på Flensborghus og Flensborg Bibliotek, ligesom arrangementerne bliver omtalt i pressen.

Vel mødt i 2014!

Velkommen på et helt nyt museum i løbet af 2014

*Af forretningsfører
Svend Lykke Schmidt*

Også i 2012 kunne Kobbermølle Museum og Industrimuseum notere fremgang. Næsten 5.000 gæster fik en god oplevelse på dette kultursted, nogenlunde ligeligt fordelt på besøgende fra begge sider af grænsen.

I 2013 var billedet et helt andet. Kun Kobbermølle Museum har været åbent hele tiden, mens det har været nødvendigt at lukke industrihallerne. Besøget er derfor styrtdykket, men det hele har en glædelig baggrund.

FYRTÅRN

Som nævnt i Sydslesvigsk Årbog 2012 var industrimuseet blevet tildelt status som "fyrtårnsprojekt", Leuchtturmprojekt der AktivRegion "Mitte des Nordens", men vi manglede stadig de sidste 5% af midlerne til at kunne bygge det.

De sidste penge til køb af de to hidtil lejede haller og den "nye" tredje hal, der er forbundet med dem, og til ud-

videlses- og ombygningsprojektet er i mellemtiden skaffet til veje fra danske kilder. I juni 2013 kunne arbejdet så endeligt påbegyndes, efter en omfattende og grundigt forberedt licitation, som Flensborg bys licitationskontor havde påtaget sig at forestå. Licitationsmaterialet fyldte næsten 800 sider.

Resultatet var i første omgang en ret ubehagelig overraskelse. Mange af de håndværksfirmaer, der var indbudt til at deltage i licitationen, meldte, at de ikke var interesseret på grund af, at de allerede havde for meget arbejde. Ved flere entrepriser var der tale om betydeligt højere priser end de, som erfarne byggesagkyndige havde forventet, og som var lagt til grund for ansøgningerne om støtte til projektet.

Pengene ville ganske enkelt ikke slå til. Det har derfor været nødvendigt at foretage en række forenklinger og tilpasninger, som har muliggjort de nødvendige besparelser, uden at gå på kompromis med kvaliteten og uden det er gået ud over helhedsprojektet.

Har man med gammelt byggeri at gøre, skal der som regel pilles ned, inden man kan bygge nyt. Sålledes også i Kobbermølle: Hallerne, da de så værst ud. (Foto: privat)

BYGHERRE

Bygherre er museets støtteforening Industriemuseum Kupfermühle e.V., hvis formand Gerd Pickardt har været den drivende kraft i alle faser af projektet, ligesom han efter hovedsponsorernes ønske har fungeret som ansvarlig byggeleder. Det er helt klart, at uden hans omfattende erfaring fra talrige byggeprojekter og tidligere samarbejde med sponsorer, hans kreativitet, entusiasme og faste ledelse var dette projekt aldrig kommet op at stå. Han har næsten dagligt opholdt sig på byggepladsen og har kigget håndværkerne over skuldrene. Vi skylder ham en stor tak for hans vedholdende og engagerede indsats.

Det var på høje tid at gå i gang, hallerne var i en dårlig forfatning. Tagbeklædningen, der var delvist asbestholdig og utæt, samt undertagene, der viste sig at indeholde særdeles sundhedsfarlige stoffer, såkaldte polycykliske aromatiske kulbrinter (PAK), har måttet nedtages og udskiftes, et farligt og vanskeligt arbejde, der har krævet særlige sikkerhedsforanstaltninger.

Også dele af den gamle tagkonstruktion viste sig at være forurenede og rådne, hvorfor det har været nødvendigt at kassere den.

Også andre uforudsete "opdagelser" har forsinket projektet. Således stødte man i forbindelse med nedlægning af vand- og spildevandsledninger mv. på store kampesten under gulvet, samt ukendte spildevandsledninger, der lå i vejen, ligesom fundamenteringen til bærestolperne til den nye tagkonstruktion i den ene hal var vanskeligere end forudset.

FUND

Egentlige museumsrelevante fund blev derimod ikke gjort under byggeriet. Det eneste "fund" var en håndskreven seddel på dansk fra 1969, hvorpå nog-

le håndværkere ironisk havde skrevet "tak for den øl, vi ikke fik!"

I mellemtiden har der været holdt rejsegilde – og denne gang har håndværkerne fået deres øl. Væggene er stabiliseret og delvist isoleret, en gavl er revet ned og bygget op på ny, der er lagt nye, isolerede tage på de tre haller og nedlagt nye vand- og spildevandsledninger, monteret nye elinstallationer og indlagt fjernvarme, således at det er muligt at holde hallerne tempereret i vintermånederne og dermed holde museet helårsåbent.

Der er etableret ny indgang, kontorlokaler, garderobe og toiletafdeling, samt en niche til foredrag, m.v. Det vil blive muligt at modtage større grupper ad gangen end hidtil, ligesom rammerne vil kunne bruges til kulturelle arrangementer og andre events. Foran den nye museumshal etableres et udenørs opholdsareal.

SOMMER 2014

Om alt går vel, vil de tre haller kunne tages i brug i sommeren 2014. I mellemtiden arbejder håndværkerne på at gøre arbejdet færdigt, så de tre industrihaller kan gen- og nyindrettes. Og der arbejdes også på planlægning og udformning af den nye udstilling, samt på at finde sponsorer til finansiering af nyindretningen.

Det er vores ambition, at vi i løbet af 2014 kan byde velkommen på et helt nyt museum.

De to museumsdele, Kobbermølle Museum i Tårnhuset i den gamle arbejderbebyggelse og Industrimuseet i de hidtidige to industrihaller, er hele tiden blevet drevet som et museum. Det er tanken at sammenføre og integrere de to samlinger i de tre haller, således at de fremover i højere grad end hidtil samles til en helhed, der gør det muligt på en mere professionel måde at præ-

sentere emner vedrørende produktion af kobber- og messing, produkter fra fabrikken, samt arbejdernes og fabrikssejernes leve- og arbejdsvilkår, suppleret med temaudstillinger i Tårnhuset.

Et museum bliver jo aldrig færdig med at samle.

TAGER GERNE IMODTING

Vi glæder os over, at der stadig er private, der tænker på os og skænker os interessante ting med relation til Kobbermølle. Desværre har vi ikke midler til at kunne foretage køb på auktioner eller hos professionelle handlende, derfor er vi taknemmelige for private donationer.

Særligt er vi glade for henvendelser vedrørende gamle fotos, breve, postkort, avisudklip fra før 1962, kobber- og messingting med fabrikkens stempler, samt andre genstande, der har tilknytning til det gamle Kobbermølle.

Også hverdagsgenstande, der har været brugt af medarbejdere på fabrikken, er af interesse. Eller gamle modeldampmaskiner til vores samling.

Museet kan kontaktes på telefon 0461-407 7125 – brug telefonsvareren,

så ringer vi tilbage – eller pr. e-mail museum@kabelmail.de.

Vi venter stort rykind i 2014 i de nye rammer. Mange grupper har valgt at udskyde et besøg til det nye museum er indviet. Den aktuelle situation og åbningstiderne vil til sin tid fremgå af museets hjemmeside www.industriemuseum-kupfermuehle.de.

Der skal også i år rettes en stor tak til alle, der i 2013 på forskellig vis har støttet museet, og til vore engagerede frivillige medarbejdere, der har taget sig af rundvisninger og af vedligeholdelse af teknikken.

En af værkets første lastbiler; en sådan ville naturligvis pynte gevaldigt på industrimuseets samlinger. (Foto: Museet)

Fire udstillinger og andet relevant

Af formand Hans Jessen

Sydslesvigs danske Kunstforening arrangerede fire udstillinger i det forløbne år. Desuden har kunstforeningen været medindbyder ved arrangementer, som har relevans for foreningens medlemmer.

UDSTILLINGER

Lørdag den 1. september 2012 kunne vi åbne udstillingen "Johannes Larsen, Kamilla Talbot og Michael Herstand" - en udstilling, som var arrangeret i samarbejde med Nordisk Informationskontor og Flensborg Bibliotek. Udstillingen skulle ses som optakten til den stort anlagte nu årligt tilbagevendende litteraturfestival i vort område.

Baggrunden for udstillingen var, at Kamilla Talbot er oldebarn af den kendte fynske maler Johannes Larsen, og da hun selv er kunstner, mente vi, at det kunne være en god idé at sammenstille de to familiemedlemmer.

Kamilla Talbot bor med sin mand Michael Herstand i New York, Michael er også kunstner, så hvorfor ikke tage hele familien med? Det gjorde vi. Det var ikke svært at lave en god udstilling, idet motivkredsen for alle tre kunstnere er naturalistisk. Man kunne se slægtskabet, men også forskellene i tilgangen til emnet.

Åbningen var godt besøgt, ca. 120 mennesker dukkede op, og der var lagt et fint rammeprogram, hvor Karen Valeur og Lisa Balle spillede for os på henholdsvis cello og accordeon.

Formanden for Nordisk Informationskontor i Sydslesvig Svend Kohrt bød velkommen, og formanden for kunstforeningen introducerede udstillingen.

Efter selve åbningen fortalte Jørn Tvedskov fra Johannes Larsen-Museet i Kerteminde om Johannes Larsen og om en ny film, som er ved at være klar, og som følger Johannes Larsens færden i Grønland og Island.

Udstillingen blev set af i alt 1358 mennesker, et meget fint besøgstal.

Vi sluttede 2012 med en - synes vi selv - fornem udstilling, som vi navngav "Fra ler til bronze". På udstillingen viste fem danske billedhuggere skulpturer støbt i bronze efter den såkaldte cire perdue-metode. Den avancerede støbemetode indebærer en proces i hele fem trin fra model til silikoneform, voksafstøbning, tomrum og endelig det færdige værk.

De tre af de fem deltagende kunstnere har slået sig sammen i en gruppe kaldet "Cire Perdue". Det drejer sig om Stinne Teglhøus, Jytte Høeg og Bodil Dam. Gruppen havde til udstillingen inviteret to mandlige billedhuggere, som bruger samme metode i deres skulpturarbejde, Henrik Voldmester og Paul Erland.

På udstillingen blev den komplicerede støbeprocess anskueliggjort, og et fællestræk for de fem kunstnere var, at de alle tager udgangspunkt i virkeligheden, men at de fortolker den på vidt forskellig måde. På den måde blev det en seværdig og afvekslende udstilling.

Ved åbningen spillede den fynske seksmandsgruppe "nodirectionhome" Bob Dylan-sange, og det gjorde de rigtig godt. Stinne Teglhøus fortalte levende om udstillingen, og alt i alt blev det en god udstilling, som kunstforeningen har fået ros for.

I alt 780 mennesker så udstillingen, hvor der også blev solgt mange værker.

OLE PRIP HANSEN

- maleri, akvarel, tegninger, grafik

25.01. - 16.02.2013

Flensborg Bibliotek, Norderstr. 59, Flensborg · man - fre 9 - 18, lor 9 - 14

Syddanske Kunstforening

Den første udstilling i 2013 åbnedes som vanligt i forbindelse med den årlige generalforsamling, der blev afholdt den 24. januar. Kunstneren bag udstillingen var den sønderjyske maler Ole Prip Hansen fra Sønderborg, som fyldte begge udstillingssale med malerier, akvareller, grafik, collager og tegninger.

Ole Prip Hansen anvender således mange forskellige udtryksformer, som på trods af en abstrakt baggrundskomposition har fortællende og genkendelige motiver. At Ole Prip Hansen er en skattet kunstner viste sig også ved, at der blev solgt rigtig mange værker under udstillingen.

Ved åbningen talte formanden for kultur og erhverv i Sønderborg kommune Stephan Kleinschmidt, og kunstforeningens husorkester – pianisten Helge Schmedeke og bassisten Kai Stemmler – spillede til, så de mange fremmødte fik en god aften ud af det. Udstillingen blev set af i alt 972 mennesker, et fint besøgstal, som vi er tilfredse med.

Årsmødeudstillingen 2013 blev åbnet torsdag den 6. juni som det første af de mange arrangementer under årsmødet. Også denne gang havde kunstforeningen inviteret en kunstner, som har rødder i det danske mindretal i Sydslesvig, nemlig Anne Lass, bosiddende i Berlin. Anne Lass viste på udstillingen "Wonderland – Fotografi 04-13" sine fotografiske værker, som hver på deres måde sætter noget i gang hos beskueren. Den verden, som Anne Lass præsenterer os for, er på en gang abstrakt, farverig og eksotisk – og måske hemmelig og hengemt.

Fotograf m.m. Gertrud Termansen, Flensborg, åbnede på indsigtsfuld måde udstillingen, og ved åbningen spillede Franz Blumethal (bas) og Matthias Rasche (trompet) højt og lydeligt.

Desværre blev der ikke solgt billeder på udstillingen, og antal besøgende var 652 personer.

Årets fire udstillinger blev set af 3762 mennesker. Således var det gennemsnitlige antal besøgende pr. udstilling 940, en lille nedgang i forhold til sidste år, men dog stadig mere end det gennemsnitlige antal besøgende gennem de sidste tre år, hvor gennemsnitlig 843 mennesker så Kunstforeningens udstillinger.

ØKONOMI

Kunstforeningen er endnu engang kommet ud af et regnskabsår med skindet på næsen, selv om vi må indrømme, at formand og kasserer en overgang var lidt nervøse for udviklingen. Det gamle ord om, at "formanden bruger pengene, og kassereren passer på dem" gælder stadig. Problemet var bl.a., at udgifterne til en udstilling stiger kraftigt, hvis der er mange deltagende kunstnere, men ved fælles hjælp klarede vi også denne situation.

Jeg skal takke SSF for det årlige tilskud, som danner grundlaget for foreningens arbejde.

Samarbejdet med Nordisk Informationskontor og Flensborg Bibliotek har igen bidraget til, at vi har kunnet klare fire udstillinger. Enhver kan se, at kunstforeningen ikke er i stand til at arrangere fire udstillinger om året, når udgifterne til blot en udstilling i gennemsnit er ca. 3.000 euro, og tilskuddet fra SSF er 4.500 euro.

Men vi har heldigvis også gode indtægter gennem kontingentindbetalingerne, det skal vi takke medlemmerne for, og indtægter ved salg af kunst på udstillingerne har også betydning.

Jeg siger tak til alle tilskudsgivere, herunder medlemmerne af kunstforeningen for støtten til at udbrede kendskabet til dansk og nordisk kunst i Sydslesvig.

ANDRE AKTIVITETER

Ved generalforsamlingen den 24. januar 2013 mødte ca. 40 medlemmer

af foreningen op. Både formandens og kassererens beretninger blev godkendt, og det blev vedtaget, at kontingentet skulle forblive uændret. Efter generalforsamlingen fortalte Christine Hartung om Bjørn Nørgaard-projektet i Helligåndskirken i Flensborg. Tilhørerne fik en grundig indføring i hele projektets idé og udførelse.

Anni Søndergaard fortalte om udstillingsprojektet Bibiana, som kunstforeningen er med til at støtte.

Vi er nu 217 medlemmer i foreningen, - det er en mindre nedgang, som skyldes kassererens oprydning i kartoteket.

Kunstforeningen er en af 26 tilsluttede foreninger under Sydslesvigsk Forening, og vi har derfor med to repræsentanter deltaget i to møder desangående. Det er vigtige møder, som udover beretninger fra hovedstyrelse og samråd samt valg af medlemmer til samme også opbygger et godt netværk blandt de tilsluttede foreninger.

Bestyrelsen har holdt fire møder i årets løb, og sammen med det at arrangere udstillinger og de øvrige aktiviteter i foreningen, er der meget at tage sig af, når man er medlem af bestyrelsen. Jeg skal herfra rette en stor tak for indsatsen til mine kolleger i bestyrelsen.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Når vi ser på det fremtidige kulturudbud i Sydslesvig, vil jeg gerne bemærke, at kunstforeningen nøje følger udviklingen med henblik på at oprette et Nordisk Hus på biblioteket i Flensborg. Det er naturligt at se Flensborg som porten til Norden, og kunstforeningen har i mange år lagt vægt på at være nordisk orienteret, så tanken om et Nordisk Hus ligger helt på linje med kunstforeningens idégrundlag. Det forekommer at være en god idé, at man inddrager aktører som Jaruplund

Højskole og Mikkelberg Kunstcenter i planerne.

Jeg takker SSF, SdUs trykkeri og Nordisk Informationskontor for det gode samarbejde, og jeg takker til sidst, men ikke mindst Flensborg Bibliotek, fordi vi må være i huset og for en altid velvillig indstilling til vort arbejde.

Fra udstillingen Stories 7.9.-19.10.13 på Flensborg Bibliotek: Skulptur af M.C.P. Huls, Dagebøl.

Fra samme udstilling: Sergei Sviatchenko, maleri & fotografi.

Diskuterer kvinderelevante spørgsmål

Af Maïke Lohse og Kirsten Wiegand

Kvindegruppen mødes jævnligt for at diskutere kvinderelevante spørgsmål. Trods kvindernes dokumenterede fremmarch og overhaling af mændene på uddannelsesområdet er en stor gruppe af kvinder nødsaget til at arbejde i lavtlønnede brancher under usle forhold.

Der må lægges større pres på politikerne til at tage dette emne op, men det har indtil videre ikke deres store in-

teresse og er åbenbart ikke noget, man kan score på i valgøjemed.

Fortsat kan heller ikke alle kvinder få anbragt deres børn, selv om der loves garanterede vuggestue- og børnehavepladser til alle. Det har jo stor betydning for kvinders muligheder for karrieren. Så man kan sige, at selv om der i de sidste 30 år er sket mange positive forandringer for kvinder, er mange tiltag på området en nødvendighed og burde veje mere på politikernes agenda.

Kvindegruppen arbejder sammen med de tyske kvinders organisationer (Flensburger Frauenforum) og har i sammenhæng med ovenstående problematik bl.a. været med til at dele roser ud til netop de lavtlønnede kvinder på den internationale kvindedag i marts, men også på andre områder arbejder vi sammen med dem og har en udsending, der deltager i kvindeorganisationens møder.

Kvindegruppen foretager hvert år en ørejse under et kvinderelateret motto. I år gik rejsen til Samsø. På øerne er der kvindeunderskud. Det ser ud til, at de unge kvinder forlader øen for at uddanne sig, mens mændene åbenbart kan klare sig i de traditionelle jobs. Få kvinder vender tilbage, da de jobs, de uddanner sig i, ikke findes på øen.

Trods det, at der er underskud af kvinder, er de synlige. Man møder dem i deres små forretninger, hvor de dygtigt sælger øens produkter, tøj, smykker og kunsthåndværk og således har skabt sig et udkomme som selvstændige forretningsdrivende.

I historisk tid har Samsø været ejet af kvinder, fordi de fik øen i morgen-gave af kongen: Valdemar Sejr gav den

Detalje fra prædikestolen (1597) i Kolby kirke på Samsø. (Foto: privat)

til dronning Bengerd i 1214, Dronning Dorothea fik den i 1449 af Christian I og Christian V forærede i 1677 øen til Sophie Amalie Moth, hvis efterkommere stadig ejer godset Brattingsborg.

Ved siden af disse områder har kvindegruppen beskæftiget sig med kvinder i u-landene og de muslimske kvinders kår. Disse kvinder lever under de usleste forhold med meget arbejde og uden rettigheder, med tvangsægteskaber m.m. Det vil sige, at de fleste

kvinder i verden lever i undertrykkelse uden muligheder, og der sker kun lidt på området.

I løbet af de sidste år har en flok modige unge kvinder forsøgt at gøre opmærksom på det ved at protestere med bare overkroppe. Om det får nogen virkning er usikkert, men det trøster, at den unge generation af kvinder tager tråden op i kamp mod undertrykkelse og for kvinders rettigheder.

MENIGHEDERNEs BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE/ MBU:

I kontakt med 2.300 børn og unge

Af konsulent Thomas Hougesen

MBU har 22 klubber i Sydslesvig, hvoraf de fem er hvilende, med i alt 240 medlemmer.

Kirkens bogsamling på Dansk Centralbibliotek, som har været pakket ned

på grund af ombygning, har trods alt haft et udlån på 182 fordelt på bøger, bånd, CD og video.

MBUs bestyrelse er p.t. uden formand. De andre er pastor Susanne Böll (Harreslev), pastor Mattias Skærved (Tønning), Cordula Rohrmoser (Sles-

Koncert i Helligåndskirken (Fotos: MBU)

Kirkepilot-unge i København.

vig-Ansgar menighedsråd), pastor Cecilie Brask (Rendsborg), Helene Hapich (Ejderskolen) og suppleant Jana Davids (Hanved menighedsråd).

Ca. 2300 børn og unge har været i berøring med MBU og Dansk Kirke i Sydslesvig det sidste års tid.

KIRKE OG UNGE

Koncert i Helligåndskirken den 26. oktober 2012 i forbindelse med Spil Dansk-Dagen med Sleeping Bear fra København og det lokale band Peakshow med tidligere Ten Singer Joris Baufeld som bassist. (Fotos: privat)

KIRKEPILOT

12 unge fra Sydslesvig deltog sammen med andre danske unge i kirkepilot-

uddannelsen i København i weekenden 28.-30. September 2012.

GRÆNSEOVERSKRIDENDE

MBUs ungegruppe deltog i en temadag "Vi bygger en kirke", hvor 140 konfirmander fra nord og syd for grænsen gennemførte en fælles gudstjeneste i Ansgar kirke i Flensborg. Konfirmanderne arbejdede i forskellige workshops som band, kor, dans, kunst og bønner/nadver under ledelse af præster og de unge fra Ten Sing.

UNGKONFERENCE

Jesus er mere virkelig end videnskaben sluttede forsanger i Magtens Korridorer og biolog Johan Olsen sit foredrag om Videnskab og Etik af med på Alsion i Sønderborg hvor MBU og SUK

Grænseoverskridende gudstjeneste i Ansgar Flensborg.

Ungekonference i Sønderborg.

Ungdomsgudstjeneste i Rendsborg danske kirke med unge fra Tensing og kirkens konfirmander.

MBUs TenSing-gruppe var på kanotur i Sverige, hvor de besøgte den danske sømandskirke i Göteborg og deltog i en ungdomsgudstjeneste.

havde indbudt 600 HTX nord for grænsen og 200 Gymnasieelever syd for grænsen til en dags konference med tema "Bioteknologi og etik". Udover Johan Olsen var også Mickey Gjerris inviteret med og talte om emnet Etik og videnskab.

Besøg af af Religionspædagogisk Forlag den 25. oktober på Centralbiblioteket, der havde bøger med fra forskellige forlag i Danmark. Der var også indbudte forfattere med, der læste højt og fortalte lidt om deres bøger. 12 præster m.fl. deltog og fik nogle gode indspark og ideer til nye måder og metoder at undervise minikonfirmander og konfirmander på.

JESUS PÅ FLENSBORGHUS

Jesus på Flensborghus den 7.-8. november 2012: MBU og Skoleforeningen var fælles om det store kristendomsprojekt med mere end 800 børn. Flensborghus blev omdannet til et mini-Jerusalem som scene for otte Jesus-

Jesus på Flensborghus.

historier fra det Nye Testamente. Som afslutning på projektet indsendte klasserne en rapport til Kajfas om, hvad man havde fundet ud af om ham Jesus. Vinderen blev Jes Jessen-Skolen – adgangsbilletter til Phänomena.

JULEVANDRINGER

Hyrder og engle, de hellige tre konger og en kejser, der forklarer de små, at nu skulle de med til Betlehem for at møde Josef og Maria, der var gravid - sådan starter julevandringen hvert år. I årets julevandring deltog 450 børn fra sydslesviske skoler og børnehaver; her billeder fra Frederiksstad, Sild og flensborgske Sct. Jørgen.

Julevandring 2012 i Frederiksstad

KONFIRMANDER

Konfirmandlejre på Rendbjerg med konfirmander fra Egernførde og Kappel og i Abild (foto) med konfirmander fra Rendsborg, Helligåndskirken, Valsbøl og Læk.

- på Sild,

Fælleskonfirmandlejr med tema "Tro" på Christianslyst den 23.-24. februar 2013 med 110 konfirmander inkl. fem konfirmander fra den danske sømandskirke i Hamburg. Der blev arbejdet i forskellige workshop som dans, band, kunst (foto), kor, journalistik, powerpoint, show/film, drama, blandet med natkirke, disko og ungdomsgudstjeneste. Kirkens ungegruppe (20 i alt), Ten Sing og Believers, som alle har prøvet at være med på lejren som konfirmander, var med som hjælpere/ instruktører, og uden disse frivillige vil MBU få svært ved at afholde denne lejr på nuværende niveau. Stor tak til alle de unge og præsterne, som deltog i lejren.

- og i Flensborg Sct. Jørgen.

PÅSKEVANDRINGER

I år blev det til to påskevandring med elever fra St. Vi Danske Skole i St. Vi kirke (foto) og Rendsborg, hvor 300

Konfirmandlejr i Abild.

Fælleskonfirmandlejre med temaet "Tro."

børn fra Ejderskolen og deres forældre deltog. Mariekirken lagde rammerne til historien om Jesus korsfæstelse og opstandelse. Historien blev fortalt af elever fra 3.-6. klasse.

Påskevandring i Store Vi.

KURSUS

Kursus for præster og lægfolk i Løgumkloster den 9.-10. november 2012 med tema "Kierkegaard og eksistenspædagogikken." 20 deltager fik en godt

Præster og lægfolk til kursus i Løgumkloster.

kursus, og især efterhyggen og snakken er for kursisterne en stor del af kurset. Det betyder meget, at man ikke glemmer det sociale.

Dansk Kirke i Sydslesvigs årsmødetelt var atter rammen om MBUs udstilling og kirkens quiz. 180 børn og unge besøgte kirkens telt.

Årsmødetelt med udstillingsquiz.

MIKKELBERG – CENTER FOR CRICKET OG NORDISK KUNST:

Inspirationskilde til mange besøg

Af Henry Buhl

Udstillinger med bl.a. Sven Dalsgaard, Sven Havsteen-Mikkelsen og

kunstnere fra Sydslesvig samt foredrag om Slesvigs historie var inspirationskilden til mange besøg fra menigheder, højskoler, grænseforeninger fra Dan-

Kortet for Husum og omegn er bearbejdet og udgivet ca. 1851 af Generalstaben, Danmark. Lige øst for Hatsted med den røde prik, ses navnet Mikkelberg.

mark samt mange personlige besøg på Mikkelberg i 2013.

DET STORE BJERG

Mikkelberg er oldnordisk og gammel-dansk og betyder Det store Bjerg.

I vor søgen efter navnets egentlige oprindelse har professor Bent Jørgensen, København Universitet, bl.a. oplyst os følgende:

"Om navnet Mikkelberg kan oplyses, at det første gang nævnes i 1528 i et dokument, skrevet i en rentebog i formen: "twichen dem groten und kleinen Michelberge". Navnets form er altså stort set uændret siden da. Det gamle danske tillægsord mikil betyder stor.

Klubhuset på Mikkelbergs cricketanlæg. Og et af Husum Cricket Clubs mange børnehold. (Fotos: privat)

Fra Island og Færøerne har vi fået følgende oplysninger: Færøerne: Heygurin mikli = Den store høj
Mikladalen: = Den store dal
Island: Mikið bjarg = En stor Sten/ Mikli garður = En stor gård.

Dette til venlig orientering og mange hilsener fra Det store Bjerg på den slesvigske vestkyst.

HUSUM CRICKET CLUB

Mikkelbergs smukke cricketanlæg er hjemmebane for Husum Cricket Clubs børne-, ungdoms-, og seniorhold, der alle deltager i danske turneringer.

Modtaget af forbundspræsidenten

Af sekretær Judith Walde

Højdepunktet i Mindretalsrådets og Mindretalssekretariatet arbejde i 2013 var modtagelsen hos forbundspræsident Joachim Gauck i april.

Mindretalsrådet – bestående af repræsentanter for de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland: Sorbere, frisere, sinti & roma og danske syd-slesvigere – fik påskrevet af forbundspræsidenten, at mindretallene er en merværdi ikke kun for Tyskland men for hele Europa.

Centralt emne under besøget på Bellevue i Berlin var den Føderaltiske Union af Europæiske Folkegrupper/ FUEFs europæiske borgerinitiativ Minority Safepack, hvor det gælder om i syv EU-lande at indsamle en million underskrifter, med hvilke man kan pålægge EU-Kommissionen at engagere sig i sikringen af de nationale mindretals ve og vel.

Mindretalsrådets formand, SSFs formand Dieter Paul Küssner fremhæ-

Mindretalsrådet sammen med forbundspræsident Joachim Gauck på Bellevue slot i Berlin f.v. dr. Silvio Nuccio Peritore, Romani Rose, Karl-Peter Schramm, Carl Rickmers, Dieter Paul Küssner, Bernhard Ziesch (2. række), forbundspræsident Joachim Gauck, David Statnik, Ilse Johanna Christiansen, Christian Elle, Martin Lorenzen, Jens A. Christiansen, Judith Walde. (Fotos: Mindretalssekretariatet)

vede, at Mindretalsrådet gennemfører underskriftsindsamlingen sammen med FUEF, og bad om præsidentens velvillige støtte.

MINDRETALSKONFERENCE

Også Mindretalsrådets planlagte mindretalskonference fandt gehør hos forbundspræsidenten.

Konferencen, der indtil videre er berammet til juni 2014, danner rammen om en dialog mellem mindretalsrepræsentanter og de såkaldte ansvarsbærere, parlamentarikere på forbunds- og delstatsplan samt de involverede ministerier plus andre interesserede. Målet er at sensibilisere deltagerne for mindretallenes situation, især på sprog- og skoleområdet.

ÅBENT HUS

På forbundsministeriernes åbent husdag i Berlin i august mødte repræsen-

tanter for de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland også forbundsindenrigsminister Hans-Peter Friedrich (CSU) i Mindretalsrådets/ Mindretalssekretariatets telt.

Det danske mindretals repræsentanter fra SSF og SSW understregede overfor ministeren, at det har overordentlig betydning, at det danske mindretals parti er fritaget for 5% spærregrensen.

Mange af de knap 10.000 besøgende i indenrigsministeriets indergård stak også hovedet indenfor i mindretalsteltet, hvor de ud over trykte informationer også fik en god samtale med mindretalsrepræsentanterne; for mange af de nysgerrige var kendsgerningen omkring mindretallene aldeles ny – og spændende.

WEB

På nettet har Mindretalsrådet/ Mindretalssekretariatet just aktualiseret sin hjemmeside, men man er også vel-

Forbundsindenrigsminister Hans-Peter Friedrich (CSU) – t.v. med ryggen til fotografen - i samtale med repræsentanter for de fire anerkendte nationale mindretal i Tyskland: sinti & roma, sorberne fra Lausitz, danske sydslesvigere og frisere.

Hele mindretalsholdet foran mindretalsteltet ved åbent hus-arrangementet i forbundsindrigsministeriet i august.

kommen til at besøge sekretariatet på adressen Fehrbelliner Platz 3, 10707 Berlin.

www.minderheitensekretariat.de

www.fuen.org/de/schwerpunkte/europaeische-buergerinitiative

Norden er hot, cool og in

Af leder Anette Jensen

Ny nordisk mad, ny nordisk skole – dette er nogle af tidens slagord. De indikerer, at Norden efter at have levet en skyggetilværelse har fået en renæssance og er blevet in eller cool, for nu at bruge nogle af de hippe engelske udtryk, man også konstant støder på.

At Norden har fået en renæssance er måske ikke noget, vi nordboere endnu rigtigt har fået øje på, men ude i den store verden kigger man på Norden. Det er ikke bare nordisk mad, som interesserer, det er også nordisk mode og nordiske film, måske særligt danske.

For eksempel har den danske tv-serie *Borgen* fået stor opmærksomhed både i England og Frankrig. Den politikertype, som *Borgen* skildrer, interesserer i andre lande, hvor distancen til politikere er langt højere end hos os.

Men også nordisk mode sælger i udlandet, tænk på Sara Lunds færøske striktrøje i *Forbrydelsen*. Den er fabrikeret af Gudrun & Gudrun fra Færøerne og er vel blevet ligeså berømt som tv-serien.

NORDEN HITTER I USA

Også i USA har man sat Norden på dagsordenen. I Kennedy Centret i Washington har der været gennemført en gigantisk nordisk kulturfestival fra 19. februar til 17. marts i år med deltagelse af over 700 nordiske kunstnere. Kunstnerne har repræsenteret det bedste inden for nordisk litteratur, musik, dans, billedkunst, skuespil og design.

I forbindelse med denne kulturfestival blev Marianne Jelved spurgt om,

hvorfor der er så stor debat om Norden og bl.a. den såkaldte nordiske velfærdsmodel. Hun pegede på friheden og ligheden i vores nordiske samfund, den lave magtdistance til eksempelvis politikerne. Borgeren har medindflydelse i de nordiske lande – sammenlignet med så mange andre lande i verden.

Marianne Jelved påpegede også, at der er en undren ude i verden over, at vi klarer os så godt på trods af blandt andet højt skattetryk. Men skatten er jo netop med til at yde service til borgeren, til familien. Vi har en fælles kultur, en decentral struktur og en samfundsmodel, som holder i krisetider, og som vækker interesse i udlandet. Også måden man løser andre politiske emner på i Norden vækker interesse, blandt andet ligestilling, grøn vækst og bæredygtig velfærd.

NORDISK LITTERATUR

Nordisk litteratur har også udlandets bevågenhed og oversættes i stor stil, for eksempel de svenske krimier, men især Island er med.

På den store bogmesse i Frankfurt sidste år var Island temaland. De islandske sagaer blev nyoversat, og 200 andre islandske bogtitler udkom på tysk. Til sammenligning fik Kina som andet fokusland for et par siden "kun" oversat 100 titler.

Så der er altså fokus på Norden, måske især uden for Norden.

I Sydslesvig har vi altid mærket en interesse for Norden, og der er i den tyske befolkning også en stigende interesse for nordisk kultur, samfund og politik.

litteraturfest.nu

GRÆNSEOVERSKRIDENDE LITTERATURFESTIVAL
GRENZÜBERSCHREITENDES LITTERATURFESTIVAL

JONAS T. BENGTTSSON (DK) POVL DISSING (DK)
ANNEGRET FRIEDRICHSEN (DK) KATRINE MARIE
GULDAGER (DK) HALLGRÍMUR HELGASON (IS) VOLKER
KUTSCHER (DE) KIM LEINE (DK) ROSA LIKSOM (FIN)
STEVE SEM-SANDBERG (S) HELENE URI (N)

13.-21.
SEPTEMBER 2013

www.litteraturfest.nu

Nordisk Informationskontor er den institution i Sydslesvig, som mest markant profilerer det nordiske, og kontorets arbejdsområde er både Sønderjylland og Sydslesvig – og tiltagende også med aktiviteter, der simultantolkes til tysk.

LITTERATURFESTIVAL

Det største nordiske projekt har gennem de seneste år været den nordiske, grænseoverskridende litteraturfestival med deltagelse af 10-12 forfattere, 8 nordiske og 2 tyske. I år var det lidt færre, fordi det efterhånden er en stor udfordring at rejse fondsmidler, og festivalen blev finansieret udelukkende via fonde.

I år afvikledes festivalen for fjerde gang i september med 24 arrangementer på begge sider af grænsen - både for et dansk og et tysk publikum. Det var lidt af et scoop, at det er lykkedes os at få fat på tre forfattere, som alle er nominerede til Nordisk Råds Litteraturpris i år.

Det drejer sig om Kim Leine fra Dan-

mark, Rosa Liksom fra Finland og Hallgrímur Helgason fra Island. Vi fik også besøg af norske og svenske forfattere og den tyske krimiforfatter Volker Kutscher, som har flere bøger oversat til dansk.

På festivalen viste vi desuden film og åbnede en kunstudstilling med to tyske og to danske kunstnere, og for de unge var der en workshop med poetry slam, som er en ny modebølge blandt unge. De skriver tekster og fremfører dem for publikum. 75 unge fra begge sider af grænsen var involveret, blandt andet en klasse fra A.P. Møller Skolen i Slesvig.

NORDEN OG EUROPA

Under festivalen inviterede vi også til politisk debatmøde, hvor temaet var Norden og Europa – i finanskrisens tegn. Debattører var Dagfin Høybråten, ny norsk generalsekretær for Nordisk Ministerråd, Karen Ellemann, MF og formand for Foreningen Norden, og Anke Spoorendonk, kultur- og europaminister.

Tre forfattere, som alle er nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris: Hallgrímur Helgason, Kim Leine og Rosa Liksom.

Deltagere i „Norden og Europa“: Anke Spoorendonk, Karen Ellemann og Dagfinn Høybråten.

Vi fokuserede blandt andet på, hvorfor Norden klarer sig bedre under finanskrisen end Sydeuropa. Hvad skyldes det? Og hvor ligger Nordens styrke i krisetider?

Også Norden er blevet ramt af krisen, men ikke i så kraftigt omfang som mange andre europæiske lande. I sin bog "Nordiska Gemenskaper. En vision för samarbetet" fra 2012 påpeger Johan Strang, at Norden ligefrem oplever en renæssance. Bl.a. er det krisen, som driver de nordiske lande sammen.

I hvert fald kan Norden stå styrket ved at gå mere sammen, og interessant er det, at Norden ser ud til at klare krisen bedre end f.eks. de sydeuropæiske lande. Derfor kan man spørge: er der en særlig nordisk vinkel for et fremtidigt EU? Kan de andre europæiske lande lære af Norden, lære af hvordan man reformerer og alligevel sikrer velfærdsstaten? Kunne f.eks. Slesvig-Holsten være en brobygger mellem Norden og Europa? Hvilke fordele har vores region og de nordiske lande af et europæisk samarbejde, og hvordan mener vi, at et EU skal udvikle sig fremover?

BIFFEN

Informationskontoret gør sig fortsat gældende i arbejdsgruppen Flensborg-Biffen, hvor der vises danske og nordiske film. Der er stor interesse for disse filmaftener, som er på 8 om året. I snit møder der 60 deltagere pr. film, også de mindre kendte nordiske film er der pæn søgning til.

Hemmeligheden bag denne succes er foruden valget af kvalitetsfilm formentlig, at man her kan se danske og nordiske film på originalsprogene og slipper for synkronisering. Dertil kommer, at arbejdsgruppen har gode erfaringer med at give en kort introduktion forud for filmvisningen – ligesom ost- og vinbuffeten er populær.

FÆRØERNE I FOKUS

I november satte informationskontoret fokus på Færøerne gennem en temadag med kunstudstilling ved den færøske kunstner og forfatter Tóroddur Poulsen og den danske kunstner Claus Carstensen. Desuden medvirkede journalist og forfatter Else Lidegaard og den færøske sanger og skuespiller Annika Hoydal.

Der er med andre ord i Flensborg og

omegn hele tiden tilbud af nordisk karakter. Altid er aktiviteterne i tæt samarbejde med de andre organisationer i Sydslesvig.

NORDENS HUS

For et par år siden begyndte Dansk Centralbibliotek og Nordisk Informationskontor at tale sammen om et stort fælles projekt, et Nordens Hus i Flensborg.

Det vil sige en opgradering af informationskontoret i bibliotekets lokaler, nærmere betegnet 1. sal, hvor der er plads til nordiske udstillinger, seminarer, konferencer og andet, som skal 'brande' Norden i hele vores region. Også bibliotekets 'indergård' vil kunne benyttes til en række værkstedarrangementer og koncerter. Vi skal ikke ud og bygge stort og dyrt, vi har allerede huset.

Interessen er der, det ser vi gennem bl.a. litteraturfestivalen, som allerede har fodfæste og er godt besøgt. Vi registrerede det ved en grønlandsk temadag sidste år, hvor 150 mennesker deltog i dagens mange arrangementer, og omtrent 200 besøgte en grønlandsk koncert med trubaduren og skuespilleren Rasmus Lyberth.

Nordisk Råd og Bertel Haarder, formand for den danske delegation, støtter vores projekt; de ser en række perspektiver i placeringen af et Nordens Hus i Flensborg.

Sydslesvig-forfatteren Annegret Friedrichsen deltog også i litteraturfestivalen i år.

Det er jo netop i krisetider, man skal sætte sig mål og tænke store tanker og have vilde drømme. Så vi bevarer drømmen om et Nordens Hus i Flensborg til glæde og gavn for hele regionen – en oplagt mulighed for at 'brande' Norden også for et tysk publikum og ud mod Europa.

Mod nye horisonter

Af gildemester Helmut Werth

Gildeåret har atter været præget af en lang række gildemøder og gildearrangementer. I september 2012 var en del medlemmer af Flensborg Gildet på dejlig udflugt til øen Føer, hvor skoleinspektør Anders Marcussen på kyndig vis kunne fortælle om den skønne frisiske øs seværdigheder.

Det var en aldeles pragtfuld tur med hele 57 deltagere.

Gildets fredslsarrangement på Spejdergården Tydal var en enestående oplevelse, og selve arrangementet tiltrak rigtig mange deltagere. Pastor Ib Nedergaard Christensen forrettede andagten foran Tydals stavkirke.

Derefter gik det løs med en middelaldergruppe fra Slesvig, der underholdt med alle tiders levende lysshow, der var fascinerende. Efter te, kaffe og varme pølser kunne man tage hjem med fredslslyset i den medbragte lanterne. En rigtig god aften.

I begyndelsen af januar pakkedes den tredje container til Flensborggildets venskabsforbindelse i Lusaka, denne gang i Rødovre, hvor vi fik hjælp af lokale gildebrødre.

Containeren blev stopfyldt med skolemøblement til skoler i Zambia.

I februar var en række gildebrødre postdommere i Dansk Spejderderkorps Sydslesvigs senior-/roverløb Løvebrø-

Langhuset i vikingernes Valsgaard i Valsbøl. (Foto: privat)

let. Det er altid en stor fornøjelse at være med i planlægningen og udførelsen af dette krævende løb.

I april kunne Flensborg-gildet byde gildevenner fra Køge velkommen. Det blev til to spændende dage med gode samtaler og udflugter, hvor de to gilder kunne inspirere hinanden med deres tiltag.

I maj var gildemedlemmer med til gildeekspedition til Burg Rieneck i Bayern. En rigtig god tur, hvor vi blandt andet mødte gildebrødre fra Würzburg.

I juli arrangeredes en friluftsgildehal i Valsgaard ved Valsbøl. En stor del af gildemedlemmerne kom iført vikinge-

dragt, og man hyggede sig gevaldigt i de maleriske omgivelser. Vikingegården Valsgaard er et imponerende sted, der giver et godt indblik i, hvordan en vikingegård har set ud.

I august modtog gildet besøg fra Hillerød-gilderne, der deltog i friluftsgildehallen på Tydal. Det var et dejligt besøg, der var præget af den gode samtale og af gensidig inspiration.

Et gildemedlem deltog i Sct. Georgs Gildernes Europa-konference i Stockholm, Sverige.

I tiden 20.-22. september afholdtes Sct. Georgs Gilderne i Danmarks deres Landsgildeting på A.P. Møller Skolen i Slesvig. 425 delegerede fra hele Danmark havde sat hinanden stævne på skolen, hvor der blandt andet var valg af en ny landsgildeledelse.

Flensborg-gildet har haft en afgørende rolle i både forberedelsen og afviklingen af Landsgildetinget 2013, der blev arrangeret af Sønderjyllands Distrikt, som Flensborg-gildet er en del af, havde mottoet "mod nye horisonter".

Det har kostet et utal af møder, men det har været umagen værd.

Flensborg-gildet går fremtiden i møde med mottoet "mod nye horisonter" in mente.

Mødet med idrætsfolk og alle andre danskere er vigtigt for os i Sydslesvig

Af formand Inger Marie Christensen

En af sommerens store begivenheder var DGI's landstævne, som i juli blev afholdt i Esbjerg med ca. 23.500 deltagere. DGI afholder denne store idrætsfest hvert fjerde år, og blev sidste gang afholdt i Holbæk i 2009.

Da SdU jo er en af DGI's landsdelsforeninger, var der selvfølgelig også deltagere fra SdU med denne gang. Selv om dette års landstævne lå lidt ugunstigt i forhold til sommerferien i Sydslesvig, nemlig 4.-7. juli, hvilket var 2. uge i sommerferien, var der alligevel godt 100 SdUere, der havde valgt at være med til den store oplevelse, som et landsstævne er.

AKTIVE SdUere

De mange SdUere var aktive i deres egen idræt, eller de havde valgt at prøve kræfter med en anden idrætsaktivitet ved en af de mange "Kom og vær med-aktiviteter", som landsstævnet også gav mulighed for. SdU-erne var således aktive gymnastik, petanque, badminton, dans og musik, golf, fodbold, løb og de anderledes og udfordrende vandaktiviteter i svømmestadion.

Nogle endda med fine resultater i deres turneringer. Her kan nævnes rigtig gode tider til vores løbere, petanquespillerne havde fine kampe, og et af holdene vandt en sølvmedalje. SdU Allstars (de unge fodboldspillere) vandt alle deres kampe, mens veteranererne var knap så heldige, og i golf blev det til en guldmedalje.

Det var især dejligt, at SdU i år kunne stille et hold gymnastikpiger, selvom det var et lille hold, og de blev

ramt af skader før deres opvisning, gav de en fin opvisning på Torvet, som blev belønnet med et flot bifald fra publikum.

Et landsstævne er ikke bare idrætsaktiviteter.

MØDET

Det handler også rigtig meget om mødet mellem mennesker og det at være en del af det store fællesskab. Her må man sige, at Esbjerg tog rigtig godt imod de mange landstævnedeltagere. Overalt blev man mødt med venlighed og interesse, og ikke mindst de mange frivillige hjælpere gjorde et kæmpeflot stykke arbejde. De var med til at gøre L-2013 til et unikt stævne.

Landsstævnet startede torsdag den 4. juli, samme dag som sommeren begyndte, så med de rammer var der lagt op til 4 festlige dage med masser af dejlige oplevelser.

I forbindelse med åbningsaftenen gik alle deltagere i optog med musik gennem Esbjerg by fra Torvet ud til Blue Water Arena, hvor stævnets centrum var.

Her kunne man mærke, hvor meget Esbjergs borgere var med i landsstævnet. Folk stod på gaden, eller der blev vinket fra vinduerne, og langs ruten stod der musikgrupper og spillede, hvilket var med til at skabe en festlig stemning.

Efter en tur gennem stadion mødtes alle deltagere i det grønne område ved siden af stadion. Her blev åbningsshowet vist på storskærme, så alle kunne få denne oplevelse med.

Landsstævnets motto var: Tag del i energien, og den energi kunne man

Glimt fra Landsmødet 2013 i Esbjerg. (Fotos: SdU)

Fodboldårgangen 1999 fra Egernførde blev dansk vice-mester. (Foto: privat)

virkelig mærke på begge festaftener, hvor man kunne opleve de 4.600 efter-skoleelever, der var deltagere i landsstævnet, i et fantastisk og forrygende show.

DGI's verdenshold, som besøgte SdU i september 2012, hvor de gav en fantastisk show, er også et af de faste punkter i opvisningerne. De giver altid deres sidste opvisning i forbindelse med Landsstævnet, og de var en del af afslutningsshowet søndag formiddag.

Søndag middag var det hele så slut, og man kunne tage hjem forhåbentlig med rigtig mange gode landsstævneoplevelser i lommen, og historier man kan fortælle videre om mødet og samværet med mange interessante mennesker.

VIGTIGT

Netop mødet med idrætsfolk og alle andre danskere er så vigtigt for os i Sydslesvig, hvor vi taler meget om synlighed af mindretallet i Danmark. Her er SdU's samarbejde med DGI en vigtig brik.

Når 100 SdUere deltager i et landsstævne, og der får mulighed for at fortælle de folk, som de møder, hvad mindretallet er for en størrelse, og at vi er ret så levende, har det stor betydning.

Hvis man tænker, at alle har snakket bare med 5 personer, er det straks 500 personer, der har fået den information

Deltage i et fodboldstævne er det ene, skyde mål noget helt andet... (Foto: SdU)

og det endda på en mere personlig måde end ved at læse eller høre om det i medierne.

Dette er egentlig gældende for alle de gange, vi som SdUere deltager i stævner, kurser eller møder i DGI. Eller når DGI holder et af deres stævner her-nede, som f.eks. da ca. 1000 fodbold-børn, trænere og forældre i sommer deltog i et stævne i Slesvig.

Det at man selv oplever, at selv om man har krydset grænsen, så taler dommerne dansk, og det samme gør alle hjælperne, så bliver der stillet spørgsmål, og man får historien med på en meget nærværende måde, der gør indtryk, og som bestemt vil blive husket.

Marcus, Julius, Tom, Milan og Jonas (f.v.) fra Jørgensby-Skolen organiserede selv fingerboard-contest på skolen i april – med støtte fra SdU. Fingerboard = styre miniscateboards med fingrene. (Foto: SdU)

At SdU er andet og mere end idræt, er organisationens engagement i bl.a. Spil Dansk-Dagene sammen med SSF og skoleforeningen i oktober hvert år et bevis på, idet der stables et pænt antalt koncerter m.m. på benene hvert år. En af de energiske kræfter bag er SdU-konsulent Tinne Virgils, der sidst i 2012 fik tildelt Spil Dansk-ildsjælprisen. (Foto: Lars Salomonsen)

Fra et højdepunkt i gildeåret

Af sekretær Erik Jensen

Skt. Knudsgildet bringer i år den uforkortede beretning fra Det Store Adelgilde den 25. juni 2013. Det er et højdepunkt i gildeåret, hvor vi glæder os over de mange gæster fra vores danske og svenske venskabsgilder og fra vores tyske nabogilder.

Det er håbet, at den omhyggelige læser erkender, at Skt. Knudsgildet er en selskabelig forening med et seriøst formål. Vi værner om traditioner og værdier, som noget helt centralt: broderskabet. Det skulle gerne træde frem sammen med den ædle selskabelighed.

Efter en fin tur i køligt sommervejr – fremfor alt tørt vejr – og en hjertelig modtagelse af borgmester Henning Brüggemann foran Flensborg rådhus stillede brørene op til flaghejsning og modtagelse af Majestæten.

Traditionen tro gav Br. Kansler sekt, som det er sket siden 1988, hvorpå Oldermanden med tre hammerslag åbnede Det Store Adelgilde og nedkaldte velsignelse over Skt. Knudsgildet. Herpå optoges endeligt André Pastorff og Thorbjørn van Alm Philippsen, og Gildet suspenderedes, så brødrene kunne lykønske de to.

Herpå gik selskabet til bords, og Gildet fortsatte. Skafferne efterså brødrenes påklædning – een broder var ikke retmæssigt påklædt og måtte erlægge Leise Kollekte. Br. Sekretær oplæste protokollen fra 3. Forskydning. Den godkendtes uden bemærkninger.

Det gik forbløffende let at få stiftet det nødvendige antal flasker, ja, endda så vidt at Mogens Larsen fra Ringsted tog imod tilbuddet om en venteliste-

Traditionelt blev brødrene modtaget på Flensborg rådhus den 25. juni 2013. Fv. Oldermand Heinz Rudebeck, borgmester Henning Brüggemann, gildemajestæten Haiko Schmidt samt kansler Hans Uwe Harck. (Fotos: privat)

plads. Senere lod også Br. Christian Skov sig skrive på ventelisten. Det lover godt for 2014.

Br. Kansler overrakte brodernålen til de to nye brødre og forklarede dem broderskabstegnets betydning og "benjaminerne" aflagde broderskabseden med hånden på Æresoldermand Johann Jes Kruses Æressabel. Brødrene udbragte et leve for dem.

Herefter kom turen til to jubilarer. Br. Jens Peter Hansen, der i fjor gik glip af talen, og den aktuelle 25-års jubilær Henrik Faarvang. Om Br. Jens Peter Hansen sagde Kansleren: "Du blev foreløbigt optaget 17.6.1987, og det som broder i den anden generation. Han mindedes i den forbindelse jubilarens fader Knud Schuppli Hansen og dens indsats bl.a. for styrkelse af båndene mellem Det Kongelige Kjøbenhavnske Skydeselskab og Danske Broder-

Til dagens traditioner 25. juni hører også marchen gennem byen, med garde, Dannebrog og karet.

skab og Skt. Knudsgildet.

Br. Jens Peter Hansen blev beskrevet som en rimelig flittig broder, der i 2003 fik sat sig et evigt minde gennem majestætsværdigheden. Også Kronprins i 2011/12. Kansleren fortsatte: "Du er en livlig broder, altid med ideer og tilhænger af nye tanker og tilskyndelser, og så er du social, bl.a. indsatsen for Br. Erik Hedegaard. Her har du vist brodersind og den rette ånd."

Derpå kom turen til Henrik Faarvang, der optoges 1. juni 1988 ved 2. Forskydning. Br. Henrik Faarvang har været Skaffer i årene 1994-95 og er nu senest er blevet Fændrik.

Kansleren sagde endvidere: "Du er en ualmindelig god skytte, hører næsten altid til præmietagerne ved skydningerne, især som frihåndsskytte."

Videre sagde Kansleren: "Sydsles-

vig har altid haft din bevågenhed. Det er derfor ikke overraskende, at du i mange år har medvirket i Ejderlandets Samfund og således været medansvarlig for fordelingen af penge til Danskhedens fremme i vor hjemstavn. Tak for din medvirken her, som har gavnet Skt. Knudsgildet."

Der udbragtes et leve for de to jubilarer.

Under eventuelt fik Æresbr. Moosmann ordet og overbragte en hilsen fra vores kgl. Æresbroder Prinsgemalen, der med glæde havde taget imod et glas fra Br. Sekretær i forbindelse med det kongelige besøg i Haderslev. Nu kunne Prinsgemalen indtage sin morgenbitter i et glas fra Gildet.

Æresbr. Moosmann fortsatte i en mere alvorlig tone og udtrykte håbet om, at rampen til gangbesværede

snart kom på plads. Han gav personligt 100 euro til formålet.

Med tre hammerslag sluttede Oldermænden Gildet, og selskabet indtog en lækker kongefrokost, der bestod vildsvineskinke og rådyrskinke samt en salami af vildsvin. Dyrene var nedlagt af Majestæt og Br. Fændrik Henrik Farvang. Alle nød det unikke og velsmagende måltid.

Br. Kaptajn fik ordet og talte for Majestæten. Af egen erfaring vidste han, at dagen var en blanding af glæde og vemod, men som han sagde: "Du kommer over det, omend det er hårdt."

Han berettede om Majestæt Haiko Schmidts deltagelse i venskabspokalskydningen, der resulterede i, at pokalen kom til Flensborg, og sagde, at Majestæten havde levet helt op til forventningerne. Han understregede, at vi har haft en gavmild Majestæt og takkede

for en fortræffelig kongefrokost.

Majestæten takkede for de pæne ord og erkendte, at han i sin første majestætstid for 15 år siden havde været nok så uerfaren. I dette år havde han nydt det mere og især den varme modtagelse rundt om i venskabsgilderne. Han havde været en flittig gæst på Borgen. Han nævnte, at hans fader havde skænket de to ruder i døren ind til salen og nævnte, at Gildet på de seneste 15 år havde fået 33 sølv tallerkner – og takkede givnerne.

Han overrakte derpå tallerkenen fra 1998, der nu havde fået tilføjet årstallet, og endelig en ny tallerken i et fint omslag. Han anbefalede, at man brugte dette, så tallerkerne ikke blev skrammet. Et vittigt hoved spurgte, om "omslaget" skulle med i opvaskemaskinen?

Herpå bragtes Majestæten i stand, og skydningen tog sin begyndelse.

Oldermænden bød velkommen til festmiddagen i gildesalen. Midtfor f.v. Oldermænd Heinz Rudebeck (stående), majestæt Haiko Schmidt, gildekansler Hans Uwe Harck, generalkonsul H. Becker Christensen samt festtaler provst Viggo Jacobsen.

Endnu havde alle skytter drømme og forventninger i behold.

Lidt forsinket gik selskabet til bords, og Oldermænden bød festtalen provst Viggo Jacobsen og generalkonsul Henrik Becker-Christensen og alle gæsterne velkommen.

Br. Kansler gennemgik reglerne, allerede da afbrudt af adskillige "revolutioner". Skafferne indkasserede flittigt og håndfast fra de formastelige.

Som den første taler tog Oldermænden ordet og talte om Gildet. Han glædede sig over, at Gildet nu i snart 170 år havde haft sit faste tilholdssted i dette hus. Han glædede sig endvidere over de nu 83 brødre og over trofastheden i bevarelsen af broderskabet og dets samfundssyn.

Et aldrig sovende samvær – convivium – til pleje af medmenneskelig nærhed, samhørighed – stadig højaktuelt i en tid med stress og arbejdspress trods IT- og nymodens hjælpemidler.

Han understregede traditionen med at slutte kreds om den, der er indtrådt i broderkredsen, hvor omgangsformen er ens for alle. Han citerede Goethe-udsagnet: Jeg er uenig i dine meninger, men jeg støtter din ret til at mene det.

Han sagde, at det er lettere at blive broder end at være det. Han strejfede en sammenkomst i Ringsted i anledning af 900-året for Knud Lavards fødsel og betonedede samhørigheden med konge og fædreland, idet han henviste til fanerne, der i dag alle var synlige med rigsvåbnet med skiftende symboler. Han rettede en tak til Br. Erich Seifen, der også var byens repræsentant, for modtagelsen på rådhuset og gav udtryk for, at dette ikke er en selvfølge.

Herefter fik dagens festtaler provst Viggo Jacobsen ordet og takkede for indbydelsen til opbyggelige, hjertelige broderskab, der udviste tillid og tro-

fasthed og med sin traditionsbevidsthed i sand solidaritet vidner om historien, der knytter til Danmark, Helstaten og henover Øresund. Han gennemgik de talrige eksempler på konkrete brødres støtte og fandt en tydelig samhørighed mellem brødrenes liv og hans virke. Kristendommens indførelse var også en del af Gildets baggrund og kampen herfor fortsætter.

Hver ny generation er som en uopdyrket mark, og kristendommen skal gives videre til hvert nyt menneske, der så at sige skal lukkes op.

Med eksempler fra Helligåndskirkens liv fremhævede han bl.a. I.C. Møllers indsats, Cornelius Hansens og Traugott Møllers bidrag. Han omtalte indvielsen af den nye udsmykning 1. søndag i advent.

Margrethe I var med i kalendet. Det katolske kalenda fik lov at dø ud. Skt. Knudsgildet er et stykke lokal historie, som alle, ikke mindst efterslægten kan lære af. Han citerede Br. Kansler: Vi er brødre, for vi er villige til at gøre en indsats for det, vi har arvet fra vores forfædre.

Kirken gør det samme – og fælles er vi i kampen mod individualismen, ensomheden.

Han så fælles træk i præstekjolen og brødrene klædt i sort og hvidt på denne dag. Han fortalte et par historier af Nikolaj Andersen på sønderjysk med lune og glimt i øjet og fik brødrenes latter at høre.

Da bifaldet havde lagt sig, takkede Oldermænden og gav ordet til Stefan Lamme, Tumathorp, der med et historisk rids gennemgik relationerne mellem knudsgilderne. Få havde overlevet reformationen, men efter 2. verdenskrig var yderligere gilder genoplivet. Flensborggildet betød meget i denne proces.

Han bragte en hilsen fra Oldermænd Percy Liedholm og fra Oldermænd Gislastam i Visby, der beklagede, at vand

skilte og efterlyste en færge mellem Flensborg og Gotland. Der var ligeledes en hilsen fra Kurt Nilsson. Han rundede af med den skånsk-sydslesvigske hævn over Magnus og Kong Niels for mordet på Knud Lavard ved hhv. Fod- evig og i Slesvig by.

Generalkonsul Becker-Christensen overbragte en hilsen fra generalkonsu- latet, der kan føres tilbage til 1920: Vi er en flig af statsminister Neergaards løf- te til Sydslesvig: I skal ikke blive glemt.

Generalkonsulatet er således Dan- marks øjne og ører.

Æresformand Hans Lund, Århus, talte på vegne af venskabsgilderne og udtrykte respekt for Oldermændens indsats og for Gildets bevarelse af tradi- tionerne. 843 år – man mærker histo- riens vingesus. Skt. Knudsgildet er en del af Sydslesvig og omvendt. Det vid- ner om en aldrig glemt loyalitet over for det danske kongehus.

Han takkede for udsøgt gæstfrihed og bad selskabet udbringe et trefoldigt leve for Gildet.

”Ältermann” for Johannesgilde Kai- Roland Suck gjorde det kort og takkede på de tyske gilders vegne, fordi han måtte opleve dette highlight ”des Jah- res”. Han ønskede Gildet en god ny Ma- jestæt og ”viel Erfolg” og sluttede med en varm tak.

Oldermanden takkede alle talerne – endda en del å synnejysk. Brødrene sagde tak for mad, og skydningen fortsatte, mens brødrene en for en mi- stede illusioner og drømme frem mod kåringen af en ny Majestæt.

Søstrene kom hjem til kage og kaffe fra en vellykket tur til Husum.

Om aftenen samledes brødre, søstre og gæster atter. Nu i smoking og vore damer i smukke kjoler. Efter en vel- komstdrink i havestuen gik selskabet til bords med musik fra Nis Ove. Older-

manden bød velkommen og rettede en tak til de brødre, der har gjort det dej- ligt for os andre, ikke mindst arbejdet med skydebanerne. En velkomst til de farverige kvinder, til Gildets gæster, in- cl. de brødre, der kom særlig langvejs fra: Br. Cai Clausen, Bo Jürgensen og Br. Hal Rudebeck.

Oldermanden talte om, at hans før- ste tale fandt sted i morges, hvor solen lige var stået op og nu igen, hvor den var ved at gå ned. Han refererede til Lavard, der betød ”brødgiver”, og den kendsgerning, at vi har fået meget mad i dagens løb, men også godt samvær.

”Lad Gildet være gammelt, men sø- stre og brødre bør være unge. Alle har vi revet en dag ud af kalenderen og ladet verdens lande og problemerne ligge.

Glæden er en del af bagagen. Vi medbringer glæde, hvor vi kommer frem – og det er smitsomt. Vi har dyr- ket venskabet – og vi er alle menne- sker, og overbærenhed bør være det, der behersker os først af alt, så vi får et godt Gilde med en god tone.

Alle har sagt ja og vi er et fællesskab af yngre og ældre, der skal bære stafet- ten fremad mod nye muligheder. I Gil- det er vi alle lige.

Damerne giver det faste fundament. Oveni har vi frit vores fortid at trække på. Alle har vi meget at være taknem- melige for.

Efter talen overdrog han gemytlig- hedens hammer til Kansleren, der sty- rede selskabet igennem det videre pro- gram. Brenda Rudebeck holdt sin tale for og til brødrene – vistnok for tiende gang. Hun indledte med et smukt na- turbillede af morgen med fuglesang og gjorde nogle gode betragtninger over de gratis glæder.

Allerede som pige havde hun spe- kuleret over, hvem denne ”Grati” var. Hun sagde: Vi søstre har haft mange glæder her til morgen: synet af optoget gennem byen og opmarchen og flags-

angen – nogle med teksten i hatten.

Brødrene havde brugt dagen til spisning og skydning – og vigtigst af alt på broderskabet. Hun opregnede de fælles gratis glæder – lige nu den herlige sommer med grønne bøgetræer og lune aftner og citerede fra Johannes Johansens salme: Du som har tændt millioner af stjerner - her to af versene:

Tak for den lysende dag, der er gået, gaven til os, dine hænder har rakt. Tilgiv os det, som vi ikke fik nået, tilgiv alt ondt, vi fik gjort eller sagt.

Tak for hver glæde, der fyldte vort hjerte, hver gang du gjorde vort liv til en fest, hjælp os at bære hver byrde, hver smerte, du ved alene, hvad tjener os bedst.

Til sidst udbragte hun og søstrene et leve for brødrene. Vi nåede højdepunktet – detroniseringen og introniseringen. Oldermænden tog skjoldet fra Majestæten, der dog forinden fik lejlighed til at sige et par ord. Haiko Schmidt takkede for en dejlig tid, som han havde nydt. Og han føjede en tak til til Oldermoder Brenda for – som han sagde - den måde, du udtrykker gildesindet på.

Herpå faldt ordene sic transit gloria mundi og selskabet udbragte et leve for den nu forhenværende Majestæt.

Kansleren overtog introniseringen og bad Oldermænden og Brenda tage plads på tronstolene, thi ny Majestæt blev Heinz Rudebeck med 10.8. Bifald og blomster til Brenda og udgangskæden til Majestæten.

Br. Kansler Hans Uwe Harck blev Kronprins med 10.8 – afgangens faldt således på 2. skud, og Br. Oversekretær Jørgen Kristensen blev Prins.

Br. Joern Radzio overrakte en gave til den kgl. familie – tre snapseglasser med titlerne indgraveret.

Skæmteskiven: Br. Sigi Fuhrmann.
Udmarchskiven Br. Sigi Fuhrmann.
Samlet bedste resultat: Br. Frank Bywater.

½-anlæg 1. Glenn Dierking, 30,9, 2. Poul Pedersen Bach, 3. Henrik Farvang.

Selskabet nød et glas sekt, og der blev spillet op til dans.

Den gode stemning var der, og det blev langt over midnat, før selskabet havde lyst til at bryde op.

Det går godt for kreditforeningen

Af tilsynsrådsformand Hans Uwe Harck

Traditionen tro holdt Slesvigsk Kreditforening sidst i maj sin generalforsamling på Flensborghus. Den var velbesøgt, og både forretningsfører Dirk von Heyer og undertegnede betegnede regnskabet for 2012 som tilfredsstillende, især set i lyset af de vanskelige rammebetingelser p.g.a. den vedvarende finanskrise.

Slesvigsk Kreditforening blev startet i 1927 - dengang for at skaffe billige lån

Den kunstneriske udformning af Niels Kjems-hædersprisen stod den flensborgske Kunstner Siegfried Fuhrmann for.

Fra generalforsamlingen 2013: Forretningsfører Dirk von Heyer på talerstolen, i baggrunden ordstyrer Carsten Petersen. (Foto: Lars Salomonsen)

til danske landmænd i Sydslesvig, og det er målet den dag i dag. I dag er lånerkredsen blot udvidet til sydslesvigere fra alle erhverv, ja også privatpersoner kan få penge til fordelagtige konditioner i den gamle danske lånekasse, som i de 86 år, den nu har eksisteret, altid har tilpasset sig tidens krav.

Bestyrelsen og tilsynsrådet appellerer derfor til alle indenfor mindretallet om at tænke på Slesvigsk Kreditforening, når der opstår behov for penge.

Endnu i år gør man i gang med at få indrettet en hjemmeside, så også her følges tidernes krav.

Den nye adresse i centrum af Harre-slev, Ved Torvet/ Am Markt 9, er blevet vel modtaget, både af kunder og personalet. Flytningen blev nødvendig, da

lejemålet med Union-Bank var blevet opsagt på grund af deres igangværende nybyggeri.

NIELS KJEMS-INITIATIVPRISEN

Et highlight på generalforsamlingen var uddelingen af den nyindstiftede Niels Kjems-Initiativpris, der i år blev uddelt for 3. gang til en personlighed, der har gjort noget helt ekstraordinært. Bestyrelsen og tilsynsrådet mente enstemmigt, at denne hæderspris skulle gå til den tidligere leder af Arkivet & Studiefabrikken på Dansk Centralbibliotek, dr. phil. Lars Henningsen.

Undertegnede holdt hæderstalen og sagde bl.a.:

Initiativprisen er indstiftet for at støtte og motivere en personlighed eller også en gruppe af personer inden for det danske mindretal, der har gjort noget helt ekstraordinært og taget et særligt initiativ inden for erhverv, sam-

fund, foreningsliv, kunst og kultur.

Prisen fik navn efter Niels Kjems, en af grundlæggerne af kreditforeningen i 1927. Baggrunden for Kjems tanker var frygten for, at danske gårde i Sydslesvig efter afstemningen i 1920 skulle komme på tyske hænder. Det var en hård og stenet vej til målet, men efter 3. forsøg lykkedes det endelig.

Kjems havde ideen og også den stædighed, som var nødvendig for at realisere ideen. Med denne pris holder vi mindet om foregangsmanden Niels Kjems i live, en mand, der sammen med sin kone Anna var pioner i det danske arbejde efter 1920, hvor det gjaldt om at kæmpe for sagen. Som bekendt har tiderne forandret sig. Kampen for det danske arbejde har fået andre træk. Sådant er udviklingen også gået for Slesvigsk Kreditforening, som snart kan se tilbage på 90 års arbejde for at skaffe penge til danske sydslesvigere.

Prismodtager i år var fhv. arkivar, historikeren Lars N. Henningsen. (Foto: Lars Salomonsen)

Prisen er indstiftet til ære for Niels Kjems, men de ansvarlige i vores lille bank er også en smule egoistisk, idet vi med uddelingen af denne hæderspris også vil vise, at Slesvigsk Kreditforening i dag er en levende aktivpost i det danske folkelige arbejde med fokus på økonomisk støtte til erhverv, håndværk, landbrug og privatpersoner til fordelagtige konditioner.

Prisen består af en bronzeskulptur kreeret af den sydslesvigske kunstner Siegfried Fuhrmann, som forestiller forstavnens på et vikingskib. Et solidt stykke håndværksarbejde i både kunstnerisk og fremstillingsmæssig henseende. En skulptur med klare kraftfulde linjer, der virker som symbol for nordisk livssyn. Vi har flere gange indbudt Fuhrmann her til overrækkelsen af prisen, men det glippede hver gang på grund af andre aftaler.

De første prismodtagere var Duborg-Skolens elevambassadører og fhv. SSW-landssekretær Dieter Lenz.

Prismodtager i år er dr. phil. Lars Henningsen, som i mange år har haft sin gang på Dansk Centralbibliotek som leder af Arkivet og Studieafdelingen. Siden 1989 har du gjort en umådelig indsats for at bevare nutiden for eftertiden. Dit livsværk vil generationer kunne drage nytte af. Man kan kun håbe, at der bygges videre på det fundament, du har lagt.

Du har fået sat Sydslesvigsk historie i system, og du har igennem utallige publikationer gjort historien synlig og spændende.

Du er en anerkendt historiker, også i tyske kredse. Dit samarbejde med f.eks. Broder Schwensen fra Flensborg byarkiv – også omkring Istedløvens historie – er forbilledlig og gavner alle, der er interesseret i historie og udvikling.

At besøge dit arkiv er spændende i sig selv. Du sad, som du selv siger,

i en lukket afdeling, som man finder, efter man er gået igennem flere døre og gange, op ad trapper, til højre og venstre og så endelig er man der, hvor historien står på reolerne. Her var dit domæne og her rådede du over halvanden kilometer reol.

Du sagde selv engang, du følte dig som en tempeltjener, der bragte orden i det hele, så andre kan drage nytte af det, og at du selv er dykket ned i emner og har foldet dem ud i bøger, kronikker og foredrag.

Dine kronikker i Flensborg Avis rækker ud over dagen og vejen. Rigtig mange beror på arkivmaterial, som du har indsamlet. En af dem vil jeg til slut gerne citere, fordi den ser ud til at være sand, sjov og bemærkelsesværdig og så har den lokalkolorit.

Optegnelserne stammer fra Tage Jessen, der var redaktør på Flensborg Avis og også broder i det ærværdige St. Knudsgilde. På Adelgildet den 25. juni 1937 aflagde Jessen rapport om et besøg, han nyligt havde aflagt hos Kong Christian X i København for at overrække gildets hyldestadresse i anledning af kongens 25 års regeringsjubæum.

I St. Knudsgildet protokol hedder det:

”Tilstede var kongen, dronningen, kronprinsen m.fl. Det var en alvorlig stund. På ærbødig vis nærmede jeg mig. Kongen viste megen skæmt og lune. Efter at have overrakt den smukke adresse, føjede jeg til: Deres majestæt. Dette er en hilsen fra det gamle St. Knudsgilde i Flensborg. Vort gilde havde i sin tid den ære at regne Frederik VII til vore æresbrødre. Kongen sagde tusind tak og med et overraskende smil tilføjede han. Man siger, at det var det han døde af.”

Med andre ord: Ved hoffet i København mente man, at St. Knudsgildet havde taget livet af den folkekære

Kreditforeningen hjælper også elever på lejrskole. Bag de syv glade elever på Ejderskolen i Rendsborg ses f.v.: børnenes lærer Niels Thomsen, SK-forretningsfører Dirk von Heyer og tilsynsrådsformand Hans U. Harck. (Foto: Flensborg Avis)

konge. Det vil jeg gerne dementere. Hvis der var nogen i Flensborg, som tog livet af kongen, så var det ikke St. Knudsgildet men Borgerforeningen. Der festede han nemlig mest umådeholdent.

Den sidste store fest, kongen deltog i, var i Borgerforeningen den 23. oktober 1853, og da drak han sig forkrækelig fuld. Hans adjutant fortæller: "Ved bordet holdt han en tale, der var i den grad uudholdeligt at høre på, at jeg forlod taftet. ..." Om aftenens videre

forløb skrev adjudanten: "Hans Maje-stæt tog sin sædvanlige tilflugt til Fader Bachus og nåede en sådan Tyngde af dennes Gaver, at Ballet varede længere end sædvanligt, fordi Hans Maje-stæt gjorde forgæves forsøg på at rejse sig fra Stolen".

Kongens hjemkørsel over midnat blev en sand rædselsoplevelse. Det var altså i Borgerforeningen, det gik galt.

Måske var det den aften, som var med til at svække kongen, så han døde kun tre uger senere, den 15. november på Lyksborg slot.

25 dejlige år

I november 2012 fejrede koret 25-års jubilæum med en hyggelig fest i Ansgarsalen i Slesvig. Vi kunne se tilbage på 25 dejlige år. Mange af sangerne havde været med i alle årene.

Vore øveaftener, som finder sted hver mandag aften undtagen i skoleferierne, er sammenkomster, man ser hen til med glæde. Der er et godt kammeratskab og altid en god stemning. Vores dirigent Ole Nielsky er god til at finde sange og salmer, som passer til os.

Vi optræder hovedsageligt til julekoncerter og til årsmødet, men også ind imellem til f.eks. jubilæer og andre arrangementer.

Nye medlemmer er velkomne enhver tid på året.

I den sidste tid har vi mistet nogle medlemmer, især, desværre, mandstemmer, så de få, der er tilbage, må virkelig anstrenge sig. Vi stiler dog efter at gennemføre de sædvanlige koncerter.

Slesvig Folkekor fejrede sit 25 års jubilæum internt. Med hyggeligt samvær, fælles spising og spontan sang og taler og udveksling af minder. Her nogle af korets ledere gennem tiden: f.v. Leif Volck Madsen, Lise Hojer og Ole Nielsky. (Foto: Bernd Bossemeier)

Efter frasalget af Lolfod 69 øver vi nu i Ansgarkirken, der har en god akustik.

Ved medlemmers runde fødselsdage eller andre festlige begivenheder, sker det, at vi forlænger pausen for at få noget godt til maven og ganen.

Fokus på det danske sprog

Af formand Lisbet Buhl

Ved foreningens velbesøgte generalforsamling den 19. februar 2013 i Det Danske Hus i Sporskifte holdt fhv. lektor ved Duborg-Skolen, Knud Engsnap et skarpt og vidende foredrag om det danske sprog. Foredraget var ledsaget af en lang række eksempler, der både talte til den humoristiske sans og til ef-

tertænksomheden.

Sprogforeningens repræsentant i biblioteksbestyrelsen Georg Buhl af lagde beretning fra et arbejdsrigt år.

I forbindelse med generalforsamlingen blev Sprogforeningens pixie-bog "Marie i børnehaven" offentliggjort. Pixie-bogen er nu distribueret til børnehaver i hele Sydslesvig.

VALG

Da det var et ulige år, skulle der vælges formand og et bestyrelsesmedlem. Undertegnede blev genvalgt som formand. Jørgen Holm genopstillede ikke til bestyrelsesposten, da han havde fået et nyt embede i Sverige. Katrine Hoop stillede op til den ledige bestyrelsespost og blev valgt.

HØJSKOLESANGBOGEN

I november 2012 blev arrangementet "Hit med Højskolesangbogen" gennemført i menighedslokalerne i Læk. Sangene blev præsenteret på dansk, på sønderjysk og klingende norsk. De interessante fortællinger og gode sange blev ledsaget af et dejligt kaffebord med hjemmebagte boller og kage. Det blev en rigtig varm og rar aften.

BIBIANA

Sprogforeningen i Sydslesvig har indgået et samarbejde med en række andre organisationer om at løfte den store opgave, det var at få udstillingen Bibiana til Sydslesvig. Bibiana er en udstilling af verdens fineste børnebogsillustrationer. I forbindelse med at udstillingen kunne ses på Centralbiblioteket i Flensborg, blev der gennemført en række workshops for børn og unge.

Sprogforeningens "sprog gave" i år, var en forfatter, Jesper Wung Sung. I to workshops for elever på 11. klassetrin fra Duborg-Skolen og A.P. Møller Skolen vejledte han de unge i hvordan man kan skrive en skønlitterær tekst. Hvordan man bygger en fortælling op, hvordan man folder sproget ud.

SKOLESKEMA

Sprogforeningens skoleskema sendes hvert år til samtlige skoleelever i Sydslesvig. I år er det tegnet af My Grau, der er elev i 6. klasse på Bredsted Danske Skole. My har lavet en tegning af

en drage, der taler dragesprog – ske-maets kommentar er "...men dansk er sjovere".

SPROGHJØRNET

Desværre er det ikke blevet til nogen sprogsider i Flensborg Avis, Sproghjørner indtil videre. Det er blandt andet nye krævende arbejdsforhold, der gør at der mangler overskud til at få skrevet dem.

SPROGFORENINGEN - NORD

Sprogforeningerne i nord og syd gik sammen om at lancere et skriveprojekt "Sprog på tværs af grænser", hvor syv skoleklasser i Danmark og i Sydslesvig blev opfordret til at interviewe den ældre generation. Et dommerpanel vurderede resultaterne og til Sprogforeningens generalforsamling på Folkehjem den 6. november 2012 blev vinderen kåret: Agerskov Skole. En del af bidragene kan læses på Sprogforeningens hjemmeside www.sprogforeningen.dk

Hjemmesiden har fået et tiltrængt løft og et nyt udseende.

TAK

Til sidst skal der lyde en stor tak samarbejdspartnere og især til bestyrelsen for tålmodighed og det gode samarbejde.

Driver oplysningsvirksomhed

Af formand Rüdiger Schulze

I 2013 har Sydslesvigsk Oplysningsforbund e.V. (SOF) fortsat 11 medlemmer. Foreningens formål er bl.a. "at drive oplysningsvirksomhed af kulturel og politisk art særlig blandt personer med tilknytning til den danske eller frisiske folkedel i Sydslesvig".

Udviklingen i SOF har i 2012 ikke været helt så positiv.

SOF gennemførte alene og i samarbejde med medlemsforeninger 8 arrangementer. I 2011 var det 17 arrangementer hhv. projekter.

I år var der 518 deltagere alt i alt, hvilket er en stor tilbagegang i forhold til 2011, hvor der var 1.162 deltagere.

I 2012 kom der i snit 65 deltagere, lidt færre end i 2011.

De fleste arrangementer, som SOF støttede økonomisk, er historiske eller kulturelle foredrag.

En af årsagerne til udviklingen er, at tilskuddet fra landet i 2012 var mindre end i 2011.

Derudover havde SSW på grund af valgkampen og koalitionsforhandlingerne næsten ingen arrangementer i SOFs regi.

SOF bliver fortsat administreret af SSWs landssekretariat.

Administrations-omkostningerne er blevet sænket med 10%, da tilskuddet fra landet også blev tilsvarende mindre. Af regnskabsberetning for 2012 fremgår, at der har været indtægter på ialt 12.054,36 euro. Udgifterne har været lidt højere og derfor havde SOF et underskud på 79,36 euro.

Regnskabet er blevet revideret og godkendt af SOFs generalforsamling i marts 2013.

SOFs bestyrelse regner med et højere aktivitetsniveau igen fremover.

SOF
c/o SSWs landssekretariat
forretningsfører Martin Lorenzen
Schiffbrücke 42
24939 Flensburg

Med nye kræfter

Af fhv. formand Rüdiger Schulze

Sønderjysk Arbejderforening - dansk socialdemokratisk forening for Sydslesvig - er FORTSAT på banen. De lidt ældre vil måske huske SAFs stortid i 50'erne og 60'erne, hvor SAF havde op til 8 lokalafdelinger i Sydslesvig med flere hundrede medlemmer, men også i dag er der i Rendsborg og Holtenå aktive folk tilbage, som har viljen til AT opretholde denne specielle del af mindretallets vidt forgrenede foreningsnetværk.

I sine vedtægter lægger SAF vægt på, at foreningen fremmer dannelsen og kultur hos sine dansksindede medlemmer. Foreningen laver ingen partipolitik og overtager ingen funktion som fagforening, men bestræber sig at følge vedtægternes målsætning især gennem studieture og foredrag.

Det - altså studieture og foredrag - sker også den dag i dag. Ikke kun lokalforeningerne Rendsborg og Holtenå, også landsforbundet har et alsidig program.

Ved foreningens generalforsamling i april 2013 gav undertegnede, dengang formand endnu, udtryk for, at især lokalforeningers arbejde i det daglige er udtryk for SAFs styrke, og at netop denne form for foreningsarbejde for SAF (som en af SSFs tilsluttede foreninger) kunne styrke og fæstne danskheden i de lokaldistrikter.

SAFs landsforbundet kunne med glæde konstatere, at „for de gamle, som faldt, er der nye overalt“: Ulf Born, Okslev/Borby, stod parat til at tage formands-kasketten på. Og med Kirsten Naeve, Rendsborg, og Armin Pe-

tersen, Holtenå, er der yderligere nye kræfter i bestyrelsen, så det tegner godt for SAFs videre arbejde.

Ved foreningens generalforsamling kunne undertegnede berette om en vel overstået episode med skat-

tevæsenet. Finanzamt Flensborg stillede krav om en tysk oversættelse af SAF-protokollerne. Men efter henvisning til mindretalscharta, sprogkonventionen m.m. var Finanzamt alligevel tilfreds med den danske originalversion.

SAF holder kontakten til Danmark, også gennem venskabsforbindelsen med Hovedstadens Grænseforening, nu efter fusionen „Grænseforening for København og Frederiksberg“.

Mødet med vennerne er altid en kærvkommen lejlighed til at uddybe og genopfriske de personlige kontakter. SAF har vitterlig stor gavn af det. Takket været Lise Estrup, Else Toft, Annie Andersen og andre ses vi jævnligt ved årsmøder, på deres Sydslesvig-tur, og så kommer de også gerne i december, når de udleverer deres julehilsner til trængende børnefamilier. En tradition, som giver glæde hos mange hernede.

Ny formand er Ulf Born.

Støtte til projekter og ildsjæle

Af formand Georg Buhl

Formanden byder medlemmerne velkommen til SSHs høstfest 2013. Menuen stod på traditionelt dansk smørrebrød med tarteletter og varm kartoffelsalat. (Fotos: privat)

SSHs generalforsamling har i år fordelt 7280 euro til projekter og ildsjæle i Sydslesvig:

- 700 euro til spejderne i Langbjerg til to telte,
- 660 euro til legeplads på Christianslyst,
- 580 euro til videoudstyr i Aktivitetshuset,
- 570 euro til street soccer på Harreslev Fritidshjem,
- 590 euro til biblioteksmøbler på Jørgensby-Skolen,
- 320 euro til ringeklokke på Sørup Danske Skole
- 510 euro til porcelæn i Kejtumhallen på Sild,
- 470 euro til legepatrolje på Cornelius Hansen-Skolen,
- 540 euro til anhænger til Sommerhøj-skolen,
- 450 euro til rejsehjælp til MBU,
- 150 euro til badminton-net hos HKUF,

- 330 euro til tagrender på HKUFs klubhus,
- 680 euro til rejseudgifter til Slesvig spejdergruppe, og
- 730 euro til renovering i Valsbølhus.

5-6 EURO

SSH står for Sydslesvigsk Selvhjælp. Foreningen har eksisteret i 45 år. Dens formål er at samle penge ind blandt foreningens egne medlemmer. De indsamlede penge udgør kontingentet. Det er for tiden 100 euro om året. Foreningen har 105 medlemmer. Alle indbetalte beløb gives videre til projektet og gode ideer i Sydslesvig. Alle, der indbetaler 100 euro, får tilsendt en dokumentation, så beløbet kan trækkes fra i skat. Vores revisor siger gerne, at et medlemskab reelt koster mellem 5 og 6 euro i måneden.

SÅDAN BLIVER DU MEDLEM

Hvis du indbetaler 100 euro i Union Bank BLZ 215 201 00 Konto: 17 280 og opgiver dit navn og adresse i feltet "Verwendungszweck", så modtager du automatisk indkaldelse til næste generalforsamling. Hvis du indbetaler nu, gælder det for 2014.

MEDLEMSAKTIVITETER

Foreningens medlemmer mødes to gange om året. I foråret til generalforsamlingen. Om efteråret til en høstfest.

SSH er en festlig forening. Der er altid god mad og rigelig med sang på menuen, når medlemmerne mødes. Hvert møde afholdes et nyt sted på en institution i Sydslesvig. På den måde kommer medlemmerne rundt og ser det sydslesvigske institutions- og kulturlandskab. Der er altid et lille foredrag om stedets idé og historie. I år fandt generalforsamlingen sted på SdUs ny fritidshjem i Harreslev, og høstfesten fandt sted på Flensburg Avis.

For en god ordens skyld. Mad og drikke betaler medlemmerne selv. Kontingentet går udelukkende til gode ideer og ildsjæle i Sydslesvig.

BESTYRELSEN

Bestyrelsen består for tiden af Daniel Dürkop, Bjarne Stenger-Wullf, Lorenz Thomsen, Susanne Ipsen og Georg Buhl

Revisorer er Orla Møller og Thorsten Wullf.

Kontakt gerne Georg Buhl, Süderfischerstr. 10, D-24937 Flensburg, +49 163 9208 049.

SSH-medlemmer i redaktionssekretariatet på Flensburg Avis. Her er medarbejderne ved at lægge sidste hånd på dagens avis.

Marketingansvarlig Hansjürgen Stiller forklarer, hvordan avisen bliver trykt og samlet.

Fra generalforsamlingen i SSH 2013.

STUDIEAFDELINGEN & ARKIVET V/ DANSK CENTRALBIBLIOTEK:

Forandring og kontinuitet

Af leder Mogens Rostgaard Nissen

I 2013 har Studieafdelingen & Arkivet været kendetegnet ved forandring og kontinuitet.

Forandringen skyldes i høj grad, at der blevet ansat nye medarbejdere i løbet af året. Det betyder, at der er sat gang i nye projekter, mens andre er blevet afsluttet.

Kontinuiteten hænger sammen med, at opgaverne nu i vid udstrækning er de samme som før, og at vi forsøger at fortsætte det gode arbejde, der har kendetegnet afdelingen gennem årene.

Studieafdelingen & Arkivet har 50-års jubilæum i 2013. I den anledning afholdt vi en to-dages konference i november, hvor 12 nuværende og tid-

ligere medarbejdere holdt foredrag om deres forskningsresultater.

ARKIVET

Gennem det seneste år har arkivet modtaget mange interessante arkivalier.

Samlet er der afleveret omkring 90 hyldemeter arkivalier, hvoraf en væsentlig del vedrører store afleveringer fra SSFs generalsekretariat og fra SSF Flensborg Amt. Det er forskellige kilde typer fra perioden siden slutningen af 1990'erne og udgør således en vigtig opdatering af disse afgørende arkiver, hvor vi nu har materiale helt frem til 2012.

Men det er naturligvis ikke de eneste

afleveringer. Vi har i alt modtaget omkring 30 enkeltafleveringer, og her kan især fremhæves en stor aflevering fra Gdr. Christian Larsen og Hustrus Mindelegat, arkivalier fra Skovlund menighed, personlige papirer fra Hans Keil, familiepapirer fra familien Matthiesen-Wagner, dagbogsoptegnelser og erindringer fra hhv. Clara Petersen, Johannes Bundgaard og Niels Valdemar Haugaard Jensen samt fotoalbums og familiepapirer fra Lassen-familien.

Vi er glade for, at vi har modtaget så mange spændende arkivalier, og vi håber, at der også i de kommende år vil være mange, der vil aflevere materiale til os.

Det er klart, at når vi har modtaget så mange arkivalier, så har det krævet en stor arbejdsindsats at få arkiveret og registreret materialet.

Vi er ikke helt færdige med arbejdet endnu, men regner med, at det vil være på plads snart. Samtidig fortsætter vi arbejdet med at digitalisere billeder og film, og i løbet af det seneste år er omkring 2.500 billeder blevet scannet og gjort tilgængelige på vores hjemmeside i 'Miniarkibas'.

FORSKNING OG UDGIVELSER

I midten af august 2013 afsluttede vores tidligere stipendiat Karsten M. Sørensen sit ph.d.-projekt, og han har indleveret afhandlingen "Det dynamiske kirkerum – Kirkerummets brug og funktion i hertugdømmet Slesvig fra Reformationen til ca. 1800" til bedømmelse ved Aarhus Universitet.

Han har det seneste år været leder af Lokalhistorisk Arkiv i Fredericia, men har samtidig kunnet afslutte afhandlingen. I løbet af efteråret redigerede vi afhandlingen, og vi regner med, at den bliver udgivet i første halvår 2014.

Studieafdelingen & Arkivets tidligere leder Lars N. Henningsen har efter sin pensionering stået for udgivelsen af 3. reviderede udgave af "Sydslesvigs danske historie". Især Jørgen Kühls af-

sluttende kapitel "Fra afgrænsning til medborgerskab – 1955-2012" er kraftigt omskrevet og udvidet i forhold til de tidligere udgaver.

I efteråret 2012 udgav Studieafdelingen & Arkivet sin første e-bog. Den har titlen "Karikaturtegninger og Danmarkshistorie 1880-1945", og den kan frit downloades fra vores hjemmeside. Bogen er skrevet i samarbejde med studerende fra Syddansk Universitet, og den er redigeret sammen med Else Debel Lauridsen, der også har stået for teknik og layout.

E-bogen er et forsøg på at skrive historie ud fra samtidige karikaturtegninger, hvilket både har været en stor udfordring og en interessant måde at tænke historie på.

I efteråret 2013 udgav vi desuden seks nye e-bøger, som Else Debel Lauridsen har stået for at udvikle på basis af indholdet fra internetmuseet vimu.info. Disse bøger er udviklet i I-book-format, men de kan også downloades fra vores hjemmeside i pdf-format. Fremover vil nogle af vore bøger alene udkomme som e-bøger, men hovedparten af vore udgivelser forventes dog også fremover at være almindelige trykte bøger.

Undertegnede er gået i gang med et forskningsprojekt, der har arbejdstitlen "Danmark set fra Tyskland", om den politik som det tyske udenrigsministerium førte i forhold til Danmark i første halvdel af det 20. århundrede. Det er et projekt, hvor 1920-grænsen og de nationale mindretal spiller en stor rolle.

Som en del af dette projekt arbejdes der på en biografi om den tyske gesandt i Danmark i årene 1936-42, Cécil von Renthe-Fink. Den er forhåbentlig klar til udgivelse i løbet af 2015.

NYE MEDARBEJDERE

Merete Bo Thomsen blev ansat som arkivar og ph.d.-stipendiat den 1. februar 2012. Hun er nyuddannet cand. mag. i

historie ved Syddansk Universitet, og skal i de næste år være med til at digitalisere kildemateriale fra arkivet og udvikle nyt digitalt undervisningsmateriale.

Desuden går hun i gang med et ph.d.-projekt om den danske befolknings støtte til det danske mindretal, hvilket blandt andet omhandler sydslesvigske børns ferieophold i Danmark.

Jesper Thestrup Henriksen er ansat pr. 1. juni 2013 som ph.d.-stipendiat. Hans forskningsprojekt har arbejdstitlen "Vanskeligt venskab. Dansk-vesttysk sikkerhedssamarbejde 1945-1972", og det er en undersøgelse af, hvordan dette sikkerhedspolitiske samarbejde udviklede sig i efterkrigstiden, og hvilken betydning det har haft for det dansk-tyske samarbejde generelt. Grænseområdet og det danske mindretal er helt centrale dele af denne undersøgelse.

FORMIDLING

Som noget nyt har Studeafdelingen & Arkivet sammen med historiker Jan Jessen fra Den Slesvigske Samling afholdt en temadag med foredrag i forbindelse med Forskningens Døgn i april 2013.

Temaet var udvandring fra Danmark og Slesvig, og seks forskellige historikere kom med hver deres bidrag til, at det blev en rigtig interessant dag. Igen i april 2014 holde vi temadag i forbindelse med Forskningens Døgn, og te-

maet vil da være '1864'.

Vi har haft to mindre udstillinger på Flensborg bibliotek. Den første var en karikaturudstilling, hvor udvalgte karikaturtegninger fra bogen blev udstillet. I forbindelse med udstillingen præsenterede studerende ved Syddansk Universitet de billeder, de havde benyttet som baggrund for deres artikler i bogen.

I maj 2013 opstillede vi i samarbejde med dr. Martin Sadek en udstilling om den frisiske digter Jens Mungard, ligesom vi med stor hjælp af friseren Marie Tångeberg fik oversat ti af Mungards digte til dansk.

I november 2013 havde vi en udstilling i anledning af Studieafdelingen & Arkivets 50-års jubilæum, hvor afdelingens udgivelser og medarbejdere gennem årene præsenteres.

Som beskrevet under årsberetningen fra Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, er vi involveret i to store projekter, som Sydslesvigudvalget har bevilget penge til. Vi er især engageret i projektet om dokumentarfilmen om mindretallet. Det gælder særligt i forbindelse med at finde frem til mulige deltagere i filmen, samt i relation til at finde velegnede historiske kilder til filmen.

Desuden bruger vi mange ressourcer på udviklingen af digitalt undervisningsmateriale, blandt andet fordi det er noget, vi også i årene fremover vil arbejde videre med.

Igen et år med forandringer

Af næstformand Harald Czech

Fra sensommeren 2012 kan vi se tilbage på i alt 12 øveaftener og 1 øvelørdag, 2 julekoncerter i Ansgar kirke i Flensborg hhv. i Medelby kirke samt en juleafslutning i festlige rammer arrangeret af vort festudvalg.

Julekoncerten indeholdt bl.a. udpluk fra Benjamin Brittens "A Ceremony of Carols".

Forårssæsonen 2013 indeholdt 15 øveaftener, 1 øvelørdag samt en generalforsamling i februar.

I maj sang vi til fordel for TV Syds støtteforening. Blandt deltagerne var Jens Rosendal, digteren af bl.a. Vadehavssuiten, som vi sammen med andre sange fremførte på Slesvighus.

I juni fulgte en årsmødekoncert på Risby Skole, og dagen efter den traditionelle årsmødekoncert på Duborg-Skolen, som sluttede med en medley af "The Phantom of the Opera" af Charles Hart og Andrew Lloyd Webber.

Efter sommerpausen gik vores dirigent Stinne Ølgaard Andersen på barsel. Vi har nydt godt af hendes dygtighed og opmuntrende smil. Vi ønsker hende alt godt og glæder os til gensynet om ca. 2 år.

Efter at have spurgt Anne Mette Karstoft var vi i den lykkelige situation, at hun for anden gang var villig til træde hjælpende til og vikariere som dirigent i en periode.

Dirigent Stinne Ølgaard Andersen med Torsdagskoret i Medelby kirke. (Foto: privat)

Det bliver spændende, hvilket repertoire hun har tænkt at gennemgå med os. Det bliver nok ikke for nemt, for i år er der planlagt 4 julekoncerter. De traditionelle i Ansgar og Medelby kirke og som noget nyt - en julekoncert i Husum kirke plus en i Adelby.

Den nye korsæson sommeren 2013 startede med en grillfest i Oksbøl For-

samlingshus, hvortil alle kormedlemmer og dirigenter var inviteret.

Vi håber på en god start.

Men: Torsdagskoret mangler herrestemmer, her især tenorer, så er man frisk på at synge - kom og vær med.

Informationer på vor hjemmeside www.torsdagskoret.dk

VÆRESTEDET:

Fællesskab og uforpligtende samvær

Af Leif Volck Madsen

Værestedet er betegnelsen for det fællesskab, der hver tirsdag mellem kl. 14 og 16.30 udfolder sig i Flensborghus' lille sal.

Her mødes en flok seniorer til uforpligtende samvær omkring de tre borde, der er så væsentlige inden for så godt som alle former for dansk fællesskab, nemlig kortborde, hvor der spilles forskellige former for kortspil og

brætspil, billardborde - vi har to af fornem kvalitet, og kaffeborde, hvor alle mødes til en hyggelig snak med alle.

Ved juletid nyder man en god julefrokost sammen, og om foråret tager man på en tur til en eller anden seværdighed i omegnen.

Alle er velkomne til at være med, og man betaler blot et næsten symbolsk beløb for kaffe og kager.

Så derfor: Vel mødt i Værestedet hver tirsdag.

Hygge i Værestedet. (Foto: privat)

Danskundervisningen på førstepladsen

Af sekretær Anne Winkelströter

SÆSONEN 2012-2013

I kursusåret 2012-2013 har Voksenundervisningen atter opnået et flot resultat med hensyn til antal kurser og kursister. Fortsat ligger danskundervisningen på førstepladsen og udgør hele 67%.

På andenpladsen ligger kurserne for motion og bevægelse. Enkelte kurser har haft op til 32 deltagere, og det ser ud til, at denne udvikling også fortsætter.

Voksenundervisningen har fortsat et højt aktivitetsniveau og er en fast be-

standdel af det danske mindretalsliv i Sydslesvig. Det er glædeligt at se, at der fortsat er stort behov og interesse for vore kurser.

TAL

I gennemsnit har der været 11 deltagere pr. kursus.

Kursusårets resultat er 388 gennemførte kurser mod 404 året før, 4180 kursister mod 4211 sidste år. Af de i alt 388 gennemførte kurser har 260 været danskurser på forskellige niveauer.

Der er afregnet 6853,3 løntimer. Dette svarer til lille nedgang på ca. 2% i forhold til sidste kursusår.

Anders Schaltz Andersen viste deltagerne i afslutningsarrangementet rundt på mindestedet for KZ-lejren Svesing. (Foto: privat)

I 2012 er der modtaget 82.749,47 euro (2011: 83.645,74 euro) i offentlige tilskud – svarende til en nedgang på under 900 euro i forhold til 2011.

Deltagergebyret dækkede 57,6% af de samlede udgifter til Voksenundervisningen, en lille stigning på 1%. De offentlige tilskud dækkede 26,3% af de samlede udgifter, og de resterende 16% blev Skoleforeningens andel.

AFSLUTNINGSARRANGEMENTET

Sæsonafslutningen 2012-2013 fandt sted i Svesing/ Schwesing den 28. maj 2013. En flok på 25 deltagere besøgte mindstedet for Husum-Svesing kzelejren i Engelsborg og fik en rundvisning ved Anders Schaltz Andersen. I Stucks Gaststætte fulgte selve mødet med fremlæggelse af Voksenundervisningens årsberetninger ved formanden og sekretæren med gennemgang af talmaterialet for kursusåret 2012-2013.

NÆVNET

På repræsentantskabsmødet den 19. februar 2013 på Treja Danske Skole blev Margrit Detert (DCB) valgt som nyt medlem i Voksenundervisningsnævnet, efter at Jørn Aagesen valgte ikke at genopstille.

Voksenundervisningsnævnets 7 med-

lemmer vælges for et år ad gangen. Nævnet konstituerer sig selv og fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet.

Nævnets formand er Erik Andresen (DLS), næstformand Charlotte Bassler (SSF Flensborg Amt), yderligere nævnsmedlemmer er Blide Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Anna-Louise Holste (SSF Sydtønder Amt), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder), Maik Lohse (SSF) og Margrit Detert (DCB).

REPRÆSENTANTSKABET

Voksenundervisningens øverste organ er et repræsentantskab, som består af repræsentanter for de danske organisationer og institutioner i Sydslesvig samt Friisk Foriining.

HJEMMESIDEN

På Voksenundervisningens hjemmeside finder man oplysninger om Voksenundervisningens regler og opbygning samt den aktuelle kursusoversigt, der ajourføres løbende.

På de fleste institutioner og undervisningssteder hænger der en lille plakat med henvisning til hjemmesiden www.voksenundervisning.de.

Støtter ungdomsarbejde over grænser

Af Povl Verner Hansen og Volker Schade

Ud over KFUM- og KFUK-familien arbejder Flensborg Y's Men tæt sammen med FDF og Folkekirkens Nødhjælp samt andre velgørende organisationer.

Lokalt har vi et tæt samarbejde med Bangla Shoppens hjælpeprogram og klubbens egen genbrugsbutik til støtte for humanitære og lokale projekter.

Som noget særligt er vores hjemsted syd for grænsen i forhold til de 145 andre danske klubber. Dette er en udfordring, som vi er bevidste om.

Flensborg Y's Men's Club med rødder på begge sider af grænsen, binder det sammen, som hører sammen.

Gråsten FDF, Bredsted FDF, KFUM Spejderne Kruså-Kollund og FDF Flensborg 1 er gode eksempler på samarbejde over grænsen.

Der er store og små opgaver.

Klubbens præsidi 2013-14:
præsident Ulla Stenild Refslund,
vicepræsident Morten Mortensen,
pastpræsident Britta Høst Nielsen,
skatmester Bent Laursen,
sekretær Hanne Görns.

Flensborg Y's Men's Clubs ledelse 2013/2014:
Præsident Ulla Steenild Refslund
Vicepræsident Morten Mortensen
Past præsident Britta Høst Nielsen
Sekretær Hanne Görns
Skatmester Bent Laursen

Billedet viser to Y's Men på et FDF/KFUM-stævnes ruteposter i august 2013. (Foto: Thomas Nissen, Kruså)

En stor familie med rødder i KFUM og KFUK. Også du kan være med i Flensborg Y's Men's Clubs "grænseoverskridende" kammeratskab. Kontakt: Preben K. Mogenssen 0461 43 376.

Fik ny formand

Af Gaby Böttinger

Preben Petersen fra Odense er ny formand for Danmarks-Samfundet. På repræsentantskabs-mødet 2013 blev han valgt uden modkandidat.

Og hvad giver en sydslesviger en afgående formand i gave? Et Sydslesvig-flag naturligvis. Og det var, hvad SSFs 2. næstformand og Sydslesvig-repræsentant i Danmarks-Samfundets bestyrelse, Franz Dittrich overrakte i forbindelse med en hilsen fra Sydslesvigsk Forening.

Nils Ole Kajhøj, som efter syv år på formandsposten valgte at trække sig, fik som tak for sin indsats sammen med flaget overrakt bogen "Dansk i Sydslesvig", om Danevirke Museums udstilling om det danske mindretal i Sydslesvig fra 1864 til i dag.

INTENSIVERET SAMARBEJDET

Nils Ole Kajhøj har i sin formandstid intensiveret organisationens samarbejde med det danske mindretal i Sydslesvig, hvor han bl.a. var en trofast gæst ved årsmøderne for at foretage faneindvielser og flagoverrækkelser.

Den nu fhv. formand, som på mødet udnævntes til æresmedlem, kunne i sin sidste årsberetning se tilbage på et atter aktivt år for Danmarks-Samfundet.

Arbejdet med håndbogen for fanebærere er afsluttet og blev præsenteret på repræsentantskabsmødet.

Landsledelsen går videre med at færdiggøre undervisningsmaterialet for instruktører til fanebærerkurser. Formålet med materialet er at sikre en ensartet undervisning over hele landet. Materialet vil fremstå som en PowerPoint-præsentation.

Preben Petersen, ny DS-formand. (Foto: www.danmarks-samfundet.dk)

Derudover udarbejdes et hæfte med detaljerede oplysninger med lektionsplaner, tidsforbrug og baggrundsmateriale til de enkelte billeder etc.

Når undervisningsmaterialet er ved at være færdig, afholdes et møde med instruktørerne, så de kan komme med bemærkninger, rettelser etc., inden materialet fremstilles. Hele materialet lægges ud på hjemmesiden tilgængeligt for alle. Man kan så enten selv downloade PowerPoint-præsentationen samt hæftet med baggrundsmateriale eller rekvirere det fra landskontoret.

Folderne med forklaring af de elementære flagregler, forligger nu i en tysk, engelsk og dansk udgave og tilby-

des de store sommerhus-udlejningsfirmaer.

Aktiviteterne i Sydslesvig er blevet udbygget således, at Danmarks-Samfundet hvert år opstiller pavilloner ved årsmøderne. Derudover medvirker organisationen ved andre kulturelle begivenheder syd for grænsen.

Bogen "Sådan bruges Dannebrog" er efterspurgt, og landskontoret modtager stadig spørgsmål af forskellig karakter om Dannebrog's brug. En ny rettet udgave af bogen forventes at være klar i begyndelsen af 2015.

Også hjemmesiden bliver flittigt brugt i forbindelse med spørgsmål om Dannebrog og dets anvendelse. I år arbejdes der på at oprette en ny fælles portal for Danmarks-Samfundet med en tilhørende udbygning af Facebook.

PRÆCIS FORMÅLSBESKRIVELSE

Franz Dittrich, der sammen med undertegnede fra Dansk Generalsekretariat deltog i mødet, overværede en livlig og konstruktiv debat om Landsledelsens forslag til ændringer af vedtægternes §2; en fortsættelse af sidste års repræsentantskabsmøde, hvor de af landsledelsen foreslåede vedtægtsændringer ikke helt opfyldte de delegeredes ønsker, og derfor blev trukket tilbage og udsat til i år. Efter en entydig afstemning lyder organisationens præcise formålsbeskrivelse i §2 nu: Danmarks-Samfundet har, med baggrund i den danske kulturtradition, til formål at udbrede kendskabet til og anvendelsen af Dannebrog som et nationalt symbol for dansk kultur, fællesskab og identitet.

Franz Dittrich overbragte en hilsen fra SSF og overrakte et Sydslesvig-flag og en boggave til Nils Ole Kajhøj. (Foto: Ib Ketler)

ANSØGNINGER OM FLAG & FANER

I Sydslesvig bliver årsmødedweekenden i slutningen af maj hhv. starten af juni gerne brugt til overrækkelser af flag og faner, skænket af Danmarks-Samfundet, til distrikter, skoler, børnehaver eller andre foreninger og institutioner i landsdelen.

Og der er gode muligheder for at få overrakt et flag hhv. en fane ved årsmøderne 2014, hvis man inden den 15. april sender en ansøgning til undertegnede, der er forbindelsesled mellem Danmarks-Samfundet og de danske organisationer og institutioner i Sydslesvig.

Ansøgningen findes på nettet under www.danmarks-samfundet.dk eller fås ved henvendelse til undertegnede, e-mail gaby@syfo.de hhv. tlf. 0461 14408119. Også den nye håndbog for fanebærere kan rekvireres her.

Midler til køb af faner og flag indsamler Danmarks Samfundet bl.a. ved salg af de små Valdemarsflag den 15. juni hvert år. I Sydslesvig sælges dis-

En dybt rørt Gaby Böttinger, Dansk Generalsekretariat, administrativt bindeled mellem SSF og Danmarks-Samfundet, fik på SSFs landsmøde 2012 tildelt DS' guldnål af daværende formand Nils-Ole Kajhøj. (Foto: SPT)

se i alle årsmødedagene. Det er blevet en tradition, at distrikterne sælger dem i forbindelse med opkrævning af entréen og dermed bruger disse små klisterflag som synligt adgangstegn til møderne.

Mette Bock er formandskandidat

Af Mette Kragh Faurholt

Fhv. chefredaktør på JydskeVestkysten, fhv. DR-direktør og debattør Mette Bock er indstillet til at efterfølge Finn Slumstrup som formand for Grænseforeningen.

Det har Grænseforeningens bestyrelse besluttet og indstiller Mette Bock som formandskandidat ved sendemandsmødet den 10. maj 2014.

Det er første gang i Grænseforeningens 93-årige historie, at en kvinde er indstillet til formandsposten. Blandt tidligere formænd kan nævnes de konservative politikere Erik Haunstrup Clemmensen (1966-72), H.P. Clausen (1984-86) og Torben Rechendorff (2000-05).

Mette Bock har en lang karriere bag sig som bl.a. chefredaktør på JydskeVestkysten og programdirektør i Danmarks Radio.

I dag er hun medlem af Folketinget for Liberal Alliance.

Hun har i en årrække været medlem af Grænseforeningen og er nu indtrådt som medlem af Grænseforeningens bestyrelse som en af tre ressourceper-

Ganske selvfølgelig er Grænseforeningen sammen med de sydslesvigske organisationer og politikere i dialog med interesserede kulturnat-besøgende hvert år på Christiansborg; her i oktober 2012. (Foto: Tine Andreassen)

Mette Bock er indstillet som formandskandidat. (Foto: GF)

På Grænseforeningens Sendemandsmøde nød forsamlingen uddrag af Dansk Skoleforenings flotte opsætning af musicalen Pinocchio og lyttede (foto t.h.) til, hvad der foregik på talerstolen - men der var også tid til muntre samtaler som (på det nederste billede), hvor GFs formand Finn Slumstrup kommunikerer med SSFs formand Dieter Paul Küssner og SSF-FU-medlem Steen Schröder. (Fotos: Lars Salomonsen)

soner, der vælges direkte af den ordinært valgte bestyrelse.

Mette Bock er 56 år, bor i Horsens, er gift og har børn og børnebørn.

Grænseforeningens bestyrelse begrundet sin indstilling således:

Mette Bock har gennem både sit journalistiske og politiske virke fremført synspunkter og holdninger om mange værdibegreber inden for dansk kulturliv, herunder interesseret sig levende for det danske mindretal i Sydslesvig.

“Mette Bocks synspunkter og holdninger er i fin overensstemmelse med Grænseforeningens målsætninger og lever op til de krav og udfordringer, som en national folkelig forening stilles over for både i den hjemlige debat og i global sammenhæng”, siger Jens Andresen, 1. næstformand i Grænseforeningen.

Ny debat om Grænseforeningens kurs

Kurs. - Vend tilbage til rødderne, siger kritikere. Andre påpeger, at det er nødvendigt at sats på det fler kulturelle og de unge for ikke at udda.

FLENSBOG. - Jeg har stadig forestillet mig sammenhængen mellem de historiske danske og tyske mindretal og integrationen af ikke-vestlige indvandrere i Danmark.

Så konstant lyder kritikken af Grænseforeningens kurs fra Dansk Folkepartis Martin Henriksen. I efter af det er blevet kendt, at bestyrelsen i Grænseforeningen foretrækker Mette Bock, der er medlem af Folketinget for Liberal Alliance, som formand, når Finn Svendsen går af den 30. maj næste år, er debatten om formandens kurs nemlig blevet op iget. Bock sagt deres diskussioner sig om foreningens ny kurs, der i høj grad sigter mod kulturelt, det flerkulturelle og de unge kamre des traditionelle satsning, der næsten udelukkende drejede sig om det danske mindretal.

- Jeg mener, at Grænseforeningens skal vende tilbage til rødderne, altså det danske mindretal, siger tidligere journalist Flemming Nielsen, der i 2011 meddele sig ud af foreningens i januar med til ny kurs.

Han foreslår for øvrigt ikke, hvorfor bestyrelsen nu lægger en folketingspolitikker fra et efter hans mening ydmygende parti som ny formandskandidat. Han påpeger, at det ikke drejer sig om personen Mette Bock, men om kursen, at man kunne jo for eksempel have set sig om efter en kandidat uden for høj-skoleuddannelsen.

Selv siger Mette Bock, at hun ikke kan komme i tanker om noget, der har betydning. Samtidig påpeger hun mindretal på de kommuner i Tyskland, der er blevet oprettet i foreningens arbejde - og de har alle tre at gøre med det danske mindretal.

Grundpillerne

Martin Henriksen påpeger på, at væsentlige dele af mindretallet forsat holder fast i grundpillerne - nemlig des sproglige og kulturelle tilknytning til Danmark.

- Derfor holder jeg, at Grænseforeningens fremadrettede vægter at lægge særligt et sæt betingelser, siger han på den baggrund om foreningens kurs.

Men den går ikke, siger foreningens næstformand, Jens Andersen:

- I feje var der 2006, der endte sig slut, og der kom 700 medlemmer. Ofte får vi en opsigelse på den måde, at folk ringer og siger, at deres far eller mor er død, for at til nye medlemmer med vi også besøgende os til møderne, yngre medlemmer. Derfor har vi til dels sættet på det multikulturelle, siger han.

Jens Andersen mener dog, at denne satsning ikke går ud over det humanitære, og at foreningen forsat

Grænseforeningen har i de seneste år tragt en del kræfter på kulturelt, unge og det flerkulturelle, og det har antændt en debat om foreningens fremtidige kurs.

skal leve op til sin hovedopgave. Den drejer sig blandt andet om at opbygge om forholdene i grundmindretet sig sætte det danske mindretal og dansk kultur og sprog.

Det gør vi også. Jeg synes, at vi har en udvalgt vægning i udvalget, siger Finn.

Det er en holdning, som generalsekretæren i Sydslesvigsk Forening (SOF), Jens A. Christensen, udtalede sig om i et interview.

- Generelt er det nødvendigt at revidere det danske mindretal til des danske kulturlandskab, og det er i høj grad tydeligt for Grænseforeningen, siger Jens A. Christensen.

Han tilføjer, at der er tale om en uventet udvikling, som selv center ikke kan. I samarbejdet er SOF naturligvis mest interesseret i de aktiviteter, som har med det danske mindretal at gøre.

- Vi havde det seneste møde for en uge og så siden, og der var enighed om, at det forsat er det danske mindretal, der er i fokus, siger han.

Så fra des danske kulturelle forretnings side har det været positivt med nye aktiviteter, som blandt andet har fokuseret på dansk bevidsthedsarbejde og det flerkulturelle, selv om Jens A. Christensen påpeger, at han vil fortsætte at arbejde med de unge.

Generalsekretæren påpeger blandt andet på kulturudvalget og elevombudsordene som gode initiativer. Hvis man skal se fremad, håber Jens A. Christensen, at Grænseforeningen vil sætte yderligere fokus på oplysningsarbejdet i Danmark om mindretal og om flerkulturelle og etnisk diversitet i Danmark.

Flemming Nielsen: 'Vend tilbage til rødderne.'

Jens A. Christensen: - Det er nødvendigt at revidere det danske mindretal til des danske kulturlandskab som.

Martin Henriksen: Jeg håber, at Grænseforeningen i fremtiden vil lægge særligt et sæt betingelser.

Jens Andersen

Mette Bock kan ikke se meget, der skal ændres - og påpeger på tre kernepunkter, der alle har med det danske mindretal og dansk kultur og sprog at gøre.

Jens Andersen: Det er nødvendigt at sætte på de unge for at til nye medlemmer.

Peter Jacob Alberts

25.6.1929 – 31.8.2013

Peter Jacob Alberts (84), Garding, tidl. Augustenkoog, var bonde, ejdersteder og af hjertet dansk.

Tidligt engagerede han sig i det danske virke på halvøen Ejdersted, men først i en voksen alder blev han aktiv på ledende poster indenfor mindretallet.

Peter Jacob var ikke den snaksalige type men tilbageholdende, beskeden og med særdeles bestemte synspunkter.

Peter Jacob Alberts var Sydslesvigsk Forenings amtsformand i Ejdersted i 1976-2001, og dermed også medlem af SSFs Hovedstyrelse og SSFs Landsmøde.

Han var af den overbevisning, at alt, hvad SSFerne gør, bør ses som forsøg på at gøre solidariteten inden for det danske arbejde synlig.

Han var ligeledes aktiv i Ejdersted SSW, som eksisterede frem til amtsreformen i 1970, hvor de tre vestkystamter blev til Nordfrislands amt, og de tre SSW-amtsorganisationer fusionerede til SSW Nordfrisland. Også dér fortsatte Peter Jacob i amtsstyrelsen og var gerne kandidat ved diverse valg.

På basis engagerede Peter Jacob og hustruen Elfriede Alberts sig i Everschop SSF-/ SSW-distrikt, det senere Garding/Everschop. En årrække var han formand og hun næstformand dér.

Som Ejdersted-kenderen Erik Johansen engang skrev var Peter Jacob "garant for en solid kontinuitet" i det danske virke på halvøen.

Peter Jacob Alberts var den personlighed, der var samlende i mindretalsarbejdet på halvøen, en rolle, han ud-

fyldte godt og respekteret. Han var en mand, der gjorde indtryk.

Peter Jacob Alberts elskede som så mange andre sydslesvigere de tilvante former, og fik en dejlig dag eller eftermiddag ud af det, selv om det skete under mere dagligdags former.

Men også når noget usædvanligt skete, var Peter Jacob på pletten. Prins Joachims og prinsesse Alexandras besøg på Skipperhuset den 10. april 1997 blev en stor oplevelse for SSFs daværende amtsformand.

Peter Jacob Alberts advarede konsekvent imod en sammenlægning af SSF-amterne på vestkysten. Hvilket heller ikke skete. Og han ønskede heller ikke sammenlægninger af distrikter, hvilket dog ikke altid stod til at forhindre.

Også sammenlægningen hhv. nedlæggelsen af danske institutioner var Peter Jacob imod, selv om han ikke kunne forhindre eksempelvis lukningen af Follervig og Garding Danske Skoler. Lukningerne skuffede ham.

Men eksempelvis lukningen af Skipperhuset i Tønning i 90'erne kunne han være med til at afværge.

Også inden for det kirkelige virke engagerede Peter Jacob sig. I Vestejderstedes danske Menighed var han menighedsrådsformand.

Og til Kirkerådet var han suppleant.

I Landboforeningen for Gottorp og Ejdersted var Peter Jacob ligeledes aktiv i bestyrelsen.

Inden da var han formand for Landboforeningen Ejdersted og siden for Husum-Ejdersted, der var et produkt af en fusion fra 1980.

Og også i Slesvigsk Kreditforenings tilsynsråd nød man godt af hans kendskab til landbruget og dets mennesker.

Vi vil savne Peter Jacob.
Vor medfølelse gælder Elfriede og familien.

Æret være Peter Jacob Alberts' minde.

*Dieter Paul Küssner,
SSFs formand,
Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

...

Tidligere amtsformand for SSF på Ejdersted, Peter Jacob Alberts er ikke længere i blandt os. Peter Jacob Alberts blev 84 år.

Peter Jacob Alberts var formand for Sydslesvigsk Forening på Ejdersted i 25 år, fra 1976 til 2001, og blev for sin indsats hædret med både SSFs guldnål og Oberst H. Parkovs mindelegat.

For Peter Jacob Alberts var det at være en del af det danske mindretal en helhed. Han var også engageret i SSW, i Landboforeningen og i Vestejdersteds danske menighed, hvor han var medlem fra 1971 og siden formand i en årække.

Peter Jacob Alberts var landbruger og kendt som en lidt tilbageholdende og beskeden karakter. Men også som en mand med bestemte holdninger, når det skulle være.

Han nød respekt for sit arbejde for at gøre mindretallet synligt på Ejdersted, men ikke mindre for sin konsekvente kamp for at fastholde de decentrale strukturer.

Når talen var om at lægge distrikter eller amter sammen eller lukke skoler eller andre danske institutioner på vestkysten, var Peter Jacob Alberts altid klar til at gå på barrikaderne.

Ham kan vi om nogen takke for, at vi stadig har Ejdersted Amt og for at Skipperhuset stadig både er mødested for de danske på Ejdersted og danske skolebørns mulighed for at lære Sydslesvig at kende.

Netop der oplevede han et højdepunkt i sit virke som amtsformand, da

han i foråret 1997 tog imod prins Joachim og prinsesse Alexandra.

Det lykkedes ham ikke at hindre lukningen af de danske skoler i Follervig og Garding, men ingen der fulgte med i debatten var i tvivl om, hvad han mente om det.

Vore tanker går til Elfriede og til deres børn og børnebørn, der har mistet en kærlig mand, far og bedstefar.

Æret være hans minde.

*Bente Möller,
formand for Ejdersted SSF*

...

Peter Jacob Alberts døde den 31. august efter kort tids sygdom 84 år gammel. Da jeg læste disse linjer i vores Flensborg Avis, kom pludselig mange minder frem hos mig. Et stovt menneske er ikke mere.

Peter Jacob var en dansk ejdersteder med hjertet på det rigtige sted, og det bankede for det danske folkelige arbejde i Sydslesvig, hvor han engagerede sig stærkt og det på mange områder.

Jeg lærte Peter Jacob at kende i Slesvigsk Kreditforening, hvor han virkede i tilsynsrådet fra 1976 til 2002, det vil sige i mere end 26 år.

Peter Jacob var bondemand til marven og i den gamle danske lånekasse varetog han især bøndernes interesse.

Han var ikke manden med de store armbevægelser, han talte ikke de store ord, men han havde altid sin faste mening om tingene, havde en egen humor, var altid velforberedt og satte dermed sine positive spor i Kreditforeningen.

Som dansk sydslesviger var Peter Jacob Alberts engageret især i det danske arbejde i Ejdersted, hvor han på flere områder har ydet en uforglemmelig indsats til gavn og glæde for mindretallet i dette yderdistrikt.

Tilsynsrådet, bestyrelsen og andels haverne i Slesvigsk Kreditforening e.G. takker Peter Jacob Alberts for det arbejde, han har udført igennem de 26

år, hvor han har været en del af vores lånekasse, som snart kan se tilbage på 90 års virke i grænselandet.

Vore tanker er hos familien.

Æret være Peter Jacob Alberts minde.

*Hans Uwe Harck,
formand for tilsynsrådet,
Slesvigsk Kreditforening e.G.*

...

Han favnede i sig Frislands uendelige himmel, klægets jordbundethed, tidevandets konstanthed; trods hans sparsommelighed med ord var man aldrig i tvivl om hans mening, også uden store fakter kunne han få alting sagt. Og så havde han digets ubrydelige sikkerhed mod havets og tidens uafsladelige og evindelig nagende påvirkning.

Han var den herboende bonde, eneren, der evnede at holde stand. Peter Jacob var så stærk som det landskab, han var rundet af, så særpræget som Ejdersted.

Han var landboforeningen en god og værdig mand. Vennen, man kunne stole på og støtte sig til.

Æret være hans minde.

*Søren Andresen,
Hyllerup*

Peter Andresen

18.7.1920 – 15.10.2013.

I en alder af 93 år døde den tidligere mangeårige formand for Fælleslandboforeningen i Sydslesvig og kommunerådsmedlem for SSW i Agtrup, Peter Andresen.

Peter Andresen var blandt de dansksindede sydslesvigere, der kom til at betale en høj pris for det danske afstemningsnederlag i 1920, idet han blev indkaldt til den tyske værnemagt og mistede en arm og et ben i Anden Verdenskrig.

Trods det svære handicap overtog han efter hjemkomsten fra krigen den ene af de to gårde, faderen havde delt op til sine to ældste sønner. Han drev den i mange år hjulpet af hustruen Ellen, som han som ung tysk soldat havde lært at kende i Odense.

Peter Andresen var først og fremmest kendt for i 20 år at have været førstemand for de dansksindede landmænd syd for grænsen.

Desuden varetog han i 24 år mindretallets interesser som medlem for SSW i Agtrup kommuneråd.

Fl.A.

Anders Bruun Jensen

26.7.1955 – 26.10.2012

I 2001 kom Anders Bruun Jensen til Jes Kruse-Skolen fra Fyn. Han havde Connie med, og de to var parat til at starte en tilværelse som lærere i Sydslesvig.

De var begge fuldbefarne undervisere og således godt rustet, og alligevel var det en omstilling. Med stort gåpå-mod tog de udfordringen op, som også indbefattede at integrere deres to piger. Hurtigt blev de en del af livet i og omkring skolen i Egerneførde.

Pludseligt og uventet døde Anders. Vi vidste godt, at han døjede med hjertet; men det kan man jo leve med i mange år. Nu var det slut. Det ville ikke mere. Chokket var stort. Alle elever og lærere samledes i hallen. Vi sang en sang, hvorefter jeg måtte videregive den sørgelige besked. Der blev stille, for næsten alle elever kendte Anders og havde haft berøring med ham i en eller anden sammenhæng. Vi holdt et minuts stilhed for at mindes Anders.

Eleverne gik tilbage til undervisning; men det er klart, at denne meddelelse gjorde indtryk, og mange elever og lærere havde brug for lige at sunde sig lidt. Der blev talt meget om Anders.

Vi har alle sammen mange minder om ham.

6. klasse var særligt berørte, for Anders var deres klasselærer. De havde lige været på lejrskole med ham, og han stod tydeligt i deres bevidsthed.

Resten af dagen var Jes Kruse-Skolens elever og lærere påvirket af situationen. Undervisningen blev gennemført, så godt som det var muligt; men der var også stille stunder. Der blev tænkt meget på Anders; men også på Connie.

Vi kan alligevel ikke fatte det. Anders er ikke mere, og vi kommer ikke mere til at se ham som en del af vort fællesskab. Og alligevel er han der. For i de år, der er gået, har Anders fyldt sin plads i skolen.

Anders var her ikke på skrømt. Han ville bevirke noget, og det lykkedes. Han var i fineste forstand autentisk for såvel kollega som elev. Hans måde at være på - altid engageret og nærværende - viste, at han interesserede sig for sine elevers ve og vel. Ikke mindst hans egen 6. klasse, eleverne i B-klassen og alle timerne i hjemkundskab. Han har altid fundet på noget nyt og spændende i undervisningen.

Hvem husker ikke hans deltagelse i bolsjekogning eller malerierne i billedkunst. Alt det vil ikke med ét være væk, fordi han ikke er her mere.

...

Minderne om Anders vil være i bygningen og vil ikke blive glemt. Anders huskes, fordi han ønskede at være noget for os, skubbe til os og bevæge os. Tak for alt, Anders.

I kollegiet, hos eleverne og blandt skolens forældre går vore tanker også til Connie, som har mistet sin ægtefælle, og til Helene og Therese. De har alle brug for den støtte, som det står i vore hænder at give dem.

På Jes Kruse-Skolens vegne

*Peter Olesen Müller,
skoleinspektør*

...

Vi har mistet en rigtig god ven ved Anders' død.

Lige pludselig og uventet holdt Anders' hjerte op med at slå. Det hjerte, der var så stort og kunne rumme så mange forskellige mennesker. Der var altid plads til både store og små, sjov og alvor.

Familien var hans hjertesag. Pigerne ve og vel fyldte meget, de var hans et og alt. Anders gik fuldt op i deres liv og fulgte dem kærligt, men ind imellem også lidt kritisk. Han var utrolig stolt af sine piger.

Som ven var han der altid. Lige meget, hvad vi havde brug for, så kunne vi spørge Anders til råds - om det så var et telefonnummer til en god restaurant, en vin man skulle købe, en film man skulle se eller en opskrift til en lækker ret - Anders havde et svar parat.

Når aftenen endte med et spil Trivial Pursuit eller Besserwisser, var Anders i sit es, men han var ikke kun til sjov og ballade. Livets alvorlige sider kunne vi også dele med vores gode ven Anders.

Han spurgte, hvordan vi havde det, tænkte på vores familier, tog en lille ting med fra ferien, som vi godt kunne lide, kom forbi, når vi havde det skidt og tilbød hjælp.

Han vidste lige, hvad vi havde brug for. Hvor kommer vi dog til at savne det.

Han nød livet i fulde drag, og vi var så heldige, at vi blev en del af hans liv. Vores fælles oplevelser vil altid være et dejligt minde for os.

Vi vil aldrig glemme dig, Anders!

Vore tanker går til Connie og familie. I har mistet jeres kære, og savnet er stort.

Æret være hans minde.

*Anne, Christa, Jette,
Tanja og Susanne*

Dagny Dumanski

23.3.1919 – 14.4.2013

I en alder af 94 år er Dagny Dumanski, Nerongsallé 27a i Flensborg, død efter kort tids sygdom.

Hele livet har hun hørt til det danske mindretal i Sydslesvig. Oprindeligt var Dagny Dumanski fra Fyn, men sidst i 30'erne forelskede hun sig på en cykeltur i sin mand Michael og det sydslesvigske.

Michael Dumanski og hustruen Dagny blev gift i 1942 i Kerteminde, hvor hendes far virkede som degn ved den lokale landsbyskole.

Michael og Dagny fik så deres hjemsted i Rendsborg, hvor de boede sammen med deres tre sønner Detlef, Uffe og Jan, som i dag bor i Horsens, Sønderborg og Svendborg. Det blev til seks børnebørn og tre oldebørn.

- Min mor var familiemenneske, og derudover er hun gået meget op i musik, fortæller hendes søn Uffe.

I 38 år sad Dagny Dumanski, født Olsen nemlig søndag efter søndag foran orglet i Rendsborg kirke, hvor hendes mand var kirketjener.

Da Michael Dumanskis helbred svigtede, flyttede ægteparret fra Rendsborg til de beskyttede boliger ved siden af plejehjemmet i Nerongsallé i Flensborg. Året efter døde hendes mand.

Dagny Dumanski, som er moster til Kim Larsen, måtte herefter klare sig selv. Til det sidste var hendes familie det store omdrejningspunkt, og sidste år var hun både på Fyn for at besøge sin søster og til barnedåb i Blokhus.

Marc Reese

Peter Frerichs

3.8.1948 – 21.7.2013

Peter var ikke rask; det vidste vi, der så ham jævnlige, godt. I den sidste tid, hvor han var på en slags deltid på vor avis, dog med større mellemrum.

Men at han skulle dø, just som han var ved at nå pensionsalderen, var der ingen, der havde regnet med.

Peter Frerichs oplevede, hvad livet kan byde på af op-og-ned-faser, både rent menneskeligt og inden for typograffaget.

Peter havde familie og venner, og han holdt af dem, selv om han ikke altid viste det overskummende tydeligt.

Som typograf af den gamle skole oplevede han fagets endeligt. Han blev typotekniker, som overgangen fra bly til IT kaldtes, og siden blev han redaktionstekniker, hvilket han var stort set indtil det sidste.

Peters faglige indsigt og kreative dygtighed på computeren gjorde ham til lidt af en problemknuser.

Peter Fre, som han blev kaldt, var i grunden en alvorlig mand, der dog også kunne brilliere med lune og smil, især når han var sammen med mennesker, der mødte ham kollegialt og satte pris på hans kunnen.

Da kunne han være den personificerede hjælpsomhed og imødekommenhed.

Intet hadede han mere end ligegyldighed i produktionen, og ind imellem måtte tingene altså tage den tid, de tog.

Med Peter Frerichs gik den vistnok sidste af Flensborg Avis' gamle typografgarde fra borde. At hans landgang skulle blive et endeligt farvel, er en mere end vemodig og sørgelig kendsgerning.

Vi er nogle stykker, der vil huske Peter som en god kollega og trofast medarbejder - og vi vil ære hans minde.

Bernd Engelbrecht

...

Vores gode kollega, typograf Peter Fre-
richs, er død. Det var den vej, det stille
gik. Det vidste vi. Og det vidste Peter
Fre (som han slet og ret blev kaldt) og
så selv.

Stille og roligt afviklede han sit liv
og sine forpligtelser. Alt skulle efterla-
des på en ordentlig måde.

Sådan var Peter Fre også ordentlig-
heden selv. En af samfundets stille ek-
sistenser, der ikke behøvede at gøre
opmærksom på sig selv eller samle
på kasketter eller fine titler. En mand,
der satte en ære i at passe sit arbejde
så omhyggeligt som muligt. Han var
ærekær på den gode måde. Vel kunne
han bande og svovle, når han sad bag
sin computerskærm, men det tolkede
mange os på den måde, at tingene
skulle være i orden. Han sprang ikke
over, hvor gærdet er lavest.

Peter Fre var typograf og har derfor
prøvet hele udviklingen fra bly til det
digitale.

Han var ikke den, der tiltrak sig al
opmærksomhed i et selskab, men han
havde en stille og sympatisk humor,
og kunne man fortælle en vittighed, så
kom der også latter ud gennem skæg-
get.

Peter Fre var ofte med til julefroko-
sterne i Flensborg Danske Journalist-
forening. Vel var han ikke journalist,
men med så mange års omgang med
journalister vidste han godt, hvad faget
gik ud på. Og sådan lirkede vi ham ind
i foreningen ad bagdøren.

Peter Fre får ikke noget opkaldt ef-
ter sig. Han har ikke gjort sig udøde-
lig med et alenlangt cv. Han er heller
ikke blevet fotograferet sammen med
dronningen. Men han var en af dem,
der holdt maskinen (og samfundet) kø-
rende. En af dem, som læserne ikke så.
Han passede ganske enkelt sit arbejde,
og arbejde kan vitterligt adle.

*Hans Christian Davidsen,
Flensborg Danske Journalistforening*

Inger Birgitte Harms

10.8.1042 – 12.4.2013

Fhv. folketingsmedlem Inger Harms
blev 70 år.

Inger Harms blev født i Esbjerg i
1942, og hun sad i Folketinget for SF i
tiden fra 1981 og frem til 1990, hvor hun
var markant som politiker med særlig
interesse for begge mindretal, men og-
så i miljø- og i europæiske spørgsmål
var hun meget aktiv. I en periode var
hun tillige medlem af Europarådet.

Hun var valgt i Sønderjylland, men i
1996 skiftede hun parti og stillede op for
de radikale ved flere valg - uden dog at
blive valgt ind.

Inger Harms var arkivleder i Uden-
rigsministeriet gennem en årrække men
flyttede fra København til Aabenraa, da
hun blev valgt ind i Folketinget første
gang i 1981.

I Folketinget havde hun bl.a. posten
som formand Indfødsretsudvalget, en
post hun bestred i otte år.

Hun var også medlem af Nordisk Råd
og Europarådet, hvor hun i tre år var
formand for Forenede Europæiske Ven-
strefløj.

I de senere år var Inger Harms bl.a.
aktiv i Dansk Flygtningehjælp og Ældre-
Sagen.

Fl.A.

Det var med vemod, jeg/vi erfarede,
at min tidligere kollega i Folketinget,
Inger Harms, ikke er mere. Inger Harms
kom i Folketinget for SF ved valget den
8. december 1981 og sad her frem til
valget den 12. december 1990, hvor
SF i Sønderjylland ikke blev valgt ind.
Selvom vi ikke havde helt den samme
politisk opfattelse, havde vi et godt
samarbejde i Folketinget, hvor Inger
var en særdeles god kollega.

Før Inger kom i Folketinget havde
hun en lang karriere bag sig. Efter real-
eksamen i Esbjerg 1959, var hun på am-

erikansk high school i Iowa. Hun blev engelsk korrespondent på sekretærskolen i København i 1961, var ansat i Udenrigsministeriet fra 1960, arkivleder af Europaafdelingen 1969-77 samt tillidsrepræsentant for ministeriets tjenstemandsansatte 1973-77. I sin tid i Folketinget var Inger Harms stærkt engageret i Europarådet. Hun var desuden medlem af kontaktudvalget til det tyske mindretal i Nordslesvig, medlem af Femmandsudvalget i Sydslesvig, delegeret ved FN-generalforsamlingen i 1986, medlem af Nordisk Råd o.m.a. Hun var en arbejdsbi.

Efter sin udtræden af Folketinget var hun tilbage i en stilling i Sønderjyllands Amt. Efter folketingsperioden bevarede min hustru og jeg forbindelsen og venskabet med Inger og hendes mand Thorkild Pedersen, og vi havde mange gode stunder sammen, ikke mindst i deres sommerhus på Fanø. Inger og Thorkild elskede at rejse og gjorde mange gode ture i Europa.

Nu er Inger ikke mere, den frygtelige sygdom tog hende.

Min hustru Dagmar og jeg føler dybt med Thorkild og hele hans og Ingers familie.

Vi vil mindes Inger og ære mindet om hende.

*J. K. Hansen,
fhv. minister og MF (S)*

Juliane Hegemann

21.5.1940 – 13.11.2012

Den tidligere gruppeformand for SSW i Nordfrislands amtsråd, Juliane Hegemann, blev 72 år.

Hun var medlem af amtsrådet fra 1998 til 2008 og gruppeformand for Sydslesvigsk Vælgerforening i flere år. Hun var medlem af amtets socialud-

valg og ungdomsudvalg.

Juliane Hegemann var en engageret, selvbevidst og klart tænkende politiker, der altid var parat til at hjælpe og vise indsats, ikke mindst til fordel for indvandrere.

For 20 år siden grundlagde Juliane Hegemann en kvindegruppe for asylansøgere i Nordfrisland, der stadig eksisterer. Og hun har i flere tilfælde med stort personligt engagement støttet indvandrerfamilier i Husum og omegn, der var truet af udvisning.

Holger Johannsen

...

Man vidste, hvor det bar hen, alligevel er det svært at forstå, at Juliane er død.

Tankerne går tilbage til tiden, hvor vi lærte Juliane at kende. Det var på SSW-møder i Nordfrisland, kommune-, amts- og fraktionsmøder, hvor vi traf hende - en aktiv og ivrig diskussionsdeltager. Gik det hende imod, så kunne hun godt blive lidt hård i tonen.

Hun var altid parat til at påtage sig arbejde og ansvar. Hun havde et stort hjerte for alle, der trængte til hjælp. Mødre med børn, særligt fra udlandet, havde hendes bevågenhed og fik hjælp.

Det var ikke kun SSW-arbejdet, der bandt os sammen, men også et godt venskab gennem årene. Det førte også til fælles rejser gennem det sydlige og østlige Europa sammen med hendes mand Kurt.

Juliane havde altid en positiv og interesseret indstilling overfor mennesker og omgivelser, så det var dejligt at have hende i vores midte. I Kurt og familien havde hun en god støtte.

Vi vil savne og huske hende.

Vores tanker går til Kurt og børnene.

Æret være hendes minde.

*Helene von Guionneau, Nibøl,
Christian Hansen, Bredsted*

Reimer Kay Hentschel-Holander

12.7.1925 – 24.9.2013

En af grundlæggerne af Nordfrisisk Instituut i Bredsted, Reimer Kay Hentschel-Holander, er død 88 år gammel.

Sammen med tre andre videnskabsfolk var han med-grundlægger af instituttet i 1964 med det formål at pleje, fremme og forske i frisisk sprog, historie og kultur.

Holander var også forretningsfører for instituttet i nogle år og grundlagde kvarårs-tidsskriftet Nordfriesland.

I 2005 fik han Nordfrislands amts hæderspris, Hans Momsen-prisen.

Niels Eddau Kock

19.8.1945 – 8.8.2013

Niels Eddau Kock – min far og en af grænsespeditionens pionerer er gået bort.

I manges øjne blev han »kun« 67 år, men til gengæld skabte og opnåede han i disse 67 år mere end mange 100-årige formår.

Bl.a. var han en af grundlæggerne (om ikke endda selve grundlæggeren) af den form for grænsespedition, vi nu tager som en selvfølge bl.a. ved landegrænsen i Padborg, dvs. med åbent 24 timer i døgnet året rundt.

Da min far kom til Kruså (dengang grænseovergangen for lastbiler) i slutningen af 1963 - efter mirakuløst at have overlevet en tragisk ulykke på åbent hav i juli samme år, der bl.a. kostede ham venstre arm - var det helt normalt, at lastbiler ventede på grænsen for at få foretaget toldklarering inden for speidationsvirksomhedernes åbningstider.

Min far så snart nichen, og da hans daværende arbejdsgiver ikke syntes om ideen, startede han den 1. april 1971 sammen med sin hustru og efter

et stort forarbejde, »N.E.Kock International Spedition & Klarering« - der fra 1992 hed »Nikosped A/S International Spedition & Transport«.

Det nye koncept blev fra starten en succes. Danske og udenlandske vognmænd så omgående fordelene ved at kunne blive ekspederet om natten, uden at bilerne var tilmeldt inden for normal kontortid, og yderligere var ekspeditionspriserne ens, uanset om kunderne blev betjent kl. 16 eller kl. 4.

Den 1. april 1994 solgtes firmaet til Lemman A/S pga. indførelsen af EUs Indre Marked, og mine forældre fokuserede endnu mere på deres andet firma »Nikosax A/S Internationalt Moms Agentur«, som de havde grundlagt sammen i 1969.

Nikosax var en stor succes og voksede kontinuerligt. Bl.a. på grund af sygdom i familien valgte vi i familien Kock dog at sælge Nikosax til Union Tank Eckstein GmbH & Co. KG (UTA) i november 2008, hvilket var perfekt timing set i forhold til den globale finanskrise, der da var under optrapning.

Niels Eddau Kock og hans hustru Maria nåede at få 50 gode år sammen. De fik to børn - Vibeke er HR-ansvarlig ved Rail and Road Protec i Flensborg, og undertegnede er prokurist samt bestyrelsesmedlem i Nikobiz A/S, Padborg.

Hans børnebørn - to piger og to drenge - var hans øjestene, som han, så godt han nu kunne, elskede og støttede.

Min fars sygdom forbød ham desværre fuldt ud at nyde de frugter, han sammen med sin kone havde høstet ved salget af Nikosax, men han forblev til det sidste det, han var fra starten, nemlig en visionær, initiativrig og driftig entreprenør med stor forkærlighed for alle de ting i livet, der har høj kvalitet og æstetik - samt et gavmildt og hjælpsomt person over for familie, venner og medarbejdere.

Ingen sang kunne derfor have været mere passende end den, der blev spil-

et som postludium ved mindehøjtideligheden i Bov Kirke den 15. august: »I did it my way«.

Æret være Niels Eddau Kocks minde.

Henrik E. Kock

Helga Kristensen

7.5.1933 – 16.3.2013

Helga Kristensen døde knap to måneder før hendes 80 års fødselsdag.

Helga Kristensen blev født og opvokset i Husum i et tysk lærerhjem. Der var dermed umiddelbart ingenting, der pegede hen imod en fremtid indenfor det danske mindretal. Efter endt skolegang kom Helga Kristensen i lære som syerske, men hun måtte opgive uddannelsen på grund af sygdom.

For at restituere sig flyttede hun til sin storesøster, Lisa Falkenberg, der efter endt dansk læreruddannelse fik arbejde på Jaruplund Højskole. Her mødte Helga altmuligmanden Axel Kristensen, som hun siden blev gift med.

Opholdet ved søsteren og mødet med Axel gjorde, at Helga fik lært at tale dansk. Hun tog en delingsføreruddannelse på Sønderborg Idrætshøjskole og blev ansat som pædagogmedhjælper i Husum Danske Børnehaven. Dette blev efterfulgt af et højskoleophold på Ankerhus Husholdningsskole med den tanke, at hun skulle uddannes til husholdningslærer. Men i stedet giftede Helga og Axel sig og stiftede familie, og dermed blev der prioriteret anderledes.

Helga og Axel besluttede sig til, at Axel skulle tage en uddannelse til lærer. Axel dimitterer fra Esbjerg Seminarium i 1963, hvorefter han blev ansat som lærer på Harreslev Danske Skole. Familien flyttede herefter til Harreslev.

På grund af den store lærermangel i 1960'erne blev Helga hurtigt bedt om at undervise i det danske skolevæsen. En tanke, der for hende som barn havde

været helt utænkelig, da hun dengang nærmest nærrede antipati mod det danske, fordi hun af kammerater blev drillet dels på grund af søsteren, der tog en dansk læreruddannelse, og dels på grund af de pakker, som familien modtog fra deres familie i Danmark i de svære år efter krigen.

Helgas karriere i skolevæsenet kom til at dække Harreslev Danske Skole og fire af de flensborgske skoler, Jens Jessen-Skolen, Jørgensby-skolen, Christian Paulsen-Skolen og Gustav Johannsen-Skolen.

Ud over undervisningen i de forskellige skoler var det en selvfølge for Helga, at der også blev gjort en indsats i de danske foreninger efter skoletiden ligesom hun også gerne gjorde en ekstra indsats på skolen, hvis der var brug for det.

Helga var ansat som faglærer på Gustav Johannsen-Skolen fra 1970 og frem til 1993. Helga underviste i idræt og håndarbejde.

I løbet af de sidste år, før hun gik på førtidspension den 1. juli 1993, var det slut med lærermanglen, hvilket betød, at Helga ved planlægningen af de kommende skoleår i de sidste år altid »sad på den yderste plads«. På trods af den situation bevarede Helga lysten og modet til jobbet.

Helga huskes her på skolen af de nuværende lærere for den mangeårige og gode indsats i skolens dagligdag, for sin store glæde for hendes familie, som hun med stor glæde kunne fortælle om, for hendes og Axels store glæde ved campinglivets fornøjelser og for hendes indsats ved skolens 40 års jubilæum i 1992, da hun med stor dygtighed og engagement dirigerede en stor flok elever, der optrådte med »gymnastik som den var i 52«.

Æret være Helga Kristensen minde.

*Ole Jørgensen Uth,
skoleinspektør,
Gustav Johannsen-Skolen*

Arthur Lenz

26.5.1042 – 20.10.2012

”Det bliver så tomt og mørkt, når lysene slukkes nytårsaftensdag”. Sådan sagde Arthur Lenz en novemberdag for nogle år siden, da han i JydskeVestkysten fortalte om den årlige glæde, masser af julelys og pynt på og i hjemmet på Havetoft 2 i Aabenraa. Juleriet indledte han altid 1. november.

Men ikke i 2012. Efter kort tids erkendt sygdom er han død, 70 år.

Børnene har skiftevis i en måneds tid kørt ham til behandling på Odense Universitetshospital.

I en tid, der i forvejen var hård ved familien. Datteren Tina Dupont, den ene halvdel af forpagterparret på Restaurant Knapp, døde tre dage før sin far.

Arthur Lenz arbejdede i mange år, før han gik på efterløn, hos Lehmann A/S i Padborg. Han fik sin speditørudannelse hos Peter Hansen i Kruså og arbejdede siden med internationale transporter hos Nissen & Petersen i Padborg. I 1973 blev han ansvarlig for aktiviteterne på Lehmanns grænsekontor, først i Kruså og siden i Padborg.

Han udviklede gennem årene et stort kendskab til især dansk og tysk moms og det tyske genbrugssystem.

I fritiden var fodbold hans passion. Han var gennem årene træner i bl.a. Tønder, Haderslev og Flensborg og var en del år formand for de danske fodbolddommeres sammenslutning.

De senere år fangede håndbold hans interesse – som tilskuer. Han sås ofte til SønderjyskE's håndbolddamers hjemmekampe i Aabenraa. Og han var med i Aabenraa Golfklub fra klubbens opståen.

Arthur Lenz efterlader sin kone Krista, fire børn, fem svigerbørn, 14 børnebørn og seks oldebørn.

Georg Lesch

15.12.1926 – 29.9.2013

Gennem et langt arbejdsliv var han kendt af mange mennesker - både af mindretals- og flertalsbefolkningen - især i Nordfrisland. Han kom i mange danske foreninger, var aktiv og altid på pletten, når det gjaldt.

Særlig SSW havde hans bevågenhed og nød godt af hans arbejdsindsats.

Tilbage i 1977, da jeg begyndte mit politiske arbejde for SSW, lærte jeg Georg at kende. Da var han allerede en »gammel rotte« i SSW.

Gennem årene plejede vi at køre sammen til møder på Husumhus; det blev til megen god snak og diskussioner undervejs. Han gav mig gode råd, mente også, at jeg ikke skulle tage det så tungt, når det ikke altid gik, som man ønskede sig det i samarbejdet med de andre partier. »Der er både lyse og mørke sider i politikken«, mente han.

Ja, Georg var på pletten. I 1982 opnåede SSW mandater til amtsrådet igen. Christian Hansen, vores formand dengang, blev medlem af amtsrådet i Nordfrisland og opgav formandsposten for SSW i Nordfrisland, fordi han helt og fuldt ville gå efter amtsrådsarbejdet.

Georg Lesch blev valgt til formand og var det til 1996. Fra 1994, da vi i Nordfrisland fik et godt valg og fik fire mandater, opnåede også Georg valg til amtsrådet. Her blev han valgt til 2. vicekredspræsident, og det gav for ham en hel del ekstra arbejde. Han beklagede sig ikke og tog det med godt humør.

Samarbejdet med Georg havde jeg det godt med. Georg Lesch brugte ikke lange omveje, når han skulle holde tale eller give en replik. Han sagde, hvad han mente og gik ind for det. Det kunne jeg lide; andre havde nok lidt svært med det.

En lille episode fra hans arbejde som

vicekredspræsident, hvor der jo altid var en hel del invitationer, der skulle passes. Således engang en invitation til en jubilæumsfest hos et brandværn, hvor han skulle overbringe en hilsen. Her sagde han så: »at man i tidens løb nok ikke kunne holde alle de små brandværn kørende«.

Den udtalelse faldt jo absolut ikke i god jord, så ham ønskede brandværnet ikke at se mere. Men Georg Lesch var jo ærligt nok, for efterhånden har der været en hel del sammenlægnin-ger indenfor brandvæsnet.

Georg Lesch havde en god støtte i Ellen. Desværre gik hun alt for tidligt bort. Jeg husker tydeligt, hvor inderligt hun som dansk statsborger ønskede at gå til valg hos os. Det var også et emne for Georg Lesch.

For nogle år siden fik sygdommen fat i Georg, og han fik brug for hjælp men klagede ikke.

Ellen Lesch var gennem årene en drivende kraft for, at der blev bygget et menighedshus i Aventoft. Det hus fik hun aldrig set, men Georg gjorde. Mit indtryk var, at han var glad, når han kunne være i huset til møder.

I den senere tid blev han hentet, eller sønnen Mogens kom kørende med ham. Her vil han også blive savnet.

Georg Lesch, en stor tak til dig, og du vil være i mine tanker tit.

*Helene von Guionneau,
SSW-kollega gennem mange år*

...

Første gang, jeg for alvor lagde mærke til Georg, var for ca. 25 år siden, da jeg deltog i distriktets generalforsamling på den danske skole i Nykirke.

Lesch kunne både ses og høres, og konen havde lavet vinsuppe. Man var ikke i tvivl, at der var en, der mente noget og var en aktiv del af mindretallet.

Det har Georg Lesch været i mere end en menneskealder. Han var med i Nykirkes kommuneråd for SSW i årtier

og rykkede også ind i Nordfrislands amtsråd.

Mange år efter, da jeg overtog posten som SSW-formand, var Lesch stadig vores mand i kommunerådet. Vi vidste, at vi kunne regne med ham. Sloganet var »Darauf kannst du dich verlassen«.

*Det vil vi huske Georg Lesch for.
Æret være hans minde.
Gert Ries, SSW*

...

Beskeden om Georg Lesch's død kom ikke uventet: Georg havde boet på plejehjem i Klangsbøl de sidste par år, og selv om han egentlig ikke var rigtig syg, ja, så var han altså heller ikke rask længere, og helbredet skrantede efterhånden mere og mere.

Så ubemærket, som han døde, så bemærket gjorde han sig, mens han levede: Georg Lesch var modsætningernes mand. For ham var det ja eller nej, men aldrig måske, hvidt eller sort, men aldrig gråt.

Disse markante holdninger kendetegnede hele hans liv, og det siger selv, at man på den måde ikke udelukkende får venner. Mange kunne lide ham, en del kunne ikke lide ham, og nogle vidste ikke, om de kunne lide ham, fordi de ikke kunne tolke ham: Fra at være tordnende rasende det ene øjeblik kunne han på et splitsekund flække i et stort smil, der rakte helt til ørerne.

Han var kendt langt ud over Sydønder Amt's grænser som den karismatiske skoleleder, han var. Da jeg i 1986 overvejede at søge en lærerstilling i Nykirke, spurgte jeg hans kone, om hun troede, det var en god idé. »Ja, enten kan han lide dig eller også kan han ikke, der er ikke noget der imellem«, fik jeg som svar. Jeg fik stillingen og arbejder stadig på skolen i Nykirke.

Georg Lesch blev et stykke tid efter min tiltræden spurgt, hvordan det gik med den nye lærer, som altså var mig.

»Hun er dum, hun svarer igen!«, var hans svar. De, der kendte ham, ved, at det var den største kompliment, man kunne få, for sådan var Lesch, som han blev kaldt af både elever og ansatte: Han ville gerne have ret, men han kunne sandt for dyden ikke have, man bare snakkede ham efter munden. Lidt udfordring måtte der godt være.

Sådan var det også hos Leschs derhjemme, hvor han diskuterede højlydt om mangt og meget med Ellen, hans kone, indtil han med et bredt smil forkyndte, at det var ham, der bestemte den dag, for det var nemlig en ulige dag. Det forholdt sig nemlig sådan, at Ellen bestemte på de lige og Georg på de ulige dage, og det var han godt tilfreds med, for da året har 365 dage, var det ham, der bestemte en dag mere end konen.

Georg Lesch stammede fra Frederikstad, hvor han voksede op og fik en uddannelse som drogist. Som kun 17-årig blev han indkaldt til militærtjeneste i 2. Verdenskrig, og han kæmpede ved fronten, hvor han fik nogle barske oplevelser, der prægede ham resten af livet.

Efter krigen tog han på højskole og lærerseminarium i Danmark, og som nybagt lærer tog han sammen med sin kone Ellen, som han havde mødt i Danmark, til Nykirke i 1958 for at tiltræde som skoleleder. Selv om Ellen protesterede højlydt over at skulle bo i dette barske landskab ude vestpå, flyttede Ellen og Georg samt deres lille søn Torben ind i en lille bolig oven over skolen, og her blev familien boende i over 20 år, selv om den blev forøget med Kirsten og Mogens. Først omkring 1980 byggede familien hus i Nykirke. Georg Lesch fortsatte som skoleleder indtil udgangen af 1991, da han gik på pension.

På skolen herskede der diciplin, og sparsommelighed var et ord, som alle lærte betydningen af: Der blev ikke brugt hæfter, når man kunne bruge »udregningspapir«, A4-sider, som møj-

sommeligt blev skåret over med en kniv til halv størrelse, for en skæremaskine var skolen ikke i besiddelse af. Krigen havde lært Georg Lesch, at man måtte nøjes, og det gjorde han. I krigen havde han ligeledes oplevet, hvad det ville sige at sulte, så der var ingen elever, der smed noget af deres madpakke ud, for så fik de læst og påskrevet.

Man kunne aldrig tænke Georg uden at tænke Ellen, og man kunne ikke tænke Ellen uden at tænke Georg. De var indbegrebet af det danske mindretal. Der findes ikke en forening, som de to ikke har været bestyrelsesmedlem eller endda formand i, og i fællesskab var de med deres entusiasme dem, der fik folk af huse for igen at samle dem i danske kredse. Også blandt flertalsbefolkningen var de et kendt og respekteret par. Georg har således været SSWs kommuneråds-repræsentant i mange år, lige som han har været vicekredspræsident i Husum.

Også efter sin pension fulgte Georg Lesch nøje med i udviklingen på skolen. Indtil for seks-syv år siden kom han stadig til skolens fastelavnsfester og julefester. En gang om året kom han også uden for festlige lejligheder, altid med en cigaret i mundvigen, for rygeforbuddet gjaldt ikke for ham. Så havde han penge med til skolekredskassen, for han var fortsat medlem af skolekredsen.

Efter Ellens død blev Georg aldrig »den gamle« igen. Selv om han efter nogle år fandt sammen med Anni og fik livsglæden tilbage, manglede han sin medstrider.

På skolen taler vi tit om ham, fordi vi ofte mindes noget, vi har oplevet sammen med ham. Der er gået sport i som den første at sige: »Ved I, hvad det er for en dag i dag?« Så ved alle, det er Georgs fødselsdag. Pudsigt nok kan jeg stadig - 22 år efter at han er gået på pension - sige »vi«, for vi er fortsat de samme lærere på skolen, som vi var i Leschs tid.

En stor personlighed er gået bort,

men helt borte vil han aldrig være, så længe det gamle lærerkollegium er på skolen.

*Jytte Andresen,
Vidingherred Skole*

...

Georg Lesch var aktiv i mange danske organisationer af mindretallet. I 1982 blev den daværende amtsformand for SSW Nordfrisland Christian Hansen valgt til kreds dagen, og Georg blev så vores ny amtsformand. Han var amtsformand indtil 1996. Det er en lang tid. I denne periode gjorde han et stort stykke arbejde for SSW og for mindretallet.

I 1994 fik SSW Nordfrisland for første gang fire kreds dagsmedlemmer. Det var et flot resultat, og Georg blev kreds dagsmedlem for SSW. Også dengang var arbejdet i kreds dagen mere end blot frivilligt arbejde.

Georg var i høj grad bevidst om sit ansvar overfor kreds dagen, SSW og mindretallet. Også derfor blev han af god grund valgt som 2. vice-kreds præsident. For SSW havde dette valg stor betydning.

Georg overtog også på andre områder ansvar. Således var han fra 1993 til 1995 medlem af SSWs landsstyrelse. Alle, der kendte Georg, fortæller om hans hjælpsomhed, ansvarsbevidsthed og store diskussionslyst.

Georg så ikke det politiske arbejde som en byrde. Han tog tingene med humor, og han havde en stor støtte i Ellen, hans storartede kone.

Æret være hans minde.

*Lars Harms,
formand for SSW-amtsstyrelsen,
Nordfrisland*

Emilie Møller

29.6.1922 – 7.6.2013

»For kvinden hun er livet i huset«.

Ved Emilie Møllers død går vore tanker langt tilbage.

Hun var og vil blive ved med at være en varm del af vores og af Ejderstedts danske historie.

Hustru, mor, præstekone, anset og respekteret leder af kvindeforeningen for Ejdersted, perfekt værtinde, interesseret og medfølelse kvinde. Det er kun nogle af de egenskaber, man kommer i tanker om, når minderne toner frem.

Længe har der nu været stille om den afholdte præst Flemming Møllers sikre, loyale og elskede rygstød og ledsager, uden hvem meget af det, der betyder noget for Ejderstedts danskhed, ikke ville have været der.

Med datteren Maries omsorg og nærhed levede Emilie i de sidste år mere og mere i mindernes rige verden, som hun nu selv er blevet en del af.

Vore tanker går i taknemlighed tilbage til mange gode fælles dage og er også ved hendes børn og deres familier.

Æret være hendes minde.

*Margarete og Horst Hoop,
Westerdiek, Follervig*

...

I 1946 ankom den unge lærerinde Emilie Lundbjerg på en af kørselstjenestens mælkebiler til Uffe-Skolen i Tønning, hvor hun var ansat indtil 1949. Hun blev gift med stedets danske præst Flemming Møller.

Hun opgav lærerjobbet og blev fuldblods præstekone og var menighedens altnuligmand og fuldtidsmor til parrets syv børn.

Samtidig var hun formand for kvindeforeningerne på Ejdersted og aktiv i menighedsplejen med blandt andet tøjuddeling. Senere var hun med i skolekredsens bestyrelse og med til at or-

ganisere de årlige julemarkeder på Uffe-Skolen.

Vi husker også, hvordan Emilie til skolens fødselsdag den 20. oktober plejede at komme med flagstangen til talerstolen nypudset og forsynet med nyt flag.

Kort efter hendes mands pensionering flyttede de ud midt i hjertet af Ejdersted på deres haubarg Tørkoggård.

Senere, da kræfterne blev færre, flyttede de til Bov.

De sidste mange år, efter at Emilie var blevet alene, levede hun stille i sine egne tanker på plejehjemmet Rønshave.

Vi mindes med taknemlighed Emilie Møller.

*Kirsten Schlickert og
Ole Hübertz Knudsen*

...

Når Flemming Møller, præst i Ejdersted 1946-1987, prædikede, brugte han tit familien som billede og eksempel på evangeliets gladelige budskab og dets konkrete, praktiske betydning. En større kærlighedserklæring til hans egen baggrund og til sin hustru Emilie kunne han næppe komme med.

En julidag 1946 stod Emilie Lundbjerg udenfor Madsens bank i Kruså. Det første møde. Hun ventede på kørelejlighed til Flensborg, hvor skoledirektør Bernhard Hansen havde sat hende stævne. Han fortalte, at han havde et lærerembede i Tønning, der matchede med Emilies kvalifikationer.

Næste dag efter overnatning i Flensborg gik det med kørselstjenestens blå mælkebil ad de dengang hullede veje over Nibøl og Husum til Tønning.

Udenfor den gamle Uffe-Skole stod en hel række af damer med mere eller mindre bulede beholdere, som de skulle hente mælk i ved bilen.

Det gik fint i skolen, hvor kollegerne kunne følge med på lærerværelset og nyde Emilies fortælle-evner, når det nu

nemt kunne høres igennem de tynde døre og vægge.

En aften om ugen havde Emilie gymnastik med de unge piger. Det hørte selvfølgelig med. I Tønning lærte hun så også stedets unge præst, Flemming Møller, at kende og deres fælles rodfæstethed i et grundtvigsk lærerhjem og højskole var med til at bringe dem sammen. Og Flemming Møller så vel ganske klart, at en sådan kapacitet på flere områder ville være ham god hjælp.

De blev gift i oktober 1947 og stiftede familie. Emilie blev præstekone i god gammeldags forstand, og som man sagde: Hun stod i køkkenet og fødte børn. Det blev til syv - og hvor mange kringler hun har bagt, er der så ikke tal på.

Emilie var præstefruen, altid ved sin mands side og åbnende sit hjem for talrige gæster. Gæstfriheden hos Møllers var overmåde og engamentet ligeså. Emilie var i årevis formand for Tønning og Ejdersteds kvindeforeninger, kasserer for skolekredsen og så videre. Hun var beskeden og gæstfri uden at være selvudslettende.

Flemming ønskede sig et fuldt dusin børn, men Emilie var af en lidt anderledes og pragmatisk anskuelse. Det store hus på Herregraven 3 købte de i 1957. Ejerskabet til huset var en svær økonomisk belastning, og Dansk Kirke i Udlandet besluttede ret hurtigt at ville overtage det.

Det skulle dog først ske i 1964, men da var Emilie og Flemming blevet af ejere af en faldefærdig haubarg i Tørkøgen ved Tetenbøl. Ideen til det køb var Flemmings, ligesom at det skulle være stedet for en dansk højskole ved den rigtige, danske grænse, Ejderen.

Emilie bakkede loyalt op og gik også med til, at det blev deres hjem efter pensioneringen 1. august 1987. Hun var ikke glad for det, men hun gjorde det. Det hører med til historien, at da de af alle dage på Dybbøldagen 1995, tvunget af omstændigheder, flyttede til

Padborg, forærede de kvit og frit Tørkoggaard til sundhedstjenesten. De fik ikke lovning på, at sundhedstjenesten ville anvende ejendommen. Den blev da også solgt og provenuet henlagt til børnehjemmet i Lyksborg, hvor flagstangen fra Tørkoggaard kom hen.

Hvor stor salgssummen var, ved vi godt, men som altid med penge bliver de færre, når de skal deles. For Møllers var korsbanneret utvetydigt tegn på, at kun kærligheden bliver større ved at deles. Og i Guds navn er delt sorg mindre sorg. Alt andet er dybest set uvæsentligt.

Emilie havde lært at spille klaver, og henimod tiden før pensionen satte hun sig også på orgelbænken. Det var den 31. august 1987 på vej ind til Tønning fra Tetenbøl for at øve på orglet til søndagens gudstjeneste, at hun cyklede ud foran en bil.

Efter flere uger i koma og lang tids rekonvalescens var Emilie og Flemming begge igen at se alle vegne i det danske liv på Ejdersted, lige fra fødselsdage hos alle ældre i mindretallet til arrangementer i forening og kirke, ligesom de selvfølgelig var til gudstjeneste hver eneste søndag.

Men Emilie blev aldrig den samme efter ulykken. Enkelte gange kunne dog det gamle, skarpe vid og humoren lyne. Der var blevet stille om Emilie, men vi huskede og husker med glæde.

På Valdemarsdagen tog vi afsked med Emilie Møller, og hun stedtes til hvile ved siden af sin mand på Tønning kirkegård.

Vore tanker går til børn, børnebørn og oldebørn.

»Det er så herligt at stole på, vi har en Herre som alting mægter«.

Æret være Emilie Møllers minde.

*Astrid Schjødt Pedersen,
Heike og Preben K. Mogensen*

Erik Møller

1929-2012

Erik Møller, cand. agro., døde kort før jul 2012. Erik var født i 1929 i Vendsyssel. Efter realskolen blev han optaget på den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i København, hvor han i 1954 afsluttede sin uddannelse som agronom.

Hele sit liv var han videnskabelig assistent ved statens forsøgsgårde, de sidste år ved Danmarks Jordbrugsforskning i Foulum ved Viborg.

Han var optaget af krigstidens hændelser og indså tidligt, at der skulle gøres en ekstra indsats for de dansksindede i Sydslesvig.

I 1965 blev Erik gift med Ellen, som var datter af den kendte skoleleder Svend Johannsen, Ansgar-Skolen i Slesvig. I fællesskab havde de en omfattende indsigt i sydslesvigske forhold.

Et helt liv arbejde Erik som formand for Grænseforeningen, først i Hadsten og senere i Viborg.

Så sent som i december 2012 pasede Erik sin brevkorrespondance med Sydslesvig for Viborgegnens Grænseforening.

Et storsindet, idealistisk menneske har forladt os.

Æret være Erik Møllers minde.

*Ole Wistrup,
Viborgegnens Grænseforening*

Katharina Maria Müller

24.5.1922 - 9.9.2013

Katharina Müller bedre kendt som Tinne var en af danskhedens fornemste repræsentanter i Karlum-Ladelundkredsen, og hun var vel en af Ladelund Danske Skoles allerbedste støtter og det både i medgang og modgang.

Jeg glemmer aldrig den hjertelige modtagelse, jeg fik af Tinne og Ernst

,da jeg begyndte som skoleleder i Ladelund i 1982. Og siden blev jeg altid modtaget gæstfrit på gården i Karlum i deres hyggelige hjem, indtil kræfterne svandt, og de flyttede til Sønderløgum.

I min tid i Ladelund havde jeg altid Tinne og Ernst som nogle frugtbare samtalepartnere om alt, hvad der rørte sig i skolen og i de danske foreninger på stedet.

Det var naturligt, at Tinne var dansk-sindet og forblev trofast ved det hele livet. Hendes forældre var blandt medstifterne af skolen i Ladelund, som blev åbnet i 1936, samt forsamlingshuset Kirkevang, der blev åbnet i 1934.

Tinne har ofte fortalt, at børn og forældre som tilsluttede sig det danske, blev chikaneret i 1930'erne, men familien holdt ud, og skolen voksede sig større og fik flere elever.

I 1982 valgte Skoleforeningen at bygge Ladelund Ungdomsskole ved siden af Ladelund Danske Skole, og begge skoler har vist sig at være levedygtige.

Da Skoleforeningen for nogle år siden havde planer om at lukke Ladelund Danske Skole, gik Tinne på barrikaderne, og hendes kraftige protester med sætningen »så har det hele været forgæves« har sikkert været medvirkende til, at Skoleforeningen alligevel ville bevare skolen.

Tinne fulgte med i skolens arbejde, og hun og Ernst var altid med ved skolens arrangementer og deltog altid i Kirkevangs gudstjenester. Hun hjalp altid, hvor hun kunne, og når vi kunne læse, at der var sat to krydser i Karlum ved SSW ved kommunevalget, vidste vi, hvor de kom fra.

Hvor vil hun blive savnet i den danske kreds i Ladelund. Et dejligt og varmt menneske er gået bort. Mine tanker går til Ernst Nicolai og familien.

Æret være Tinnes minde.

*Per Jürgensen,
Vorupør*

Hildegard Nissen

16.12.1932 – 23.5.2013

Hildegard Nissen vil af mange blive husket som et medmenneske med et stort hjerte. Hun havde selv født 6 børn og havde alligevel overskud til at have mange børn i pleje, som helt sikkert tænker tilbage på den tid med stor glæde, grundet Hildegards omsorg og den tryghed, hun formidlede.

Hun var både energisk, omhyggelig og flittig. Flensborg Avis og Union-Bank kunne næppe have en mere pålidelig rengøringskraft. Foreningsarbejdet nød også godt af hendes uselviske indsats. Det samme gjorde menigheden på flere niveauer. Hildegard påtog sig både et medansvar og konkret arbejde for og i menighedsrådet. Et godt eksempel er kampen for at indrette et lokalt prædikested for den del af Helligånds Sogn, der ligger i Rude-området. Også hver gang der skulle laves noget praktisk, gik hun til hånd.

Og hvor var det herligt og opløftende at høre Hildegards begejstring, da Dansk Kirke i Sydslesvig fik overdraget Helligånds kirken i 1997. Spontant gik hun på talerstolen ved Kirkedagen i Slesvig og fortalte med fryd i stemmen om, hvordan den kirke havde været omdrejningspunkt for mange centrale begivenheder for hende selv og hendes mand, Heinrich, og for mange andre medlemmer af familien Nissen.

Som hun udtrykte det: »Det har altid været min kirke, og nu er det virkelig min kirke«.

Hildegard Nissen var også en central medarbejder ved talrige efterårslejre under Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde. Også her delte hun sin sangglæde med mange, og uden Hildegard i køkkenet ville disse lejre have været vanskelige at gennemføre. Ingen kunne sætte et plaster på et forslået knæ med samme trøstende omsorg som hende.

I kraft af hendes gode humør blev

køkkenet en central samlingsplads for alle medvirkende i pauserne. Hildegard levede virkelig op til og bekræftede sandheden i Victor Borges geniale sætning: »Et smil er den korteste vej mellem to mennesker«. Hun vil være savnet langt ud over familiens kreds.

I taknemmelighed,

Viggo Jacobsen, provst

Poul Nødgaard

29.11.1036-24.9.2013

Med fhv. folketingsmedlem Poul Enevold Nødgaards (76) død mistede det danske mindretal en af sine trofaste venner – et behersket venskab gennem det seneste årti, men et venskab. For trods meningsforskelle omkring årsmødehændelserne med Pia Kjærsgaard i Flensborg for en række år tilbage var han af sind og handling stadig vor ven, omend lidt på afstand.

Som konsekvens af hændelserne trak han sig som engageret medlem af det daværende Undervisningsministeriets Rådgivende Udvalg vedr. Danske Kulturelle Anliggender i Sydslesvig, det såkaldte Femmandsudvalg, forløberen for Sydslesvigudvalget i dag.

Ihukommende Nødgaards engagement sendte Sydslesvigsk Forening i taknemmelighed en bærebuks til bisættelsen fra Vigersted Kirke ved Ringsted.

Poul Nødgaard var medstifter af Dansk Folkeparti (DF). Han var i mange år en respekteret politiker med erhvervs- og økonomibaggrund, personligt altid nobel og retlinet.

Nødgaard blev kommunalbestyrelsesmedlem i Ringsted i 1990, var viceborgmester frem til 1995 samt igen 1998-2001. Han blev MFer for Fremskridtspartiet i 1990. Men han befandt sig ikke godt med folk, der skejede ud, som der stod i en nekrolog i en af

bladene. Derfor fulgte han Pia Kjærsgaard, da hun i 1995 dannede Dansk Folkeparti, kom i Folketinget, blev DF-gruppeformand, gruppens kommunalordfører, formand for Folketingets Kommunaludvalg 2001-2007 og fra 1998 respekteret præsidiemedlem frem til hans udtræden i 2007.

Nødgaard forlod dog ikke politik, men lod sig vælge ind i byrådet i Ringsted i 2009, blev medlem af Kommunernes Landsforenings bestyrelse, og fra 2010 var han næstformand for KLs Arbejdsmarkeds- og Erhvervsudvalg.

Sidste forår dukkede Poul Nødgaard op ved åbningen af SSFs Sydslesvigudstilling i Slagelse. Her fremhævede han, at hans hjerte altid har banket for danskheden i Sydslesvig.

Æret være Poul Nødgaards minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

Sabine Petersen

13.8.1964 – 23.7.2013

I august i år ville Sabine have været ansat i Hostrup Danske Børnehaven i 32 år.

Hun begyndte som medhjælper her som 17-årig. Både gennem sin skolegang i Satrup Danske Skole og siden gennem sin stilling i børnehaven har hun været en aktiv del af samarbejdet mellem børnehaven og skolen.

Sabine har med sin stille, ansvarsbevidste og positive personlighed sat sit præg på området i hele sit liv. Og havde vi brug for at vide, hvordan ting hang sammen her i Angel, kunne vi bare spørge Sabine.

Sabine havde altid en hjælpende hånd, hun var altid til at stole på.

Sabine lagde vægt på en fast struktur, på arbejdet, men også derhjemme var det Sabine, der samlede trådene. Sabine var altid glad og smilende, hun

var glad for sit arbejde og tog sig med stor omhu af de mindste børn i børnehaven.

Derfor blev hun af forældrene kåret med en medalje som »trøstedronning«.

Når vi havde teater og andre projekter, var det Sabine, der klarede den tekniske side med musik og lys. Hun var den i børnehaven, der sørgede for billeder og dokumentation til glæde for børnene og forældrene.

Sabine, vi har altid haft et dejligt samarbejde og vil komme til at savne dig rigtig meget.

Du gik fra os i en alt for tidlig alder.

Hostrup Danske Børnehaven

Therese Dorothea »Resi« Petersen

18.12.1931 – 21.11.2012

Det var nok ikke alle, der straks var klar over, hvem det var, der var gået fra os, den morgen de i avisen så annoncen med hendes fulde navn: Therese Dorothea Petersen.

Så meget desto mindre, som Resi indtil for kort tid siden havde haft kontakt med vennerne så livlig og interesseret som nogensinde.

Selv lærte jeg hende at kende i 1977. Hun havde lagt mærke til nogle digte, jeg havde skrevet om en opvækst i Sydslesvig, og åben og vågen over for alt, hvad der havde med mindretallet at gøre, ville hun straks dele den oplevelse med nogen af de mange, hun som sydslesvigsk vandrelærer havde kontakt til.

Hendes hjerte brændte jo for alt det danske - i en grad, som måske kun generationerne umiddelbart efter 1920 og 1945 har erfaret det.

For hende var det en mission at delagtiggøre så mange som muligt af dem, der efter 1864 havde mistet forbindelsen til det danske, i dansk kultur, sprog og væremåde. Helt uden smålig

skelen til værdier som fast arbejdstid eller eget helbred, endsige speciel kvalitetstid til familie og hobby.

Vel var der dem, der tog fortræd af, at hun kunne blive utålmodig, når de stillede sig på tværs - og kunne give højlydt udtryk for det helt uden diplomati og gængs hykleri.

Men de fleste forstod, at det var den samme autenticitet og spontane lidenskab, der gik igen hos denne stærke personlighed i stort og småt - den samme, som hun kæmpede for den fælles sag med.

Så de gav hende rum til at folde sig ud, selvom de kunne føle sig trådt over egne tæer. Ikke mindst arrangører i Danmark var i årtiernes løb begejstrede for denne resolute sydslesviger, som de altid kunne stole på, når det gjaldt om at holde gnisten i live også nord for grænsen.

Hvem der som jeg kom til at bo i Resis og datteren Ellens nabolag, lærte også hendes mange blide sider at kende - dem, hun i fælles engagement delte med sin afholdte, slidsomme mand, amtssekretær Nis Petersen indtil dennes død.

Det være sig, når hun - nu er det længe siden - stolt og tålmodigt vågede over børnebørnene Henrik og Josefine's første skridt ud i verden fra hollywoodygyngende til affaldsspand, eller når hun som pensionist udfoldede sig om de hobbyer, hun langt om længe kunne give sig selv lov til at dyrke, såsom bridge og ikke mindst golf.

I dag, når frugterne af en indsats som hendes begynder at træde tydeligere frem, vil der være mange, der i deres stille sind tænker:

Æret være Resi Petersens minde.

Karin Johannsen-Bojsen

Willi Petersen

23.1.1942 – 5.11.2012

Pludselig har vi mistet Willi. Vi kan ikke fatte det. Midt i sorgen dukker der utal lige lyse og gode oplevelser op, som vi har haft sammen med Willi og Gerda. Fra Tønder seminarium kom Willi til skolen i Læk, hvor han arbejdede til sin pensionering. Willi og Gerda, de to blev altid nævnt sammen, flyttede ind i en lille lejlighed på skolen.

Fra den første dag var Willi ikke kun optaget af undervisningen, men begge var de engageret i alt, hvad der skete i og omkring skolen. Skulle der stilles op, ryddes væk, vaskes op eller laves kaffe - altid kunne der regnes med Willi og Gerdas hjælp. Privat har vi sammen stegt gås i timevis, travet utallige kilometre og festet mange gange. Der er nok at sige Willi og Gerda tak for.

Vi er dybt taknemmelige for at have kendt Willi, og vi vil bevare mindet om ham altid.

Vore varmeste tanker går til Gerda og børnene.

*Wilhelm og Grethe Klüver,
Flensborg*

...

Lige efter efterårsferien fik vi på skolen at vide, at Willi ikke havde det så godt, og at han var kommet på sygehuset. Tre uger senere fik vi så den triste meddelelse, at han var død.

Det kom som et stort chok for os. Ufatteligt, Willi, som altid har været frisk og rørig, og indtil det sidste oftevar at træffe på skolen. Så sent som dagen før efterårsferien var han der for at forberede sin danskundervisning, som han naturligvis har varetaget ihærdigt og med uformindsket entusiasme, også i sine ti år som pensionist.

For os, der i sin tid som unge lærere kom til Læk, blev Willi en slags forbilde og på mange måder en læremester. Willi var et usædvanligt rart men-

neske og en fantastisk kollega med en stor faglig viden, især indenfor biologi, som han gerne delte med os andre.

Man kunne altid spørge Willi til råds. Om nogen var Willi feltbiolog, og han elskede at tage eleverne med i skoven. Hans gode råd til os unge lød: »Sørg nu for at gå forrest, så du kan træde den plante ned, du ikke kender - på den måde undgår du spørgsmål fra eleverne, du ikke kan svare på!«

Han mente vist, at nogen af os kolleger burde købe et par snesko.

Man vidste altid, hvor man havde Willi, ikke mindst på grund af duften fra hans cerut. Dengang fik cerutten lov til at brænde ud i kridtrends ved tavlen i løbet af timen.

Vi glemmer heller aldrig Willis legendariske »Blitzbier«. Hvergang vi havde møder/ arrangementer udover skoletiden, insisterede han på, at vi skulle afslutte med en »Blitzbier« (to dåseøl) Så gik snakken jo, og vi fik effektivt og under hyggelige former afrundet og evalueret arrangementet.

Willi kunne også være kantet og holde stejlt på sit, men det var jo netop det, der var med til at gøre ham til én, vi husker og holder af. Eleverne elskede ham også for det - de vidste altid, hvor de havde Willi. Det har været sjovt og lærerigt at være kollega med Willi, og han har været med til at præge vores måde at være lærer på.

Tak for alt Willi, vi vil aldrig glemme dig.

Alle ved, hvor meget familien betød for Willi. Vi tænker meget på jer.

*Per Johannsen,
på vegne af de »gamle« kolleger
på Læk Danske Skole*

Gunnar Rytgaard

7.3.1931 – 17.2.2013

Budskabet om Grænseforeningens fhv. informationschef og Grænsen-redaktør

Gunnar Rytgaards død i en alder af 81 år kom ikke uventet. Rytgaard havde været syg i længere tid.

Tankerne går tilbage til tiden før 2001, da også vi i Sydslesvig havde et fortrinligt samarbejde med ham; oprigtig, hæderlig, beskeden, lattermild og dygtig - en journalist af den gamle skole med dyder, han bekendte sig til og levede op til.

Sådan havde han hele livet igennem ageret på det faglige og personlige plan.

Født som frugtavlerson fra Hårlev på Stevns trådte Gunnar Rytgaard sine journalistiske barnesko ved Folketidende i Haslev og ved Svendborg Avis fra 1948 til 1951, inden han drog videre til Aalborg Amtstidende og Vejle Amts Folkeblad.

Til Kristeligt Dagblad kom han i 1960, hvor han i 1971 blev Bent A. Kochs afløser som chefredaktør. Gunnar Rytgaard var bladets redaktør frem til 1994, og fra 1980 også adm. direktør.

Efter sin udtræden af dagbladsvirksomheden i 1994 afsluttede Gunnar Rytgaard sin faglige karriere som informationschef i Grænseforeningen og redaktør af foreningens blad Grænsen frem til 2001.

Rytgaard var medlem af bestyrelsen af Københavns Redaktørforening 1971-1994, i to perioder også dens formand. Han var medlem af bestyrelsen på nyhedsbureauet Ritzau 1971-1994 og sad i bestyrelsen for Danske Dagblades Forening 1977-1995 samt i styrelsen for Den Nordiske Folkehøjskole i Kungälv 1963-2008.

Gunnar Rytgaard var Ridder af Dannebrog.

Vi vil mindes Gunnar Rytgaard som en vidende og venlig ven af Sydslesvig med en stor forståelse for det danske arbejde og dets betingelser.

Æret være hans minde.

*Jens A. Christiansen,
SSF-generalsekretær,
Bernd Engelbrecht,
SSF-pressesekretær*

Svend Arne Schmidt

29.7.1926 – 7.2.2013

Tidligere skoleinspektør Svend Arne Schmidt døde i en alder af 86 år i sit hjem i Visby ved Bredebro. Fra 1972 til 1986 var Svend Schmidt skoleinspektør på Hans Meng-Skolen i Vesterland på Sild.

Han kom fra en stilling som øvelses-skolelærer i Tønder.

Med springet over grænsen og især over dæmningen skulle Svend og hans familie vænne sig til et andet samfund med en mere broget befolkning og en rimelig høj puls. Svend havde fra alle sine år i det sønderjyske gode erfaringer med folk fra det tyske mindretal, og hans holdninger til og væremåde over for de nye tyske naboer var og blev altid åben og positiv. Hvad der derimod aldrig kom til at røre eller påvirke Svend, var øens åbenlyse flirt med alle nymodens påfund og trends.

Som skoleleder og privatperson bevarede Svend sit rodfæste. Alle stolede på ham, og alle var tryk ved ham. På den anden side havde han selv brug for mennesker, han kunne have tillid til. Det var nok lidt svært at gennemskue alt, hvad der rørte sig i og omkring skolen i de første år, da tressergenerationens forsøg på omvæltning og fornyelse også havde fundet vej til den danske skole i Vesterland.

Hans Meng-Skolen var en af de første skoler i Sydslesvig, hvor eleverne fik lov til at tiltale lærerne med fornavn og du. Svend var med på den, men sjovt nok blev alle trods tiltalen med du ved med at kalde ham hr. Schmidt eller bare Schmidt.

Svend var ikke alene en dygtig lærer og pædagog, han var også en dygtig leder. Han fandt på løsninger, som alle kunne bakke op om, og det gode samarbejde med og i forældre- og lærerrådet var ikke mindst hans fortjeneste.

I arbejdet for at skabe en stabil skole havde Svend brug for medarbejdere,

der ville blive på øen i en længere periode. På grund af de vanskelige forhold med at skaffe egnede boliger til en rimelig husleje - hvad der allerede dengang var et stort problem på Sild - blev mange nyansatte kun i forholdsvis kort tid. Svend fik overtalt skoleforeningen til at give lærerne et huslejetilskud, og lærerforeningen gik med til at forhøje den almindelige løn for lærerne på øen med et tillæg på fem procent.

Svends arbejde og hans engagement på det faglige og personlige plan var altid og alene motiveret af et ønske om at gøre Hans Meng-Skolen til en god og respekteret arbejdsplads, en krævende men tryk institution for alle ansatte og elever.

Svend havde en god støtte i sin kone Esther og resten af familien. Da de fleste af børnene var flyttet fra øen, og det blev vanskeligere at bevare kontakten til dem, købte Svend og Esther hus i Visby. Selv om de fortsat boede på Sild, blev huset i Visby mere og mere familiens egentlige hjem.

Efter pensioneringen har jeg under besøg i Visby oplevet, hvor meget Svend følte sig hjemme der. Det er godt at vide, at Svend fik lov til at føle sig hjemme i så forholdsvis mange år.

Tankerne er hos Esther og børnene.

Tak fordi vi måtte dele Svend med jer i 14 gode år.

*Walter Johannsen,
Vesterland*

Rudolf Schubert

23.3.1935 – 9.3.2013

Et fint menneske har forladt denne verden.

Da Flensborg Bibliotek i 1987 fik sin store udvidelse, blev Rudi Schubert ansat som garderobevagt. Her var han indtil sin pensionering i 1998.

Rudi var det første menneske, man mødte, når man trådte ind ad døren fra

Nørregade.

Og Rudi var mand for et positivt førstehåndsindtryk af biblioteket. Altid havde han en venlig bemærkning, altid hjælpsom, imødekommende og opmærksom overfor det enkelte menneske. Det var ikke noget tillært, nej, Rudi var et naturtalent ud i smil, venlighed og hjælpsomhed.

Som den engagerede lytter Rudi var, havde han sine stamkunder i bibliotekets garderobe. Mange snakkesalige samt også ensomme sjæle har gennem tiden fået en god opbyggende snak med garderobevagten.

Biblioteket kunne ikke have ønsket sig en bedre frontfigur.

Rudi Schubert var fingernem, og hans store interesse var kolonihaven. Men også adskillige medarbejdere i biblioteket har nydt godt af Rudis store fingerfærdighed. Han byggede julekrybber og nissehuse. Udskåret med dekorationer, tækket med strå og indrettet med de fineste små håndlavede møbler og nisser - en rar og venlig verden - præcis som den Rudi stod for.

Vi sender vores varmeste tanker til familien.

I Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig vil vi bevare mindet om Rudi Schubert med stor respekt og i taknemmelighed.

*Alice Feddersen,
bibliotekschef*

Ingeborg Stenz

10.8.1914 – 4.1.2013

Ingeborg Stenz døde 98 år gammel på plejehjemmet Arendse i København nær sin datter Gittes hjem.

Ingeborg Stenz voksede op i Sønderborg og kom efter endt studentereksamen til Tønder Seminarium, hvor hun lærte sin tilkomne mand Christian Stenz at kende.

Efter nogle år som lærer, dels i Lade-

lund i Sydslesvig, dels i Sønder Hostrup, vendte de to i 1945 tilbage til Sydslesvig for at arbejde ved det danske skolevæsen. Her blev Ingeborg ansat ved Gustav Johannsen-Skolen i Flensborg, hvor hun blev en afholdt lærer, ikke mindst på grund af sit lyse og livsglade sind. Der er endnu gamle elever, som trofast er mødt op i hjemmet på Tøndervej for at fejre runde fødselsdage med deres afholdte lærerinde.

Fra 1957 til sin pension arbejdede Ingeborg på Rugkoppelskolen i Aabenraa. Hun var også her en højt skattet lærer, især blandt de læsesvage elever, som hun tog sig af.

Ingeborg blev boende i hjemmet på Tøndervej, indtil hun for et par år siden måtte opgive at klare sig selv. Hun havde den store sorg at miste først sin yngste søn Arne og siden sin ældste søn Erik, men hun var, som hendes datter Gitte så rigtigt udtrykte det: ukuelig og livsglad – trods sorgen.

Gitte var i de senere år, hvor Ingeborgs svaghed tog overhånd, en uvurderlig støtte for sin mor, og det var da også hende, der sørgede for, at Ingeborg kunne tilbringe sin sidste tid under trygge og gode forhold på Arendse i nærheden af den nærmeste familie.

Vi gamle venner og kolleger vil minde hende som det dejlige og positive menneske, hun var.

Æret være Ingeborgs minde.

*Marie Helene Borgå,
Bodil og Pelle Lund Nielsen,
Else og Ove Hansen,
Gerda Mølgård*

...

Ebba Strange

5.4.1929 – 3.12.2012

Ebba Strange blev født i Flensborg i 1929. Hun voksede op i Bredebro, og midt i 1940'erne måtte hun indse, at det var en sej kamp for en ung kvinde at få

lov at tage studentereksamen.

Men hun tog kampen op mod normerne, der mere eller mindre bød kvinder at varte op og ellers holde mund, og blev i 1947 student fra Tønder Stats-skole.

Derefter drog hun til København for at uddanne sig til småbørnspædagog, og her blev hun hurtigt optaget af at gøre en forskel på flere områder. Særligt de sociale boligforhold i hovedstaden rystede hende, og hun bestemte sig for, at hun ville være med til at ændre samfundet.

- For det første handlede det om social indignation. For det andet var jeg udpræget barn af Anden Verdenskrig og frygtelig optaget af, at vi skulle skabe et bedre samfund med større frihed og mere retfærdighed og demokrati, fortalte Ebba Strange til Flensborg Avis, da hun i 2009 blev interviewet i forbindelse med sin 80 års fødselsdag.

Hun meldte sig ind i Danmarks Kommunistiske Parti, fordi kommunisterne »ville have gang i den og var mere rabiater og konsekvente« som hun selv. Men da de viste sig at være »aldeles udemokratiske«, hvilket ikke passede til et »virkelig diskussionslystent kvindfolk«, som Ebba Strange betegnede sig selv, forlod hun DKP til fordel for det nystiftede Socialistisk Folkeparti.

Og her skulle hun komme til at skabe sensation. Efter at være blevet valgt til Folketinget i 1972 blev hun i 1977 nemlig SFs - og Europas - første kvindelige gruppeformand.

Det var hun frem til 1991, og ved valget i 1994 forlod hun Folketinget. Samtidig trak hun sig ud af SFs hovedstyrelse og forretningsudvalg, hvor hun havde haft sæde i mange år. Hun var 65 og ved godt helbred - men mente simpelthen, der nu skulle yngre kræfter til.

Efter sit farvel til Folketinget vendte Ebba Strange tilbage til udgangspunktet i grænselandet som medlem af det, der den gang hed Femmandsudvalget og i dag er omdøbt til Sydslesvigudvalget.

Hun trådte ud af udvalget i 2001, primært fordi hun ville være over 75 år, hvis hun først forlod det efter endnu en valgperiode.

Interessen for forholdene syd for grænsen hørte dog ikke op, men på grund af begrænset mobilitet bestod engagementet i at læse Flensborg Avis - hver dag.

Ebba Strange døde 83 år gammel. Hun var frisk og politisk aktiv til det sidste. Bl.a. var hun med på stillerlisten for den ny SF-formand Annette Vilhelmsen

Ritzau & Trine Flaming

...

Med sorg modtog vi i Sydslesvigsk Forening budskabet om Ebba Stranges død.

Ebba Strange, 83 år, indbegrebet af kløgt, varme og loyalitet men også konsekvens, boede i Aarhus tæt på børn og børnebørn. Hun var født i Flensborg, pædagog af uddannelse og folketingsmedlem for SF i 1973-1994.

I 1970erne og 1980erne var hun SFs markante frontfigur. Det var især socialpolitikken, der engageret og konsekvent optog hende. Men også kunst, kultur og natur havde hendes store interesse.

Hun var medlem af Folketingets præsidium i 1979-1982 og medlem af Nordisk Råd i 1979-1981.

Ebba Strange var forfatter til en række politiske bøger, underviser på højskoler og en populær foredragsholder.

Ikke mindst Sydslesvig lå hende på sinde.

Igennem en lang årrække var hun således medlem af Undervisningsministeriets Rådgivende Udvalg vedr. Danske Anliggender i Sydslesvig, kort: Femmandsudvalget, og også til de danske årsmøder og SSFs og SSWs landsmøder i Sydslesvig var hun en hyppig gæst.

Ebba Strange havde et særligt øje for de unges arbejde og en fin forstå-

else for unges indimellem søgende proces henimod en afklaret mindretalsbevidsthed.

Det danske mindretal i Sydslesvig har meget at takke Ebba Strange for og vil huske hende med kærlig respekt.

Vores medfølelse gælder hendes nærmeste pårørende.

Æret være Ebba Stranges minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

Paul Tappe

7.12.1927 – 29.5.2013

Fhv. præst i Læk, pastor emer. Paul Tappe døde i en alder af 85 år. Han efterlader hustruen Hanne, skoleinspektør på Bavnehøj-Skolen i Humtrup, samt børn og børnebørn.

Paul Tappe tilbragte et langt liv som præst i Sydslesvig ved den danske menighed i Læk, som han forlod i 1995 for at gå på pension.

Paul Tappe er født og opvokset i Sydslesvig og fik sin teologiske embeds-eksamen fra Københavns Universitet. Han havde dengang det klare mål at vende tilbage til Sydslesvig, men det blev først til tre år som hjælpepræst ved Gl. Haderslev Kirke.

I 1959 blev Paul Tappe dansk præst i Læk, og ud over præstegerningen kastede han sig over lokalhistoriske emner og udgav flere bøger om det gamle Læk.

Tappe var også formand for Dansk Sundhedstjeneste i 28 år. Bl.a. har han gjort en stor indsats for, at der blev bygget danske ældreboliger i Sydslesvig - for eksempel i Læk og Flensborg.

Tappe var også aktiv i andre mindretalsorganisationer. Feks. var han med i SSFs amtsstyrelse i Sydtønder, hvor han i flere år fungerede som revisor.

Ved Paul Tappes afsked som for-

mand for Dansk Sundhedstjeneste i juni 2000 sagde hans efterfølger, fhv. bankdirektør Hans-Erik Hansen: Det er ikke gået stille af i din formandsperiode. Du har sat dig dine synlige spor til gavn og glæde for vor befolkningsdel.

Holger Johannsen

...

Paul Tappe har sat mange tydelige spor her i Læk. Man kan starte med den danske kirke, Steensen-Stiftelsen og huse til unge familier. Det er kun nogle af de ting, Paul Tappe har sat igang.

I præstegården kunne man komme til enhver tid, døren stod åben for alle. Var man i nød, kunne man altid spørge Paul Tappe om hjælp, eller man kunne snakke om de ting, der trykkede én. Han gav gode råd, og man blev trøstet af ham, når der var behov for det.

Desuden var han medlem af alle foreninger og kom altid med gode ideer til forskellige ting. Vi siger tak for alle de gode år, vi måtte få sammen med ham.

Vores tanker går til Hanne og hele familien.

Æret være hans minde.

*Inge Petersen
p.v.a. de danske foreninger
og menigheden i Læk*

...

En af stifterne af Grænseforeningen e.V. og mangeårig revisor, pastor emer. Paul Tappe er nu død.

Så sent som få uger før sin død kunne vi endnu en gang opleve ham ved foreningens generalforsamling. At det skulle blive hans sidste revisionsberetning for foreningen, anede vi ikke på det tidspunkt.

Tappe var altid god for en morsom replik under vores generalforsamlinger. Det lavede op, og således står der også i bogen „Et jordbundet mindretalsarbejde“, at han med et underfundigt smil under en foreningsudflugt bemærkede, at Grænseforeningen e.V.

er den eneste forening i det danske mindretal, der aldrig har modtaget tilskud af nogen art.

Nu må vi for fremtiden savne hans kvikke bemærkninger. Mens vi tænker på hans familie, siger vi tak for alt, Paul.

Æret være hans minde.

*Gert Wiencke,
formand*

...

Med Paul Tappes død har ikke kun menigheden og Dansk Kirke i Sydslesvig, men hele mindretallet mistet en ivrig forkæmper for det danske. Hans vidtfavnende engagement til fordel for det danske virke i Sydslesvig bør være os alle til inspiration.

Alene dette at varetage posten som formand for Dansk Sundhedstjeneste i 28 år taler sit tydelige sprog om et engageret medmenneske. Han ville noget. Ikke sig selv, nej, hans engagement havde i højeste grad et kirkeligt og socialt sigte.

Han var yderst beskeden om sin egen person. Han ønskede f.eks. ikke en stor afskedsfest, da han lod sig pensionere efter veludført embede i Læk fra 1959 til 1995.

Han tog ansvar på sig med kirkebyggeri, vedrørende boliger og f.eks. tøjuddeling.

Som formand for Samrådet forstod han ofte med en munter bemærkning at løsne en tilsyneladende fastkørt situation. Eller dengang, da en landmand ikke havde hegnet godt nok om fåreflokken, og fårene nu stod og græssede i hans have, hvor han egentlig havde lyst til at skælde ud, men sagde til landmanden: „Ja, hvis jeg passede mine får som De gør det, så så det ikke godt ud for menigheden.“

Han var med til at løfte os alle og få os til at løfte blikket og se det skønne i vores landsdel.

Han havde den herligste sydslesviske tone i sit danske sprog, var ikke i

tvivl om sit danske ståsted og led ikke af berøringsangst over for den tyske omverden. Tværtimod.

Der stod respekt om hans grænseindbrydende indsats. I en bog, „Ermutigingen“ som Paul Tappes kollega i Læk, Peter Spangenberg, har udgivet, og hvori Paul Tappe har et bidrag, omtales han blandt andet sådan: „Paul Tappe er dansk præst i Læk og omegn. Han elsker Gud, han elsker sin kirke, han elsker Prag, elsker litteratur og historie.“

Han forstod at formidle, hvad der optog ham, til inspiration og opløftelse for mange.

I taknemmelighed.

*Viggo Jacobsen,
provst*

...

Det faldt i min lod at være skoleleder i Ladelund og degn i vores forsamlingshus og kirke, samme sted også kaldet Kirkevang, da Paul Tappe var præst i Læk, Ladelund og Tinningsted.

Det er vemodigt, at Paul Tappe ikke er mere. Mine tanker går tilbage til de søndage, da vi sammen stod og ventede på kirkegængerne i døren til Kirkevang, hvor vi holdt vores gudstjenester. Kommer der nu nogen i dag, eller får vi messefald?

Det skete nu kun en enkelt gang - nemlig en 1. januar. Paul Tappe havde et lyst sind, og altid havde han nogle sjove bemærkninger. Han havde humor, og han kunne more sig, når han kunne bytte rundt på Jesu Kristi legeme og Jesu Kristi blod under nadveren. Det skete en enkelt gang, hvor jeg måtte rette på ham under gudstjenesten.

Paul Tappe var aldrig selvhøjtidelig, og derfor var det så dejligt at arbejde sammen med ham. Jeg savner virkelig de mange søndage, hvor jeg havde ham på tomandshånd. Det var aldrig kedeligt.

Eller da et lærerpar på ungdomsskolen havde bestilt barnedåb en søndag i

Kirkevang. Alt var gjort klar, og dåbsfadet var blevet fyldt med vand. Blot de glade forældre og dåbsbarnet dukkede ikke op. Da der manglede et par minutter, før gudstjenesten skulle begynde, sagde jeg til Paul: »De sidder nok nede i den tyske kirke«. Og så måtte jeg afsted for at hente dem. Og ganske rigtigt. De blev hentet hjem til det rigtige sted Kirkevang, hvor barnet så kunne døbes.

Jeg skal aldrig glemme de herlige bemærkninger, hvor Paul Tappe belæste de unge forældre, hvor vores gudstjenester fandt sted. Siden fandt de ud af det, og begge beklæder de dygtigt ledende stillinger i vores skolevæsen i dag.

Når han ikke bar præstekåben, var Paul Tappe et stort aktiv i det danske arbejde i Ladelund. Der var vel ikke en familie i den danske kreds, som ikke havde fået besøg af ham, både når der skulle festes i alle mulige anledninger, eller når der var behov for hjælp eller trøst i en vanskelig situation. Og når der var aktiviteter eller møder i Kirkevang var han der næsten altid.

Et dejligt og varmt menneske er gået bort, og vi er mange fra Ladelund-kredsen, som vil savne ham.

Æret være hans minde.

*Per Jürgensen,
Vorupør*

Gerda Tech

15.5.1943 – 17.11.2012

Med stor sorg modtog vi meddelelsen om, at Gerda Tech er død efter lang tids sygdom.

Sydslesvigske Folkedansere har i hende mistet et kært medlem, som ikke bare var en aktiv danser gennem mange år, indtil sygdommen tvang hende til at holde pause med dansen. Gerda var også i en årrække medlem af bestyrelsen.

Hun var en aktiv danser, der også

gerne deltog i vores opvisninger, men det største arbejde lagde hun i dragtarbejdet. Hun var foreningens ekspert på området, idet hun havde deltaget i flere dragtkurser hos Danske Folkedansere. Den viden vil vi nu komme til at savne.

Det var også til en aften om dragter på biblioteket sidst i oktober, vi sidste gang var sammen med hende. Den aften var hun i sit es og talte om, at hun snart ville begynde at danse igen. Sådan skulle det ikke blive.

Gerda tabte kampen mod sygdommen, den kamp, som vi alle havde håbet, hun ville vinde.

Gerda var den stille slider, og vi vil savne hendes stille facon.

Sydslesvigske Folkedansere har meget at takke Gerda for.

Vore tanker går til Fritz og familien, som nu må leve med savnet.

Æret være Gerda Techs minde.

*Inger Marie Christensen,
Sydslesvigske Folkedansere,
Flensborg*

Elisabeth Margarete

»Lis/Lise« Vognsen

12.12.1937 – 11.4.2013

Lis Vognsen var i mange år en af ildsjælene i det sydslesvigske foreningsliv. Foruden familien og gerningen som lærer fandt hun energi til også at engagere sig i Lærernes Fællesforening, Husmoderforeningen, Sundhedsudvalget og SSFs teater- og koncertudvalg samt SSFs kulturelle udvalg. De ledende poster søgte hun ikke, men var alligevel med til at sætte sit præg på arbejdet.

Hendes baggrund var så sammenfat, som den næsten kun kan være i grænselandet. Hendes far var tysk lærer i Sønderjylland og rejste efter genforeningen i 1920 syd for den ny

grænse med sin kone og børn. Blandt dem hendes 18 år ældre bror, Gerhard Wehlitz, der både som skolemand og SSWer blev en fremtrædende sydslesviger.

Moderen kom fra en dansk Aabenraa-familie, og det var hendes herkomst, der på længere sigt kom til at præge familiens nationale tilhørsforhold.

Det begyndte med dansk skolegang og fortsatte i voksenlivet, da hun selv blev lærer først på Lindholm Skole og senere Mårkær Skole, inden hun havnede på Kaj Munk-Skolen i Kappel. Herfra gik hun på pension for 15 år siden.

Læreruddannelsen fik også på anden vis stor indflydelse på hendes tilværelse: Som elev i præparandklassen på Vrå Højskole traf hun vendelboen Preben Vognsen, og i 1958 blev de gift. Familien omfattede efter nogle år tre børn, og siden kom også børnebørn til.

Efter pensioneringen fik hun og Preben tid til at dyrke deres fælles lidenskab: Rejser til både nære og fjerne mål. Undervejs blev først fotografiapparatet og siden også videokameraet brugt flittigt. Dem viste de gerne frem, når de sammen holdt foredrag om rejserne.

Anker Simonsen

...

Det er altid trist, noget trist afsluttende, når et nært bekendt menneske slutter sit liv på jord. Sådan også nu, hvor Lise Vognsen, Ravnkær, er gået bort, vel vidende, at hendes helbred på det seneste ikke var det bedste.

Da hendes ægtefælle for godt 12 år siden blev formand for Borgerforeningen Flensborg kendte jeg som bestyrelsens sekretær reelt intet til ægteparret Vognsen i Ravnkær langt mod syd i Angel.

Det kom jeg i den grad til, for Lise fulgte aktivt med i hendes ægtefælles hverv i seniorlivet, efter at de begge hav-

de varetaget mangfoldige hverv i det sydslesvigske foreningsliv. Ved telefoniske opkald var Lise ofte samtalepartner, og vi har fået mangan snak om mange tildragelser, for hun var altid både modtagende og givende.

Det var altid glædeligt, når vi mødtes utallige gange, hvor hun altid smilende gik i dialog, men når hendes ellers smilende mundvige faldt, da vidste man, at nu kom der noget konstruktivt vigtigt, også hver eneste gang, og så var det bare med at lytte til en vidende person.

Nu er dette afsluttet.

Hendes nærvær i Borgerforeningen må vi fremover undvære, og jeg har mistet et i nyere tid nært bekendt menneske, som jeg satte overordentlig stor pris på.

*Iver H. Ottosen,
Padborg*

...

Lis Vognsen var ansat ved skolen fra 1969 til 1997. Hun var en afholdt lærer blandt elever og kollegaer. Hun var kendetegnet ved altid at være velforbereget, og mange børn og kolleger har nydt godt af hendes store viden.

Lis var en dygtig oplæser af spændende bøger, som børnene elskede at lytte til.

Mens skolen stadig havde en hjælpekoleafdeling, udviste hun stor omsorg og opmærksomhed for de svageste elever, som hun havde et stort hjerte for. Selv udenfor undervisningstiden havde hun overskud og energi til netop disse elever og deres hjem.

Ud over skolen havde haven hendes store interesse, og hendes viden på dette område delte hun gerne med andre.

Vores tanker går til familien.

Æret være Lis Vognsens minde.

*Skoleinspektør Helga Bade,
Kaj Munk-Skolen*

Karl-Erik Weggerup

19.9.1938 – 10.2.2013

Karl-Erik Weggerups bortgang rammer os som forening hårdt, fordi han var det medlem af vores bestyrelse, der havde sin bopæl på den østlige side af Øresund. Dermed var han med til at give bestyrelsen den bredde, som den nødvendigvis skal have.

Det kan ovenikøbet tilføjes, at det var planen at kåre ham til æresmedlem i forbindelse med generalforsamlingen i marts. Weggerup havde også efter nogen tøven sagt ja til denne velfortjente hæder.

Det er ikke for meget at sige, at Karl-Erik Weggerup viede sit liv til skånesagen, og i den forbindelse tjente han også i en årrække som formand for Dansk-Skaansk Forening.

Et af højdepunkterne i hans arbejde var den lange årrække, hvor han hvert år foranstaltede tre danske gudstjenester i Skt. Petri Kirke i Malmø, ofte med en biskop eller domprovst som prædikant.

Det allerbedste var dog den fjerde danske gudstjeneste, der hvert år fandt sted i en kirke i Malmø's opland, tit i Dalby. Det fine ved denne gudstjeneste var, at den altid var henlagt til aftenen før Store Bededag, således at man efterfølgende i det lokale gæstgiveri kunne spise varme hveder til kaffen.

Weggerups tanke hermed var naturligvis, at han ønskede, at denne skik skulle brede sig over Øresund til Skåne.

Da Weggerups kræfter ikke mere rakte, var der desværre ingen der kunne overtage arbejdet efter ham. Ideen med at fejre Store Bededagsaften på den skånske side af Øresund var jo genial.

Vi har meget at takke Karl-Erik Weggerup for.

Æret være hans minde.

*Jørgen Brandt,
formand,
Dansk-Skaansk Forening*

...

Karl-Erik Weggerup fødtes Skåne i landsbyen Weggerup (forsvensket: Wäggarp) nær Lund og antog sin fødebys navn som efternavn ved sin 21 års fødselsdag. Den symbolhandling kom til at kendetegne Karl-Erik Weggerups livsværk, der var centreret omkring Skåne-landenes oldgamle tilknytning til Danmark og disse østdanske områders rolle som brobygger mellem nutidens Danmark og Sverige.

Karl-Erik Weggerup var teologisk uddannet ved universiteterne i Lund og København, gjorde i 1980-2003 tjeneste som evangelisk præst i Skåne og havde en central rolle i skånsk kirkeliv.

Karl-Erik Weggerup arbejdede tillige i en årrække som journalist for skånske dagblade, hvor emnerne spændte fra skånsk-dansk historie og samfund til kirkelig orientering.

Ved sin 60 års fødselsdag i 1998 udnævntes Karl-Erik Weggerup til æresmedlem i Foreningen Skånsk Fremtid som anerkendte hans livslange, konsekvensrige indsats for Skånes sag.

*Knud J. Holdt,
formand,
Skånsk Fremtid*

Poul Wendelboe

22.1.1911 – 27.9.2013

Det var med sorg og vemod, at vi fik det triste budskab, at vores kære og afholdte æresbroder Poul Wendelboe stille var sovet ind efter kort tids sygdom i sit hjem på Otiumgården i Aalborg i en alder af 102 år.

Meddelelsen kom ikke overraskende, ihukommende at Poul Wendelboe villevære fyldt 103 år i januar 2014, og

dog: Nu er det endeligt. Et langt og indholdsrigt liv er forbi, men minderne om denne gæve broder vil leve videre i vore sind. Han var én af vore egne.

Poul blev broder i St. Knudsgildet allerede i 1964. Det vil sige, i næsten 50 år har han sat sine spor i broderskabet. Med rette blev han udnævnt til æresbroder i 1991 og hyldet for sit virke for broderskabet.

Poul Wendelboe vil huskes af mange brødre som et agilt og historisk interesseret menneske, der har gjort uvurderligt meget.

Ikke blot i hjemmegildet, »Det Broderlige Skydeselskab, Papegøjegildet af 20. maj 1431«, men også i St. Knudsgildet blev han hurtigt kendt for sin måde at »gavne og fornøje«.

Han var altid parat til at fortælle om gode oplevelser og give historiske tilbageblikke. Han har gjort uhyre meget for, at historien holdtes levende. Det var Poul Wendelboe, der var primus motor i kontakten med venskabsgilderne, en indsats, der ikke kan vurderes højt nok. Det takker vi ham for.

Poul Wendelboe har kunnet følge med i gildelivet til det sidste, og det gjorde han med stor glæde.

Som en af vore brødre skrev: Poul var ikke syg, men bare gammel, og i de sidste tre uger var det kun et spørgsmål om, hvornår Poul ville give slip.

Poul Wendelboe blev begravet fra Hasseris Kirke, og mange brødre deltog i begravelsen og viste æresbroderen den sidste ære.

St. Knudsgildets oldermænd Heinz Rudebeck deltog og var med til at bære kisten til Pouls sidste hvilested, et symbol på det broderlige venskab, der har bestået i nu snart 50 år imellem os og den afdøde.

Kære Poul. Vi takker dig for dit broderskab og din kærlighed til broderskabet.

Vi vil aldrig glemme dig.

*Hans Uwe Harck,
kansler og fg. oldermænd,
St. Knudsgildet Flensborg*

Peter Østerbye

4.5.1934 – 2.10.2013

Den 2. oktober kl. 7.30 lokal tid døde vores gode ven, tidligere præst ved Ansgar Kirke, lic. theol. Per Østerbye.

Per døde på rejse i Moldova, som han selv i sin sidste hilsen til os venner kom til at kalde »Moldavien«, men det er nu osse der i nærheden. At det skulle blive det sidste livstegn fra ham...

Pers ældste søn mente i telefonen, at han altid havde regnet med, at hans far ville begynde sin sidste rejse undervejs på den måde. Det passer i al fald til personen Per.

En af Pers læger havde frarådet ham at tage til Moldova, en anden havde sagt, at han godt kunne tage afsted. Hvem den enormt rejseglade Per rettede sig efter, om overhovedet, kunne man vide på forhånd.

Per var præst ved Ansgar Kirke og i Kobbermølle fra den 1. august 1982 til den 30. november 1995. Så gik han på pension for at rejse ude i verden, hvor især Indien blev hans store passion.

Som præst her var han elsket og afholdt af alle, der kom til at lære ham ret at kende. Om han også var påskønnet nok, satte en nabo en gang spørgsmålstegn ved, og hende forstår jeg godt. Han satte gang i fængselsarbejde og var ellers især utroligt aktiv og omsorgsfuld i arbejdet med asylansøgere. Med til det billede hører nu også, at da han fik tilbudt en tysk orden for det, sagde han nej tak.

En ældre, nu afdød dame i menigheden, der boede ikke så langt fra Pers præstebolig, havde forklaret ham ved et husbesøg, at hun var for skrøbelig til bens til at gå til gudstjeneste. Da Per på et senere tidspunkt mødte hende gående på gaden, fik hun straks læst og påskrevet. Der kunne hun gå, men gå til kirke kunne hun ikke!

Det var hun fortørnet over, også 20 år senere, og det lykkedes mig ikke at overbevise hende om, at det måske

nok var totalt udiplomatisk, men især ganske og totalt meningsløst at være vred på Per i mere end brøkdele af et sekund. Det er det aldrig ved mennesker, som har et hjerte af guld.

Desto bedre, at Per aldrig gjorde en røverkule af sit hjerte. Det var dog ret forbavsende en gang at høre ham fortælle, at han som ung havde haft en drøm om at gå i diplomatiets tjeneste. Det må kongeriget Danmark nu være ret taknemmelig for aldrig blev til noget, for var han blevet ambassadør så fjernt et sted som Sydafrika, så var vi kommet på krigsfod med dem.

Midt under Muhammed-krisen var Per i det nordlige Indien på motorcykel, og alle danskere blev opfordret til at holde lav profil. Per malede Dannebrog på sin motorcykels benzintank. Vi venner har ofte nok måttet bede for ham...

Da Per sluttede som omsorgsfuld præst her ved Ansgar, sluttede han ikke sin præstegerning, ligesom han aldrig helt til det allersidste forsømt kirkegænger-embedet, ligegyldigt hvor han var.

I 1999 begyndte han en lang karriere som vikar-præst i Canada og var min direkte forgænger i embedet i Grimby, Ontario. Per gav uden videre lov, så vi flyttede ind med hele familien før min tiltrædelse, og af godt bekendtskab blev venskab. Det var ikke uproblematisk at dele hus med Per i en måned, men et problem var det ikke.

Da vi rejste fra Grimsby, var det igen Per, der tog over og det blev til to yderligere dansk-canadiske menigheder, der fik gavn af Per. Det tjener Per til høj ære, at han holdt en nær forbindelse til venner derovre, men det gjorde han til alle, han sluttede venskabsbånd med.

Per skældte altid ud på Heike, når hun overfor ham skældte ud på mig. Nu kan vi to så skændes lidt om, hvem af os, der sammen med vore børn kommer til at savne Per mest, men sorgen er vi fælles om.

Den deler vi med Pers store ven-

nekreds - »i alle de riger og lande« og sender sønnerne med deres familie tanker og forbøn.

Med tak til vor Herre og Gud.

For Per.

*Heike og Preben K. Mogensen,
Flensborg*

...

Per blev taget fra os, mens han var i det fremmede.

To dage inden han tog af sted, besøgte han min kone og mig og forhørte sig, om vi havde noget varmt tøj, vi kunne undvære, og som han måtte tage med til Moldova. Han ville besøge nogle venner, som var dybt fattige. De trængte til noget varmt tøj, for vinteren dér var både langvarig og kold.

Fremgangsmåden var karakteristisk for ham. Deres ve og vel var ham magtpåliggende. Han havde venner både her og rundt omkring i verden, og han var glad for at besøge dem. Han var rejseglad udover det almindelige.

Vi mødtes første gang til en teologisk embedseksamen på Århus Universitet sidst i 1960'erne. Dengang var den mundtlige del af eksamen offentlig. Alle interesserede kunne frit overvære eksaminationen. Når så censor og eksaminator skulle til at vurdere præstationen, blev tilhørerne bedt om at forlade lokalet. Og udenfor kom megen snak i gang, mens man ventede på, at eksaminandens karakter blev meddelt. Ved sådan en lejlighed kom det til en kort samtale mellem Per og mig om, hvad mon den præstation var værd, vi lige havde hørt. Mere blev det ikke til den dag. Så skiltes vore veje. Han tog tilbage til sit embede som sognepræst i Søby, mens jeg gik til det, jeg skulle passe.

Sommeren 1970 fik jeg stillingen som adjunkt i kristendomskundskab og religion ved Silkeborg Seminarium. Tro det eller ej. Per var der allerede i en tilsvarende stilling. På den måde blev Per og jeg nærmeste fagkollegaer, og

det blev til et givtigt samarbejde i godt og vel syv år.

Mens Per var ansat ved Silkeborg Seminarium, var han rejselysten som ingen anden, jeg kender. Hans hyppige rejser havde kolleger i Silkeborg en lille vittighed om: Skal du have fat i Per, mens han har tre sammenhængende fridage, skal du ikke ta' til Sejs (hvor han boede). Søg efter ham i Marokko eller et andet land mindst lige så langt borte.

Hans rejseaktivitet havde vi andre nu også glæde af.

Efter passende forberedelse tog vi sammen med vore fælles liniefagsstuderende på studietur til Israel. Som ung mand havde Per i nogle semestre læst ved Det hebræiske Universitet i Jerusalem, hvor han ikke mindst lærte at tale hebræisk flydende, sprogbevaget, som han var.

Denne færdighed blev os til gavn, når han på studieholdets vegne skulle forhandle rabatter eller købe busbilletter. At han tilmed var stedkendt, var så afgjort en fordel.

For selvfølgeligt opsøgte vi mange af de steder og bygninger, som omtales i de bibelske skrifter. Det var jo også det, vi var taget af sted for og havde forberedt os på.

Imidlertid stiftede vi også bekendtskab med det nutidige Israel og dets problemer.

Under sit studieophold i Jerusalem blev Per ven med mange forskellige personer. Det havde vi glæde af på vores tur. Vi blev således inviteret hjem til en palæstinenser. Hos ham blev der budt på te og søde kager, mens Pers ven redegjorde for sit syn på områdets aktuelle problemer.

Vi nåede også at overnatte hos jødiske familier, der ikke overraskende så ganske anderledes på forholdene.

Rejsen, vi foretog, gav de studerende (plus min kone og mig) et stort udbytte. Derfor gentog vi den med andre studerende nogle år senere.

I 1978 skiltes vore veje. Min familie og

jeg flyttede til Lyksborg, hvor der var et ledigt præsteembede. Per var med til både ordinationen og den senere indsættelse, men herefter blev kontakten mere sjælden.

Sådan skulle det nu ikke blive ved. Vi blev kolleger igen. Nogle få år efter at vi var flyttet til Lyksborg, dukkede Per op som præst ved Ansgar Kirke i Flensborg.

Det burde egentligt ikke have overrasket min kone og mig, for Sydslesvig var ikke fremmed for ham. Som ung

mand var han f. eks på højskoleophold i Jaruplund.

Også som pensionister havde vi det godt med hinanden, om det så var til fest, almindeligt samvær eller kortspil.

Den 12. oktober blev han jordfæstet hos sine forældre og bedsteforældre på kirkegården i Vorup ved Randers. Vi kommer til at savne Per.

Æret være hans minde.

Werner Matlok

SYDSLESVIG-DAGBOGEN 2012-2013

OKTOBER 2012

12.

OVERVÆLDENDE interesse for det danske mindretals udstilling på Christiansborg i anledning af Kulturnatten 2012. Via iPad får folk indblik i mindretalsudstillingen på Danevirke Museum; og et lykkehjul og antistress-hjertes gjorde deres: Det danske mindretal – en hertesag, stod skrevet på dem. Også SSW-minister Anke Spoorendonk samlede folks interesse sig om.

15.

IRMA Margarethe Baumann, Sæd/Seeth, dør 87 år gammel.

17.

VOR avis skriver, at unge CDUere mener, SSW ikke mere klan betragtes som mindretalsparti og ønsker det efterprøvet af overforvaltningsdomstolen i Slesvig.

18.

KONCERT med succes i Volksbad: Chilenisk-svenske LecheBurre giver den hele armen; medarrangør er SSF og SdU. SSF-organet KONTAKT skriver om et tankevækkende foredrag, forfatteren Egon Clausen holdt i Slesvig. Han samler materiale til en ny bog om mindretallet.

VOR avis skriver, at Aarhus Universitet, en klasse på A.P. Møller Skolen m.fl. er i gang med at udvikle apps til udstillingen på Danevirke Museum og museet selv. De vemntes klar en gang i det nye år.

19.

VOR avis skriver om SdUs bedste forældre-børnebørn-lejr på Christianslyst, hvor en stor flok unge og ældre er fælles om en lang række aktiviteter i tre dage uden mellemgenerationen. I VOR avis meddeles, at Uwe Bendixen, Harreslev, tidl. Flensborg, er død 79 år gammel.

19./21.

ALT meldes udsolgt til friserkonferencen om de frie frisere, arrangeret af Nordfriisk Instituut i Bredsted, og ledsaget af en række personlighedens indlæg.

20.

ARTHUR Lenz, Aabenraa, tidl. Flensborg, dør.

21.

BITTEN Clausen, Nordborg, runder de 100 år.

22.

EFTER 13 år som formand går Preben Vognsen, Ravnkær, af som formand for den selskabelige forening Borgerforeningen i Flensborg. Han udnævnes til æresformand. Jørgen Peter Weis, Lyksborg, vælges til ny formand.

KIM Mühlhausen (21) og Christopher Warnke (18), SdU, er to af 150 unge fra hele Slesvig-Holsten, der af ministerpræsident Torsten Albig hædres for engageret og ulønnet indsats.

22.-26.

SPIL Dansk Dagen i Sydslesvig er ikke

blot 25. oktober, som i Danmark, men der er musik, koncerter og andet hele ugen igennem.

23.
VOR avis skriver, at SdU er klar med et nyt fodbold-ungdomslandshold til mindretals-EM, Europeada 2013 i Occitani-en i Sydfrankrig til sommer.

24.
MEDINA giver flot koncert i Flensborg, også en optakt til Spil Dansk Dagen næste dag.

25.
SPIL Dansk Dag overalt også i Sydslesvig også denne gang; sang, musik og koncerter mange steder. På det stopfyldte Søndertorv i Flensborg synger et mangetal af danske skoleelever. Ejderskolen i Rendsborg synger med for første gang.

DET Kongelige Vajsenhus' orkestres besøg i Sydslesvig bl.a. for at øve sammen med Slesvig Spejderorkester i nogle dage på Christianslyst under ledelse af Ole Volder Nielsky afsluttes traditionelt med en offentlig koncert på Gottorp-Skolen i Slesvig.

HANS Jørg Petersen og SSF Egerneførde lægger du med en serie af historiske foredrag, begyndende med lektor Jørn Buch om glücksborgerne.

WOLFGANG Dibbern, Løgumkloster, fylder 70 år.

26.
SSF og de andre danske foreninger/ institutioner i Egerneførde arrangerer stort lanterneløb for 13. gang og i hundredvis store og små deltager.

Over 250 11-14-årige nyder DJ Cyberstorm/Heiko Kraacks og SdUs diskosjov i Idrætshallen i Flensborg.

FOR mig er den dansk-tyske grænseregion og samarbejdet en hjertesag, siger SSWs minister Anke Spoorendonk på en åben regionskonference på Flensborg universitet.

MAGDA Müller, Sørup, dør 92 år gam-

mel.

ANDERS Bruun Jensen, Egerneførde, dør 57 år gammel.

26./27.
HISTORISK Samfund er medarrangør ved en foredragsrække om kvindelige magthavere fra Margrete I. til Heide Simonis. Det finder sted på klostret i Flensborg.

27.
FLERE indbydere kalder til møde på Flensborg bibliotek med den svenske historiker Gunnar Winterberg om en ny kalmarunion hhv. en nordisk forbundsstat.

SSFs bidrag til Schleswiger Jazzherbst er en koncert med Pierre Dørge og New Jungle Orchestra på Slesvig rådhus.

REKTOR Ebbe Benedikt Rasmussen, Duborg-Skolen i Flensborg, runder de 60.

28.
PÅ Flensborg-menighedernes efterårsmøde i Skt. Hans i Flensborg taler pastor Marianne Christiansen, Løgumkloster, om kristendommen hos H.C. Andersen.

LANGBJERG-spejderne i Karsten Thomsen-gruppe fejrer 30 års jubilæet med stor spejderfest i forsamlingshuset.

29.
CHILI Turell optræder som Margrete den Første på Flensborg bibliotek i anledning af 600-året for hendes død på Flensborg fjord. Der er flere indbydere.

30.
SSFs, Den jyske Operas og Sønderjyllands Symfoniorkestres opførelse af Figaros Bryllup i Flensborg er alle tiders. CARSTEN Leth Schmidt vælges til ny formand for det tyske mindretals parti, Slesvigsk Parti. Han afløser Marit Jesen Rüdiger.

31.
VOR avis skriver, at SSW-amtsformand Bodo Neumann-Nee, SSW Slesvig-

Flensborg, fratræder som formand. Senere vælges Gerd Voss som dennes efterfølger.

VOR avis skriver videre, at kirken og skolen i Frederiksstyd har fået en pæn legatportion af Oberst H. Parkovs Mindefond ved formand Niels Henriksen.

GERD Voss, SdU, går på pension efter 35 års ansættelse.

31./1.

INTERNATIONALE eksperter samles i Sønderborg for på et seminar at drøfte formålet med mindretalsmuseer. Sidste år mødtes man i Dresden og har siden udviklet et solift netværk.

NOVEMBER 2012

1.

SSF-medlemsbladet KONTAKT præsenterer de 21 personer, der opstiller til diverse valg på landsmødet 10. november.

FERIEBØRNSkontoret oplyser i samme udgave, at man sammen med Grænseforeningen nu har 96 match lig med 192 skoleelever, halvdelen fra Sydslesvig og den anden halvdel fra Danmark, i elevudveksling 5.-18. november.

2.

MINISTER for kultur, justits og Europa Anke Spoorendonk (SSW) siger i vor avis, at landet og Slesvig by sammen undersøger mulighederne for et nyt teater i byen.

18 unge fra A.P. Møller Skolens æstetiske profil arrangerer offentlig jazzcafé, oprindelig en øvelse i at kombinere musik, reklame og design. Big Bonn Special leverer musikken.

SØNDER Brarup Danske Børnehaver runder de 60.

GERHARD Maas, Flensborg, runder de 70.

UWE Simonsen, Flensborg, dør 86 år gammel.

3.

SLESVIG-Ligaen fattes penge men overrakte alligevel knap 150.000 kr. til 11 sydslesvigske foreninger og institutioner under et besøg på Slesvig Fritidshjem.

VOR avis citerer fra Karin Goos' beretning, udsendt forud for landsmødet, hvor hun på vegne af SSFs teater- og koncertudvalg sætter spørgsmålstegn ved det betimelige i at tilbyde koncerter på steder, hvor publikumsopbakningen er for ringe.

IRSKE Harness-duo giver koncert i Tønning som led i SSF Husum og Ejdersted amters Vestkystkultur.

4.

DANFOSS-orkestret giver en gratis koncert på Flensborghus, og salen er næsten fyldt.

5.

CDU-uddannelsespolitikere fra Kiel gæster skoleforeningen og Jørgensby-Skolen, understreger, at de står ved mindretalspolitikken i Slesvig-Holsten, men nægter fortsat at ligestille mindretalsskolerne.

FOLKETEATRET gæstespiller med Cirkus Fantastica på Flensborg teater, indbudt af SSF.

SLESVIG Folkekor fejrer 25 års jubilæum.

WILLI Petersen, Læk, dør 70 år gammel.

6.

SIGNE Andersen, Hatsted, fhv. formand for Sprogforeningens Sydslesvig-afdeling, får overrakt Sprogforeningens sprog- og kulturpris af formand Frode Sørensen på Folkehjem i Aabenraa.

7.

HELE Flensborghus genlyder af fanfareklang og glade børnestemmer. Hundredvis af skolebørn oplever Jesus' indtog i Jerusalem og anden levendegjort bibelhistorie, tilrettelagt af MBU og lokale præster.

BODIL Steenvinkel går på pension som børnehaveleder og hyldes ved en af-

skedsreception i Christian Paulsen-Skolens Børnehaven i Flensborg.

8.

VOR avis skriver, at også CDU på kommende landdagsmøde vil stemme for, at sinti & roma optages som beskyttelsesværdigt mindretal i landet Slesvig-Holstens forfatning.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver om en ungekonference om bioteknologi og etik i Sønderborg, som 600 HTX-elever fra Sønderjylland og 200 gymnasieelever fra de to danske gymnasier i Sydslesvig deltager i.

OBERST H. Parkovs Mindefond ved bestyrelsesmedlem Dieter Lenz overrækker legatportioner på omkring 10.000 kr. til en række organisationer og institutioner.

SSW Slesvig-Flensborg vælger Gerd Voss til ny formand og efterfølger for Bodo Neumann-Nee.

GUDRUN og Heinrich Hein, Flensborg, fejrer diamantbryllup.

WILMA Nissen, Flensborg, runder de 70.

9.

ET nyt udvalg skal se på statens mindretalsopgaver. Det får Slesvig-Holstens mindretalskommitterede Renate Schnack som formand. Det enedes repræsentanter for det danske mindretal og det politiske Berlin om på et møde i Kontaktudvalget, skriver vor avis.

VOR avis skriver, at SdU-styrelsesmedlem Jens Boddum grundset uenighed har nedlagt alle sine hverv i SdU, dog uden at smække med døren.

STOR afskedsreception for Peter Lynggaard Jacobsen, der går på pension som leder af Store Vi Danske Skole.

10.

PÅ SSFs landsmøde slår SSFs formand Dieter Paul Küssner et slag for, at medlemmerne bør leve op til forpligtelsen om deres dankhed. Genvalgt bliver Jon Hardon Hansen som 1. næstformand. Gitte Hougaard-Werner

slår medkandidaten Udo Jessen og bliver FU-medlem efter Anne Mette Jensen. Hauke Paulsen bliver Karin Goos' efterfølger som formand for Teater- og koncertudvalget, mens Bjørn Egeskjold bliver efterfølger for Ingwer Roost som formand for Kulturudvalget. Årsmødeudvalget genvælges med Gitte Hougaard-Werner som formand. Ingrid Thomsen, Slesvig får Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris for årtiers ulønnet indsats for danskheden, og Sydslesvigsk Årbog 2012 samt julemærkerne 2012 visende et udsnit af pastor Jørgen Holms julekrybbe-samling præsenteres. I bedste Højlund Forsamlingshus-stil formåede Jon Hardon Hansen at få flere af de delegerede i tale omkring emnet integration samt komme med forslag til intensiveret samarbejde lokalt. Landsmødet pålagde ledelsen at gå videre med ideen om et Sydslesvig-ting. Den nye kontingentstruktur har ført til en stabilisering af medlemstallet, fremgår af beretningen. Over 2500 børn under 15 år er „medlemmer“ via husstandscontingentet.

VOR avis skriver, at Læk-præst Jørgen Holm efter 23 år i Sydslesvig med familien flytter til Sverige.

ANITA og Christian Jacobsen, Jaruplund, fejrer guldbryllup.

ILSE og Bendt Hansen fejrer guldbryllup.

LINA Leu, Flensborg, dør 94 år gammel. GERD Büchmann, Slesvig, dør 76 år gammel.

12.

VOR avis skriver fra Dansk Sundheds-tjenestes sundhedsrådsmøde, at der nu igen hersker god økonomi omkring alderdomshjemmet, og at sygekassernes medicinske tjeneste MDK atter giver hjemmet en god bedømmelse. Formand Randi Kuhnt oplyser, at man i et halvt års tid vil prøve køre en ordning med varm mad udefra for at aflaste alderdomshjemmets køkken.

13.
JULIANE Hegemann, Hatsted, dør 72 år gammel.
LUISE Petersen, Langbjerg, er død 84 år gammel.

14.
I en debat i landdagen i Kiel siger landsregeringen, at den genindfører ligestillingen af de danske skoler og det danske kulturarbejde med 2013-budgettet. VOR avis skriver, at FDP i landdagen gerne så SSWs mandater reduceret til ét grundmandat, så længe partiet ikke når op over spærregrensen. TAKKET være SSW-gruppens ihærdighed betaler Nordfrislands amt fortsat 50.000 euro til skoleforeningen for elevtransport, skriver vor avis. JAZZ på et stopfyldt Flensborghus med Scott Hamilton og Jesper Thilo, arrangeret af SSF og SdU. GERD Lemke, Jarlund, dør 66 år gammel.

15.
SSFs medlemsblad KONTAKT præsenterer 33-årige Kerstin Pauls som efterfølger for kontorassistent Jette Jochimsen, Dansk Sekretariat for Ejdersted, der går på pension ved årets udgang. Hun overtager også Thomas Jochimsens job som lejrskolebestyrer på Skipperhuset i Tønning. KIM Andersen, medlem af Sydslesvig-udvalget, gæster SSF/SSW-medlemmerne Holsten/Hamburg i Hamburg. VOR avis skriver, at Grænseforeningen starter en ny hvervekampagne med en cd- og dvd-udgivelse med Valdemar Rasmussen (trompet). TEATRET Møllen spiller Claras Krig på Slesvighus, indbudt af SSF.

15.-17.
EN delegation danske sydslesvigere drager på den traditionelle folketings-tur, tilrettelagt af SSF og Grænseforeningen. De modtages af Folketingets præsidium, møder Sønderjydske Allgeméine, og gæster LO og Ungdomsbyen

Rødovre, kunstmuseet Arken og ser Ondt Blod på Edison Teatret. SSF er denne gang arrangør af Danmarks Teaterforeningers årlige teaterseminar, der finder sted i Flensborg. Over 500 købere og udbydere af forestillinger for overnæste sæson deltager. Seminaret indledes med en Sydslesvig-dag med info og udflugt til Danevirke, Slesvig domkirke og A.P. Møller Skolen for interesserede.

16.
JAZZ i Medborgerhuset i Egernførde med Rødekro Jazz, arrangeret af SSF.

17.
FLENSBORG Bach-kor, Hamburg symfoniske kor, Sønderjyllands Symfoniorkester plus solister opfører Beethovens Missa Solemnis i et næsten udsolgt Ty-ske Hus i Flensborg. GERDA Tech, Flensborg, dør 69 år gammel.

19.
SSF ved formand Dieter Paul Küssner og generalsekretær Jens A. Christiansen er på tiltrædelsesbesøg hos ministerpræsident Torsten Albig, et venligt og imødekommende møde. DE store samarbejdsvisioner bliver luftet på et møde om den dansk-tyske grænseregions fremtid med regionsrådsformand Carl Holst, ministerpræsident Torsten Albig og minister Anke Spoorendonk i Kiel. ADOLF Johannsen, Flensborg, dør 84 år gammel. ERWIN Pophal, Flensborg, er død 79 år gammel.

20.
VOR avis skriver, at Betina Bendix, DR, vender hjem til sin fødeegn, når hun bliver ny TV Syd-chef efter Hans Egon Lorenzen i januar.

21.
I VOR avis fordømmer præsidenten for mindretalsunionen FUEF, Hans Heinrich

Hansen konservativt-liberale angreb på SSWs mandater. Han betegner det som historisk betydningsfuldt, at sinti og roma ligestilles med danske sydslesvigere og frisere i Slesvig-Holstens forfatning.

BODO Daetz, Kobbermølle, runder de 85 år.

THERESE Dorothea "Resi" Petersen, Flensborg, dør 80 år gammel.

22.

ØNSKET om at kunne modtage flere DR-tv-kanaler i Sydslesvig er umulig at gennemføre, siger DR-direktør Maria Rørbye Rønn på et møde i den selvkøbelige forening Borgerforeningen i Flensborg.

SSFs Hovedstyrelse beslutter at gå videre med forslag om et Sydslesvig-ting. DAGMAR og J.K. Hansen, Sønderborg, fejrer diamantbryllup.

22.-24.

FRIISK Foriining står atter som arrangør af mindretals-filmfestivalen i Husum. Den vinder mere og mere såvel filmkunstnerisk som politisk anerkendelse. Danske Kunsten at græde i Kor vinder. BEMÆRKELESVÆRDIG dansk deltagelse i den 12. festival, de flensborgske korfilmdage. SSF stifter en af priserne.

23.

MORS Grænseforeningen arrangerer debatmøde om danskhed, og Søren Krarup, Carl Holst, Stephan Kleinschmidt og Per Gildberg giver hver deres opfattelse.

KONCERTMESTER Karsten Dalsgaard Madsen er violinsolist ved Sønderjyllands Symfoniorkesters koncert i Husum, arrangeret af SSF.

24.

INGEN krisestemning på SdUs hovedsendemandsmøde efter sommerens debatter om fremtid og metoder. Formand Inger Marie Christensen og styrelsen genvælges. Vedtægterne ændres, så det fremover er sendemandsmødet,

der godkender regnskaber og budgetter. Sprogdebatten kører videre. SdUs kulturpris går til FDF-orkesterchef Karen Sofussen, SdUs lederpokal tiol Birte Lork, Slesvig IF.

FIRE kulturmødeambassadører er klar på Flensborg bibliotek for at fortælle om livet i to kulturer, men ingen publikummer er interesseret.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at Per Ole Baumert (31) er ansat som ny leder af Rendsborg Danske Børnehaven.

29.

SSF-medlemsbladet KONTAKT skriver, at SSFs årsmødeudvalg har været rundt i de ældste klasser på en række fællesskoler for at komme i succesfuld dialog med de unge og få mere at vide om deres kendskab og ønsker i forbindelse med årsmøderne.

VOR avis skriver, at SdU har modtaget besked fra A.P. Møllerfonden om en bevilling på små 3 mill.kr. til et nyt klubhus for Slesvig Roklub. Det gamle er faldefærdigt.

JOURNALIST Torben Ølholm leverer den sande julefortælling på Flensborg bibliotek. Han springer ind, fordi minister Anke Spoorendonk er forhindret.

30.

THE King's Singers giver en imponerende julekoncert i Flensborg sammen med Sønderjyllands Symfoniorkester, indbudt af SSF.

MC Hansen og band giver en flot blueskoncert på Slesvighus, indbudt af SSF.

AFSKEDSRECEPTION for skoleinspektør Inger Pflingsten på Trene-Skolen i Tarp. Georg Thomsen udpeges som efterfølger.

AFSKED også med Sven Johannsen, inspektør på Læk Danske Skole i 20 år. Per Sørensen er udnævnt som hans efterfølger.

LILIAN Magnussen hyldes for 25 års ansættelse i Harreslevmark Danske Børnehaven.

SSW og det hollandske vestfriserparti FNP er enige efter et flere dages FNP-besøg i Sydslesvig: Frisisk bør anerkendes som verdenskulturarv. Begge partier er med i de respektive delstatsregeringer.

DUBORG-Skolen genopfinder julehygen og arrangerer fest for elever m.fl.

DECEMBER 2012

1.

SSF Flensborg amt drager på juletur til Århus med flere busser.

DANSK Alderdomshjem i Flensborg afvikler sin traditionelle julebasar.

3.

FRISTEN for ansøgninger til Sydslesvig-udvalget om projektstøtte udløber.

EN gruppe danske sydslesvigere tager initiativ til Sydslesvigs Veteran- og Youngtimerklub. Foreningen vilttilsluttes SdU og får Jens-Søren Jess som formand, Henrik Hansen som næstformand og Ebbe Paulsen som kasserer, alle tre Flensborg.

FREDSLYSET fra Betlehem ankommer på Tydal, hvor 70 forventningsfulde tager imod og fordeler lyset videre du i det sydslesvigske.

RADIKALE Venstre i Sønderborg opstiller det tyske mindretals Stephan Kleinschmidt som deres folketingskandidat.

SØREN Krarup, København, fylder 75 år. EBBA Strange, Århus, dør 83 år gammel.

3./4.

NORDISK Råds præsidium gæster Sydslesvig og Sønderjylland, indbudt af den danske delegations ordfører Bertel Haarder. Præsident Kimmo Sasi, 12 øvrige præsidiemedlemmer og 18 sekretariatsmedarbejdere møder bl.a. SSFs formand Dieter Paul Küssner og SSW-minister Anke Spoorendonk.

4.

KONSULENT Tinne Virgils (SdU) får til-

delt KODAs Spil Dansk-initiativpris.

5.

STOR julekoncert i Pauluskirken i Slesvig – med flere skolekor, spejderorkestre og folkekor.

18 personer hædres af Flensborg by for ulønnet engagement i foreningslivet; blandt disse er også Karin og Werner Leverenz, stille slidere i Sporskifte, indstillet til hæderen af det lokale SSF-distrikt dér.

UTE Clausen er en af fire, der af Hanved kommune hædres for ulønnet engagement til fordel for almenvellet.

6.

SELVOM Sverige melder fra med det internationale vikingeprojekt omkring bl.a. Hadeby og Danevirke som Unesco-verdenskulturarv, er der ingen grund til panik, mener SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen ifølge vor avis. Ansøgningen fremsendes alligevel, omend forsinket.

SSF Flensborg By indbyder de ældre til advent på Flensborghus; med taler og luciapiger fra Gustav Johannsen-Skolen SSF arrangerer julekoncert på Slesvig-hus med Helene Blum og Harald Haugaard plus en række nordiske venner. 300 overværer koncerten.

VOR avis anmelder Det lille Teater Flensborgs ungdomsmusical Teenagerlove med otte dygtige unge aktører.

7.

VOR avis skriver, at der i disse dage forhandles 2013-budget i landdagen, og der er ligestilling på skole- og kulturområdet på vej, både for de danske sydslesvigere, friserne og sinti & roma.

VOR avis skriver videre, at SSFs årsmødevalg har fundet årsmødemottoet 2013: »Sydslesvig kalder« - i overensstemmelse med bestræbelserne på at intensivere mindretallets kommunikations- og oplysningsarbejde nordpå.

DER er julekoncert med Sønderjyllands Symfoniorkestre og Jens ADOLF »Flo« Uecker, Slesvig, dør 77 år gammel.

9.
ERNST Pingel, Flensborg, dør 79 år gammel.

10.
SSF inviterer til afskedsreception for Jette og Thomas Jochimsen, mange-årig kontorassistent for SSF Ejdersted hhv. lejerskolebestyrer på Skipperhuset. Begge går på pension. Kerstin Pauls (33) tiltræder som deres efterfølger straks i det nye år.

SPORSKIFTE danske menighed i Flensborg kærer MBU-konsulent Thomas Hougeseu til deres nye præst. Han er teologiuddannet men har ingen teologisk embedseksamen. Han tiltræder 1. april men fortsætter på halv tid som konsulent for Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde..

SSW-kredsdaysgruppen i Nordfrislands amt er utilfreds med amtsforvaltningen, når det det gælder det grænseoverskridende samarbejde og mindretalspolitikken.

HELLIGÅNSKIRKENs kor fejrer 25 års jubilæum med en koncert i kirken.

11.
DET sydslesvigske Samråd tager stilling til forbundsrepublikkens kommentar til Europarådets sprogcharter og sender den retur til Berlin. Også et Sydslesvigtig tager rådet op til drøftelse, men først skal baglandet diskutere ideen, der blev forlagt på SSFs landsmøde af en delegeret, hvorpå landsmødet pålagde SSFs ledelse at gå videre med ideen. Samrådet søger 2 mill. kr. projektmidler hos Sydslesvigudvalget til en nordvendt informations- og kommunikationsstrategi.

VOR avis skriver, at provst Viggo Jacobsen ser med optimisme på genbestættelsen af de ledige præstestillinger i Lyksborg, Flensborg-Sporskifte, Slesvig Ansgar og Midtangel. Der er ansøgere nok.

MOGENS Serritzlew, Slagelse, dør 87 år gammel.

ERIK Bagger, Lynge, dør 83 år gammel.

12.
LIS Vognsen, Ravnkær, runder de 75.

13.
SSFs medlemsblad KONTAKT meddeleer, at SSF/SSW Flensborg by er barslet med en flot 2013-kalender med Kay von Eitzen-fotos med fordums smårbøde, også kaldet sprittere på Flensborg fjord. BLADET skriver videre, at Elke Svendsen, Slesvig, der har malet hele sit liv, for første gang har indvilget i at udstille dem – i kulturcentret i Langedgade i Slesvig.

UWE Jacobsen, formanden for Tarup UFs petanqueafdeling, inviterer Bremerstiftelsens beboere fra Flensborg til prøve-petanque. Det bliver en fornøjelig eftermiddag.

SSF Gottorp amts og Slesvig biblioteks fælles julefest på Slesvighus emmer af jul og hygge.

PÅ Flensborg biblioteks julefest er der julesang ved sopran Frøya Gildberg, ledsaget af vibrafonist Charlotte Andersen og pianist Peter Geilich.

15.
HOLM-Skt. Jørgen SSF i Slesvig afvikler alle tiders julefest, og denne gang i nye rammer, nemlig lillesalen på Slesvighus.

VOR avis skriver, at A.P.Møller Skolen i Slesvig er i gang med at opbygge en egen mineralsamling. Lektor Svend Duggen, geofysiker, er primus motor.

KIEL byråd har vedtaget at øge tilskuddet til Dansk Centralbibliotek til 40.000 euro og yder fortsat 2.400 euro til Voksenundervisningen, skriver vor avis. Også 20.000 euro er sat af til en rammebevilling, de danske foreninger m.m. kann søge om. Vedtagelsen skete med SPDs, De Grønnes og SSWs stemmeflertal.

17.
Vor avis skriver om 150 mennesker til Kobbermølle Danske Skoles julefest, hvor børneunderholdning er højdepunktet.

19.
VOR avis skriver, at Center for Mindretalspædagogik ved UC Syddanmark sammen med de to nationale mindretals skoleforeninger netop har udgivet en tosproget fagbog om mindretalspædagogik. Den giver indblik i udfordringerne i mindretallets institutioner nord og syd for grænsen og leverer en række værktøjer, idet der ifølge projektets primus motor, Alexander von Oettingen, centrets leder, kun findes meget lidt forskning på området.

HANVED kommuneråd giver 380.000 euro til modernisering og udvidelse af den danske børnehave i Jaruplund. Oversø og Freienwill kommuner, der også har børn i den børnehave, kvier sig ved at betale 100.000 hhv. 50.000 euro.

20.
PÅ SSFs medlemssider KONTAKT er Jaruplund Højskole ude med en opfordring til alle om at bidrage med inputs til introkurset „Sydslesvig – kom gidt i gang“ i efterårsferien 14.-18. oktober 2013. Kurset er målrettet på familier, der vil vide mere om dagens mindretal.

ROSEMARIE „Rosi“ Domke, Tarp, går på pension som rengøringskone på Trene-Skolen efter næsten 45 års ansættelse.

21.
AKTIVITETSHUSETs og Volksbads traditionelle julerock med fem bands på scenen er atter alle tider. Matten Zwei, Løwenzahnangst, Warm Tape, Ninja Power Boys og Tantrum Band leverer, hvad det unge publikum ønsker: God underholdning og første klasses musik.

24.
VOR avis skriver om 35 kursister, heraf en fra Sydslesvig, til julekursus på Jaruplund Højskole.

28.
INGE-Lise Møller har sidste arbejdsdag som terapeut på Dansk Alderdomshjem i Flensborg. Efter 43 års engagement

i forenings- og arbejdsliv i Sydslesvig drager hun på en tre måneders verdensrejse og flytter derpå tilbage til Varde.

KARLA Anthonisen, Læk, dør 79 år gammel.

31.
OGSÅ i år har Dronning Margrethe en særlig bemærkning til de danske sydslesvigere i sin traditionelle nytårstale i dansk tv.

I DE danske sydslesvigeres radiohilsen til Danmark og danskerne udtrykker SSFs formand Dieter Paul Küssner taknemmelighed og glæde over Danmarks ubetingede støtte i mindretallets kamp for ligestilling. Han pointerer, at tilhørsforholdet er det bærende element for de danske sydslesvigere – og danskerne.

LAUST Engel Pedersen, Haderslev, dør 93 år gammel.

JANUAR 2013

1.
DET nye grænseoverskridende kulturarbejde i Region Sønderjylland-Schleswig træder i kraft, idet den sønderjyske kulturaftale udløb med udgangen af 2012. Det nye fællesforum er Det sønderjyske Kulturkoordinationsudvalg, idet den gamle styregruppe ikke mere findes.

REKTOR Jørgen Kühl, Slesvig, tiltræder som ny formand for forskningscentret ECMIs bestyrelse. Han afløser Knud Larsen, formand siden 2006.

ESKILD Hjorth, Sommersted, dør 87 år gammel.

2.
GENERALKONSUL Henrik Becker-Christensen er traditionen tro fest- og hovedtaler ved den selskabelige forening Borgerforeningens nytårskomsammen i restaurant Borgerforeningen i Flensborg.

HANSTiedemann runder de 90.

3.
VOR avis skriver, at Folketingets Sydslesvigudvalg stort set har bevilget, hvad de sydslesvigske organisationer og institutioner har søgt om for 2013, alt i alt ca. 60 mill. euro. Hovedparten går til det danske skole- og børnehavevæsen i Sydslesvig. 30.000 euro går til mindretalsunionen FUEF.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at dette års sydslesvigske Dybbøldagsindsamling har nyt interiør til List danske Kultur- og Forsamlingshus som indsamlingsmål.

KONTAKT gør endvidere opmærksom på, at SSF er medarrangør ved den 149. mindehøjtidelighed 6. februar i Sankelmark, og at danske sydslesvigere er velkomne til at være med. Hovedtaler er Hinrich Jürgensen, formand for det tyske mindretal i Sønderjylland.

KERSTIN Pauls tiltræder som ny SSF-kontorassistent på Skipperhuset i Tønning med ansvar for Ejdersted. Hun afløser Jette Jochimsen, der er gået på pension. Samarbejdet mellem Husum- og Ejdersted-sekretariatene udbygges. PASTOR Jørgen Holm, Læk, flytter efter knap 25 år i Sydslesvig sammen med familien til Sverige, skriver vor avis.

MILLA Reimann, Slesvig, ser dagens lys.

4.
VIGGO Jacobsen, Flensborg, runder de 60.

INGEBORG Stenz, Aabenraa, dør 98 år gammel.

5.
VOR avis skriver, at der hersker tysk undren over, at det danske generalkonsulat i Hamborg skal lukkes og erstattes af et handelskontor. Frau officiel og anden side rettes der henvendelse til den danske regering om at gøre afgørelsen om. VOR avis skriver endvidere om Sydslesvigsk Kultursamfund og dets formand Erik Jensen, der støtter unge studerende, der ikke kan få anden støtte.

6.
PÅ Flensborg-menighedernes helligtrekonger-møde taler provst Elof Westergaard om „Gør dig nu rede, kristenhed“.
ANDERS Schaltz Andersen, Hatsted, fylder 70 år.

8.
HANS Parmann, Selk, tidl.Slesvig, fylder 85 år.

9.
DET danske mindretal var repræsenteret bl.a. gennem SSF og SSW ved ministerpræsident Torsten Albigs nytårsreception i Bydelsdorf, hvor han også fremhævede sit og landsregeringens gode forhold til Danmark og mindretallet.

MEDLEMMERNE af SSF Skovlund/Valsbøl diskuterer distriktets fremtid på et medlemsmøde uden anden dagsorden. Bl.a. går mødet ud på at få fat i dem, der har lyst til at tage et nap med men egentlig ikke har lyst til at blive bestyrelsesmedlem.

OGSÅ i det nye år er der aktivitet i SSFs og menighedens danske filmklub i Rendsborg. Der startes op med „En familie“

GÜNTER Graul, Slesvig, dør 70 år gammel.

10.
HARRESLEV Kommune med borgerforstander Heinz Petersen og borgmester Martin Ellermann byder borgerne velkomne til nytårsreception i Borgerhuset. Der er taler og underholdning.

BIBLIOTEKAR Keld Klemith Madsen, Husum danske bibliotek, går på pension efter næsten 35 års virke og nyder sit otium i huset i Tønning sammen med hustruen Ute.

I VOR avis annonceres Jakob Robert Bossemeiers ankomst til verden.

11.
EFTER nogle uvenlige læserbreve mod Søren Krarup i vor avis pointerer SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen,

at bestemt ingen af mindretallets venner skal „holde sig væk fra Sydslesvig“; uanset egne eller andres partipolitiske holdninger.

JØRGEN KÜhl phd, historiker og rektor på A.P. Møller Skolen i Slesvig, præsenteres som ny formand for bestyrelsen for mindretalsforsknings-instituttet ECMI, hvor han afløser Knud Larsen.

ALMOST Irish, fire danske brødre, giver vestkystkultur-koncert i et stopfyldt Husumhus, indbudt af SSF.

VOR avis skriver, at de to SSW-distrikter Damholm og Satrup-Sørup ikke fusionerer, når Havetoftløjt, Ryde og Satrup kommuner 1. marts fusionerer til Midtangel kommune. Men til kommunalvalget i maj opstiller SSW-distrikterne en fælles liste.

12.

GENERALforsamlingen i Jydbæk/Isted SSW var hurtigt overstået, skriver vor avis. Horst Kohrt fortsætter som formand. Der blev også opstillet en liste til k-valget i Bollingsted kommune, mens der ingen chancer var for SSW m.h.t. en liste i Jydbæk kommune.

13.

FLENSBORG By indbyder borgerne til nytårsreception i Tyske Hus. Bypræsident dr. Christian Dewanger og overborgmester Simon Faber tager imod. Partierne byder på infoboder, og fra scenen er der taler og underholdning.

14.

DEN dansk-tyske transportkommission med bl.a. transportminister Henrik Dam Kristensen og erhvervsministr Reinhard Meyer mødes i Flensborg for at drøfte grænseoverskridende vej-, tog og fjordsejlsplaner, men konkrete resultater er indtil nu mangelvare, skriver vor avis.

INGE Adriansen, museumsinspektør, fortæller i Borgerforeningen i Flensborg om sønderjyske egnsretter, og bagefter vanker der smagsprøver.

VOR avis skriver på baggrund af det

tyske mindretals nytårsstævne i Sankelmark, at Slesvigsk Parti ikke føler sig som enten-eller mindretalsparti hhv. regionalparti men som både-og.

15.

PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde opfordrer SSFs formand Dieter Paul Küssner til intensiveret samarbejde, når det gælder oprettelsen af et Nordens Hus i Flensborg.

GITTE Hougaard-Werner, SSFs årsmødeudvalg fortæller, at de unge, udvalget er i dialog med, har foreslået en masse spændende ting til fornyelse af årsmøderne - som forudsætning for deres deltagelse.

MONIKA Jansen genvælges som formand i det aktive Store Solt SSF-distrikt og nyvælges som lokal SSW-formand.

FLENSBORG-Biffen tager fat på en ny sæson med „Samme dag næste år“.

16.

FLENSBORG danske Journalistforenings FDJ-pris er blevet tildelt formand Hans Christian Davidsen, skriver vor avis.

SSF-distrikt Isted/Jydbæk har ingen problemer med at finde folk til bestyrelsen, skriver vor avis fra generalforsamlingen. Det er et aktivt distrikt. Formand er fortsat Nadine Schmidt.

17.

FOLKETINGETs Sydslesvigudvalg meddeler, at fem af 12 sydslesvigske projekter støttes fra pulen projektmidler, bl.a. Samrådets og SSFs kommunikations- og oplysningsprojekt over en tre års periode.

SSFs Humanitære Udvalg indbyder til „Kunsten at dø“ med Paolo Nani-Tetret fra København. Pointen er, at der også er et liv før døden.

DANSK Skoleforenings styrelse drøfter Jaruplund Højskoles profil og fremhæver det nordiske element, evt. også som led i et muligvis kommende Nordens Hus.

OGSÅ Slesvig Filmklub går ind i en ny

sæson; i aften med „Dirch“

18.

FDP slår med juridisk assistance et slag for, at ét SSW-mandat må være nok, så længe SSW ikke når op over 5% spærregrænsen. Reaktionen fra forskellig side er: „dårlige tabere“

PÅ SSWs nytårsreception i Slesvig er landdagspræsident Klaus Schlie festtaler. SSW-formand Flemming Meyer lover FDP kamp til stregen.

VIOLINISTEN Frederieke Sæijs er solist ved SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkesters koncert i Rendsborg.

LOTTI Wiesen genvælgtes som Arnæs SSF-distrikts formand, skriver vor avis, der skriver, at distriktets forsamlingshus er rammen om alskens distriktsaktivitet og talrige foreningers overnatning. Walter Timm fortsætter som lokal SSW-formand.

VOR avis skriver videre, at SSF-distrikt Garding-Evershop melder om aktive medlemmer og fantastisk opbakning fra medlemmernes side ved arrangementerne. For formand Kerstin Meinert er det en fornøjelse at være formand, citerer vor avis hende for at sige.

HASSO Petersen, Flensborg, dør 80 år gammel.

19.

DANSK Kirke i Sydslesvig lægger op til en ny afdeling med „teologi for lægfolk“ på Valsbølhus, centrerende om forholdet kristendom-islam. Egne og kræfter udefra belyser emnet ved foredrag på en række lørdage.

VOR avis skriver, at skoleforeningens styrelse går ind for, at Jaruplund Højskole skærper sin nordiske profil. Forstanderen Dieter Paul Küssner erkender, at højskolen har svært ved at skaffe elever, men at man heller ikke har noget særligt reklamebudget.

JÖRG Bremer, Rendsborg fritidshjem, markerer 25 års ansættelse i SdU.

20.

THOMAS Hougesen, den kommende præst i Sporskifte, præstevies i en stopfyldt Helligåndskirke i Flensborg.

I LÆK tager menigheden m.fl. afsked med pastor Jørgen Holm, der flytter til Sverige med familien.

SSF indbyder til koncert med Lause-niana-orkestret i Harreslev. Sopran Ilia Swainson medvirker ved denne udsolgte koncert.

21.

DET sydslesvigske Samråd drøfter bl.a. det fælles nordvendte medieprojekt „oplysningsoffensiv“, der støttes med to mill.kr. over tre år af Sydslesvigudvalget. Samrådet bremser SSF og fremhæver, at det er et fælles projekt og kræver en udlicitering af ordren til min. tre konsulentvirksomheder. Detaljer overlades til rådets medieudvalg.

22.

STOR jobmesse på Duborg-Skolen, især for de ældste årgange på de tre danske fællesskoler i Flensborg.

UDSOLGT på Slesvighus til SSFs og Dansk Danseteaters „Love Songs“

23.

LANDDAGEN i Kiel vedtager den nye landsregerings budget for 2013, et første skridt mod ligestillingen af bl.a. de danske skoler i Sydslesvig.

DOBBELT genvælg i SSF/SSW Flensborg Nord: Preben K. Mogensen genvælges som lokal SSF-formand, Erich Seifen til lokal SSW-formand. SSF har 680 medlemmer i området.

ANNE Oesterle blev genvælg på Gettorp SSFs generalforsamling, skriver vor avis. Medlemmerne er gode til at bakke det lille distrikts arrangementer op.

PETER Sindberg trækker sig som formand for Vanderup SSF efter årtier i stolen. Han afløses af Carolin Tsakaridis. Vanderup SSW med formand Bodil Meyer i spidsen er klar med otte kandidater til k-valget i maj. Man vil genvinde

sine fire mandater i kommunerådet. HATSTED SSFs formand Anders Schaltz Andersen tager en tårn mere i det 118 medlemmer store distrikt, mens hans lokale SSW-kollega Ann-Kathrin Hegemann får en efterfølger i Brunhilde Ivers.

ANNE Kämper, Husby, runder de 60.

24.

SSFs årsmødeudvalg hædrer 10. årsgang på Jens Jessen-Skolen i Flensborg for med 94% rigtige svar at have vundet den quiz, udvalget var ude med på en række fællesskoler i de forudgående uger. Quizzen var led i udvalgets oplysning af og dialog med de unge.

FANTASTISKE Olga Kern er solopianist ved SSFs og Sønderjyllands Symfoniorkesters koncert i Flensborg med 1. gæstedirigent Shao-Chia Lü som dirigent. Kun husets flygel makkede ikke ret.

SYDSLESVIGS danske Kunstforeninger udstiller værker af Ole Prip Hansen frem til 16. februar på Dansk Centralbibliotek. DET holder hårdt med at finde nye formænd i Oversø SSF og SSW, men det lykkes: Angela Jensen efterfølger Christina Struns i SSF, mens Jürgen Beck afløser Willy Hansen som formand. SSF er gået frem fra 108 til 114 medlemmer, SSWs medlemstal er dalet lidt.

26.

DE sydslesvigske organisationer og institutioner underskriver deres samarbejdsaftaler med Sydslesvigudvalget.

FULD T hus på Slesvighus til Slesvig SSWs „nytårskaffe“ med satire ved Peter Brinkmann.

SSF Slesvig-Frederiksberg melder ved formand Dorte Dautenheimer om medlemsfremgang og ønsket om, at der indrettes ungdomsboliger på Slesvighus for elever fra A.P. Møller Skolen, skriver vor avis.

SSF i Skt. Peter-Ording er med 27 medlemmerne nok et af foreningens mindste distrikter, der oven i købet nok ligger længst fra Flensborg. Og alligevel er der god aktivitet og opbakning, fortæl-

ler formand Angelika Hesselbarth til vor avis. Ikke mindst højtælenningsmøderne styrker danskindlæringen.

VOR avis skriver, at Gerd Voss atter er spidskandidat ved k-valget i Ves. Her søger man at genvinde de tre SSW-mandater.

SSW i Flækkeby har kandidaterne klar til kommunalvalget, og Anne Mette Jensen er atter spidskandidat. Hun har været medlem af kommunerådet i nu 14 år. SAGA Kvartetten giver koncert i Helligåndskirken med Vagn Lundbyes „Den kvindelige saga“ af 2011. Arrangeret af menigheden i samarbejde med SSF.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at Torben Hansen bliver Niels-Ole Lindgaards efterfølger som afdelingsleder for fællesskolen på Duborg-Skolen. I marts får skolen arkitektbesøg til planlægning af den kommende store istandsættelse af skolen.

FOKUS portrætterer kokelev Fabian Hansen (18) Ungdomskollegiet, og bygningstegner-elev Torben Hansen (25) i skoleforeningens tekniske afdeling.

ROLAND von Oettingen, Husby, fylder 75 år.

28.

DET sydslesvigske Samråds medieudvalg arbejder med at sende den såkaldte oplysningsoffensiv i licitation. Tre konsulentfirmaer skal løse opgaven, der defineres nærmere.

SSF Husum melder om god medlems-tilslutning til arrangementerne og stort interesse for bestyrelsesarbejdet. Der er 362 medlemmer nu, oplyser formand Daniela Caspersen.

LASSE Gieseler genvælges som formand for Dansk håndboldklub Flensborg. Ny 2. næstformand er Kevin Johannsen. Usædvanligt mange unge deltager i DHKs generalforsamling.

SSW i Skt. Peter-Ording stiller ikke op til-valget, selv om partiet ved det seneste valg fik stemmer nok til et kommunerådsmandat, skriver vor avis. Der er ingen kandidater.

ANTJE Danker er Kiel SSWs spidskandi-

dat ved k-valget, skriver vor avis. Partiet stiller med en kandidat i alle byens 25 valgdistrikter.

ANNELISE Dumstrej valgte efter 20 år at stoppe som formand for SSF Vidingherred. Hendes efterfølger blev Jens Bach Nielsen, Aventoft, skriver vor avis. VES-Munkbrarup SSF er utilfreds med, at SSF har meddelt, at kassebeholdninger over 1.000 euro er uønskede, skriver vor avis. Formand og forsamlingshusbestyrer Niels Wolfsdorf fik ros for 10 års engageret arbejde.

29.

I VOR avis oplyser Aktive Kvinder Slesvigs formand Karin Becker, at foreningen har været aktiv, haft en masse gode tilbud, og at medlemmerne har været gode til at benytte sig af dem.

30.

INGEN slinger i valsen, da SSW Flensborg by opstiller sin kandidatliste til k-valget med Susanne Schäfer-Quäck i spidsen.

VOR avis skriver, at Carsten Reyhé genopstiller som SSW-kandidat til kommunerådet i Moldened og nu også er valgt til lokal SSW-formand efter Gerhard Clausen.

I Sønderbrarup genopstiller SSW i Mårkær og Sønderbrarup, hvor SSW også er repræsenteret i kommunerådene, skriver vor avis.

SSF i Tønning indkaldes til ekstraordinær generalforsamling, idet det på mødet i dag ikke lykkedes at finde en afløser for formand Hanne Andersen.

31.

SSF og SdU kalder til jazz på Flensborghus med Jan Harbeck Quartet. Der er udsolgt; 40 kom forgæves.

VOR avis skriver, at SSF-distrikt Moldened med Inger Reyhé som formand melder om et aktivt år, dog med et aflyst årsmøde p.g.a. for få tilmeldinger.

DET var ikke vanskeligt at finde SSW-kandidater i Husby og Maasbøl, skriver vor avis. Henning Rasmussen og Britta

Petersen fører an på listerne.

FRIISK Foriining afvikler alle tiders vinterfest – med egne unge som underholdning

POVL Klavsen, Klipleve, runder de 60.

FEBRUAR 2013

1.

PÅ SSF Gottorp amts nytårsstævne – for første gang i mange år igen på Slesvighus – afsløres tre malerier af kunstneren Hans Clausen fra Randers-egnen, selv gammel Slesvig-dreng.

SSF/SSW Tarup og de østlige distrikter i Flensborg indbyder til en aften med Rødkål & Sauerkraut.

FINJA Pörksen, 10. kl.på Husum Danske Skole, får Jens Jessen-prisen af Sønderborg Grænseforenings Christian Kronika. Hun er bl.a. hjælpsom og dygtig.

ANNEGRET Ströh, NDR i Flensborg, går på pension efter 42 år ved mikrofonen.

JØRN Buch, Haderslev, runder de 68 og går på pension som seminarielektor.

2.

SSF indbyder til jazz med Jesper Thilo Kvartet i Ejderhuset i Bydelsdorf.

150 unge fra begge sider af grænsen mødes til fælles gudstjeneste med action i Ansgar Flensborg.

3.

SSF Flensborg by og slagtojsskolen Schreiber giver nytårskoncert i Idrætshallen i Flensborg. Skolen har 10 års jubilæum.

37 foreninger – også de danske præsenterer sig på frivilligheds-messen i Borgerhuset i Harreslev.

DER lægges kranse ved krigergravene i Hedeby og Selk på 149 års dagen for træfningerne der.

4.

I VOR avis oplyser lederen af Studiefdeling & Arkivet ved Dansk Centralbibliotek Mogens Rostgaard Nissen,

at der skal laves en Sydslesvigfilm på en times varighed til tv for de projektmidler, Sydslesvigudvalget har givet, plus en fotobog med billeder fra 1900 til 1930.

REGIONSRÅDsformand Carl Holst og statssekretær Rolf Fischer enes om at udbygge det grænseoverskridende universitetssamarbejde ved at nedsætte en hurtigt arbejdende task force-gruppe.

SLESVIG-spejderne drager på Danevirke-nat for at mindes de danske soldater, der i 1864 måtte forlade Danevirke.

5.

CHARLOTTE Grau er valgt til ny formand for SSF i Bredsted og afløser dermed Jeanette Huy. Der er 320 medlemmer og alsidig aktivitet.

SSF i Tarp er gået fra 207 til 223 medlemmer, fortæller en glad formand Rosemarie Domke på generalforsamlingen. Også aktivitetsniveauet der nydeligt. SSW-distriktet beklager, at der er for få kvinder på kandidatlisten.

SÖNKE Büsen, Sønderborg, tidl. Flensborg, udstiller malerier i Aktivitetshuset i Flensborg.

6.

TYSKERE, østrigere og danske(re)/sydslesvigere deltager i fællesskab i den 149. Sankelmark-mindehøjtidelighed med kransenedlæggelser og tale ved BDN-formand Hionrich Jürgensen.

PASTOR Preben K. Mogensen, Flensborg, drager til Thailand som DSUKs udsendte i fire uger. Han skal finde du af, om der er baggrund for at etablere en dansk menighed/ kirke i landet.

7.

SØREN Krarup (75) forlader Sydslesvigudvalget uden videre begrundelse. Dansk Folkeparti udnævner Martin Henriksen MF som dennes efterfølger.

SSF-organet KONTAKT skriver, at Harreslev Amatørscene atter tilbyder tre forestillinger med snitter på skolen. Sladder i Opgangen er skrevet af Jan Exler og oversat til dansk af W. og K. Paulsen.

VOR avis skriver, at Lis Bewernik, formand for SSF i Lyksborg, på generalforsamlingen kunne berette om nu 356 medlemmer og god aktivitet samt et fint samarbejde med skolen. SSW går ind i kommunalvalget med nye kræfter og håber på at generobre sine tre mandater i byrådet.

VOR avis skriver videre, at SSW-landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering har fravalgt toppladsen på SSW-listen i Egernførde til fordel for Sylvia Filmer-Grabowski.

SYDBANK overrækker 200.000 kr. til hal-istandsættelse og udstillings-udvidelse hos Kobbermølle Industrimuseum.

SVEND Arne Schmidt, Visby, dør 86 år gammel.

8.

VOR avis skriver, at SSF Rendsborg med det nye forsamlingshus har fået et friskt pust med bred aktivitet og en medlemsfremgang fra 308 til 381. Margret Mannes er formand.

HARTMUT Steins blev valgt til ny formand for SSW Rendsborg og dermed som efterfølger for Inga Lausen, skriver vor avis.

BLADET skriver også, at SSW Askfelt med formand Jan-Christian Schlüter i spidsen er gået 18 medlemmer frem.

LILLIAN Boutté giver koncert i Ansgar Kirken i Flensborg, indbudt af SSF.

ANTJE Marie Martensen, Jaruplund-Vedding, dør 93 år gammel.

9.

HELLE Wendler blev ny formand for Skovlund-Valsbøl SSF, skriver vor avis, og hun fik faktisk en helt ny bestyrelse med på vej. Karina Vandkrog trak sig som formand. Der er 183 medlemmer.

VOR avis skriver også, at samarbejde og nytænkning har sikret medlemsfremgangen til nu 109 medlemmer i SSF Hatlund/Langballe. Formanden Annegret Jöhnk trak sig og efterfølges af Annika Zander. På SSW-distriktets generalforsamling efterfulgtes Udo Ehlert

af Klaus Andersden som ny formand. Udo Ehlert vil dog gerne repræsentere SSW i kommunerådet.

DANNEVIRKE SSF er geografisk kæmpe stort, hvorfor man nu vil etablere lokale kontaktpersoner for at intensivere kontakten til de 118 medlemmer, oplyste formand Silke Gustafson på generalforsamlingen, skriver vor avis.

PÅ Tydal indvies spejdercentrets nye hovedbygning bl.a. med greveparret Inggolf og Sussi. Den gamle brændte sidst i 2010. Midlerne til nybygningen kommer bl.a. fra A.P. Møller-Fonden.

RENATE Engelbrecht, Flensborg, runder de 60.

9./10.

SSF Moldened har alle tiders patchwork-kursus i forsamlingshuset med Linette Jacobsen som underviser for de 16 deltagere.

11.

DE TRE SSF-distrikter på Sild fusionerer til ét distrikt og får Jon Hardon Hansen som formand. Alle tre tidligere distrikter er repræsenteret i bestyrelsen.

JENS Ravnskjær, Flensborg, tidl. Bredsted og Grønland, er ansat som leder af Gråsten Friskole, skriver vor avis.

12.

FLENSBORG-biffen viser Susanne Biers Den skaldede Frisør p.g.a. en teknisk fejl i sort-hvid. 7. marts gentages forevisningen, denne gang med farver.

13.

JAZZKamikaze giver en forrygende koncert på Flensborghus; arrangør er SSF og SdU

KAREN Torp fortsætter som formand for det lille Nyhus SSF-distrikt, skriver vor avis.

REPRÆSENTANTER for SSW og SP mødtes for at drøfte fælles problemstillinger og uenigheder. Det politiske samarbejde skal intensiveres, og tyil somer bliver der en fælles konference, skriver vor avis.

KARIN Johannsen-Bojsen fortæller om sydslesvigske romaner og deres forfattere siden 1920 på Flensborg Bibliotek, indbudt af Humanitært Udvalg.

14.

SIEGFRIED Matlok, Der Nordschleswiger, kalder på et møde i den selskabelige forening Borgerforeningen i Flensborg Stephan Kleinschmidts beslutning om at være kommunal aktiv for Slesvigske Parti og komme i Folketinget på De Radikales liste for problematisk.

15.

VOR avis skriver, at CDU går ind for, at delstaten anmelder Region Sønderjylland-Schleswig som EUs kulturarv. Det skal gavne forståelsen for bl.a. det danske og tyske mindretal. SSW går videre og vil have friserne og sinti & roma med.

GERDA og Hans-Dieter Clausen, Molde, fejrer 50 års bryllupsdag.

16.

VOR avis skriver, at Grænseforeningens generalsekretær Knud-Erik Therkelsen fremhæver, at den i bladet Grænsen fremsatte kritik af, at GF ikke er involveret i mindretallets oplysningsoffensiv, ikke er så slemt ment.

VIDERE skriver vor avis, at Kappel SSF med formand Sanne Wiesen fortsætter med stort set samme bestyrelse. Distriktets aktiviteter er brede.

SSF og Folketeatret spiller „Valhalla - balladen om Balder“ i Læk; en velbesøgt forestilling for hele familien. Sigurd Barrett, der skrev musikken til musicalen, mødte overraskende op i Læk.

FLORENTINE Spill, Flensborg, runder de 70.

17.

DER er afskedsgudstjeneste i Helligåndskirken i Flensborg for biskop Niels Henrik Arendt, Haderslev. Pastor Ruben Fønsbo ordineres. Han bliver præst i Lyksborg.

18.
ROBERT (Riklef) Parmann, Aarhus, tidl. Slesvig, dør 57 år gammel.

19.
LISBET Mikkelsen-Buhl genvælges som formand for Sprogforeningen i Sydslesvig. Hun oplyser, at foreningen havde en stor udgiftspost, da den udgav en lille bog til hjælp til børn og forældre, når de små lærer det danske sprog i børnehaven. Knud Engsnap causerede bl.a. over det danske sprogs betydning som nøglen til kultur og nationalitet.

20.
VOR avis skriver, at Flensborg universitet fra oktober tilbyder en masteruddannelse specielt for lærere i det danske og det tyske mindretals skoler.
SSF Centrum-Duborg-Vest i Flensborg havde 14 arrangementer med 400 deltagere i 2012, siger formand Ursula Knorr på generalforsamlingen. Formanden genvælges. Distriktet har 710 medlemmer.
PSYKOTERAPEUT Dorthe Gjerlevsen taler om de 15-20% af alle mennesker, der er særligt sensitive, indbudt af SdU og biblioteket.
STUDIEAFDELINGEN udgiver en aktualiseret udgave af „Sydslesvigs danske historie“ skrevet af fire eksperter.

21.
PREMIERE på Det lille Teater Flensborg: Efter fem års revypause er der atter DLT-revy.
SSF og Folketeatret byder på „Jeg elsker dig“ på Flensborg teater.
EJDERSKOLEN i Rendsborg havde „vundet en komponist“ i Spil Dansk-konkurrencen, og i dag møder de 25 kordeltagere fra 4.-6. klasse Noah Rosanes. Lærerne Bente Lange og Inga Lausen havde aftalt forinden, at den dag skulle Ejderskolens sang komponeres.

22.
SSF Engelsby i Flensborg indbyder til plattysk teater med Husum nedertyske

scene; fuldt hus som hvert år.
VOR avis skriver, at SSF-distrikt Centrum-Nord i Slesvig er overordentlig glad for atter at kunne komme til på Slesvighus. Kai-Michael Nielsen lader sig genvælge for en sidste to års periode, og distriktets grand old lady, Ingrid Thomsen, træder du af bestyrelsen efter årtiers virke, igennem mange år også som formand.

22./23.
SENIORSpejdere drager på 24 timers løvvebrølstur et hemmeligt sted hen i Sydslesvig.

22.-24.
SSF er også i år med på feriemessen i Herning, sammen med Grænseforeningen og Feriebørnskontoret.

23.
SSF og Uppercut Danseteater serverer verdensballet af rang på Husumhus ved to forestillinger for elever og en offentlig forestilling – 476 publikummer i alt.
SdUs familieaktivitetsdag i Flensborg med alskens aktiviteter og konkurrencer er velbesøgt. Jesper Falch slutter af med en stomp-koncert.
SKOLEFORENINGEN og Grænseforeningen indbyder til Efterskolernes Dag på Duborg-Skolen i Flensborg.
PÅ A.P. Møller Skolen i Slesvig er der temadag for lærere og forældre.
PÅ Christianslyst er der stor konfirmanddag ved Dansk Kirke i Sydslesvig.

24.
GRÆNSEFORENINGEN meddeler, at formand Finn Slumstrup ikke genopstiller på sendemandsmødet 2014.
DE to danske menigheder i Slesvig plus Treja har taget første skridt til en fusion, idet både de pastorale og kirkemæssige forhold i byen nok laves om.

25.
VOR avis skriver, at Friserrådets biike-reception i Husum samlede repræsentanter fra alle nationale mindretal i

Tyskland, og også ministerpræsident Torstern Albig deltog.

26.

VOR avis skriver, at SSW og partiets advokat nu har afleveret deres stillingtagen vedr. 5%-spærregrænsen og partiets status som mindretalsparti til landsforfatningsdomstolen.

SØREN Ryge Petersen har lavet en film om det sønderjyske kaffebord. Den vises ved en forpremiere i Agrtrup, idet 12 kvinder, der spillede en rolle, da han var barn på egnen, medvirker.

FLENSBORG kirkehøjskole tager hul på Kierkegaard-året med foredrag ved ph.d. Anders Holm.

27.

SSF og Den Jyske Opera indbyder til „Tosca“ i Idrætshallen. Sønderjyllands Symfoniorkester og en række kor medvirker.

VOR avis skriver, at 50 medlemmer af Den slesvigske Kvindeforening havde en fin højskoledag på Jaruplund Højskole bl.a. med Jens Rosendal.

VOR avis skriver videre fra SSW-amtsgeneralforsamlingen i Rendsborg-Egernførde. Der er over 300 medlemmer, 25 kandidater opstilles til amtsrådsvalget. Formand Jette Waldinger-Thiering genvalgte.

SSF Gelting-Gulde-Runtoft er et geografisk stort distrikt med 74 medlemmer, godt sammenhold og flotte aktivitetstal. Formand er Heinz-Peter With.

KÄTHE Miese, Flensborg, dør 92 år gammel.

28.

SSF og DK-Turnéteatret opfører „Det må ikke hedde revy“ med Flemming Jensen, Flemming Krøll og Leif Maibom i Harreslev.

MARTS 2013

1.

SSF Flensborg by og Flensborg amt arrangerer fælles forårsfest på Flensborg-hus med mad, underholdning og dansemusik.

LUDWIG VAN, et populært band med fire unge med rødder i mindretallet, giver koncert i Flensborg.

BIRGIT Vogt, Dansk Generalsekretariat, har været ansat i SSF i 35 år.

KAREN Rettig, Dansk Sekretariat for Gottorp amt, har været ansat i SSF i 30 år.

2.

VOR avis skriver, at otte elever fra Ejderskolen hjælpes på lejrskole i Løkken til foråret af Slesvigsk Kreditforening, efter at nogle fonde gav afslag.

HOLGER Johannsen, Bov, tidl. Flensborg, runder de 60.

JUNE Marie Fandrey, Selk, dør 2 år gammel.

4.

TEATRET Møllen skulle vise forestillingen „Sult“ på Slesvighus, meng rundet tekniske problemer er der aflysning.

5.

SSFs hovedstyrelse godkender regnskabet 2012 med et underskud på godt 130.000 euro (overskridelser på kulturarbejdet og renteudgifter) og budgettet 2013. På mødet præsenterer SSFs årsmødeudvalg og Kathrine Hoop årsmødeplakaten 2013, visende en mobiltelefon og mottoet „Sydslesvig kalder“. SSFs formand Dieter Paul Küssner beklager, at Berlin ikke anser det for muligt at etablere en ombudsmandsfunktion for mindretal.

DANSK Husflidskreds Sydslesvig genvælger Walter Schneider til formand. Kredsen holder til i hobbykælderen på Oksevejens Skole i Flensborg.

SSF/SSW Skt. Jørgen-Mørvig siger farvel til Christian Dirschauer som SSW-distriktsformand. Genvalgte SSF-distrikts-

formand Lars Nielsen overtager også formandsskabet i SSW-distriktet.

På Flensborg bibliotek åbnes udstillingen Bibiana med prisbelønnede internationale børnebogs-illustrationer igennem 46 år.

6.

SSW Centrum-Vest i Flensborg med formand Katrin Möller i spidsen og 366 medlemmer får en ny og ung bestyrelse; gennemsnitsalderen er under 30 år.

SSF i Harreslev med formand Kirsten Anthonisen i spidsen og 745 medlemmer i kartoteket efterlyser øget medlemsopbakning og flere unge aktive.

SSW Gelting-Gulde-Runtoft satser på to kommunerådsmandater i Stoltebøl, hed det sig på et opstillingsmøde.

VOR avis skriver, at SdU udlejer sit fhv. fritidshjem i Sligade i Slesvig til Landestheaterets forvaltning og teknik. De skal nemlig helt forlade den nedstyrtningstruede teaterbygning. Forestillingerne kører i forvejen allerede på SSFs Slesvighus. Kontrakten underskrives 14. marts.

7.

DEN europæiske organisation for sikkerhed og samarbejde OSCE markerer i Den Haag 20 års dagen for oprettelsen af højkommisariatet for nationale mindretal. Blandt deltagerne er dronning Beatrix.

DER meldes om masser af aktiviteter i den danske kreds på Medelby-egnen, men medlemstallet i SSF/SSW er dalet fra 100 til 94 hhv. fra 57 til 54. Formændene, Gudrun Lemke hhv. Klaus-Dieter Zeh fortsætter.

8.

LARS Erik Bethge genvælges som SSFs og SSWs formand i Engelsby distrikt i Flensborg. Her er en del aktivitet også m.h.t. samarbejdet med nabolistrikter, og 258 hhv. 37 medlemmer.

9.

På SSWs ekstraordinære landsmøde vedtages k-valgprogrammet til k-valget 26. maj. SSW opstiller 750 kandidater i 62 kommuner. Det er hvert 5. partimedlem. Pt. har SSW over 200 mandater i kreds dage, byråd og kommuneråd. Vor avis omtaler de mange opstillingsmøder rundt omkring både før og efter landsmødet. På landsmødet hersker bred enighed om, at klagerne mod SSW fra unge CDUere og FDP er „ren politik“ fra dårlige taberes side.

SSF og Det Kgl. Teater spiller „Hovedløs sommer“ på Flensborg teater.

FORENINGEN Norden i Sydslesvig siger farvel til Marianne Gerckens, medlem af bestyrelsen i 13 år og formand i to år. Ny formand udpeges på et konstituerende bestyrelsesmøde. Generalforsamlingen indrammedes med musik ved Torsdagskoret og åbningen af en fotoudstilling om Norden.

200 11-14-årige mødes til SdU-disko i Idrætshallen i Flensborg.

RUDOLF "Rudi" Schubert, Flensborg, dør 77 år gammel.

11.

På Dansk Lærerforening for Sydslesvigs generalforsamling drøftes tiltagende arbejdspress, stress og burnout blandt lærerne med langtidssygemelding til følge. Et udvalg foreslås nedsat. VOR avis har fulgt Harreslev Amatørscenes forestillinger „Sladder i opgangen“ og roser aktørerne i en stort opsat artikel.

VOR avis skriver, at 35 10-13-årige SdUere har været på alle tiders Bad Campbadmintonlejr i Husum i weekenden.

12.

SSF i Flensborg-Sporskifte har nu over 400 medlemmer. Det er et distrikt med grøde, siger formand Kay von Eitzen. Men ældreklubben savner nye medlemmer. SSW med formand Lars Wolff i spidsen har 108 medlemmer i Sporskifte.

FLENSBORG-Biffen viser „Kapringen“

af Tobias Lindholm.
CAFE Liva og SSF inviterer til „Love me do“, en crazy-humoristisk hyldest til The Beatles i Nibøl Danske Skole.

13.
ANNEMARIE Donalies-Urbanisch,
Flensborg, dør 92 år gammel.

14.
SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at Danmarks-Samfundet i Preben Petersen, Odense, har fået ny formand. Nils Ole Kajhøj stoppede på generalforsamlingen i weekenden og er nu æresmedlem.

CHRISTIAN Eugen-Olsen, fhv. ceremonimester, tager Borgerforeningens medlemmer med på en rundrejse bag det danske hofs kulisser.

DUO Modus = Marta Libalova, violin, og Jytte von Rüden, akkordeon, giver koncert i Skt. Jørgen Kirke i Flensborg. Arr.: SSF og menigheden.

DOLA Schuly genvælges som formand for det 460 medlemmer store SSF-distrikt Friserbjerg-Rude i Flensborg. Ældre og fattige medlemmer kann fremover regne med særpriser ved arrangementer.

PER Wietz, formand for SSW i Jaruplund, slår et slag for, at distriktet fusionerer med SSW i Hanved – efter at kommunerne allerede for nogle år siden fusionerede.

PIA Lasch, formand for SSF i Jaruplund, glæder sig over de 262 medlemmers opbakning til distriktets arrangementer.

15
SSF Sild arrangerer stort gallabuffet til fordel for List Danske Kultur- og Forsamlingshus. Diverse virksomheder og restauranter sponsorerer mad og drikke.

SSF Egernførde arrangerer jazz i Medborgerhuset med Hr. Jensens Jasskapel fra Sønderborg.

SSF i Bøglund fortsætter med Ingrid Munnecke som formand, SSW med Ella Gerwien. Medlemmerne udtrykte til-

fredshed med bestyrelsernes arbejde, skriver vor avis.

HELENE Petersen, Flensborg, dør 88 år gammel.

15.-17.
LANDSKONKURRENCEN „Jugend musiziert“ med et hav af kategorier afvikles i Flensborg. Blandt de mange spillesteder er Flensborghus og Duborg-Skolen.

16.
MINISTERPRÆSIDENT Torsten Albig (SPD) sætter gang i politisk rygtestrøm ved at overbringe en hilsen på FDPs landsmøde. Han er ved at forberede en eventuel regeringsdannelse med FDP, hvis SSW skulle få frakendt to af sine tre mandater til sommer, siger de såkaldt velinformerede kilder.

NYBJERNT SSF melder om et arbejde i god gænge. Formand Niels Egholm Nissen fortæller ifølge vor avis, at forsamlingshuset bruges meget, både af foreningerne og private.

INGE Marie Christen kunne på generalforsamlingen i Mårkær SSF i sin formandsberetning fortælle om gode arrangementer og en fin integration af medlemmerne fra Tumbby, som Mårkær fusionerede med for et år siden. I tiden forud havde man allerede et fint samarbejde distrikterne imellem, også med Strukstrup. Yngre medlemmer efterlyses.

OGSÅ i Skovby melder SSF- og SSW-distriktet om grøde. I SSF er Pia Wilm fortsat formand, i SSW Inge Lindahl-Koitzsch.

ANSGAR menighed og SSF Flensborg Nord arrangerer velgørenhedskoncert til fordel for hospitet med Häppi Singers, CatchyTune og Duo MojnMoin.

DANs og SdUs forårsopvisning viser bredden i idrætsarbejdet og fylder Idrætshallen i Flensborg med publikum. KARL Otto Meyer, Skovlund, runder de 85.

HELGA Kristensen, Harreslev, dør 79 år gammel.

16./17.

CHRISTIANSLYST er mødested for 35 kultur mødeambassadører under Grænseseforeningen. De mødes bl.a. med skuespiller Klaus Tange, selv Sydslesvig-barn.

AKTIVE Kvinder mødes til weekend samme sted – med sygdomsbestemt nedsat program og deltagerantal. Jan Bahr fra sundhedstjenesten talte om livsforlængende forholdsregler, men også Jakobsruten og foreningens nye hjemmeside var programsat.

17.

VED afskedsgudstjenesten i Helligånds-kirken i Flensborg for afgående biskop Niels Henrik Arendt, Haderslev indsættes Lyksborgs nye danske præst Ruben Fønso.

HEJMDAL Blæseorkester giver gratis forårskoncert på Harreslev Danske Skole.

18.

BERND Friedrichsen fortsætter som formand for SSF-distrikt Hanved-Langbjerg. Her er nu 252 medlemmer, der er gode til at bakke op om arrangementet, men der savnes yngre medlemmer. Amtets julehæfte tager en del af medlemmerne imidlertid øjensynligt ikke godt imod, så her må forventes nedskæringer.

SSW-distrikt Skt. Hans – på 8. år uden bestyrelse – er nu stemt for en fusion med et nabodistrikt i Flensborg. Per Arne Hoeg, formand for SSF-distriktet, er godt tilfreds med medlemsopbakningen til arrangementerne, men efterlyser yngre engagerede.

19.

JACOB Ørsted, Flensborg, Sydslesvigs bud på bispeembedet i Haderslev, slipper ikke gennem nåleøjet og forbliver altså dansk præst i Sydslesvig.

VOR avis skriver, at statssekretær Rolf Fischer, forskningsministeriet i Kiel, på et debatmøde i Flensborg har tilbudt at oprette et professorat i mindretals-

spørgsmål ved Flensborg universitet. SSF reagerer tilskyndende.

CARSTEN Weber er efterfølger for Bo-deil Daetz-Wiesner som formand for Kobbermølle SSF, skriver vor avis. Også her er medlemstallet steget – fra 224 til 230. Samarbejdet i byen er fremragende, og opbakningen til arrangementerne gode, men man ser gerne flere yngre engagere sig aktivt.

I SSW Husum glæder man sig over en bredt sammensat SSW-liste til k-valget, skriver vor avis. Især fordi mange kvinder er med.

20.

SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester samt gymnasiekor fra Sønderjylland, Duborg-Skolen og A.P. Møller Skolen opfører Dvoraks „Stabat mater“ i Idrætshallen i Flensborg.

PÅ et tænketank-møde for alle danske foreninger og institutioner i Ejdersted enes man om regelmæssige fælles møder fremover for at gøre danskheden klar til kommende udfordringer.

ANJA von Oettingen tager endnu to år som formand for SSF i Husby, hvor aktivitets- og samarbejdsniveauet er højt og medlemstallet stigende, nu 89 medlemmer. Kaj Greffrath er ny SSW-formand på Husby-egnen, hvor han efterfølger Anne Kämper.

KAJ Clausen, Hanved, fortsætter som formand for det 64 medlemmer stærke SSW-distrikt Hanved-Langbjerg, skriver vor avis.

KAREN Hansen, Gadstrup, tidl. Slesvig, dør 95 år gammel.

BJÖRN Thamsen, Bongsil, dør, 39 år gammel.

21.

EFTER 18 i stolen takker Jörgen Jensen Hahn, Risum-Lindholm, af som formand for Friisk Foriining. Hans efterfølger er Bahne Bahnsen, Hatsted.

KIRSTEN Hinrichsen, genvalgt formand for Holm-Skt. Jörgen SSF i Slesvig, bebuder, at hun går af om to år. Medlems-tal og aktiviteter i distriktet er upåklage-

lige, skriver vor avis.

VOR avis skriver videre, at SSW i Stenbjergkirke og Bustrup kommuner er klar med egne lister til k-valget.

22.

FORBUNDSPRÆSIDENT Joachim Gauck roser mindretallene og delstatens mindretalspolitik under et officielt besøg i Slesvig-Holsten.

GENERALFORSAMLING i Den slesvig-ske Kvindeforening. Der er 730 medlemmer og alsidig aktivitet med god medlemsopbakning, fortæller genvalgte formand Annemarie Erichsen. Karin Johansen-Bojsen fortæller om sit liv.

KLAUS Jensen fortsætter som SSW-formand på Sild et år endnu, er glad for den yngre-sammensatte bestyrelse og de 112 medlemmers aktivitet.

SSW i Oversø er klar til valgkamp i de tre kommuner, distriktet omfatter, skriver vor avis.

ITREJA SSF er Udo Jessen vendt tilbage som formand, idet Katja Brodersen ikke ønskede at fortsætte på posten, skriver vor avis. Som lokal SSW-formand blev han genvalgt.

TRIO Havana giver den hele armen ved SSFs/Vestkystkulturens cubanske aften i Bredsted.

22./23.

Et pastoralt arbejdsudvalg indbyder til Christianslystmøde med fokus på Søren Kierkegaard og Grundtvig.

23.

PÅ SdUs sendemandsmøde vælges Ronny Grünwald til ny 1. næstformand og dermed som Flemming Birkemoses afløser.

50 ældre nyder at blive forkælet af knudsbrødrene på Knudsborg i Flensborg ved en forårskomsammen.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at skolelederne har forladt forhandlingsfællesskabet med lærerne i Sydslesvig. Bladet skriver videre, at Solvej Aggerholm (42), Harreslev, bliver ny leder af Husum Danske Skole fra 1.

august.

SSF Rendsborg-Egernførde aflyser amtsturen til „sort sol“, fordi der betinget af vintervejret ingen fugle er.

24.

ANSGAR og Frederiksberg menigheder i Slesvig og Treja menighed tager stilling til en fusion og et eventuelt kommende nyt menighedscenter i Slesvig. Frederiksberg-lokalerne er for små, og en overtagelse af den tidl. Ansgar Skole er for dyr. Sammenlægningen effektueres ved årets udgang.

25.

FRA DGF-generalforsamlingen skriver vor avis, at klubben senere på året fejrer 90 års dag, at bl.a. Carl Hagens blev hædret som 60 års jubilar, og at formand Dieter Lenz nævnte, at der arbejdes hen på en fusion med IF Stjernen.

26.

VOR avis portrætterer en af de ældste ældreklubber i mindretallet, klubben i Mårkær-Tumby-Strukstrup, der nu har eksisteret i 40 år og mødtes til jubilæumssamvær hos Gertrud „Tutti“ Joachimsen.

SVEND Kohrt blev på Foreningen Nordens konstituerende bestyrelsesmøde valgt til ny formand, skriver vor avis. Han har tidligere været formand, og tager nu en ny tørn. Forgængeren Marianne Gerckens havde meldt fra på generalforsamlingen 9. marts.

HISTORISK Samfund for Sønderjylland – Sydslesvig-afdelingen mødes til generalforsamling og foredrag om mindretal og skolepolitik ved generalkonsul Henrik Becker-Christensen på Flensborghus. Kirsten la Cour fortsætter som formand. Fhv. formand Christian Skov blev hyllet.

ALBERTSLUND/Hvidovres Symfoniorkester bestående af musikskoleelever, lærere og professionelle musikere giver offentlig koncert i Ansgarkirken i Flensborg. Dagen før var der elevkonserter på Duborg-Skolen og A.P. Møller Skolen.

27.

VOR avis skriver, at der er god gænge i aktiviteterne i Strukstrup SSF/SSW, ikke mindst også p.g.a. samarbejdet med naboen Mårkær, der har overtaget medlemmer fra det nedlagte distrikt Snarup-Tumby. I Strukstrup er der 22 SSFere, og formand er Niels Møller.

BENTE Semmelhack siger farvel til Sørup Danske Skole efter næsten 40 års anciennitet.

28.

SSF-organet KONTAKT skriver, at et halvt hundrede ældre fra Husum og Ejdersted amter mødtes til krokustræf på Husumhus – men altså grundet vejrliget uden kros.

KONTAKT skriver videre, at DSH Aktive Kvinder har fået ny formand i Karen Scheew, der afløste Margrid Jensen.

FLYING Superkids fra Aarhus optræder i Idrætshallen i Flensborg.

CHRISTIANE Gülich-Kohlmann, Harreslev, tidl. Flensborg, dør 89 år gammel.

EVA Maria Julius, Flensborg, dør 88 år gammel.

30.

MIKKELBERG i Hatsted åbner en udstilling med værker af den dansk-tyske kunstner Werner Gutzeit, Heide.

31.

THOMAS Hougesen indsættes som ny dansk præst i Sporskifte danske menighed. Han fortsætter som MBU-konsulent på deltid.

APRIL 2013

3.

JOHANNES Bischoff, Follervig, fejrer 35 års medlemsskab af kommunalbestyrelsen, de seneste otte år som borgmester. SdU-klubberne IF Stjernen og DGF Flensborg meddeler, at de indgår et samarbejde i ungdomsrækkerne. En direkte fusion ønskes ikke på indeværende tidspunkt.

5.

VOR avis skriver, at A.P. Møllerfonden har bevilget 2,3 mill.kr.til arkæologiske udgravninger på Danevirke.

5.-7.

FOR 31. gang gennemfører DHK Flensborg grænselandsstævne i stort set alle haller i Flensborg og opland. DHK deltager med fire egne hold, fra Danmark møder 84 andre. De omkring 1000 unge overnatter på skoler og fritidshjem.

6.

SYDSLESVIGSK Udvalg Af 5. Maj 1945 holder generalforsamling i Flensborg og betænker en række skoler med legater og andre donationer. Formand er Helge Moosmann, æresmedlem blev Mogens Bernhard Hansen. Foreningen har 160 medlemmer.

7.

RUBEN Fønsbo indsættes som ny dansk præst i Lyksborg.

8.

FERNISERING på Peter Hvid Kromanns kunstprojekt „Neue Armut Mitte“ i Aktivitetshuset i Flensborg. Kromann er født og bosat i København men opvokset i Flensborg.

10.

KULTURMINISTRENE Anke Sporendonk og Marianne Jelved plus en række personligheder fra amter og kommuner i det dansk-tyske grænse-land underskriver den enestående dansk-tyske kulturaftale Sønderjylland-Schleswig/ Kulturfokus i Flensborg. Aftalen går over tre år og er udstyret med 2,4 mill. euro til grænseoverskridende formål.

EUROPAMINISTER Nicolai Wammen gæster landsregeringen i Kiel og en række institutioner i Flensborg. Han understreger det (genoprettede) gode forhold mellem Slesvig-Holsten og Danmark.

SKOLEFORENINGENS musical „Pinocchio“ opføres på A.P. Møller Skolen. Succesen gentages 13. og 14. april. Ind imellem er der lukkede forestillinger for skolebørn.

160 afgangselever fra Duborg-Skolen og A.P. Møller Skolen plus det tyske gymnasium i Aabenraa inviteres af Grænseforeningen til medborgerkonference på Christiansborg, hvor de møder en række danske og tyske politikere med Folketingets formand Mogens Lyketoft og landdagens formand Klaus Schlie i spidsen. Udviklingsdirektør i UC Syd, Alexander von Oettingen taler om medborgerskab i relation til mindretalsliv.

OVER 100 musikere spiller Sjostakovitj' Leningradsymfoni ved Sønderjyllands Symfoniorkesters og Schleswig-Holsteinsches Sinfonieorchesters samarbejds-koncert under ledelse af Marc Soustrot i Tyske Hus i Flensborg.

GERD Voss genvælges som formand for SSW Slesvig-Flensborg.

10./11.

DELSTATERNES trafikministre mødes med forbundstrafikminister Ramsauer og trafikminister Henrik Dam Kristensen i Flensborg for bl.a. at drøfte grænseoverskridende projekter.

11.

SVEN Gaul, Aarhus, tidl. Flensborg, fylder 60.

JENS Høyer, Flensborg, runder de 70.

ELISABETH Margarete »Lis(e)« Vogensen, Ravnkær, dør 75 år gammel.

RAINER Raether, Flensborg, meddeles død.

12.

ILSE Johanna Christiansen er ny formand for Friserrådet Sektion Nord, skriver vor avis. Hun har byttet plads i fire år med Erk Hassold, ny næstformand.

13.

SSF Flensborg arrangerer politisk brunch med journalist Kurt Strand på Flensborghus.

DEN dansk-irske soul-funk-sanger Lukas Graham giver koncert i Flensborg. SSF er medarrangør.

13./14.

SSW er repræsenteret med bl.a. formand Flemming Meyer ved EFAs Merano-kongres, hvor man bl.a. drøfter separatisme og spærregrænser. EFA står for partiet European Free Alliance, der er repræsenteret i EU-parlamentet.

FULD T hus på SdUs populære familieweekend på Christianslyst.

14.

DAGNY Dumanski, Flensborg, dør 94 år gammel.

15.

ECMI, mindretals-forskningscentret i Flensborg, arrangerer rundbordssamtale om regional identitet med SSW-gruppe formand Lars Harms som foredragsholder. Han siger bl.a., at hvis det lykkes at opnå enighed mellem flertal og mindretal om en regional identitet, så vil det gøre det lette arbejdet med at gøre omverdenen opmærksom på grænselandet. Prof.dr. Martin Klatt er orstyrer. Deltagere er interessererede fra grænselandets mindretal og flertalsbefolkningen.

TØNNING SSF får endelig fuldtallig bestyrelse. Mattias Skærved vælges til formand.

ANNELIESE Duggen, Flensborg, tidl. Harreslev, dør 80 år gammel.

16.

BØRGERFORENINGEN og Dansk Alderdomshjem hylder Dronningen på hendes fødselsdag med en sammenkomst i alderdomshjemets have og efterfølgende kaffe inden dørene samt foredrag ved formand Jørgen Weis om dronningen. Også andre steder i Sydslesvig hejses Dannebrog i dagens anledning.

INDBUDT af bl.a. SSF synger Maria Kehane Händel sammen med Concerto Copenhagen i Mariekirken i Flensborg. FLENSBORG-Biffen viser den svenske film Beyond af Pernilla August. DANSK Santalmission i Sydslesvig kalder til generalforsamling og lysbilledforedrag fra Bangladesh.

17.

ÆLDRE fra SSF Rendsborg-Egernførde og Gottorp amter mødes til forårshygge i Selk og møder Dario Campeotto. SSW Flensborg by får ny formand i Katrin Möller. Michael Wolhardt genopstiller ikke.

DANSK Sundhedstjeneste for Sydslesvig afvikler sin ordinære generalforsamling. Formand Randi Kuhnt og forretningsfører Stine Døssing meddeler, at der nu er styr på økonomien.

SSW Flensborg By har bygeneralforsamling.

SSWs kvindeforum mødes i Egernførde med Gerda Eichhorn, fhv. SSW-formand.

ANKER Simonsen, Slesvig, runder de 60.

17.-21.

FOLKbaltica-koncerter med 17 grupper i 17 byer i det dansk-tyske grænseland – i år med Polen som centralt tema og for første gang med Harald Haugaard som kunstnerisk leder.

18.

PETER Kreutzer genvælges som formand for SSF Flensborg amt.

DE fire aviser Flensborg Avis, Der Nord-schleswiger, JyskeVestkysten og Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlags blade indgår et nyt samarbejde om udveksling af artikler, dog ikke solohistorier.

SSF og SdU præsenterer københavnerbandet The Rumour Said Fire i Flensborg.

ROCKO Weber, Lindved, runder de 50.

19./20.

MC Hansen og band giver folkkoncert i Ladelund og Vesterland, arrangeret af SSF og SdU.

20.

SSF Flensborg amt gennemfører sin familiebrunch i Store Vi med god mad, bugtaler, børnersminkning og masser af hygge for store og små.

VOR avis skriver, at folkBaltica afvikles med 30 koncerter syd for og 8 koncerter nord for grænsen. Festivalens kunstneriske leder Harald Haugaard arbejder på at udviske uligheden.

23.

SSW arrangerer debatmøde om den nye dansk-tyske kulturregion med bl.a. kulturminister Anke Spoorendonk, formanden for Region Sønderjylland-Schleswigs kulturudvalgsformand Poul Kylling Petersen og Sønderborgs kulturudvalgsformand Stephan Kleinschmidt. VOR avis skriver, at konsulent i direktionen hos Dansk Skoleforening i 10 år fra det nye skoleår skifter til skolelederstillingen i Vesterland.

24.

SSF Ejdersted melder om stabile medlemstal og masser af aktivitet. Amtsformand Bente Möller beretter om 516 medlemmer.

SSF Gottorp amt melder om 1766 medlemmer og god gænge i aktiviteterne. Ikke mindst amtsformand Franz Dittrich glæder sig til, at det går videre med projektet Slesvighus, forhåbentligt snart.

25.

MINDRETALS RÅDET i Tyskland med SSFs formand Dieter Paul Küssner i spidsen møder forbundspræsident Joachim Gauck i Berlin.

PÅ SSF Flensborg bys generalforsamling drøftes de pæne kassebeholdninger, der er rundt omkring i byens distrikter, og hvad de bør bruges på. Byformand Preben K. Mogensen mener,

de skal bruges på medlemmerne.
UNGE på Jørgensby-Skolen arrangerer fingerboard-dyst for alle interesserede.
ANDERS Molt Ipsen, Flensborg, runder de 60.

26.
SSFs vestkystkultur i Husum-Ejdersted amter tilbyder en koncert med Johnny Madsen Jam i Frederiksstad.
HERMANN Bormann, Flensborg, dør 83 år gammel.

27.
CHRISTIAN B. Karstoft, Bov, tidl. Flensborg, fylder 90 år.

27./28.
STORT forårs- og kunstnermarked ved Oksbøl Forsamlingshus med 25 udstillere. SSF Munkbrarup og kvindeforeningen står bag.

28.
PÅ Dansk Kirke i Sydslesvigs kirkedag kigges der også nærmere på kirkens struktur. Man ser også gerne stemmeret ved valget af Haderslev-bisp. Medlems-tallet er steget til 6.290 i de 35 danske menigheder under DKS.
MAIS Uma fortryller publikum med alle tiders jazz på Flensborghus, indbudt af SSF & SdU.

29.
SYDSLESVIGSK Selvhjælp afvikler sin generalforsamling og fordeler medlemmernes kontingent til almennyttige formål i Sydslesvig.
RALF Hansen, formand for SSF Syd-tønder sætter på generalforsamlingen spørgsmålstegn ved, om kulturtilbuddet er ved at tage overhånd og efterlyser det stigende antal medlemmers opbakning ved arrangementerne.

MAJ 2013

1.
URSULA Hamann, Flensborg, dør 97 år gammel.

2.
SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester giver en „meditationskoncert“ i Nibøl.
EMILIE Carla Antonia Hansen ser dagens lys i Hamborg.

3.
IMC – International Motorclub Flensborg afvikler sin generalforsamling på Flensborghus, hvor SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen orienterer om mindretallet. IMC-formand Klaus-Erik Ramm prioriterer kontakten mellem IMCs medlemmer og mindretallet højt.

3./4.
BAGGÅRD-Teatrets forestilling Forsamlingshuset, der foregår på gulvet midt i salen, vises i List og på Flensborghus. Indholdet drukner totalt i formen, skriver vort avis i en anmeldelse.

4.
CHRISTIANSLYST åbner portene til en lille musikfestival med Ruben Hansen Singers og Silke & Vagn.

5.
DANSK Kirke i Sydslesvig arrangerer fælleskørsel til den tyske kirkedag i Hamborg med dets utallige arrangementer 1.-5.maj. DKS er også repræsenteret hele tiden med en stand.

6.
PÅ SdUs styrelsesmøde luftes ideen med et SdU-hus, hvor man f.eks. vil kunne benytte sig af motionscentret uden at være medlem af en SdU-tilsluttet forening.
PÅ Sprogforeningens generalforsamling i Aabenraa taler direktør i Dansk Sprognævn Sabine Kirchmeier-Andersen om det danske sprogs status.

8. VOR avis skriver, at Alexander von Oettingen og Lisbeth Mikkelsen Buhl m.fl. har udgivet en bog på dansk og tysk om mindretalspædagogik. PÅ en paneldiskussion med SSWU og Junge Union på Duborg-Skolen siger de ungløbske, at de aldrig havde sat spørgsmålstegn ved SSW og dens fritagelse for spærregrensen, hvis SSW ved regeringsdannelsen havde valgt en anden side.
11. 35 cykelryttere fra velgørnehedsholdet Team Rynkeby prøvefører cykelløbet i Angel.
12. DET danske mindretal figurerer som en naturlig del af samfundet i en Tatortkrimi, som millioner ser i hele Tyskland. Centralt placeret i filmen er A.P. Møller Skolen i Slesvig. MUSEUMSDAG i hele Slesvig-Holsten; åbningen finder sted ved kulturminister Anke Spoorendonk på søfartsmuseet i Flensborg. ESTHER Lange, Bov, tidligere Tarup, runder de 90.
13. DET sydslesvigske Samråd vælger det billigste tilbud ved bortliciteringen af den kommunikationsopgave, rådet ønsker gennemført, finansieret af Sydslesvigudvalget. ELFRIEDE Hinz, Flensborg, fylder 80 år.
14. STYRELSEN i SdU har sagt god for at gå videre med planerne om et SdU-hus, skriver vor avis. Det skal fungere som de DGI-huse, man har i Danmark, og bl.a. indeholde et motionscenter. GAMLES Værn er 92 år gammel og har fortsat sin berettigelse, siger formand Ingrid Lekkat på generalforsamlingen. Besøgsvenner der kun få af, men de har nok at se til, for behovet er der. AKTIVE Kvinder Egerførde fejrer 65 års jubilæum.
15. KIM Mühlhausen (22), pædagogmedhjælper og lærerstuderende, aktiv i en række SdU-udvalg, har fået 18. April-Fondens ungdomslederpris, skriver vor avis. BIRGIT Schumacher har sidste arbejdsdag i Tarp Danske Børnehaven. Børnehavenleder Klaus Strunz går også på pension – men lidt senere på året.
16. MINDRETALSKOMMITTERET Renate Schnack ser gerne etableret en EU-kommissær for nationale mindretal, skriver SSF-organet KONTAKT. SSF Husum amt vil gå nye veje for at få fat i flere unge, siger amtsformand Lars Sørensen på amtsgeneralforsamlingen, og opbakningen f.eks. til årsmødeoptaget skal der også gøres noget ved. TO af seks koncerter for 4.klasserne med Sønderjyllands Symfoniorkester afvikles for fulde huse i Idrætshallen i Flensborg.
- 16./17. MIDAS, sammenslutningen af mindretalsaviser – også vor avis, mødes i grænselandet med mindretallene, generalkonsul Henrik Becker-Christensen og kultur- og europaminister Anke Spoorendonk.
18. FOKUS, skoleforeningens blad, oplyser, at Eberhard von Oettingen er fratrukket som inspektør på Jørgensby-Skolen og tiltrådt som ny konsulent for bl.a. skoleudvikling, kursusplanlægning og foreningens lejrskoler i Danmark.
21. GREV Christian af Rosenberg dør, 70 år gammel.
22. SLUT med hu som have og hundredvis af rhododendroner: Kirsten og Erich

Rettig i Timmersig indbyder til afskeds-samvær. De sælger ejendommen og flytter ind til byen.

HILDEGARD Nissen, Flensborg, dør 80 år gammel.

HELLE Schumacher, Oversø, dør 68 år gammel.

23.

SLESVIGSK Kreditforening er tilfreds med årsregnskabet 2012, lyder det fra både tilsynsrådsformand Hans Uwe Harck og forretningsfører Dirk von Heyer på generalforsamlingen på Flensborghus. Niels Kjems-Initiativprisen tilfalder fhv. arkivar Lars N. Henningsen.

DE er kreative på Harreslev Danske Skole. Det kunne forældre og andre overbevise sig om ved forårskoncerten og udstillingen med skolens egne elever.

ELFRIEDE Putzer runder de 80 år.

24.

VOR avis skriver, at SSF grundet reducerede tilskud fra Slesvig by og dermed p.g.a. pengemangel aflyser den planlagte forestilling „Sonetter“ med Det kgl. Teater i Slesvig.

TV Syds Støtteforening ved Heinrich Schultz arrangerer „hverveaften“ med sang ved Torsdagskoret og optagelser fra TV Syd på Slesvighus. Der er stadig for få medlemmer af støtteforeningen syd for grænsen.

25.

PÅ Grænseforeningens sendemandsmøde fremhæver formand Finn Slumstrup, at kulturmødeambassadørerne betales af Grænseforeningen selv. SSFs formand pointerede som gæstetaler, at mindretallet ikke er selvcentreret, mangeligt og forkælet og opfordrede Grænseforeningen til samarbejde „for hinanden og med hinanden“.

FRA Dansk Erhvervsforening for Syd-slesvigs generalforsamling skriver vor avis, at formand Volker Andersen appellerede kraftigt til medlemmerne om at bidrage til en mere synlig betydning. Pt. er foreningen nærmest en kaffeklub,

sagde formanden. Især yngre kræfter skal til.

VOR avis skriver videre, at 60 deltog i SdUs højskoledag i Frøslevlejren.

25./26.

I SdUs håndboldskole i Slesvig deltog 23 piger og tre drenge. De lærte en masse og havde det sjovt sammen.

26.

KOMMUNALVALG i Slesvig-Holsten. SSW klarer sig fint mange steder, men knap så godt andre steder. Alt i alt får SSW 30.725 stemmer og 195 mandater i kommunalbestyrelser, byråd og kredsblade. Nu skal der arbejdes hårdt på partiets og dets kandidaters politiske profilering, som landssekretær Martin Lorenzen kalder det.

LEIF Ingvorsen, Jelling, tidl. Flensborg, dør.

29.

88 studenter fra Duborg-Skolen i Flensborg får sat huerne på, gæster general-konsulatet og erobrer Neptunbrønden på Nørretorv.

OVER 60 børn fra fritidshjemmene deltog i SdUs årsmødeudstilling, der åbnes på Flensborghus i dag.

PAUL Tappe, Humptrup, dør 85 år gammel.

30.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at en anonym giver har foræret SSF hus og grund i Goltoft. Provenuet fra salget anvendes på projektet Mindretallets Hus i Flensborg og foreningens kulturarbejde.

BLADET skriver videre, at SSF fik en fornem åbning af Sydslesvigudstillingen i Slagelse.

ALLE 76 nybagte studenter fra A.P.Møller Skolen i Slesvig får overrakt deres studenterhuer.

31.

VOR avis skriver, at skoleforeningen er klar med en ny hjemmeside, og at der

fra midt i juni foreligger en ny informationspiece om foreningen.

MIKKELBERG åbner sin årsmødeudstilling med værker af Sven Dalsgaard og Sven Havsteen-Mikkelsen.

EVELYN „Evy“ Nielsen stopper i Aven-toft Børnehaven efter 36 år på stedet for at gå på pension.

KIRSTEN Engelhardt, f. Block, Nybøl, tidl. Langbjerg, dør 57 år gammel.

JUNI 2013

1.

TIDLIGERE efterskoleelever møder eventuelt kommende efterskoleelever på Duborg-Skolen til en erfarings- og meningsudveksling.

2.

HENRIETTE Gosvig Knudsen indsættes som ny præst i Læk.

FRIISK Foriining med den nye formand Bahne Bahnsen fejrer sit 90 års jubilæum. Formanden lufter store visioner for især undervisning på frisisk.

3.

MANUELA Degen tiltræder som ny kontorassistent i SSFs Husum-sekretariat.

FRANK Baasch, Flensborg, runder de 50.

4.

EN enig landsregering præsenterer et udkast til en ny landsforfatning, der fastskriver det danske mindretals ligestilling, ikke mindst på skoleområdet. Der arbejdes frem til næste år på at samle det nødvendige flertal for forfatningsændringen.

LUCY Mathilda Lange, Berlin/ Harreslev, ser verdens lys.

KIRSTEN Tove Olsen, Harreslev, dør 71 år gammel.

RANDI Pohl, Kappel, annonceres død.

6.

På Ladelund Ungdomsskole tager de

afsked med Hans-Jürgen „Jøggi“ Nielsen, pedel med 32 års ansættelse. Han går på pension.

7.

LANDSREGERINGEN og skoleforeningen meddeler glade og tilfredse, at de er blevet enige om fuld ligestilling på skoleområdet inkl. skolebuskørsel, anlægs- og administrationstilskud – men altså ikke på pensionsområdet.

ET af de SdUs bidrag til årsmøderne er den store New Stars Contest med otte unge bands i Idrætshallen i Flensborg.

PETER Dragsbo takker af som chef på Sønderborg slot efter 11 år som museumsleder – og går officielt på pension med udgangen af august.

EMILIE Møller, Bov, tidl. Tønning, dør 90 år gammel.

7-9.

SYDSLESVIG kalder er mottoet for de 89. danske årsmøder i Sydslesvig. På 43 egentlige årsmøder holdes taler, underholdes og diskuteres. Den danske regering deltager med fire ministre, og stort set alle Folketingets partier er repræsenteret. Og også landsregeringen i Kiel er repræsenteret gennem ministerpræsidenten og kulturministeren. Repræsentanter for samfundsrelevante danske organisationer er ligeledes med. De unge er med – nogle steder, og der er musik for alle pengene. Der er skåret en anelse i årsmøde-budgettet, men der er også dem, der synes, at en vis opstramning af programmet er godt.

8.

SSFs debatmøde årsmødelørdag omkring kommunikation og information samler vanligt tro over 100 deltagere og et kompetent panel med fhv. DR-direktør Mette Bock MF (LA), forfatter Egon Clausen og kommunikationskonsulent Sebastian Gyrost-Longsig Christensen samt SSFs formand Dieter Paul Küssner.

VOR avis skriver, at Sydslesvigs danske Kunstforening udstiller fotografier af

Anne Lass, Berlin/ Flensborg på Flensborg bibliotek.

9.

ORGELfestivalen Sønderjylland-Schleswig åbner op for en sæson frem til 15. september med 170 koncerter, rundvisninger, orgeldemonstrationer o.m.a. på begge sider af grænsen. Også danske kirker i Sydslesvig inddrages i programmet, bl.a. i Flensborg og Husum.

INGER Christensen Hurst, Harreslev, dør 68 år gammel.

11.

I VOR avis pointerer SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, at de 2,6 mill. kr., som det dansk-tyske Interreg-udvalg har bevilget til et kommende Mindretalenes Hus ikke skal gå til mursten men til videreudvikling af projektet. Han deler ikke regionsformand Carl Holsts opfatelse, at huset bør ligge på grænsen, men fremhæver, at det fra starten har været hensigten at indrette huset i pakhuset på Flensborghus.

PÅ SSWs hovedudvalgsmøde kritiseres og beklages, at visse „tyske“ forældre ved de danske skoler havde svært ved at acceptere SSWs valginformationer op til kommunalvalget den 26. maj.

12.

SSF afslutter koncertsæsonen med en familiekoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester og den norske klown Melvin Tix i Flensborg.

13.-16.

SAMMEN med Grænseforeningen og SSW drager SSF til Folkemøde på Bornholm, hvor man også står for en række (folke)oplysende aktioner, der vækker opmærksomhed, bl.a. sammen med Folketingets formand Mogens Lykketoft og kulturminister Anke Spoorendonk.

14.

PÅ Union-Banks generalforsamling beklager tilsynsrådsformand Mogens Therkelsen, at den politiske bevågen-

hed på grænseregionens økonomiske udvikling ligger på et lille sted i Kiel, Berlin og København. Bankens tal er flotte i en ellers hård tid.

TORSTEN Albig, ministerpræsident, overrækker 645.000 euro fra investeringsprogrammet Kulturelles Erbe til fornyelse af Danevirke-voldanlægget og vurderer, at chancerne for at blive anerkendt som verdenskulturarv dermed stiger.

14.-16.

SSF og SSW deltager sammen med Grænseforeningen i Folkemødet på Bornholm, også med egne programpunkter, bl.a. med Folketingets formand Mogens Lykketoft og minister Anke Spoorendonk, der vækker almen interesse.

15.

LEJRSKOLEHjemmet Vesterleds bestyrelse med formand Carsten Dalgaard i spidsen kalder til årsmøde med Anette Jensen fra Nordisk Informationskontor i Flensborg som festtaler.

ELLEN og Gerd Pickardt, Harreslev, fejrer guldbryllup.

15./16.

VIBORGEgnens Grænseforening gæster venskabsforbindelsen, Bredsted SSF, der havde tilrettelagt et flot program.

18.

DER er 40 ældreklubber under SSF med 14.700 ældre til møderne, oplyser Leif Volck Madsen, Humanitært Udvalg, på SSFs hovedstyrelsesmøde.

PÅ samme møde oplyser SSFs formand Dieter Paul Küssner, at Lolfod 69 faktisk er solgt.

19.

FORFATNINGSDomstolen i Slesvig giver ved en første høring SSW og dens advokater god tid til at gøre rede for deres syn på SSWs særstatus og fritagelse for spærregrænsen. Kun få dage inden havde Junge Union og en CDUer

indgivet klage mod dommernes habilitet i sagen, idet nyudnævnelser af dommere sker via justitsministeriet, og dér er en SSWer minister. Domstolen afviste inhabilitetssagen.

SSF Flensborg amts familiebrunch bliver et tilløbsstykke: 140 små og store hygger, leger og spiser sammen.

19.-23.

FUEV, mindretalsunionen, afvikler sin årlige kongres i Sydtyrol. SSFs Dieter Paul Küssner vælges som Heinrich Schultz' efterfølger som vicepræsident. EU-borgerinitiativet Minority Safepack med indsamling af en million underskrifter til sikring af mindretalsrettigheder i EU søsættes. Også et initiativ til anerkendelse af roma & sinti i Ungarn iværksættes.

20.

ROTARY i Flensborg har fået ny præsident i Bjerne Lønborg, der aflæser Bent Borg på posten, skriver vor avis.

21.

VOR avis præsenterer Jørgen Møllekær som ny chefredaktør fra 1. december og som Bjarne Lønborgs efterfølger. Aktionærs-generalforsamlingen samme dag genvælger de tilsynsrådsmedlemmer, der står på valg.

ELSE Marie Rieks-Pedersen fratræder som leder af Skovlund-Valsbøl Danske Skole. Efterfølger er Anne Clausen.

KIRSTEN Riediger stopper som leder af Satrup Danske Skole efter 39 år på skolen, siden 2005 som leder.

SKOLELEDER Holger Terkelsen og overlærer Birthe Kohrt har sidste skoledag på Hatlund Danske Skole efter 36 hhv. 40 års indsats i skoleforeningen.

22./23.

HÆRVEJSLØBET for løbere og cyklister starter i år fra Havnespidsen i Flensborg, arrangeret af DGI med SdU som medarrangør syd for grænsen.

22 drenge og 3 piger deltager i SdUs fodboldskole for 12-14-årige i Slesvig.

25.

OLDERMAND Karl Heinz Rudebeck bliver ny majestæt ved skydningen ved Det store Adelgilde i Skt. Knudsgildet i Flensborg.

25.-26.

NORDISK Råds Medborger- og forbrugerudvalg under forsæde af ordfører MP Satu Haapanen, finsk rigsdag, gæster Sydslesvig. Foruden et arbejds møde er der tilrettelagt et program omfattende SSF, Danevirke Museum, centralbiblioteket, Nordisk Informationskontor, Dansk Generalkonsulat, Frøslevlejren og landdagen.

26.

VOR avis skriver, at nu kan man læse de første værker fra Den slesvigske Samling digitalt på computerende derhjemme.

GUDRUN Lemke, SSW-gruppeformand i kreds dagen Slesvig-Flensborg, er blevet valgt til borgmester i Jar(de)lund kommune, skriver vor avis.

STYRELSEN i skoleforeningen ser positivt på udkastet til en ny skolelov i Slesvig-Holsten, skriver vor avis. Et hørings svar er sendt til landsregeringen. Det rummer fællesskolen som mål for alle skoler i delstaten og anerkender udtrykkeligt de danske skoler i Sydslesvig som det danske mindretals „offentlige skoler“

HANS Heinrich Hansen, Rendbjerg, fylder 75 år.

27.

MILJØminister Robert Habeck gæster Spejdergården Tydal medbringende en check på 531.000 euro til udvikling af centret som natur- og teknikcenter i delstaten.

VOR avis rapporterer fra SdUs udsolgte sommerlejr på Christianslyst, hvor 78 11-13-årige nyder en uges samvær med alskens aktivitet.

KARL-Heinz Thomsen, Slesvig, runder de 85.

29.
LENE Bastiansen, Flensborg, kritiserer i vor avis det danske mindretal for at være topstyret og udemokratisk. Hun ønsker indført en slags sydslesvigsk ombudsmand, og hun vil sammen med ligesindede indkalde til et debatmøde om emnet.
VOR avis skriver, at Orgelfestival Sønderjylland-Schleswig frem til 15. september omfatter 170 koncerter, også i danske kirker i Sydslesvig.

JULI 2013

1.
SYDSLESVIGudvalget er på besøg på Sild. Formand Benny Engelbrecht MF (S) siger, at nogle af de sydslesvigske organisationer lige skal se på deres 2014-ansøgninger endnu en gang. Ønsker om øget tilskud kann nok ikke indfries.

SAMARBEJDET mellem Dansk Lærereforening i Sydslesvig og Skolelederforeningen er ophørt. Forhandlingsteknisk og administrativt kører hver af parterne fremover deres eget løb.

VOR avis skriver, at de første 210 ferie-børn er blevet sendt af sted. De næste 150 skal af sted snart til Vesterled hhv. Hjerting.

SIEGFRIED Matlok fratræder som redaktør på Der Nordschleswiger men fortsætter et par år endnu som senior-medarbejder. Hans efterfølger er Gwyn Nissen.

3.
DER undervises tilstrækkeligt om Sydslesvig i skolerne i Danmark. Det svar giver børne- og undervisningsminister Christine Antorini på forespørgsel af Martin Henriksen MF (DF) gående ud på, at der burde undervises mere om det danske mindretal.

VOR avis skriver, at 132 unge med syv nationaliteter er samlet om Grænseforeningens pantbod på Roskilde Festival.

WALTER Schenk, Kobbermølle, runder de 80.

4.
40 både fra 13 lande kommer til International Council of Cruising Yachts til sommerstævne hos Flensborg Yachtclub.
HEIDE Simonis, Bordesholm, fylder 70 år.
FYC annoncerer Lida Selcks død.

5.
MINDRETALSekspertter fra hele Europa mødes på Flensborghus i Flensborg, indbudt af mindretals-forskningscentret ECMI for at belyse historien om Europarådets komité, der overvåger Rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal og mindre-talte sprog.
ANNE og Gerhard Clausen, Moldened, fejrer guldbryllup.
DORLE Andresen, Flensborg, dør 66 år gammel.

6.
VOR avis skriver, at 103 SdUere er med til DGIs landsstævne i Esbjerg i disse dage.
VIDERE skriver vor avis, at Industrimuseet Kobbermølle er gået i gang med at ombygge to haller, et millionprojekt, som Sydslesvigudvalget støtter med 70.000 euro. Byggeriet ventes færdig til maj 2014.

8.
SLESVIG Musikclub og SSF arrangerer jazz på Wappen von Schleswig med danske Jazzbuffetten.
ERICH Bohm, Kobbermølle, dør 78 år gammel.

9.
HOLGER Balbierski, Holtenå, fylder 70.

10.
VOR avis skriver fra den 29. sydslesvigske sommerhøjskole, i år på Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad. 115 voksne og 47 børn fra Danmark og Sydslesvig hygger sig sammen og er fælles om

en lang række aktiviteter i en uges tid.

11.

CARL Hagens, Flensborg, runder de 96, og vor avis hylder ham de følgende dage med en serie fortællinger om hans og afdøde hustru Felicitas' liv og levned i og udenfor mindretallet.

12.

SLESVIG Roklub lægger grundstenen for det nye klubhus. Det gamle blev revet ned, fordi det var skadet. A.P. Møller-Fonden har doneret 400.000 euro til ny-byggeriet.

13.

MARTIN Henriksen MF (DF), medlem af Sydslesvigudvalget, roser det danske mindretal for liv og engagement men kritiserer i vor avis, at SSW er for meget regional og for lidt mindretal, og at der tales for meget tysk i skolerne. SSW-formand Flemming Meyer afviser kritikken: - SSW går ind for en aktiv sprogpolitik, og elevernes sprogbrug i skolerne er ikke partiets sag.

INGRID Dreyer, Flensborg, dør 82 år gammel.

17.

VOR avis skriver, at der p.t. er 210 feriebørn hos 160 ferieværter i Danmark. 60 af dem er nye. Målet er 100 nye om året. Mange er kun ferieværter et år og flyver måske sydpå næste år, uden at agere ferieværter.

VOR avis skriver videre, at 13-årige Lara Lessmann, Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg, er blevet nr. 3 ved verdensmesterskaberne i BMX-cykling i Köln.

NIELS A. Nielsen, Flensborg, runder de 60.

19.

DUBORG-Skolen i Flensborg får ny etage over idrætshallen og renoveres gennemgående fra sommer næste år, meddeler skoleforeningen. Efter at A.P. Møller-Fonden har meddelt, at den betaler, har en række arkitektbureauer

leveret udkast, og Praksis Arkitekterne vandt konkurrencen. Det bevaringsværdige skal bevares. Skolegården får karakter af have. Byggearbejderne ventes af tage 2-3 år.

VOR avis skriver, at biblioteksdirektør Alice Feddersen, Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, er beskikket til at sidde i Danmarks Folkeuniversitetsnævn som en af 12 medlemmer.

SUSANNE og Arne vies i Nørup, annoncerer forældrene Grethe Pedersen, Give, ogv Signe & Anders Schaltz Andersen, Hatsted, i vor avis.

KÆTTE og Manfred Kühl, Harreslev, fejrer guldbryllup.

19.juli-18. august

FLENSBORG genlyder atter af international musik fra alle dens centrale baggårde: Flensburger Hofkultur præsenterer musik fra hele verden, og også det danske mindretals gårde er med.

20.

I VOR udelukker ministerpræsident Torsten Albig at videreføre en mindretalsregering, hvis forfatningsdomstolen underkender SSWs mandater. Så udskrives der nyvalg, siger han.

ANDREA Browatski (37), København, tidl. Flensborg, snart Hillerød, bliver 1. januar ny overlæge på lungemedicinsk afdeling på Hillerød sygehus, skriver vor avis.

21.

PETER Frerichs, Harreslev, dør 64 år gammel.

KURT Groll, Oversø, dør 77 år gammel.

22.

VOR avis skriver, at otte kunstnere fra fem lande og 13 kunstinteresserede fra Danmark har sat hinanden stævne en uges tid på Jaruplund Højskole – en kombination af et kurset og et kunstsymposium.

23.
FRØYA Gildberg og ensemblet Il Suono tager på turné, der indledes i Helligåndskirken i Flensborg og Christuskirken i Nibøl og så går Danmark rundt.

24.
THOMAS Petersen, Langå, runder de 75.

23.
SABINE Petersen, Hostrup, dør.

25.
SLAGET ved Isted 1850 mindes en række steder i Sydslesvig. På Flensborg gl. Kirkegård taler traditionen tro chefredaktøren på vor avis, Bjarne Lønborg. SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at Støttekredsen på Dansk Alderdomshjem i Flensborg med pastor emer. Kæthe Kühn som formand efterlyser flere hjælpere til aktivt samvær med beboerne.

26. juli -3. august
HARALD Haugaard kaleder for tredje gang til international Fiddlerschool i Bredsted, og 120 unge violinister fra hele verden følger hans kald. 2. august er der offentlig afslutningskoncert på Slesvighus i Slesvig.

27.
VOR avis sommer-portrætter medarbejderne og arbejdet på Dansk Generalkonsulat i Flensborg.
VOR avis skriver endvidere, at Grænseforeningens populære sommerhus Gennerhus er midlertidigt lukket, fordi det er i for dårlig stand.

28.
WALTER Petersen, Flensborg, tidl. Slesvig, dør 91 år gammel.

31.
URSULA „Uschi“ Kreutzer går på pension fra Garding Danske Børnehaven.

AUGUST 2013

1.
FORENINGEN Litteratour under Dansk Forfatterforening gæster også Flensborg med sin rullende bogcafé som led i et forsøg, en turné gennem en række jyske byer og sommerlande med forfatterlæsninger og bogpræsentationer. En af idémændene bag er forfatteren og Sydslesvig-venner Egon Clausen.
BREDSTED Danske Skole får ny leder i Bjørn Schindhelm Petersen.

EVA Book-Henningsen og Birte Schenk fejrer 40 års ansættelse i Union-Bank i Flensborg.

INGA Juul Vind tiltræder som ny chef på DR Radio Syd i Aabenraa. Fhv. chef Anette Johnsen fortsætter som menig journalist på stationen.

2.
UNION-Bank lægger grundstenen for nybygningen i Harreslev.

MAIKE Lohse, Flensborg, runder de 70.

3.
RIKKE Becher og André Böckmann bliver viet i Helligåndskirken i Flensborg.

5.
VOR avis skriver, at førskolebørnene i Vesterland „blev smidt“ ud af børnehaven og „opfanget“ af skole og fritidshjem, en af de første indskolinger i år på de danske skoler i Sydslesvig.
AVISEN skriver videre, at fritidshjemet i Vesterland har fået ny leder i Louise Joensen.

6
VOR avis gæster SdUs fodboldskole i Slesvig, hvor 35 drenge og 15 piger lærte mere og hyggede sig sammen i en lang weekend.

VOR avis skriver videre, at Foreningen Norden i anledning af 50 års jubilæet vil udgive en nordisk kogebog.
CÄCILIE »Cille/Cilly« Meyer, Flensborg, dør 88 år gammel.

8.
KLARA Ertel, Flensborg, dør 98 år gammel.
NIELS Eddau Kock, Flensborg, dør 67 år gammel.
9.
SSW indbyder til kombineret hovedudvalgs- og sommermøde på Christianslyst. SSW-minister Anke Spoorendonk er med, men der er endnu en VIPer: Som gæst deltager den grønne miljøminister Robert Habeck.
- 10./11.
DANEVIRKE Museum havde i anledning af familieweekenden besøg af vikingerne fra Opinn Skjold og vikingeduketeaterduoen Sonja og Lars Jensen = Yggrasil, samt en hel del nysgerrige familier.
11.
20 forældre tager ordentlig fat for at shine FDFernes Uglerede i Tarp op ind- og udvendigt.
11.-25.
12 tyske og 22 danske kunstnere er med, da Grænselandsudstillingen i sit 43. år viser bred kunst i Sønderjyllands-hallen i Aabenraa.
13.
PÅ et ekstraordinært byrådsmøde i Askfelt tilbagekalder kommunerådet sin beslutning om at anbefale overfor amtet, at Askfelt Danske Børnehaven reduceres fra 40 til 30 pladser i 2014 og til 20 i 2015 ud fra begrundelsen, at „der er ledig plads i den offentlige børnehaven“. Skoleforeningens forhandlinger gav altså pote.
VOR avis skriver, at Skovgade Børnehaven p.g.a. rørbrud indtil videre er lukket. Børnene passes i en lejlighed tæt på plus køres til og fra Tydal.
INGRID Alexander (76), Skovby, der døde tidligere på året, mindes i vor avis.
- 13.-21.
NORDISK Informationskontor er primus motor i den 3. litteraturfest.nu i grænselandet fra Kiel i syd til Haderslev i nord. Der er forfatterlæsninger, poetry slam, udstilling o.m.a.
16.
MAREN Schultz, Flensborg, fylder 70 år.
RANDI Korsgaard, Kappel, har 25 års jubilæum som præst i Sydslesvig.
- 16./17.
SSF Bøglund og Skovby gæster vennerne i Viborgegnens Grænseforening. Man mødes på Hjerl Hede-
- 17./18.
SLESVIG IFs plads danner rammen om de fynsk-jyske mesterskaber U7-9 under DGI med 38 hold og 400 spillere, inkl. „det løse“ rundt regnet 1.000 deltagere.
20.
FINLANDSSVENSK Astrid Thors er ny OSCE-højkommissær for nationale mindretal med sæde i Haag. Hun afløser norske Knut Vollebaek.
21.
GÜNTER Nissen, Flensborg, runder de 75.
JØRN Ulrik Larsen, Aabenraa, fylder 75 år.
22.
SSFs og SdUs jazzsæson på Flensborghus åbnes med et brag: Mads Vinding, Marilyn Mazur og Jean-Michel Pilc har verdenspremiere som trio, og der er udsolgt.
HISTORISK Samfund i Sydslesvig arrangerer aftenbesøg i Kluvensiek og Sehested, guided af Lars N. Henningsen.
23.
MINDRETALSrådet med formand Dieter Paul Küssner (SSF) i spidsen opfordrer på sit møde i Berlin alle demokratiske partier til at tage klart afstand fra NPDs fremmedfjendske paroler især overfor sinti & roma.
SSWU får ny formand i Max Kahrmann.

Han afløser Claas Johannsen, der forlader landsdelen i uddannelsesøjemed.

24./25.

SSF og SSW repræsenterer sammen med Mindretalsrådet i Tyskland de fire nationale mindretal i forbundsrepublikken i en infobod ved forbundsindrigsministeriet i Berlin, hvor der er åbent hus ligesom i de andre ministerier i hovedstaden. De møder bl.a. indenrigsminister Hans-Peter Friedrich.

25.

PÅ Folkemødet på Ejer Bavnehøj ved Skanderborg taler statsminister Helle Thorning-Schmidt og justits-, kultur- og europaminister Anke Spoorendonk.

27.

KULTURMINISTER Anke Spoorendonk forelægger landsregeringens kulturrapport, den første nogensinde i Slesvig-Holsten: [http://www.schleswig-holstein.de/MJKE/DE/Kulturpolitik/Kulturbericht/Kulturbericht_2013](http://www.schleswig-holstein.de/MJKE/DE/Kulturpolitik/Kulturbericht/Kulturbericht_2013___blob=publicationFile.pdf)

__blob=publicationFile.pdf (på tysk).

VOR avis skriver, at tidsplanen for et nyt teater i Slesvig er stram, og at interimspillestedet på Slesvighus nok også er aktuelt, når de planlagte tre års indkvartering er afsluttet.

HEINRICH Schäfer runder de 80.

27-29.

FOLKETINGETS Internationale Sekretariat gæster det danske mindretal som mål for deres personaleudflugt/ studietur. Ud over interne møder gæster de Flensborghus, Danevirke Museum, Flensborg rådhus og Dansk Generalkonsulat.

29.

SSFs medlemsblad KONTAKT opfordrer på vegne af årsmødeudvalget folk – især unge – til at indsende forslag til et årsmødemotto 2014.

30.

FOLKETINGETS Børne- og Undervis-

ningsudvalg på vej hjem fra en studietur i erhvervsuddannelser i Schweiz og Kiel/ Holsten gør holdt i Sydslesvig og aflægger informationsbesøg på Flensborghus og Duborg-Skolen.

SSW og SP gennemfører en fælles konference i Padborg om landdistrikternes fremtid.

HIPHOP-jazzbandet DoktorDoktor med flensborgeren Mads Glendorf optræder i Flensborg, indbudt af SSF og SdU.

BESTYRELSEN for Grænseforeningen meddeler, at de foreslår Mette Bock MF som afløser for Finn Slumstrup i formandsstolen på sendemandsmødet i maj næste år. Det fører i de følgende dage og uger til en avisdebat, om Mette Bock bør videreføre den af Slumstrup lagte linje i Grænseforeningen eller ej.

REJSEGILDE på Kobbermølle Industri-museums to haller, der gør museet større og til sin tid også mere moderne. Museet genåbnes i maj 2014.

31.

DET sydslesvigske Samråd og Grænseforeningens forretningsudvalg mødes for at videreudvikle oplysningsarbejdet om Sydslesvig i Danmark.

SSF og menigheden på Sild arrangerer gospelworkshop og –koncert med Hans Christian Jochimsen, København.

PETER Jacob Alberts, Garding, tidl. Augustenkog, dør, 84 år gammel.

SEPTEMBER 2013

1.

CARSTEN Porskrog Rasmussen tiltræder som ny chef for Museum Sønderjylland på Sønderborg slot.

PROVST Viggo Jacobsen, Flensborg, har 25 års jubilæum som provst.

PASTOR Sten Haarløv tiltræder stillingen som præst i Sønderløgum efter 17 år i Flensborg Nord.

2.

VOR avis skriver, at mindretals-forskningscentret ECMI i Flensborg netop

har afviklet sin 3. sommerskole over 10 dage med 29 unge akademikere fra 23 lande om nationale mindretal og grænseregioner.

A.P. Møller Skolen i Slesvig fejrer sit 5 års jubilæum.

ILONA Heimböckel, Bredsted, og Jasmin Isabella Nomi Golzar, Haderslev, udstiller portrætter og grafik frem til 31. oktober på Aktivitetshuset i Flensborg.

BERIT Schütt (18), Brebel, tiltræder som frivillig kulturarbejder for et års tid på Dansk Generalsekretariat i Flensborg.

3.

JESPER Theilgaard gæster Harreslev SSF med et foredrag om vejret, vejrprægede sange og ordsprog.

UC Syd og Flensborg universitet undrskriver aftale om læreruddannelse, efter i flere år allerede at have praktiseret samarbejdet. Sidstnævnte styed er man tæt på at få et institut for mindretal.

VOR avis skriver, at der i disse dage afvikles en Venskabsbyernes Ungdomstævne i Sydslesvig, hvor 24 elever fra gymnasier i Norddn og 24 elever fra de to danske gymnasier i Sydslesvig sætter hinanden stævne ved alskens aktiviteter og samvær.

KARIN Feddersen, Flensborg, dør.

5.

I EN leder på KONTAKT kritiserer SSF, at kulturministeriets slesvig-holstenske kulturrapport ud over Jaruplund Højskole og Dansk Centralbibliotek ikke nævner SSFs og de tilsluttede foreningers kulturaktiviteter. I vor avis svarer SSW-landdagsgruppens kulturordfører Jette WaldingerThiering, at selv om hun forstår SSFs reaktion, så foregår præsentationen af mindretallets kulturaktiviteter i landdagen og ikke i rapporten. Et par dage senere igen påpeger en talsmand for kulturministeriet i Kiel, at rapporten kun omfatter de aktiviteter, der støttes af kulturministeriet og ikke eksempelvis de, der støttes af statskanselliet. Men man overvejer sagen m.h.t. næste kulturrapport, og man er udmær-

ket vidende om og anerkender mindretallets store aktivitet på kulturområdet. I VOR avis lykønskes Skt. Hans Ældreklub i Flensborg med 40 års jubilæet.

6.

Klaus-Erik Ramm, chef for International MotorClub Flensborg, overrækker pengegaver på Flensborghus til Duborg-Samfundet, Duborg-Skolen, Ansgar Menighed Flensborg og SSF.

NELE og Patrick bliver gift, annoncerer forældrene Schlotfeldt og Julius.

MARLIES og Lothar Huckhagel fejrer guldbryllup.

BIRTHE og Martin Bjerringgaard, Meldelby, fejrer guldbryllup.

7.

SYDSLESVIGs danske Kunstforening åbner en udstilling med værker af fire kunstnere: Nina Brauhauser, Düsseldorf, foto – Maria C.P. Huls, Dagebøl, skulptur – Sergei Sviatchenko, Viborg, fotocollager – og Christina Bredahl Duellund, København, installation.

8.

UWE Sprenger, Flensborg, runder de 60.

9.

HÅNDVÆRKERNE går i gang med at tørrense kalken på murværket inde i Helligåndskirken i Flensborg. Det varer en seks ugers tid. Siden går Bjørn Nørsgaard i gang med sin mosaikkunst i kirken, planlagt indviet 1. søndag i advent. KATHARINA »Tine« Maria Müller, Sdr. Løgum, tidl. Karlum, dør 91 år gammel.

10.

FLENSBORG-Biffen genoptager filmsæsonen på Flensborghus med „Jagten“ af Thomas Vinterberg.

ARNE Møller, Agtrup, dør 76 år gammel.

11.

DET sydslesvigske Samråd drøfter emnet Sydslesvigting og genes om at gen-

nemføre en konference om emnet senere. Et rundspørge i Danmark, foretaget af et institut, viser, at tre fjerdedele af danskerne ikke ved eller ikke vil vide af det danske mindretal i Sydslesvig, skriver vor avis senere.

JØRGEN Petersen, Barrit, tidl. Ladelund, dør 88 år gammel.

12.

KONTAKT præsenterer de glade vindere af SSF Egernførdes lanterneoptogs-plakatvindere, fire søde børnehvebørn og en lige så sød ung elev fra Jes Kruse-Skolen.

LENE Bastiansen indkalder til møde om ytringsfrihed eller mangel på samme i det danske mindretal. 20 mennesker følger indbydelsen.

13.

LANDSforfatningsdomstolen i Slesvig afviser de unkonserveratives valgindsigelser, rettet mod SSW, og erklærer, at der både findes et dansk mindretal i Sydslesvig, og at SSW er det danske mindretals parti, forfatningsbegrundet fritaget for 5% spærregrænsen med det antal mandater, SSW opnår ved valgene. Klagerne havde fremsat tivivil om mindretallets eksistens, SSWs tilknytning til mindretallet og de tre SSW-mandaters gyldighed. I et mindretalsvotum siger en af dommerne, at fritagelsen også ville ske fyldest, hvis SSW kun fik et mandat, indtil partiet runder 5% spærregrænsen.

14.

PÅ SSWs landsmøde hersker glæde over forfatningsdomstolens kendelse. Genvalgte formand Flemming Meyer påpeger, at regeringsdeltagelsen gør SSW godt; man anerkender arbejdet. SSW har nu atter over 3.700 medlemmer og næsten 200 aktive i SSWU.

FORMAND Flemming Radsted Madsen kann på Slesvig-Ligaens generalforsamling kun beklage, at medlemstallet rasler. Til gengæld er der stadig penge at hente til Sydslesvig: SSF Gottorp amt

får 30.000 kr. til renovering af Slesvig-hus, Fred Witt, Egernførde, får 10.000 kr. som anerkendelse af initiativ og engagement fra ligaens legat.

16.

NORDEN og finanskrisen drøftes på et debatmøde, som SSW og Nordisk Informationskontor indbyder til. I panelet: Europaminister Anke Spoorendonk, Foreningen Norden-formand Karen Ellemann og Nordisk Ministerråds generalsekretær Dagfinn Høybråten.

16.-19.

100 provster fra Dammark holder årsmøde i Sydslesvig og stifter selvsagt indgående bekendtskab med mindretallet.

16.-21.

NORDISK litteraturfestival i hele grænselandet, arrangeret af primært Nordisk Informationskontor. Store navne kommer til læsninger m.m.

17.

SYVMANDSfodboldholdet fra Vesterland UIF vandt guld ved landsmesterskaberne i Løgumkloster, skriver vor avis. I 2009 og 2011 vandt de bronze.

18.

VOR avis skriver, at EU-Kommissionen har afvist at anerkende mindretallets borgerinitiativ Minority SafePack, hvor det gjaldt om at samle en million underskrifter for at pålægge Kommissionen initiativer til en europæisk mindretallssikring; en politisk og ikke juridisk afgørelse, kalder bl.a. FUEV det. Det støder på undren i mindretallet og især i dansk politik, at lande som Frankrig og Grækenland men også østeuropæiske lande er imod. FUEV overvejer at gå rettens vej.

CDUs landsformand Reimer Böge har tilskrevet SSW og ønsker et møde med landsstyrelsen. Han distancerer sig fra Junge Unions sagfører. Nogle dage senere, da de unge konservative fortsat

kritiserer SSWs fritagelse for 5% spærregrænsen, distancerer CDU-formanden sig også fra dem: I det demokrati respekterer man en domstols afgørelse, siger han.

FRISEREN Gary Funck og den tyske nordslesviger Stephan Kleinschmidt står fremover for formandsskabet i Region Sønderjylland-Schleswigs kultur-, kontakt- og samarbejdsudvalg, skriver vor avis.

NORMA Schulz vandt Friserrådets musikkæppestrid i Bredsted, skriver vor avis. 26 sange på frisisk var blevet tilmeldt.

19.

DE sønderjyske Grænseforeninger præsenterer deres første medlemsside i vor avis. Den avis sendes til alle GF-medlemmer i Sønderjylland.

ERNST-Günther Büsen, Flensborg, runder de 80.

20.-22.

425 voksenspejdere fra Sct. Georgs Gilder i hele Danmark holder landsgildeting på A.P. Møller Skolen i Slesvig og får gennem mødet med danske sydslesvigere og sightseeing indsigt i mindretalsforholdene syd for grænsen. Arrangør er gildernes distrikt i Sønderjylland, hvortil også Flensborg-gildet hører. Helmut Werth, Tydal, vælges til landsgildemester.

21.

DEN nordiske litteraturfestival afsluttes med koncert med Dissing, Dissing, Las & Dissing på Flensborghus, sponsoreret af SSF.

JESPER Lundgaard & band tryllebinder publikum på Slesvighus med forestillingen „Elvis“; arr.: SSF.

MICHAEL Arp, Grødersby, dør 58 år gammel.

23.

RENATE Schnack, Bra(de)rup, runder de 60.

24.

I VOR avis tager det nyvalgte CDU-forbundsmedlem Sabine Sütterlin-Waack fra valgkredsen Flensborg-Slesvig afstand til de ungservatives aktionen. Hun er glad for forfatningsdomstolens kendelse, bekræfter udtrykkeligt det danske mindretals og SSWs status og ønsker et godt og tillidsfuldt samarbejde med mindretal og SSW.

SSF Gottorp og Rendsborg-Egernførde amters og Humanitært Udvalgs fælles høstfest i Slesvig besøges af 148 ældre, der nyder kaffen, samværet, tombolaen og Frøya Gildbergs smukke sang.

DEN danske „jernlady“, OL-kvindehåndboldvinder fra 1996, Marianne Flormann fortæller om sit liv med idrætten på SdUs aktivitetsmøder for de forskellige idrætsafdelinger.

REIMER Kay Hentschel-Holander, Bredsted, dør 88 år gammel.

Poul Nødgaard, Ringsted, dør 76 år gammel.

25.

VOR avis skriver, at SPD havde indbudt til et møde, hvor man fejrede 25 års jubilæet for institutionen mindretalsrådgiver i delstaten Slesvig-Holsten. Den nuværende rådgiver Renate Schnack appellerede til politikerne om at gøre mere ved mindretalspolitikken.

SSH fejrer høstgilde på vor avis.

SSF Flensborg amts og Humanitært Udvalgs høstfest for de ældre medlemmer på Flensborghus er udsolgt. Frøya Gildberg underholder med folkelige sange.

SLESVIGSK Samfunds Fond overrækker 100.000 kr. til Nordfriisk Instituut som anerkendelse af det arbejde, der gøres for at sikre frisisk sprog, kultur, historie og litteratur.

VOR avis skriver, at Grænseforeningens kultur mødeambassadører er nomineret til Årets frivillige forening.

26.

FUEF og mindretallene arrangerer debatmøde med parlamentarikere i EU-Parlamentet i Bruxelles, hvor man drøf-

ter EU-Kommissionens afvisning af borgerinitiativet Minority Safe Pack og konsekvenserne. Sidstnævnte bliver nok af politisk art og ikke af juridisk.

DELSTATSregeringen præsenterer sit udkast for en ny skolelov i landdagen. Den sikrer de danske skoler ligestilling og frisiskundervisning i skolerne på vestkysten.

EN enig landdag kritiserer EU-Kommissionens afvisning af mindretallets borgerinitiativ Minority Safe Pack.

DANEVIRKE er langt ældre end antaget, viser arkæologiske undersøgelser ved Porten til Norden, der offentliggøres overfor pressen. Den næstældste del skønnes at være fra 520-550.

SSFs medlemsblad KONTAKT skriver, at to klasser har vundet to gratis Spil Dansk-koncerter hjem til deres skoler senere på året: En på Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg og en på Treneskolen i Tarp.

26./27.

SYDSLESVIGudvalget er til budgetforhandlinger med de danske organisationer m.fl. i Sydslesvig. Bagefter udtrykker formanden Benny Engelbrecht skuffelse over, at man fra sydslesvigsk side ikke har prioriteret ansøgningerne men overlader det til udvalget. Ikke alle ønsker vil kunne tilgodeses, siger han.

27.

CDU-formanden i Slesvig-Holsten, Reimer Böge, distancerer sig fra Junge Unions fortsatte kritik af SSW og fritagelsens for spærregrænsen. Dn dom bør respekteres, siger han, der ønsker at mødes med SSWs landsstyrelse.

SSF Flensborg By starter op med en storstilet hvervekampagne ved aktivtetsdagen på Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg. Der oplyses om SSF og foreningen spebnderer en workshop/ koncert med Jesper Falch og stomp.

SSFs vestkystkultur i Husum-Ejdersted indleder efterårssæsonen med Son Clasico, cubansk musik, i Tønning.

DET dansk-tyske selskab af musikven-

ner af 1998, som SSF er medlem af, fejrer 15 års jubilæet med en koncert med Trio con Brio Copenhagen på Flensborghus.

VOR avis skriver, at pastor Preben K. Mogensen, Ansgar Flensborg Nord, er blevet ny formand for det økumeniske fællesskab i Flensborg.

VOR avis skriver også, at Svend P. efter 24 år stopper som fast musiker på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

POUL Wendelboe, Hasseris, dør 102 år gammel.

28.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, skriver, at foreningen mister rundt regnet en halv million euro til børnehaverne p.g.a. en nyordning af de amtskommunale tilskud til danske som tyske børnehaver. Skoleforeningen er dog forberedt på den nye situation. Bladet skriver videre, at antallet af vuggestuepladser skal stige fra 170 i 2012 til 360 i 2014; og at alle danske fællesskoler i Sydslesvig skal være heldagsskoler fra næste skoleår.

FORRYGENDE jazz på Flensborghus ved SSF & SdU: Carl Winther, piano, Johnny Åman, bas, og Anders Mogensen, trommer, allierer sig med Jerry Bergonzi, sax.

TILLA Rebsdorf, Flensborg, runder de 60.

FRITZ Petersen, Flensborg, d'r 79 år gammel.

29.

GEORG Lesch, Klangsblø, tidl. Nykirke, dør 86 år gammel.

OKTOBER 2013

2.

VOR avis skriver, at skoleforeningen overvejer at flytte alle 600 elever plus lærere på Duborg-Skolen til andre egnede lokaler i 1 ½-2 år, mens skolen bygges om, takket være en flot donation fra A.P. Møller-Fonden. Oprindeligt var det planen, at skolen bygges om

successive over 3-4 år, mens al under-visning fortsat gennemføres på stedet, men en hurtigere om- og tilbygning er billigere. Endnu er egnede lokaler dog ikke fundet i Flensborg og opland.

PER Østerbye, Flensborg, dør 79 år gammel.

2.-4.

EN busfuld interesserede SSWere er på tre dages informationsbesøg i ministerier og museer plus modtagelse på den danske ambassade i Berlin.

2.-6.

FRIISK Foriining arrangerer efterårshøjskole på Jaruplund Højskole for 50 børn og voksne med alskens aktiviteter og det frisiske sprog i centrum.

4.

VOR avis skriver, at mindretalsunionen FUEF og Csaba Tabajdi, formand for EU-parlamentets intergroup for mindretal, på et møde i Bruxelles vedtog, at der skal sendes breve til Europas regeringschefer og en stor del EU-politikere for at bede dem tage stilling til emnet mindretal og mindretalsbeskyttelse. Man vil fra initiativtagernes side ikke finde sig i, at EU-Kommissionen har afvist de nationale mindretals borgerinitiativ med underskriftsindsamlingen.

MADS Lausten (15) fra 9. klasse på Jes Kruse-Skolen i Egernførde portrætteres i vor avis. Han er i 14 dages praktik hos SSW-landdagsgruppen i Kiel.

8.

VIA vor avis slår ministerpræsidentens mindretalskommitterede Renate Schnack et slag for, at de nationale mindretal i EU får egen EU-kommis-sær. Hun står fuldstændig uforstående overfor EU-Kommissionens afvisning af mindretallenes begæring om et borgerinitiativ/ underskriftindsamling: - Der er intet revolutionært i begæringen; mindretallene ønsker blot, at EU-Kommissionen beskæftiger sig med mindretallene, for der er nationale mindretal i alle større EU-lande.

FLENSBORG-Biffen viser den norske film Kon-Tiki i (biograf)salen på Flensborghus.

9.

VOR avis skriver, at Grænseforeningen erkender, at dens folkeindsamling til fordel for Dybbøl Mølle ikke når i mål næste år. I stedet for som planlagt 5 mill. kr. er der på indeværende tidspunkt kun indsamlet 1 mill. kr.

10.

TOVE Læssøe Dreller, Flensborg, tidl. Slesvig, dør.

11.

DET danske mindretal deltager også i år i Kulturnatten på Christiansborg, denne gang med mindretal i et europæiske perspektiv som emne. Rødkål & Sauerkraut underholder. For den organisatoriske tilrettelæggelse står SSFs informationskontor på Tinge.

DER ER åbenthus med rundvisning i udgravningerne på Danevirke, og mange interesserede dukker op.

I VOR avis betegner SdU-konsulent Tine Virgils og spejderchef Tim Riediger heldagsskolen som gift for foreningslivet: Eleverne har ikke overskud til fritidsaktiviteter og foreningernes ledere kan ikke tage fri fra arbejde for at arrangere aktiviteter for børnene om eftermiddagen i de sidste skoletimer.

14.-18.

SSF, skoleforeningen og højskolen arrangerer introduktionskursus for familier, der er på vej ind i mindretallet på Jaruplund Højskole.

15.

PETER Andresen, Agtrup, dør 93 år gammel.

16.

DANSK Skoleforening og Dansk Centralbibliotek oplyser, at de fra næste år går over til »grøn strøm« fra de kommunale værker i Flensborg og Slesvig

til alle deres institutioner. Det er ikke kun økologisk og lokalt; det er også billigere.

22.
SSF byder indenfor i Tyske Hus i Flensborg til musicalen Fregatten Jylland med bl.a. Stig Rossen og Ole Thestrup. BORGERFORENINGEN i Flensborg afvikler sin hovedgeneralforsamling og lytter til et 1864-foredrag ved journalist Flemming Nielsen.

23.
DET lille Teater Flensborg har premiere på det dansk-tyske teaterstykke »Grænsen« af Kaj Nissen om feltflyvepladsen Kragelunds omskiftelige historie.

25.
SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester samt accordeonsolisten Bjarke Mogensen giver koncert i Flensborg. SSF spenderer efterfølgende et glas og finger-food til musikere og publikum i anledning af orkestrets 50 års jubilæum.

29.
DANSK Sundhedstjeneste holder åbent sundhedsrådsmøde med foredrag om bl.a. aldring ved prof. dr. Kaare Christensen fra Syddansk Universitet i Odense.

31.
SPIL Dansk Dag overalt i Danmark og Sydslesvig, med tilbud syd for grænsen i perioden 26. oktober – 4. november.

NOVEMBER 2013

1.
SSFs »vestkystkultur« åbner den nye sæson med ægte vestjysk vestkystrock og Johnny Madsen Jam i Garding.

2.
NORDISK Informationskontor i Flensborg m.fl. arrangerer temadag om Færøerne med færøsk kunst, foredrag – og

koncert med Annika Hoydal.

9.
PÅ SSFs landsmøde går Dieter Paul Küssner af som formand efter 10 år. Til hans efterfølger har forretningsudvalget nomineret 1. næstformand Jon Hardon Hansen.

19.
DANSK Skoleforening for Sydslesvig inviterer til koncert med DR Big Band på A.P. Møller Skolen i Slesvig. Indtægterne går ubeskåret til krigsramte børn i Syrien.

INDHOLDSFORTEGNELSE

AKTIVITETSHUSET:	116
BANGLADESH-KREDSEN – DANMISSION I SYDSLESVIG:	119
BLÆSERORKESTRET HEJMDAL:	180
BORGERFORENINGEN:.....	121
CHRISTIAN LASSENS MINDE MUSEUM:.....	122
DANMARKS-SAMFUNDET:.....	243
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG:	124
DANSK ERHVERFSFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	157
DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG:.....	183
DANSK KIRKE I SYDSLESVIG:.....	126
DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG:.....	133
DANSK SPEJDERKORPS SYDSLESVIG:	140
DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG:	145
DEN SLESVIGSKE KVINDEFÖRENING:.....	150
DET LILLE TEATER FLENSBORG:.....	153
DET SYDSLESVIGSKE JULEMÆRKE 2013:	60
DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD:	112
DSH - FORENINGEN AF AKTIVE KVINDER I SYDSLESVIG:.....	113
FDF SYDSLESVIG:	158
FESTTALE VED FRISERFORENINGENS 90 ÅRS-JUBILÆUM:	173
FLENSBORG AVIS:.....	164
FLENSBORG-BIFFEN:	120
FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:	163
FLENSBORG KIRKEHØJSKOLE:	188
FLENSBORG Y'S MEN'S CLUB:	242
FORENINGEN NORDEN I SYDSLESVIG:.....	171
FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG:.....	155
FØDERALISTISK UNION AF EUROPÆISKE FOLKEGRUPPER (FUEN):.....	177
GAMLES VÆRN I FLENSBORG:.....	179
GRÆNSEFORENINGEN:.....	246
GAARDEJER CHRISTIAN LASSENS MINDEFOND:.....	122
HISTORISK SAMFUND SØNDERJYLLAND - SYDSLESVIGAFDELINGEN:.....	181
JARUPLUND HØJSKOLE:	186
J.C. MØLLER-FONDEN:	185
KOBBERMØLLE MUSEUM OG INDUSTRIMUSEUM:	189
KVINDEGRUPPEN:	196
MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE/ MBU:	197
MIKKELBERG – CENTER FOR CRICKET OG NORDISK KUNST:	203
MINDEORD:.....	249

MINDRETALS RÅDET/ MINDRETALSSEKRETARIATET I BERLIN:.....	205
NORDISK INFORMATIONS KONTOR:	208
OBERST H. PARKOV'S SYDSLESVIGPRIS 2013:.....	36
SCT. GEORGS GILDET FLENSBORG:	213
SKT. KNUDS GILDET I FLENSBORG:.....	219
SLESVIG FOLKEKOR:	229
SLESVIGSK KREDITFORENING:	225
SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG:.....	229
STUDIEAFDELINGEN & ARKIVET V/ DANSK CENTRALBIBLIOTEK:	235
SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING:	192
SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER:.....	215
SYDSLESVIGS FOLKEUNIVERSITET:	170
SYDSLESVIGSKE BØRNS FERIEREJSER:	161
SYDSLESVIGSK FORENING:.....	13
SYDSLESVIGSK FORENING FOR EJDERSTED AMT:	80
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT:	72
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG BY:	67
SYDSLESVIGSK FORENING FOR GOTTORP AMT:.....	75
SYDSLESVIGSK FORENING FOR HUSUM AMT:.....	84
SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE AMT:.....	77
SYDSLESVIGSK FORENING FOR SYDTØNDER AMT:	90
SYDSLESVIGSK FORENING'S BILLEDSAMLINGSUDVALG:.....	57
SYDSLESVIGSK FORENING'S DANEVIRKE MUSEUM:.....	61
SYDSLESVIGSK FORENING'S FORMAND HAR ORDET:	323
SYDSLESVIGSK FORENING'S HUMANITÆRE UDVALG:.....	53
SYDSLESVIGSK FORENING'S INFORMATION SARBEJDE PÅ CHRISTIANSBORG:.....	33
SYDSLESVIGSK FORENING'S KULTURUDVALG:.....	43
SYDSLESVIGSK FORENING'S TEATER – OG KONCERTUDVALG:.....	39
SYDSLESVIGSK FORENING'S ÅRSMØDEUDVALG:.....	45
SYDSLESVIGSK OPLYSNINGSFORBUND (SOF):.....	231
SYDSLESVIGSK SELVHJÆLP:	233
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR RENSBORG-EGERNFØRDE AMT:.....	111
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR SLESVIG-FLENSBORG AMT:.....	109
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING – LANDS FORBUNDET:.....	93
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING – LANDDAGSGRUPPEN:	101
SØNDERJYSK ARBEJDERFORENING (SAF):	232
TEMAARTIKEL:	5
TORS DAGSKORET:	238
VOKSENUNDERVISNINGEN:.....	240
VÆRESTEDET:.....	239

